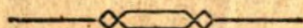
HRBÁČ.

DOBRODRUŽSTVÍ KUKLY A MEČE.

ROMÁN od M. P. FÉVALA.

PŘELOŽIL dr. Ž.

PŘÍLOHA „NÁRODNÍCH LISTŮ“

V PRAZE.

TISKEM A NÁKLADEM „NÁRODNÍCH LISTŮ.“

1886.

Psi tehda sice nevyli — avšak temná jakási postava, kterou lidé skoro začínali již znáti, poněvadž ji vídali příliš často, spouštěla se za ranní mlhy s hradeb do příkopu.

Každý starobylý hrad má svoje tajuplné zjevy.

Podruhé, a to bylo několik měsíců později, rozevřela se velká brána o jedenácté hodině noční a z ní vycházela paní Marta, jedna z matron tarridských, za ní pak nesena směrem ke zmíněné chatrči drvoštěpově nosítka. Chvíli na to bylo odtamtud slyšeti bolestné úpění a sténání ženy.

Druhého dne byl drvoštěp ten tam.

Chatrč zůstala prázdna.

Také paní Marta opustila téhož dne hrad Kailův.

V následujících čtyrech letech nebylo po drvoštěpu a paní Martě ni vidu ni slechu.

Filip Neverský nedlel již na svém hradě byšském.

Za to poctil jiný Filip, ne méně skvělý a vznešený kavalír svou přítomností údolí lurónské. Byl to Filip Mantovský, vévoda Gonzága, jemuž hodlal pan markýz Kailus dáti svoji dceru Růženu za choť.

A věru, že neměl markýz špatný vkus. Gonzága byl muž třicetiletý, ušlechtilé postavy, krásné tváře. Rysy obličeje byly sice jemné, skoro žensky jemně vytvořeny, ale splývaly s ostatním zevnějškem v ladný celek. Černý, plamenný, hrdý zrak, jakým honosí se Vlachové vůbec. Bělostné, velké čelo. Havranní, hustý, zářivý vlas. Velký, štíhlý. Jeho posuňky měly ráz divadelně majestátní.

Co do rodu, mohl se měřiti s každým dějinně proslaveným. Jeho styky pak vyvážily jeho urozenost. Měl dva přátele, můžeme říci dva bratry, vévodu Neversa a vévodu Šartreského, jenž jsa synovcem Ludvíka XIV.

stal se později vévodou Orléanským a vladařem Francie. Nerozlučnost těch tří mladíků připomínala přátelství antická. Dvůr říkal jen tři Filipové.

Gonzága byl z nich nejstarší. Příštímu vladaři bylo 25 let, a Nevers měl o rok méně.

Myšlenka, míti takového zetě, lichotila starému Kailovi nemálo. Veřejně myslilo se, že má Gonzága ohromné statky v Italii. Nad to byl jediným příbuzným Neversa. O tomto mladistvém vévodovi pak platilo jedno mínění: že jest zasvěcen smrti předčasné. V tom případě byl Gonzága i dědicem rozsáhlých jeho panství ve Francii.

Ovšem nikomu ani nenapadlo podezřívati knížete Gonzágu, že by přál smrt příteli svému.

Tchán a zeť byli skoro srozuměni. Růženy se ani neptali. Takový byl způsob Závorův.

V jídelně zámku Kailova zasedalo ke stolu bohatě vypravenému asi na tucet hodovníků. Markýz měl své chyby, ale jeho pohostinství bylo vzorné.

Vedle něho, Gonzágy a slečny Kailovy, kteřížto tři zaujali hoření místa tabule, nebylo zde jiných přítomných vyššího stavu. Vtipem a humorem zásoboval hostinu páter Bernard, kastelán zámecký. Růženě po boku seděla paní Isidora, nástupkyně Marty, pak zde byl pan Pejrol, šlechtic a důvěrník knížete Gonzágy.

Musíme si ho blíže všimnouti. Pan Pejrol byl asi prostředního věku, hubený, bledý, polo plešatý, vytáhlé, něco shrbené postavy. Za našich dnů těžko bychom si takového chlapíka dovedli představiti beze skla na jednom oku, ale tehda nebylo to ještě modou. Gonzága ujišťoval, že se Pejrol umí dobře oháněti mečem, ale on jej mnoho chválil, poněvadž ho potřeboval.

Ostatní hosté, důstojníci Kailovi, nehráli žádnou úlohu.

Slečna Růženka chovala se s odměřenou chladnou důstojností a zamlkle. Byla dámou, která má svoji vůli a která vzbuzuje obdiv, aniž by o něj stála. Oděna byla po španělsku.

Ačkoli jí nebylo ještě dvacet let, mluvily čisté a přísné rysy obličeje zcela zřejmě, že jí cosi na duši hlodá. A přece byla její ústa jako stvořena pro úsměv, její nachové rtíky pro líbání a její oči, dlouhými, hedbávnými brvami zastíněné, pro pohled okouzlující.

Její otec říkával:

— Všecko se obrátí, až jen bude paní kněžnou.

A více se o ni nestaral.

Po druhém donosu zdvihla se Růženka a prosila za dovolení, aby se směla vzdáliti. Paní Isidora marně vysílala toužebné a vzdychavé pohledy na paštiky, zavařeniny a lahůdky, které byly ještě na řadě. Musila následovati svoji svěřenku.

Po odchodu Růženině ocítil se markýz volnějším.

— Kníže, pravil, — vy jste mi dlužen porážku v šachy, jste hotov?

— Vždycky ochoten, drahý markýzi, odvětil Gonzága.

Na rozkaz Kailův přinesena šachovnice. Za těch patnáct dnů, co kníže dlel na zámku, byla to již aspoň stopadesátá partie, do níž se nyní pouštěli.

Takováto horlivost šachovní u třicetiletého, švarného šlechtice, jakým byl Gonzága, musila se zdáti podezřelou.

Jenom dvě možnosti byly: buď zaplanul ohnivou láskou k Růžence anebo měl za lubem, složiti do své skříně hezké její věno.

Den jak den nechal se Gonzága desetkrát za sebou po hostině na poli šachovním poraziti od markýze, který pak spit vítězoslávou konečně usínal na křesle spánek spravedlivých. A to byl způsob, jakým si kníže nadcházel spanilou Růženku.

Po první dohře dal dnes Gonzága znamení Peyrolovi, aby odložil ubrousek a odešel. Brzy na to vytratil se i kastelán a důstojníci, tak že markýz osamotněl s knížetem.

Mezi hrou blábolil starý něco o historii šachu a vykládal si všecky chyby, jichž se kníže dopouštěl přílišnou zamilovaností. Když vyslovil asi po čtvrté slavnostní „šach mat“, roztáhl pohodlně údy a usnul.

Gonzága opustil chvatně jídelnu. Byly asi dvě hodiny s poledne. Pan Pejrol očekával svého velitele na chodbě.

— Naši taškáři? tázal se Gonzága spatřiv jej.

— Přišlo jich šest, odpověděl Pejrol.

— Kde jsou?

— V hospůdce „u jablka Adamova“, na druhé straně hradu.

— Dva tedy scházejí?

— Mistr Kokarda mladší a jeho profous, bratr Měkochloupek.

— Dva dobří tahouni. A což jinak? podotkl kníže.

— Paní Marta nachází se již u slečny Kailovy.

— S děckem?

— S děckem.

— Kudy se sem dostala?

— Oknem koupelny, které vede do příkopu pod mostem.

Gonzága přemýšlel chvíli; pak se zeptal:

— A smluvil jsi se s páterem Bernardem?

— Bude mlčeti, odpověděl Pejrol.
— Kolik jsi mu nabídl?
— Pět set pistolů.
— Ta paní Marta musí věděti, kde se nalezá registr. Ona nesmí býti zahradou puštěna.
— Dobrá, děl Pejrol.
Gonzága procházel se dlouhým krokem.
— Chci s ní sám promluviti, zahučel, jsi však jist, že můj bratranec Nevers obdržel Růženino poselství?
— Náš Němec mu je doručil.
— Přijde tedy Nevers?
— Dnes v noci.
Stanuli u dveří příbytku vykázaného Gonzágovi.
Zde v západním křídle hradu sbíhaly se tři chodby. Na jedné z těchto galerií ozvaly se kroky. Byla to paní Marta, jež vycházela z oddělení slečnina.
Pejrol a Gonzága chvatně se skryly za dvéře nechavše je přivřeny.
V tu chvíli všecko v hradě spalo zcela dle španělského zvyku. Hrad byl blízek horám Pyrenejským.
Paní Marta jistě ani se nenadála, že by mohla býti někým očekávána. Sotva přišla ke dveřím, vyřítil se na ni ze zadu Pejrol, ucpal ústa šátkem, aby ani vykřiknouti nemohla, chopil ji do náruče a unášel polo omdlelou do pokoje velitele svého.

II.

Kokarda a Měkochloupek.

Jeden klusal na staré, opelichané, křivonohé kobyle mající hlavu svěšenou a hřívu rozcuchanou. Nadnášel

se hrdě a vypínal pyšně hruď zašněrovanou v koženou kamizolu; spodky měl vyšívané, těsně přiléhavé, které nořily se do vysokých nálevkovitých bot, zcela dle módy Ludvíka XIII. Na hlavě mu seděl vyzývavě plstěný širák, po boku pak ohromný palaš.

To byl pan Kokarda mladší, rozený Tuluzan, někdejší pařížský učitel šermířství, jenž však nyní hubeně živořil v Tarbách.

Druhý seděl na oslu a vypadal daleko skroušeněji a ostýchavěji ve svém dlouhém černém kabátci až vysoko na krku upnutém, jehožto šosy zakrývaly temné, ošumělostí už blyštící se spodky. Na hlavě měl lněnou čepici, pečlivě přes uši staženou, nohy pak měl zakryty huňatými bačkorami, ačkoli bylo dusivé parno. Jeho ústroj byl by slušel spíše podšňupanému velebníčkovi.

Na rozdíl od mistra Kokardy, jenž honosil se bohatými černými kučerami a statečnými, respekt vzbuzujícími kníry, byl jeho soudruh obdařen pouze řiďounkým rusým vlasem, dlouhý jeho nos pak vrhal temný stín na horení ret a sedící na něm bradavici se třemi průsvitnými brvami.

A tak činil tento muž, dojem mírumilovného pocestného, ačkoli budeme míti příležitost shledati, že uměl po případě máchati zuřivě mečem, který mu jízdou bušil do boků oslových.

Jmenoval se Matěj Měkochloupek a pocházel z městečka Villedieu v dolní Normandii, tedy z krajiny, která má pověsť, že robí dobré kordy. Přátelé nazývali jej fráterem Měkochloupkem, snad proto, že se nosil polo klerikálně, snad proto, že býval pomocníkem holičským a ranhojičským, nežli se chytil šavle.

Byl ošklivý ve všem všudy, třeba mu z malých oček svítila citlivá něha. Naproti němu platil Kokarda, ať přišel sem nebo tam, za hezkého chlapíka.

Oba potáceli se úpalem poledním brzy čihy, brzy hat-ou. Za každou pídí cesty odhekla si klisna Kokardova, a za každou pětadvacátou ukázal ryzák Měkochloupkův své vlohy k jankovitosti. ·

— Ale kam do paďous až potáhnem? ozval se Kokarda s přízvukem silně po gaskoňsku páchnoucím. Už dvě hodiny se díváme na čerchmanský zámek . . a mně se zdá, že nám před nosem ujíždí zrovna tak rychle, jako se k němu blížíme.

Měkochloupek odpověděl mu zpívavým a nosovým nářečím normandským:

— Trpělivost! trpělivost! Přijdem záhy dosti a ještě budem okloumati.

— Ďas mne spral, fráteře Měkochloupku, oddechl si z hluboka Gaskoněc, kdybychom se byli jen trochu drželi, mohli jsme podle vloh voliti zaměstnání . . .

— Máš pravdu, příteli Kokardo, ale náruživosti nás svedly.

— Kostky, karty, víno! . . .

— A ženštiny! doložil Měkochloupek zdvihaje oči k nebesům.

V tom okamžiku dospěli naši poutníci již ku břehům řeky a brali se podél ní středem údolí lurónského. Jim naproti trčel na srázné skále strmý hrad poskytuje velkolepý, úchvatný pohled. Na tom boku nebylo mu třeba žádné hradby. Bašta přírodní byla zde nejbezpečnějším opevněním.

Základy stavby nesly ráz staropohanský. Ty těžké balvany na spodině mohla nakupiti jenom železná ruka římského žoldnéře. Co stálo na nich, bylo již podle

slohu lombardského z desátého neb jedenáctého století. Nasvědčovaly tomu nejen dvě hlavní věže, z nichž jedna na severu a druhá na jihu hrad chránila, ale i malá, nezdobná okna a útvar cimbuří.

Celek byl jednoduchy a prostý, ale proto přece byla tvrz jednou z nejsilnějších na hranici pyrenejské.

Po kraji říkalo se, že hrad byl mnohem starší než rod Kailů.

Avšak Kokarda a bratr Měkochloupek málo se starali o historii a stavitelství. Šli svou cestou a zadívali-li se přece chvílkou na citadelu, učinili tak jenom, aby měřili vzdálenost, jaká ještě byla jim uraziti.

Cíl jejich cesty nebyl od hradu daleko, ale ačkoli nebyli od něho čarou vzduchovou vzdáleni víc než čtvrt míle, musili činiti zacházku nejméně hodinovou.

Bylo jim dnes oběma smutno, jinak čilým kumpánám, a žádný div! Kapsa prázdná a srvrklý žaludek není kořením humoru. Mimo to je dnes očekával podnik snad nebezpečný. Nebyli by se do něho pouštěli, kdyby zasedali při plné míse, na neštěstí však jejich neukojní chtíčové potřebovali mnoho.

— Das mne spral! vykřikl Kokarda, jestli ještě jednou sáhnu na kartu nebo na sklenici.

— A já se odříkám lásky navždy! dokládal citlivý Měkochloupek.

A oba stavěli krásné sny o budoucím cnostném hospodaření.

— Já si opatřím pěkného oře s plnou výbavou a vstoupím jako žoldnéř do setniny našeho mladého Pařížana.

— A já také, přizvukoval Měkochloupek, a sice buď za vojína aneb za pomocníka ranhojičského.

— Zdali pak nebude ze mne kabrňácký myslivec královský?

— A to se teprv podíváš, jak se budou potom všechny rány regimentu hojiti, až tam budu já!

— Pařížátko mne bude zase nazývati starým Kokardou.

— A se mnou bude šprýmovati a tahati mne za vousy . . .

— Hromado děravá! vykřikl Gaskoněc a zasadil své herce ránu pěstí na hřbet, — my jsme dohvízdali daleko se svým šermířstvím. Avšak milosrdenství každému hříšníkovi! Cítím, že se nás Paříže zase ujme.

Měkochloupek zavrtěl smutně hlavou.

— Nevím, nevím, bude-li se k nám opět znáti!

— Profousku, děl Kokarda, — on má srdce!

— A oči jako jehly a tělo jako na obrtlíku!

— A kterak švihá zbraní! Povídám, on má srdce. Spral mne ďas, a jaké srdce, a jak umí bumbat!

— A každá ženská, jak jej spatří, zfanfrní!

— Sídla račí! vyhrkl Kokarda, — bude-li chtět, půjdeme k němu třeba za paroby.

— A uděláme z něho velkého pána! dokončil Měkochloupek; — takto snad nám peníze Pejrolovy nepřinesou neštěstí.

Skutečně byl to pan Pejrol, Gonzágův důvěrník, jenž frátera a mistra našeho objednal.

Oni znali Pejrola a ještě lépe jeho pána již z Paříže, kde tehdá mistři od zbraně hráli vesměs velkou úlohu, neboť byli do všeho zasvěceni a každý z nich byl takořka živoucími novinami.

Odcházeje z Tarb, řekl Měkochloupek:

— Tahle záležitost, ku které mne Pejrol volá, může býti zdrojem milionů . . . Nevers je po Pařížátku nej-

lepší jilec na světě . . . Běží-li o něho, musí se štědře platit.

A Kokarda nemohl leč přikyvnouti na výrok tak moudrý.

Byly dvě hodiny s poledne, když oba dospěli ku podhradí tarridskému. První vesničan, kterého potkali, ukázal jim hospodu „u jablka Adamova“.

Když vcházeli, byla malá špinavá krčma skoro již plna. Čiperná, ale ošklivá dívčina ve šněrovačce a krátkých sukýnkách obskakovala hosty, snášejíc cínové konvice, džbánky, oheň pro dýmkn a vůbec všecko, co šest vysmahlých hrdel, unavených polední cestou horami potřebovalo.

Na zdi viselo šest silných šavlí.

Nebylo zde hlavy, na jejímž čele by se nedalo zřejmě čísti, že patří rváči ze řemesla. Samé měděné tváře, oči plné drzosti a huňatý vous, jenž nedovoloval lícím, aby se příležitostně rděly studem a z úst nevyšlo slova, aby nebylo tlachem aneb klením.

U prvního stolu, hned vedle dveří, zasedali tři chlapi, v nichž každý již podle vzhledu byl by poznal Španěly. Za druhým stolem bafčil Vlach, jehož obličej byl od čela ke bradě zbrázděn jizvami a proti němu mračil se škaredý, zrzavý vousáč, jehož přízvuk prozrazoval původ německý. Při stole třetím roztahoval se dlouhovlasý rozcuchaný žoldán, drkotající těžkým jazykem bretaňským.

Španělé, samí escrimidores (šermíři), jmenovali se Saldaň, Pinto a Pepé, přezděný el Matador. Italian slul Giuseppe Fäenza, Němec Štaupic a Bretaněc Žigan.

Pejrol soustředil zde pěknou čeládku: v tom se vyznal.

Mistr Kokarda a bratr Měkochloupek stanuvše na prahu, couvli. Pro samý kouř neviděli nežli hroty navoštěných knírů a kordy na zdi. Ale šest hlasů zavýsklo současně:

— Mistr Kokarda!

— Fráter Měkochlup!

Kokarda máchl rukou aby rozehnal kouř.

— Sídla račí! zvolal. Tolik kamarádů? . . .

— Samí staří! dotvrzoval Měkochloupek hlasem ještě se trochu chvějícím.

Měkochloupek byl od narození sketa, teprve nouze vycvikovala z něho hrdinu. Pro každé nic mu v první chvíli naskakovala husí kůže, ale potom se rozháněl jako živý ďábel.

Nastalo mačkání rukou, až praskaly klouby, objímání, vzájemné otírání se kabátů, pronášení přípitků. Před příchodem našich dvou reků nebylo mezi třemi stoly žádných styků. Bretaněc neznal nikoho, Němec žvanil jenom s Vlachem a Španělové zapnuli se nepřístupnou hrdostí.

Ale Paříž byla již tehda střediskem krásných uměn a naši dva chlapíci znali ze šermírny v ulici Croix-des-Petits-Champs, za palácem královským, všechny sekáče celé Evropy. Stali se tudíž pojítkem ve společnosti. — Led roztál, stoly se srazily. Došlo k formálnímu představování a líčení minulosti. Kdyby byl kdo cizí poslouchal, vlasy by se mu byly ježily.

Těch šest šavlí, co visely na zdi, prolilo více krve lidské, nežli meče všech katů Francie dohromady.

Samotný Žigan, kdyby byl indiánem, nosil by na pleci při nejmenším dva neb tři tucty skalpů. Na Italiána chodilo v noci snad asi dvacet strašidel. Němec zmasakroval dva gaugráfy, tři markgráfy, pět hrabat

rýnských, jednoho landgráfa a některého burgráfa teprve hledal. Bůh sám ví, kolik křesťanských životů bylo sprovozeno od Španělů. Vždyť Pepé Kudla (el Matador) ku příkladu nikdy ani nehlesl, nezapíchl-li aspoň tři muže najednou.

A tak nám věru již nezbývá nic lichotného, co bychom mohli říci o našem Gaskoňci a Normančíku, leda podotkneme-li, že požívali veliké vážnosti v kruhu těchto řízných veličin a ještě větších — tlachalů.

Když se švadronění uvítací utišilo a džbánky vyprázdnily, ujal se Kokarda vážného slova:

— A teď, holátka, promluvme si o věci!

Zavolali dívčinu, která se celá chudinka třásla mezi těmito kanibaly a poručili přinést nového vína.

Byla to buclatá brunetka, jen trochu šilhavá. Měkochloupek již na ni mířil kanony svých zamilovaných pohledů. Chtěl také jíti s ní do sklepa — poněvadž tam prý je víno čerstvější, avšak Kokarda jej chopil za límec.

— Slíbil jsi držeti své vášně na uzdě, holoubku! pravil důstojně a fráter Měkochloupek posadil se zase, ovšem ne bez hlubokého povzdychnutí.

Když bylo víno přineseno, odeslali holku s rozkazem, aby se nevracela.

— Holátka, pokračoval Kokarda mladší, — já a bratr Měkochloupek nečekali, že zde zastihneme společnost tak četnou a vybranou, tak daleko od obydlených středisk, kde obyčejně pěstíváte svoje talenty...

— Nežvaň! přerušil jej vlašský rváč; — či víš o městě, kde by se teď dala najít práce, Kokardo caro mio?

A všichni sklopili hlavy jako lidé, kteří jsou nespokojeni, že jejich cnost nedochází přiměřené odměny.

Pak předhodil otázku Saldaň:

— A nevíš, proč vlastně jsme se tady sešli?

Gaskoněc již otevřel ústa, aby odpověděl, když mu najednou bratr Měkochloupek šlápl na kuří oko.

Kokarda byl sice uznanou hlavou společnosti, ale proto přece neopomíjel říditi se radou svého profousa, který se darmo nenarodil jako chytrý a opatrný N.rmanďan. Vzpamatoval se tedy a odtušil:

— Vím, že jsme my dva byli obesláni . . .

— A což já? přerušil jej Štaupic.

— A vím, pokračoval Gaskoněc, — že co se týče mne a frátera Měkochloupka, my sami dostačíme, aby . . .

— C a r a j o! rozkřikl se Kudla, — kde jsem já, není z pravidla zapotřebí volati na pomoc ještě někoho jiného!

Tak ozvali se všichni, každý podle své výmluvnosti a domýšlivosti, až Kokarda uzavřel:

— Což tedy bude nám činit s celou armádou?

— Ba ne! odvětil Štaupic, — půjdeme všichni na jediného kavalíra!

Veliký smích rozlehl se krčmou po tom prohlášení.

Kokarda a Měkochloupek chechtali se nejzvučněji, ale noha Normančíkova spočívala pořád ještě na botě Gaskoňcově, což znamenalo asi tolik: nech mne, já to vykroutím.

Měkochloupek pak otázal se zchytra:

— A jak se jmenuje ten obr, který má zápoliti proti osmi mužům?

— Z nichž každý, ať mne ďas spral, platí za půl tuctu jilců! dokládal Kokarda.

Štaupic odpověděl:

— Je to vévoda Filip Neverský.

— Vždyť o něm říkají, že jest na umření! ozval se Saldaň.

— A že kašle! přizvukoval Pinto.

— Že je vyžilý, vyšeptalý, dýchavičný! volali ostatní.

Kokarda a Měkochloupek ani nemukali.

Tento sklonil zvolna hlavu a odstrčil sklenici. Gaskoněc jej nápodobil.

Jejich nápadná vážnost musila vzbuditi všeobecnou pozornost.

— Co je vám? Co pak se vám stalo? tázali se se všech stran.

Ale Kokarda a jeho probošt tonuli v mlčení.

— U čerta, co to znamená? rozkřikl se Saldaň udiven.

— Skoro se podobá, připojil Faenza, — jakobyste měli chuť opustiti hru?

— Holoubci! zanotoval přísně Kokarda, — nevýskejme před časem!

Hromové dotazy rozburácely se po tom prohlášení.

— My známe dobře Filipa Neverského, ujal se tichounce slova fráter Měkochloupek, — docházíval v Paříži do naší síně . . . Povídám, že to je souchotinář, který vám spraží hřbety!

— Nám? rozlehlo se sborem.

A všecka ramena se zvedala opovržlivě.

— Vidím, děl Kokarda, stav se středem kruhu, — že jste jakživi neslyšeli o bodnutí Neverském.

Každý rozevíral oči a uši.

— Ano, bodnutí starého mistra Delapalmy, dotvrzoval Měkochloupek, — jenž mezi palácem roulským a branou sv. Honoria vycinkal sedmi kabrňákům.

— Kydám na všecko tajemné bodání! zvolal Kudla.

— Kdo má dobrou nohu, dobré oko a dobrou pěst, družil se k němu Bretaněc, vysměje se tajnému bodání jako potopě.

— Žvaníte! pravil Kokarda hrdě; také já spoléhám na dobrou nohu, oko a pěsť, ale holoubci . . .

— Také já, přiznával Matěj Měkochloupek, a můžeme vám o tom podati důkazy.

— A přece, pokračoval Kokarda, bod Neversův není žádná blabuň . . . Já jsem ho ocítil sám ve své vlastní akademii! . . .

— A já také!

— A sice na čele mezi obočím . . . třikráte za sebou!

— Třikráte, aniž jsem měl času učiniti kordem odraz!

Tentokráte poslouchalo šest sekáčů s pozorností. Nikdo už se nesmál.

— Nuže, děl Saldau a znamenal se křížem, pak to není tajný bod, pak jsou v tom čáry.

Hřmotný Bretaněc sáhl rukou do kapsy, kde jistě vyhledával koneček od růžence.

— Teď vidíte, holoubci, ujal se Kokarda řeči spůsobem slavnostním, proč byli jsme shromážděni. Vy jste mluvili o armádě . . . Na mou věru, já bych měl raději armádu celou . . . Věřte mi, jenom jediný člověk na světě jest s to, čeliti Filipu Neverskému s mečem v ruce.

— A kdo? zavznělo najednou šest hlasů.

— Pařížátko? odvětil Kokarda.

— Ano ten! zašvitořil Měkochloupek s nadšením, enom on, protože je vtělený ďábel!

— Pařížátko! opakovalo se kolkolem, a jiného jmena nemá?

— Ba že má, a vy mistři znáte je každý . . . Zní kavalír de Lagardéra.

Mečířům patrně bylo jméno známo, neboť nastalo ticho jak by uťal.

— Já se s ním ještě nesetkal, řekl pak Saldau.

— Chval za to boha, odtušil Gaskoněc.

— To ten, jejž nazývají Lagardérou krásným? ptal se Pinto.

— To ten, co zabil tři flamandské rytíře u Senlisu? ptal se Faënza.

— To ten co — chtěl se tázati Žigan.

Ale Kokarda jej přerušil s důrazem slo y:

— Jest jenom jeden jediný Lagardéra!

III.

Tři Filipové.

— Nuže, zvolal Saldau, dal bych za to deset pistolí, abych spatřil toho kavalíra Lagardéru.

— S mečem v ruce? tázal se Gaskoněc po notném doušku a mlasknutí jazykem. Nuže, v ten den, přítelinku, měj své věci v pořádku a buď s bohem vyrovnán! doložil hlasem přitlumeným.

Bily tři hodiny.

— Ticho, hoši! křikl Štaupic sedící u okna, odkud byla vyhlídka i na vozovou cestu vinoucí se sousedním lesem i na příkopy hradu. Hle pan Pejrol, faktotum knížete Gonzágy.

Skutečně bylo viděti Pejrola na koni.

— Mlátili jsme mnoho, ale posud nevymlátili žádné zrní, jal se Měkochloupek chvatně rozumovati. — Ani nevíte, jak zlatou cenu má Nevers a jeho tajný bod. Proto pravím vám, máte chuť nacpati si dnes váčky až do vrchu?

Nebylo třeba odpovědi kumpánů.

— Pak tedy, pokračoval Měkochloupek, — nechte jednati mne a Kokardu a přisvědčujte, ať řeknem cokoli!

— Souhlasíme! volal sbor.

Pejrol vešel.

Měkochloupek smekl první velmi uctivě čapku. Ostatní následovali, pozdravujíce příchozího.

Pejrol měl pod paží velký pytel s penězi.

Hodil jej na stůl, řka:

— Hola, braši, berte, paste se!

Pak změřiv je zrakem:

— Jsme tedy všichni. Dobrá, přišel jsem, abych pověděl, jak si máte počínati.

— Posloucháme, vzácný pane z Pejrolů, řekl Kokarda, klada oba lokte na stůl.

Ostatní opakovali:

— Ano, posloucháme.

Pejrol se postavil jako řečník.

— Dnes večer, vyprávěl, — k osmé hodině přiklusá touhle stezkou lesní, kterou vidíte, jakýsi muž. Pojede ke hradu, tam k mostu hradebnímu. Vidíte pod mostem okno, opatřené dubovou okenicí?

— Vidíme, vzácný pane, odpověděl Kokarda. — Šídla račí! však nejsme slepi!

— Muž sleze do příkopu a přiblíží se k oknu . . .

— V tom okamžiku se k němu přitočíme!? . . .

— Obratně! přerušil jej Pejrol s úsměvem zlovolným; — a peníze budou vaše.

— Spral mne ďas! zvolal Kokarda; — vzácný pán vždycky má smích na jazyku!

— Je smluveno?

— Arciže je, ale doufám, že nás ještě neopustíte?

— Drazí přátelé, mám na spěch, děl Pejrol, chystaje se na odchod.

— Jakže! zastavil jej Gaskoněc, — a nepovíte nám ani jmeno člověka, jemuž máme ohmatati žebra? Ba ani nemáme věděti, komu vlastně prokazujeme službu?

Pejrol byl jako na trní; škarediti se nesměl, naškrobil tedy tvář s vysoka:

— Což vám na jmenu záleží!

— Mýlíte se, vzácný panáčku, nám záleží velice. Vy nám tu sice platíte, ale kdo ví, platíte-li dobře?

— Co to má znamenati?

Kokarda se vzchopil, ostatní za ním.

— Sídla račí! holoubku, pravil, změniv náhle tón řeči; — buďme upřímni . . . My jsme zde mistři od zbraně a tedy počestní lidé, naše šavle chtějí však znáti, co mají činiti.

Pejrol vida, že jeden mluví za všechny, zarazil se.

— Braši, řekl, — jste zvědavi, myslím však, že jste mohli uhodnouti. Víte přece, komu hrad patří?

— A vy nás chcete balamutit, že pracujeme pro markýze Kaila, rytíře Závoru, jemuž není žádná ženská dosti starou?

— Nevěříme, podporoval přítele fráter Měkochloupek.

— Nevěříme! přizvukovali vousáči.

Ošklivé tváře Pejrolovy zalily se krví.

— Jste hňupi! vykřikl.

— Jak! Hezky! — vpadl do slova Kokarda. — Ale dejte si pozor, moji přátelé bručí! ..... Leč mluvme jako rozumní přátelé. Dobře-li jsem porozuměl, má se věc asi takto: pan markýz Kailus dověděl se, že jakýsi hezký a statný kavalír čas od času vniká za noci do jeho hradu, tamhle tím nízkým oknem a že jeho dcera jest do kavalíra zamilována.

— Chápete správně! — řeklo faktotum.

— Ano, pane Pejrole, tak přejete si vy, abychom my chápali. Snad by se někomu jinému zdálo naše shromáždění zde u jablka Adamova vysvětleným, ale já mám důvody, abych vám řekl do očí, vzácný pane z Pejrolů, že nemluvíte pravdu.

— U všech ďáblů! — rozkřikl se tento. — Jste nestydatý! —

Ale jeho hlas zanikl povykem mečířů volajících:

— Mluv, Kokardo! Mluv! Mluv!

Gaskoněc se nedal prositi.

— Předně, — pravil, — moji přátelé vědí zrovna jako já, že tím nočním návštěvníkem není nikdo menší nežli sám kníže Filip Lorén, vévoda Neverský ...

— Vévoda! — vyhrkl Pejrol překvapen. — Příteli, vy hádáte více, než já mohu vědět.

— Spral mne ďas! To ještě není všecko .... moji dobří přátelé vědí také, že slečna Růžena Kailova není pouhou milenkou vévody Neversa, nýbrž ..... jeho paní!

Kokarda mluvil pevně. Pejrol zbledl.

— Kterak to víš? ...

Vím, co jest jisto. Jak to vím, na tom nezáleží.. Ukáži jen, že znám ještě více, že před čtyřmi lety asi byl v kapli Kailově uzavřen tajný sňatek. Jsem-li

dobře zasvěcen, pak jste vy a váš vznešený velitel . . . byli svědky, vzácný pane Pejrole!

Faktotum nezapíralo.

— A kam se vším bijete?

— Chci odkryti jmeno vznešeného patrona, jemuž máme té noci býti nástrojem.

— Nevers pojal dceru za choť přes odpor otcův, — děl Pejrol. — Pan Kailus se mstí . . . . Co jest přirozenějšího?

— Nic . . . . ovšem, kdyby tatík Závora věděl . . ale vy jste slíbili mlčeti . . . pan Kailus neví nic, a, šídla račí! on by si rozmyslil zaplašiti takto nejbohatšího ženicha z celé Francie. Jenom z ohledu na svou žínku, již zbožňuje, nevytasil se Nevers doposud s barvou před starým pánem znaje jeho neurvalost.

— Jest, jasno, — pištěl tenký hlásek Měkochloupkův, — že nepracujem ve prospěch pana Kaila.

— Na bíle dni! — hučelo sborem.

— A komu myslíte, že máte vodu nadháněti? — tázal se Pejrol.

— Komu? Vy se ptáte komu? Znáte historii tří Filipů? Ne? Hromado děravá! Pak vám ji povím dvěma slovy. Šídla račí! Jsou tři velmoži z rodin slavných. Filip Mantovský, kníže Gonzága, váš pán. Zkrachovaná to výsost, která by se dala čertu zapsati, kdyby ji chtěl koupit. Druhý je Filip Neverský, jehož čekáme a třetí Filip vévoda Sartresský, člen královské rodiny. Na mou čest, všichni krásní, jaří, bohatýřstí! Nebylo na světě přátelství pevnějšího, zářivějšího a něžnějšího! Tak se aspoň povídá po Paříži. Aťsi. Nechme králova příbuzného stranou, všimněme si ien Neversa a Gonzágy, dobrých přátel!

— Kýho šlaka! — rozkřikl se Pejrol, — snad nechcete viniti jednoho, že chce zavražditi druhého?

— Inu, je-li druhý z dobrého hnízda, a má-li šest set tisíc tolarů ročních příjmů.

— . . . jakož má — přizvukoval Měkochloupek, — a jichž případným dědicem by se první mohl státi . . .

Kokarda chopil džbánek a naplnil.

— Pánové, — zvolal, — na zdraví . . . Gonzágy, který bude míti zítra šestkrát sto tisíc příjmů a k tomu slečnu Kailovu a její věno, jestliže Nevers složí toho dne svoje poctivé kosti!

— Ať žije! — volali všichni sekáči s Měchochloupkem v čele.

— Co tomu říkáte, pane z Pejrolů?

— Že se mýlíte! — stavělo se faktotum rozčepejřeným. — Čest knížete Gonzágy tkví na výšinách příliš nepřístupných, než aby ji mohla pokáleti vaše . . .

— Sedněte si, přítelinku, — pobízel Kokarda.

— A já, — vztyčil se Měchochloupek, — mohu vám zanotovati lepší písničku o té čisté nepokálenosti. Je tomu asi tři leta, co jsem byl ve službách vlašského lékaře Petra Garby . . .

— Pietro Garba de Gaëte! — přerušil jej Faënza; — já ho znal . . . černou duši! —

Fráter se sladce pousmál.

— Byl žákem slavného učence Exilia. Muž urozený, mající pověst lékaře vzorných mravů, nábožného a velmi učeného. Jeho nejzamilovanějším zaměstnáním bylo vyráběti vodičku, kterou nazval elixirem dlouhého života . . .

Sekáči propukli všichni najednou v hlasitý chechtot.

— Prašivino! — jásal Kokarda, — mluvíš, jako apoštol, pokračuj!

Pan de Pejrol stíral si pot z čela.

— Kníže Filip Gonzága docházíval často k Petrovi Garbovi . . .

— Drž hubu! — chtěl jej přerušiti důvěrník.

— Povídej! Povídej! — křičeli jonáci, jež vypravování nekonečně bavilo, ješto tušili, že jim z něho vyplyne zvýšení mzdy.

— Je mi líto, — pokračoval fráter Měkochloupek, — že mám ohřívati záležitost, která se patrně nelíbí panu z Pejrolů, ale jisto jest, že kníže Gonzága často docházel k Petrovi Garbovi . . . patrně, aby se učil znáti anatomii . . . V témž čase rozstonal se mladý vévoda Neverský dlouhou chvílí!

— Utrhačství! — zvolal Pejrol. — Hanebné utrhačství!

Měkochloupek položil chytrou otázku:

— A koho jsem obviňoval, vzácný pane?

Pejrol hryzl pysk až do krve, vzchopil se a pravil vztekem netutlaným;

— Teď již mne necháte odejíti, doufám?

— Zajisté, — děl Gaskoněc, chechtaje se z plna srdce, ba ještě vám dáme průvod až do hradu. Tatík Závora asi právě dospal, můžeme teď si s ním pohovořiti.

Pejrol klesl opět na židlici. Měnil barvy jako chameleon.

Kokarda nemilosrdný nabízel mu džbánek.

— Přihněte si, — pravil, — neboť vypadáte špatně. Nu, napijte se! Nechcete? Tedy si dejte pokoj a nechte mluviti našeho normandského taškáře, jenž drmolí lépe nežli kterýkoli advokát u říšského soudu.

Fráter uklonil se vděčně a pokračoval:

— Pomalu se všude říkalo: hle, jak se ubožák vé-

voda Nevers schází, jaká škoda, takový mladíček . . ., Dvůr i město ho litovaly, i král se přeptával . . .

— A kdo se nad tím rmoutil víc, než kníže Gonzága — vpadl do řeči Pejrol.

— Chraň mne bůh, abych vám odporoval — odtušil Mňokochloupek nedav se nikterak vymknouti z rovnováhy. — Naopak, jsem přesvědčen, že truchlil velice, jinak by nebyl každodenně přicházel k mistru Garbovi a neříkal: to trvá příliš dlouho, doktore, příliš dlouho!"

Ve špinavé nízké hospodě „u jablka Adamova" nebylo v tu chvíli člověka, který by nebyl vrahem a přece každý se zachvěl. Všem přebíhal mráz po zádech.

Velká pěsť Kokardova dopadla těžce na stůl.

Pejrol schlípl hlavu a mlčel.

— Jednou večer — pokračoval fráter, tlumě hlas, jakoby mimovolně — jednou večer přišel Gonzága trochu časněji . . . Garba mu ohmatal puls; shledal, že má horečku. Vy jste vyhrál mnoho peněz, pravil lékař. Gonzága se dal do smíchu a odpověděl: Prohrál jsem dva tisíce pistolů a doložil pak: Nevers se pokoušel dnes v akademii o výpad, ale byl tak sláb, že mu kord div nevypadl. — Pak, zahučel doktor Garba, už je v koncích . . . snad zejtra . . .

Avšak právě druhého dne dal Nevers zapřáhnouti a ujel do Turénska. Tam doktora Garby nebylo a vévoda se zotavil. Odtamtud vyhledávaje slunce, teplo a život přeplavil se přes Středozemní moře do království neapolského. Filip Gonzága přišel pak k mému příteli a pobízel jej, aby svázal svých pět švestek a stěhoval se do vlasti. Leč nešťastnou náhodou doktor Garba vyráběl jednou v noci svůj životní elixir, vdechl při tom jakýsi plyn a . . . byl zadušen.

— Spral ho ďas! — křičel Kokarda a celá banda za ním.

— Ano, pravil bratr Měkochloupek — i já ho oplakal, avšak vizme konec historie. Nevers dlel osmnáct měsíců mimo Francii. Když se vrátil ke dvoru, bylo slyšeti jediný výkřik: Nevers omládl o deset let! Nevers byl zase silák, jonák plný ohně, neunavný . . . . Zkrátka víte, že po krásném Lagardérovi je Nevers první meč celého světa.

Bratr Měkochloupek umlkl, vzav na sebe skromnou tvář a Kokarda uzavřel:

— Jestli že pan kníže Gonzága uznal za dobré najmouti na dnešek proti jedinému muži profousů osm . . . Žádný žvanec, samá váha!

Nastalo pomlčení. Pan de Pejrol ho rozrušil.

— Kam s těmi tlachy? Chcete dostati víc?

— A hodně! . . . — odpovídal Gaskoněc.

— Kolik chcete?

— Trojnásobnou mzdu!

— Buďsi! odpověděl Pejrol bez váhání.

— Za druhé chceme také po skutku všichni náležeti k domu Gonzágově.

— Buďsi! — povolovalo faktotum.

— Za třetí . . .

— Budete-li však žádati mnoho — počal Pejrol odporovati.

— Prašivina! — zvolal Kokarda obrácen k Měkochloupkovi — jemu se zdá, že chceme mnoho!

— Jen co je spravedlivé — jal se vyjednávati fráter. — Může se státi, že by chtěl vévoda Šartresský, příbuzný králův, pomstu na vrazích svého přítele, co tedy . . . .

V tom případě, — odvětil Pejrol, — překročíme hranice ... Gonzága koupí zase svoje statky v Italii... A tam budeme bezpečni.

Kokarda upřel tázavý hled napřed na frátera, potom na kamarády.

— Smlouva jest uzavřena, — řekl pak.

Pejrol mu podával ruku.

Leč Gaskoněc jí nepřijal. Sáhl pravicí k meči a řekl:

— Zde jest úpis, který mi za vás ručí, vzácný pane... Šídla račí! Vy nás nenapálíte!

Pejrolovi bylo nyní volno zmizeti za dveřmi.

Jeho odchod provázen bouřlivým smíchem.

— A teď se napijeme! křičeno.

IV.

Pařížátko.

Byly čtyry hodiny. Času dost. Vyjma Měkochloupka, který se zase utápěl v pohledech na šilhavou sklepnici, všickni chlastali, křičeli, zpívali.

Najednou ozval se klusot koní a třeskot zbraní.

Z lesa vyrazila malá tlupa jezdců a hnala se ke příkopům tvrze, kde právě odbývána senoseč. Chvíli na to bylo již slyšeti pokřik ženců, na jichž hřbety dopadaly plochy palaší. Patrně přepadla tlupa jezdců pilné pracovníky, aby jim po dokonaném díle uloupila seno.

— Jaká troufalost! — pravil Kokarda kamarádům sběhnuvším se k oknu.

— Přijíti takto až pod okap kmotra Závory! — doslovil Měkochloupek.

— Patrně vědí, že halapartny Tarridské už dávno zrezovatěly, jinak by se tak nesmáli při vázání otepí!

— Kolik jich je? ... Tři ... šest ... sedm ... osm!

— Právě tolik, co nás! —

Skupina harcovníků, na něž se naši kumpáni z okna dívali, byla asi velice různorodá; nasvědčovaly tomu schátralé uniformy patřící různým odvětvím tehdejšího vojska.

Celek činil dojem spořádané bandy zákeřníků.

Skutečně nebyli tito „dobrovolníci" královští mnohem víc než obyčejní bandité.

Naloživše lup, vyskákali na koně a nastoupili pochod zpáteční. Jim v čele stál muž oděný uniformou myslivců Brankasských. Ukazoval prstem na hospodu u jablka Adamova.

Vzduchem zatřáslo ryčné „bravo!"

— Mistři, — zahučel Kokarda, — radím vám, sundati meče, oni sem táhnou! —

Mžikem opásali se naši rekové a zasedli kolem stolů. Hovořili jakoby nic. Zatím však tušil každý, že do pranice není daleko. Bratr Měkochloupek se mírumilovně usmíval a kroutil svoje tři chlupy na bradavici.

Za malou chvíli ukázala se ve dveřích huňatá tvář marodérského náčelníka volajícího:

— Jonáci, hospoda je nabita!

— Tedy ji vyházíme! — odpovídali jonáci ještě na koních.

Jednoduché, jasné a logické mínění, proti němuž také náčelník, jmenem Karyk, neměl čeho namítati.

Bandité seskakovali.

Z našich sekáčů nikdo ještě necekl.

— Hola! zkřikl Karyk, vcházeje první, ať se všecko

klidí, a hezky rychle! Není zde místa, než pro dobrovolníky královy.

Žádná odpověď.

Jenom Kokarda se obrátil ke svým a hučel:

— Držme se, hoši! Nesmíme se ukvapiti, však jim dáme, zač je loket!

Dobrovolníci hrnuli se do dveří.

— Nuže! — zvolal Karyk, — co se vám řeklo? Mistři od zbraně na dané znamení vstali a salutovali.

— Poproste je, — pravil jeden z marodérů, oblečený po dělostřelecku, — aby vytáhli oknem.

A současně chopil se plného džbánku Kokardova a přiložil jej ke rtům. Karyk volal: Nepochopujete, chrapouni, že potřebujeme vaše džbánky, stoly a židlice?

— Sídla račí! vzkřikl Kokarda, — máte dostati všecko, holoubci!

A rozbil džbánek o hlavu kanonýrovu, zatím co fráter Měkochloupek hodil svou mýklavou židlici Karykovi na hruď.

V okamžiku vyšviblo do vzduchu šestnáct šavlí.

— Spral je ďas! Posložte jim! — pronikal hlukem Kokardův tenor.

Karyk a soudruzi volali:

— Hej! Lagardéra! Lagardéra!

— Jakže!

Kokarda a Měkochloupek z popředí couvli a mezi obě strany vrazili veliký stůl.

— Hromada děravá! Skloňte zbraně! Pusťte se.

Asi tři dobrovolníci už byli trochu pošramoceni, když nastalo příměří.

— Cože jste zvolali? — tázal se fráter a hlas se mu chvěl.

Ostatní profousové reptali:

— Rozžmolíme je na kaši!

— Ticho! — velel Kokarda a obrátiv se k dobrovolníkům, ptal se:

— Upřímně, proč jste křičeli: Lagardéra?

— Poněvadž je Lagardéra naším pánem, — odvětil Karyk.

— Kavalír Jindřich de Lagardéra?

— Ovšem.

— Naše Pařížátko! . . . Náš poklad! — skonikal Měkochloupek, a měl slzy v očích.

— Jen žádné nedorozumění! — děl Kokarda. — My jsme opustili Lagardéru v Paříži, kde byl důstojníkem při lehké jízdě.

— Ano byl! — odsekl Karyk. — Jen že to Lagardéru omrzelo. Nechal si jen uniformu a velí setnině dobrovolníků v tomto údolí.

— Tak nechme boje! Šavle do pochvy! — děl Gaskoněc. — Přátelé Pařížátka jsou i přátely našimi a my jim připijeme na zdraví první čepele světa!

— Dobrá! — odtušil Karyk, spokojen, že věc tak dopadla.

— Ale, což se nám ani neomluví? — volal vyzývavě Pépé Kudla jako rozdurděný krocan.

— A ba, dostane se ti zadostučinění, starý brachu — odpověděl Kokarda. — Chceš-li, bij se se mnou, nyní jsou ti pánové pod mojí ochranou. Avšak žádné šplechy! Ke stolům! Víno sem! Mám radost, až mi srdce v těle skáče!

A již si ťukal s Karykem; představil své lidi a dal si představiti Karykovy soudruhy.

Všeobecné usmíření, připíjení. Sneseno devět židlic — neboť jedné byla vyvrtnuta noha. Teď teprve byla

hospoda namačkána! Šilhavá sklepnice nestačovala nalévati. A jak bylo veselo!

— Mluvme o Lagardérovi! — zvolal Kokarda. — Já mu vštípil první základy, jak zacházeti se zbraní. Bylo mu teprve šestnácte let a již sliboval pořádnou budoucnost..

— Dnes je mu sotva osmnáct roků, — pravil Karyk, — a bůh ví, že naděje splnil měrou svrchovanou.

— Rád věřím! — usmíval se Kokarda. — Prašivinka! Chrabrý byl jako lev, zdali pak je posud krásný, jako byl?

— A má pořád také štěstí u druhého pohlaví? — vyzvídal Měkochloupek, červenaje se až po svoje dlouhé uši.

— Katem na lebky a ochráncem utiskovaných?

— Prázdnitelem džbánků a postrachem manželů?

— Hraje pořád zuřivě?

— Vyhazuje peníze oknem?

Oba profousové, jak patrno, závodili v litanii chvalořečnické.

— Šídla račí! On nikdy nenamáhá mozek přemítáním!

— Ale srdce! . . . srdce má zlaté!

Měkochloupek pronesl poslední slovo. Kokarda jej za to náruživě obejmul.

— Na zdraví Pařížátka! Na zdraví Lagardérovo! — volali pospolu.

Karyk a jeho lidé pozvedli konvice s nadšením.

— Ale u všech všudy! — začal Žigan, odkládaje džbánek, povězte nám přece, kdo vlastně jest ten Lagardéra!

— Už ho máme plné uši, — hlásil se i Saldaň ke slovu, — a nevíme posud čím je, odkud pochází, co dělá.

— Holoubku, — odpovídal Kokarda, — buď jist že je šlechticem tak dobře, jako král, pochází z ulice Croix-des-Petits-Champs a dělá co chce. Máš na tom dosti? Nemáš-li, nalej si a poslouchej!

Měkochloupek Španělovi nalil a Gaskoněc pustil se do líčení:

— Ani se nedá o něm povídati. Musili byste ho vidět. Řekl jsem, že je z rodu vznešeného jako král, a od toho neustoupím. Ale neví každý, kdo byl jeho otcem a kdo matkou. Já ho spatřil ponejprv, když mu bylo dvanácte let. Tehda postavil se na ulici proti deseti výrostkům, kteří chtěli obrati starou prodavačka. Ptám se ho:

Jak se jmenuješ?
„Lagardéra!"
Kde máš rodiče?
„Nemám žádných!"
Kdo se o tě stará?
„Nikdo!"
Kde zůstáváš?
„V rumech starého paláce Lagardérského."
Máš zaměstnání?

„Mám dvě. Koupám se pod novým mostem a tělocvičím na dvoře Fonténském."

Šídla račí! Pěkná zaměstnání. Vy ovšem nevíte, co znamenají. Paříž je město lelkářů. Zevlovači házejí se zábradlí nového mostu stříbrné penízky do řeky a dívají se na chlapce, kteří se pro ně pohružují do tůně. Tak se baví darmošlapové.

I co se týče druhého řemesla, byl Legardéra nepřekonatelným. Klučina dovedl udělat ze svého těla co chtěl. Uměl se zdloužiti, i zmenšiti, nohou si utvořil ruce, z rukou nohy. A zdá se mi, že ho ještě vidím, jak znal nápodobiti starého lichváře, který měl hrb na před a hrb v zadu.

Tak jsem jej zastihl, kloučka rusovlasého a růžolícího. A nechtěl jíti se mnou, poněvadž byl jedinou podporou staré žebračky, s níž ve troskách Lagardérských obýval. Teprvé když po třech letech na věčnost se odebrala, přihlásil se v šermírně, kde jsem já s bratrem Měkochloupkem dávali cvičení. Skromný ostýchavý mladíček a hlásil se ke mně.

A věřte, byl pravý Pařížan! Útlý, švižný, půvabný jako žena, ale tuhý jako z ocele.

Šlechtici, kteří ke mně docházeli, smáli se mu, ale po šesti měsících vyrážel jim kordíčka z rukou a po roce měl jsem já, jeho mistr, co dělat, abych jeho výpadům odolal.

Pak dal se na vojnu. Zabil svého setníka; uprchl. Dal se najmouti dobrovolně do války proti Němcům. Jednou při obléhání Freiburku vkradl se sám do pevnosti a přivedl odtamtud čtyry Němce svázané jako berany.

Učinili jej praporečníkem, ale on svedl plukovníkovu ženu a plukovníka zabil v souboji. Prašivinka! Chlapíček!

Velitel ho měl rád a když mu dával propuštění, odporučil jej vévodovi z Anjou za páže. Všecky dámy od vévodství byly po něm ztřeštěny. Vyhnali ho.

Konečně se na něj štěstí usmálo. Stal se setníkem lehké jízdy při dvoře. Spral mne ďas! Nevím, proč se ode dvora vzdálil. Ale byla-li příčinou žena, tím líp

pro ni; byl-li však příčinou muž .... de profundis!

Kokarda umlkl a posilnil se velkým douškem. Měkochloupek tiskl mu ruku, jako by mu blahopřál k řečnickému úspěchu.

Slunce zacházelo za vrcholce stromů lesních. Karyk a jeho lidé chystali se k návratu, když Saldau náhle zahlédl oknem chlapce, který z lesa plížil se ku hradbám nedůvěřivě se ohlížeje, jako by nechtěl býti spatřín. Hoch asi čtrnáctiletý v obleku pážete.

— Hrome! zkřikl Karyk. To ten ptáček, co se za ním tolik pachtíme. Vsadil bych krk, že je ze španělských špehounů, kteří se krajinou potulují. Musíme jej uloviti.

— Čapneme jej, odvětil Gaskoněc, ale nemyslím, že to mládě zastává vyzvědače. K tomu třeba jinších hadů.

Ozbrojenci rozdělili se ve dvě tlupy a zastoupili cestu v zad i v před. Ubožák chlapec vida se obklíčena, nepokusil se ani o útěk, ale spustil pláč.

— Nemám ničeho, dobří pánové. Praničeho! Nezabíjejte mne! úpěl a schovával ruce pod kabátec. Pokládal asi kumpány za sprosté lupiče. A oni věru se jim hodně podobali.

— Nelži! zakřikl jej Karyk. Tys se dnes ráno proplížil horami a přešel hranici!

— Já? . . . Já přes hranici? tázalo se páže stojíc u příkopu a dívajíc se na nízké okno pod mostem.

— Tululum! Však ti nevydrápu oči, ale pověz, skotáku, komu neseš milostné psaníčko? zanotoval důvtipně Kokarda.

— Psaníčko? . . .

Měkochloupek také chtěl se ukázati znalcem:

— Tys se narodil v Normandii, kohoutku!
— Já v Normandii? . . . chvěl se hoch.
— Musíme jej prohlédnouti, navrhoval Karyk.
— Oh, ne ne! úpělo páže a padlo na kolena, — neprohlížejte mne, pánové dobří!
Ale jen dmýchal do ohně.
Měkochloupek se opravoval:
— Ne, můj krajan není; ani neumí zalhat!
— Jak se jmenuješ? ptal se Kokarda zostra.
— Beryšon, odpovídalo dítě bez váhání.
— Komu sloužíš?
Páže mlčelo.
Ale mistrům i dobrovolníkům došla trpělivost. Někteří sáhli po něm, chtíce jej svlékati. Páže posud bázlivé se rozzuřilo. Vyškublo ze záňadří malou dýku, ohánělo se, tlouklo, kopalo, kousalo. Ale nic platno. Již bylo povaleno k zemi, když náhle se ozval hromový hlas:
— Nestydíte se, pacholci?
Současně letěl Karyk po hlavě do příkopu, Saldaň svalil se na hřbet s nohama do vzduchu, Štaupic vrávoral, chytaje se za hlavu, a mistr Kokarda sám klopýtl a nosem narazil na zem.
To vše spůsobil jediný muž v okamžiku.
Kolem nového příchozího a pážete rozstoupil se kruh.
Ale ani jediný meč nevytasen.
Všecko sklopilo hlavy.
Kokarda sám, ač v první chvíli rozvzteklen, usmíval se, rozevřev oči.
— Pařížátko! šeptl Měkochloupek, ještě se třesa překvapením.

Dobrovolníci, nedbajíce omráčeného Karyka, svěsili šíje a hučeli uctivě:

— Kapitán!

V.

Bod Neversův.

Byl to Lagardéra, krásný Lagardéra, tříštitel hlav a kat srdcí.

Proto ztrnulo šestnáct palaší.

Kokarda a Měkochloupek nepřeháněli, když o svém vychovanci blouznili.

Zde stál jejich ideál. Osmnáctiletý jinoch s rukama založenýma a s úsměvem na rtech.

Obraz zářivého, bujného, veselého mládí, jarosti, která vnadí a svádí, která vždy jen vítězně zápolí, mladistvosti, již nelze zakoupiti ani bohatstvím ani úskokem.

Jindřich Lagardéra byl postavy nadprostřední sice, avšak nikoli herkulovské, svalnaté, však při tom pružné, nikoli hranaté. Lehce kadeřavý rusý vlas splýval mu do čela, z něhož dala se čísti intelligence a šlechetnost. Obočí ale bylo černé, zrovna jako hebké kníry na horním pysku. Lesklé, hnědé oči a bledé, přismahlé tváře.

Měl na sobě elegantní uniformu královského lehkooděnce. Přes rameno držel nedbale složený řasnatý plášť. Červená hedbávná páska se zlatým třepením prozrazovala hodnost důstojnickou.

Spatřiv Kokardu a Matěje Měkochloupka stojící zde s hlavami obnaženými, pustil s tváře všechny zbytky nakvašenosti a zvolal:

— Aj! moji dva vychovatelé? Co tu robíte, tak daleko od ulice Croix-des-Champs?

A podával jim ruku, leč blahosklonně jako kníže, který dopřává milost dotknouti se prstů.

Mistr a fráter vážili si milosti neskonale. Musíme podotknouti, že ta ruka se dosti často pro ně rozevřela plna zlaťáků. Vychovatelé neměli si stěžovati do nevděčnosti žákovy.

— A kdo jsou ostatní? — ptal se Jindřich Karyka, jenž se právě probral ze mrákot, a obrátiv se na Štaupice děl:

— Tebe už jsem někde viděl! Já utržil od tebe ránu!

— V Kolíně nad Rýnem, — odvětil Štaupic na rozpacích a pokorně. — Ale já mám jizev dvanácte..!

— A hle, hle! — pokračoval Lagardéra vida Saldaně a Pintu, — moji dva sokové madridští.

— Ach Excellencí! — omlouvali se oba Španělé najednou, — to byla tenkrát sázka . . . My nemáme ve zvyku pouštěti se dva proti jednomu . . .

— Jakže! Co slyším! Dva na jednoho! — soptil Gaskoněc.

— A oni nám říkali, že vás neznají! — podotkl Měkochloupek.

— A tenhle, — pokračoval Kokarda ukazuje na Kudlu, — si přál utkati se s vámi.

Lagardéra opakoval jen: — tenhle?

A Pepo klopil cudně zraky.

— Co se týče těch dvou reků, — pravil Lagardéra, ukazuje na Pintu a Saldaně, — já ve Španělích nevy-

stupoval leč pod jménem Henri . . . Však i toho chlapíka už znám . . . Nemýlím-li se, z Bretaňska?

— Ano, — odpovídal Žigan a lehtal si skráň. Bili jsme se po bretaňsku holemi, a vy jste mi počmáral lebku na tomhle místě.

Lagardéra obrátil se nyní k pážeti. Kokarda a Karyk pokoušeli se sice o důvody, pro které že chtěli hocha propátrati, ale kapitán velel mlčeti.

— Co tu chceš? — tázal se pacholíka.

— Vy jste dobrý, vám nebudu lháti — odpověděl Beryšon. — Nesu psaní.

— Komu?

Beryšon váhal a zrak mu zaletěl zase k nízké okenici.

— Vám — odvětil pak.

— Dej sem.

Dítě vyndalo závitek ze záňadří. Pak se natáhlo až ke kapitánovu uchu a zašeptalo:

— Mám ještě jedno.

— Pro koho?

— Pro nějakou dámu.

Lagardéra hodil mu svoji tobolku.

— Jdi, maličký, nikdo tě nebude zdržovati!

Páže zmizelo v příkopě, Lagardéra poslal všecky ostatní vyjma naše dva mistry napřed do krčmy, s těmito pak ubíral se volným krokem k témuž cíli. Vyňal list a roztrhl obálku.

— Výborně — zvolal. — Nevers je přece jen zdvořilý kavalír!

— Nevers? — opakovali šermíři užasle.

— Divíte se? Nu, musím vám vypravovati malou historii. Především snad nevíte, že jsem vypovězen .... musím opustiti Francii.

— Do vyhnanství? vy, a proč?
— Znali jste barona Bélu?
— Bélu rváče?
— Bélu nebožtíka!
— Je mrtev?
— Dal jsem mu za vyučenou. Král z milosti mne posílá do vyhnanství, leč nežli překročím hranici a dám krásné vlasti s bohem, chci vyhověti dvěma libůstkám: odbýti souboj a učiniti galantní záskok.
— S kým souboj? — tázal se Kokarda.
Zatím došli do hospůdky, kde jim vykázáno čestné místo.
— Řekněte — pokračoval Lagardéra občerstviv se, — slyšeli jste již náhodou o tajném bodu Neverském?
Všecko u stolů napjalo sluchy.
— Ano, — odpovídal Matěj Měkochloupek, — a mluvili jsme o něm před hodinou. Jedni mysleli, že to tlach, druzí slyšeli, že starý mistr Delapalma zaprodal vévodovi umění jakéhosi šermu, vlastně celé řady šermů souvislých, jichž pomocí dovede vévoda bodnouti soka do čela mezi obě oči, ať je sokem kdokoli. My s Kokardou myslíme, že byl by čert, aby se nedalo i tajné bodnutí odraziti, jen zná-li soupeř dobře máchat kordem.
— I já tak myslel, nežli jsem měl čest sraziti se s panem Filipem.
— A nyní? — zněla otázka se všech stran, zajímala každého z mistrů od zbraně, kteří chtěli vévodu přepadnouti.
— Od doby, co se Nevers vrátil z Italie, — pokračoval kapitán u vypravování, aniž otázku přímo zodpověděl, — nemluvilo se jen o něm. „Nevers je nejkrásnější! Nevers je nejstatečnější! Nevers má nejlepší koně! Nevers má největší panství! Nevers má nejskvělejší

zbraně, má také tajný bod . . . Zkrátka, Nevers a samý Nevers. V hostinci pochválím kotlety a hostinský mi řekne, že jsou tak, jak se dělají u Neversa. Švec přinesl mi boty dle nejnovější módy a aby se zalichotil, řekne, že takové nosí vévoda Nevers. Vykrákal jsem mu obě uši a hodil mu pak deset lujdórů . . . Ale ten blb mi odpověděl: Když mi dá vévoda Nevers jediný pohlavek, hodí mi za to sto pistolů!"

To bylo přespříliš! Nespal jsem celé noci, a nejvíc mne hryzl ten tajný bod. Pomalu se mne chápalo šílenství. Ze zoufalství skočil jsem na koně a jel ku královskému paláci. Zde jsem vyčkával Neversa, a když se přiblížil, zastavil jsem jej.

— Co chcete? — ptal se.

— Pane vévodo, mám důvěru ve vaši zdvořilost. Žádám, abyste mi ukázal svůj tajný bod za svitu luny.

Podíval se na mne. Myslil jistě, že jsem utekl z blázince.

— Kdo jste?" — tázal se pak.

Řekl jsem mu.

— Aj, vy tedy jste krásný Lagardéra? — on na to. — Povídají mi o vás příliš často, a mne už to vynášení nudí.

Smluvili jsme si dostaveníčko pod hradbami v noční hodinu. Jaká laskavost od něho!

Přišli jsme oba na vteřinu. Než promluveno, vytáhl on kord a posadil mi hrot mezi obočí.

— To je můj bod! — řekl.

A šermujeme. Než jsem se nadál, mám nad nosem mezi očima čárku. Byl jsem škrábnut!

„Bral jsem jen žertem!" — podotknul mi Nevers. A já musil přiznati porážku!

Mistři od zbraně seděli jak by je opařil. Byl-li Lagardéra přemožen, kdo by neuznal nepřekonatelnost tajného bodu?

— Avšak, spral mne ďas! — tázal se Kokarda — jak skončilo dostaveníčko?

— Rozešli jsme se jako přátelé. On připustil, že se sejdeme ještě jednou, neboť jsem mu slíbil odvetu.

— A znáte již tajemství?

— Znám. Dlouho jsem přemítal, ale přišel jsem mu na kloub.

— A porazíte jej?

— Hravě!

Mistři si oddychli. Prsa se oběma kumpánům hrdě dmula. Kokarda vystal:

— Pane kapitáne — pravil — já vás vyučil ve své chudé šermírně prvním šermům. Nechtěl byste mi prokázat milost a ukázati mi, jak vypadá tajný bod Neversův?

— Máš právo, starý brachu, žádati toho ode mne. Jsi můj učitel.

Lagardéra se vzchopil.

Všecko se vyhrnulo z hospody. Kolem kapitána a Kokardy utvořil se kruh.

— Kýho výra! — děl Lagardéra, když se dotkl svou ocelí meče mistrova. — Tys nějak změkl! . . . Nuže tedy, začni tercií . . . přímo, pádně! Odraz . . . . přímý sek, dolů sek . . . primparáda, výkrok . . . prim a zase odraz . . . oblouk dolem a teď bod mezi oči!

Lagarderova slova provázena hvizdotem ocele hbité jako blesk. Při posledním slově pocítil Kokarda chladný bod na čele a couvl zděšen jeho náhlostí.

— Hromado děravá! Vždyť jsem sotva mžikl! A prosím vás, kterak odraziti ten čerchmanský útok?

— Ano, ano, kterak odraziti? — přizvukovali šermíři dychtivě.

— Zcela jednoduše! — A Lagardéra ukázal zase několik machů. Útok Neversovský vynikal ráznosti a silou. Obrana Lagardérova elegancí a chladným výpočtem. Jako byli mistři bodem Neversovým ohromeni, tak přivedla je obrana kapitánova přímo v nadšení.

Vrátili se ke stolům.

— A jak bude s odvetou? — tázal se Měkochloupek nesměle.

— Psal jsem Neversovi, a on mi tímto listem odpovídá. Přijal návrh, co do místa i času. Je vždycky roztomilým. Pravý hrdina. Mám ho rád jako bratra.

— A ve kterou hodinu je souboj? — ptal se Kokarda zaražen.

— V soumrak.

— Dnes večer?

— Dnes večer!

— A místo?

— Příkopy Tarridského zámku.

Nastalo utišení veliké.

— A proč jste zvolil právě to místo?

— To je jiná historie! Zase druhá moje libůstka — děl Lagardéra a smál se. — Řečeno mi, že co utloukám v čele svých zbojníků zbývající čas do odchodu, markýz de Kailus že je zatím nejpálenějším žalářníkem, jakého kdy viděl svět. Minulého měsíce spatřil jsem o slavnosti v Tarbách jeho dceru Růženku. Na mou čest! líbezné děvče! . . . Až si odbudu s panem Neversem dostaveníčko, půjdu trochu potěšiti hezounkého vězně.

— Máte klíče od vězení, kapitáne? — tázal se Karyk ukazuje na hrad.

— Vnikl jsem již do jinačích tvrzí! Dostanu se se tam dveřmi, oknem, kamny, ... nevím ještě kudy ... ale dostanu se! —

Slunce zapadlo. Noc se skláněla. Asi ze čtyř oken zámku pronikla záře.

Stínem příkopů plížila se postava. Byl to Beryšon, panošek, jenž asi propuštěn byl, vyřídiv poselství. Přišed k lesní stezce nedaleko krčmy, hnul sebou, jakoby chtěl Lagardérovi v krčmě, děkovati za zachránění.

V hospodě zatím nastalo zase ticho.

— Nuže, proč se nesmějete bradáči? — zvolal kapitán. — Nemám před sebou zajímavé dobrodružství?

— Skutečně, — ujišťoval Matěj, — velmi zajímavé!

— Jenom bych rád věděl, — pravil Kokarda vážně, — zda jste se zmínil o slečně Kailově ve psaní Neversovi?

— Nu ovšem! Vysvětlil jsem mu vše důkladně. Kdybych mu nebyl vysvětlil, proč dlím v okolí Tarridského zámku, kdo ví, zda by byl svolil vážiti k vůli mně taký kus cesty!

Šermíři vyměnili pohledy.

— Proč dnes pořád po sobě mrkáte? — horlil Pařížan.

— Uvažujeme, — odpovídal Měkochloupek, jaké pro nás štěstí, že vám můžeme zde prokázati službu.

— Ano! Pravda! potvrzoval Kokarda, — máme radost, že vás můžeme vysaditi na zeď.

Lagardéra se dal do smíchu, neb se mu návrh zdál příliš hlupým.

— Jen se smějte, kapitáne, — ozval se Kokarda trochu nadutě, — však se nebudete smáti, až vám povím jistou novinu.

— Jakou?

— Inu pravím vám: Nevers sem nepřijde pouze k vůli vašemu dostaveníčku.

— A k vůli čemu ještě?

— Možná, že by nebyl k vůli šermu se namáhal, ale po tom, co jste mu napsal, přispěchá jistě. A šermování nebude žert. Jeden z vás zůstane ležeti ... Neboť vězte, Nevers jest ... manželem slečny Kailovy.

Kokarda se zmýlil, míně, že se Lagardéra přestane smáti.

Junák se nyní teprve až za boky popadal.

— Bravo! Výborně! To je znamenité! — volal. — Tajné manželství! Španělský román! A totě neskonalé! Nikdy bych byl netušil, že bude moje poslední francouzské dobrodružství tak zajímavo!

VI.

Nízké okno.

— A takovíto lidé se štvou do vyhnanství! — vzdychl bratr Měkochloupek.

Noc se černala. Tmavé obrysy hradu Tarridského obrážely se ostře o hvězdnatou oblohu.

Gaskoněc prosil Lagardéru opásajícího se, aby přijal jich pomoc proti vévodovi, poněvadž jinak souboj byl by zápasem nerovným, neboť Nevers bude dorážeti zuřivě, jako žárlivý tygr. Marně však lichotili se on i Matěj.

— Jaký nápad! — odmítl Lagardéra. — Jsem zvyklý vyřizovati své zájmy sám; jestliže si od vás něčeho přeju, jest, abyste se již klidili na řad, neboť jest pozdě. —

Gaskoněc se ještě jednou přitočil.

— Spral mne ďas, jestli bych se pro vás nedal oběsit jak pes a utopit jak kočka, ale . . . odpusťte, my nemůžeme toto místo opustiti.

— A proč ne?

— Poněvadž také někoho očekáváme!

— Opravdu? A kdo jest ten někdo?

— Odpusťte . . . ten někdo jest Filip Neverský.

Pařížátko se zachvělo.

— Aj! — tázal se. — A proč čekáte na vévodu?

— Na účet jistého vzácného šlechtice . . .

Nedokončil. Prsty Lagardérovy mu sevřely pěst jak železa.

— Záloha! — rozkřikl se kapitán, — a to si troufáš pověděti mně?

— Prosím, rád bych řekl . . . — začal Matěj.

— Ani muk! Zapovídám ti! Ať se mi nedotknete Neversa! Sic budete mít činiti se mnou! Nevers patří mně! Má-li zemřít, padne mojí rukou v čestném zápolení. A tací lidé připíjeli si se mnou! A já jim vypravoval! Já jim ukazoval Neversův bod! Jak se stydím! . . . Karyku! Na koně! —

Dobrovolníci vzchopili se, spěchali k ořům a na povel odklusali.

— Máš krutá a drsná slova pro nás, kapitáne! — skonikal Měkochloupek, měl slzy v očích a červenal se . . . ne však litostí nad činem, k němuž se byl zaprodal, nýbrž litostí, že se viděl zavržena.

Kokarda vrhal na sebe v duchu všecky nadávky, jimiž honosí se plodná krajina gaskoňská.

Tím však si málo pomohl.

— Radím vám všem, — zvolal Lagardéra k me-

číťům. — abyste se rozprášili a hezky rychle, sice, při sám bůh! dám vám druhou hodinu v šermu! —

A tasil.

Kokarda a Měkochloupek museli přemlouvati šermíře, aby ustoupili, neboť hrdinové v přesile dostávali choutky buřičské.

— Pojďme! velel generál Gaskoněc. U dveří se obrátil. — Neodcházíme ze strachu, pane kavalíre, nýbrž abychom vám postoupili místo.

— A vám učinili po vůli! — zajíkal se Matěj.

Šermíři zmizeli. Zapomněli platit. Měkochloupek dal šilhavé sklepnici mimochodem za dveřmi dvě hubičky, když se hlásila ke svému.

Lagardéra zaplatil celý účet.

— Děvče! — radil jí odcházeje. — Zavři dnes okenice a zastrč závory. Uslyšíš-li v noci ze příkopů cokoli, zacpi obě uši a nestarej se. —

Sklepnice poslechla.

Noc byla úplná. Ani hvězdy nesvítily. V poslední hodině přihnala se mračna.

Lagardéra samoten blížil se k náspům. Vše bylo zastřeno černou tmou. Na pilíři mostu blikal sice pod obrazem Rodičky malý kahan, ale jeho svit nemohl dopadati až do úvalu.

— Osm proti jednomu! Padouši! — řekl mladistvý Pařížan, když malou stezkou do hlubokého příkopu scházel. — Úkladná vražda! Jaké lotrovství! Tak poskvrniti meč!

Nebesa! — pokračoval hale se pláštěm. — Teď snad ke všemu stane se, že páže dalo Neversovi výstrahu, že je zde banda lupičská, a Nevers snad nepřijde! Já bych byl oloupen o nejkrásnější zábavu,

áká mi kdy kynula. Ale hrom a peklo! pak bude zejtra těch osm holomků pobito!

Došel pod most. Oči přivykly mrákotě. Zde byl senosečí uhlazen dosti širý prostor právě u nízkého okna. Kapitánovi se líbilo, že zde bude kordem dobře se oháněti. Avšak pomýšlel i na něco jiného. Jak vklouznouti do hradu? Co mu byly hradby, závory, strážníci!? Teprve překážkami stávalo se dobrodružství vnadným.

Přistoupil těsně ku hradbě, hmatal po rozsedlinách mezi kameny, zkoumaje, zda by nebylo lze na násep se vyšplhati. Hmataje, připadl na okno.

— Výborně! zvolal. — Jak už bych tam byl! Ale co mám říci pyšné krásotince? Vidím, jak jí blesk hněvu tryská z černých zraků a jak obočí se škaredí . . .

Rozkošná! Rozkošná! Řeknu jí... co jen řeknu?.. e, co už nyní napínati výmluvnost na skřipec? . . .

Náhle umlkl a naslouchal. Zaslechl kročeje a zvonění ostruh.

— Oho! Je zde! Avšak co to? jsou dva! Nevers nepřichází sám?

Kroky se zastavily.

U mostu bylo za svitu kahance spatřiti dvě postavy nehybné, zahalené v pláště. Zdálo se, že mužové zírali do příkopu snažíce se proniknouti tmu.

— Vidím někoho! — řekl jeden hlas.

— I mně se zdá, že tamhle někdo stojí u okna, — řekl druhý a zvolal tiše:

— Kokardo! . . .

Lagardéra se ani nehýbal.

— Faënzo! — zavolal opět druhý hlas; — to jsem já . . . de Pejrol!

— Mně se zdá, že jmeno toho lotra znám! — pomyslil si Lagardéra.

— Měkochloupku! . . . Štaupici!

— Což by to nebyl nikdo z našich? — zahučel soudruh.

— Toť nemožno! — odvětil Pejrol; — vždyť jsem rozkázal, aby tu někoho zanechali hlídkou . . . Je to Saldaň . . . poznávám Saldaně. Saldani!

— Zde! odpověděl Lagardéra a doložil se španělským přízvukem: — přejete si?

— Vida, že to je on! — zvolal Pejrol. — Hned jsem uhodl. Pojďme, sestoupíme tamhle po schůdkách, pojďte, vím kde jsou, povedu vás . . .

Lagardéra si pomyslil:

— Ať jsem krahujcem, jestli v té komedii nebudu hráti úlohu!

Oba muži slézali. Lagardérovi se zdálo, jako by byl při soudruhovi Pejrolově znamenal výslovnost italskou.

— Mluvte z ticha! — řekl týž sestupuje opatrně po schodech.

— Není třeba, velmožný pane, — odpověděl Pejrol.

— Aha! — řekl si Lagardéra, on je velmožem!

— Proč?

— Poněvadž ti trubci vědí dobře, kdo je platí.

— Ale já to nevím — pomyslil si kapitán, — a rád bych věděl!

— Nedali si posaditi vějičku na nos, že to je pan markýz Kailus.

— Vida, ještě se něco pěkného dovím! — myslil Lagardéra; — ti dva aspoň jsou asi praví darebáci!

— Byls v kapli? — tázal se muž, vypadající jako pán. —

— Přišel jsem pozdě, — odtušil důvěrník skroušeně.
— Proklaté! zlobil se pán.
— Činil jsem, co jsem mohl, velmožný pane. Nalezl jsem sice registr, do něhož páter Bernard zapsal sňatek slečny Kailovy s panem vévodou Neverským, jakož i den narození jejich dcery . . .
— Nuže?
— Avšak stránky, na nichž byly záznamy, jsou vytrženy.
Lagardéra napjal sluchy.
— Předešli nás! hučel pán vztekle, — ale kdo? Růžena? . . . Ano, nepochybně! Kdo jiný nežli Růžena? Ona doufá dnes shledati se s Neversem a chce mu vydati s děckem i listiny o manželském původu . . . Paní Marta mi to ovšem říci nemohla, poněvadž sama nevěděla, avšak já to tuším.
— Nuže? Co záleží? tázal se Pejrol. — Nám je hej! . . . Jakmile Nevers bude mrtev . . .
— Jakmile Nevers bude mrtev, dokládal velitel, — patří dědictví vším právem jeho děcku!
Postavy se zamlčely. Lagardéra tajil dech.
— Děcko . . . počal Pejrol tlumeným hlasem.
— Děcko musí zmizet, vyslovil za něho pán; — rád bych sice vyhnul se té výstřednosti, avšak nemohu, nechci-li se vůbec zastaviti. Jaký člověk je ten Saldaň?
— Odhodlaný dareba.
— Bude-li dobře zaplacen . . . ano.
Velmož přemítal.
— Raději bych, pravil, — neměl jiných zasvěcenců mimo nás, avšak ani ty ani já nemáme postavu Neversovi podobnou . . .
— Vy jste příliš velký, souhlasil Pejrol, — a já příliš hubený.

— Tma je jako v pytli, pokračoval pán, — a Saldaň je štíhlostí trochu podoben vévodovi. Zavolej ho!

— Saldani! děl Pejrol hlasitěji.

— Jsem zde! odpověděl Pařížan.

— Pojď blíže!

Lagardéra přikročil. Měl vyhrnutý límec pláště, jehož cípy mu zastiňovaly obličej.

— Chceš si přivydělati k umluvené mzdě ještě padesát pistolů? ptal se pán.

— Padesát pistolů? opakoval Pařížan. — A co mám dělati?

Mluvě snažil se Lagardéra všemožně rozeznati rysy neznámého, ale ten byl zrovna tak dobře zakuklen jako on sám.

— Jakého hesla užívá obyčejně vévoda? tázal se Pejrol pána.

— „To já!“ Paní Marta mi je prozradila.

— Nuže snad by . . . chtěl napověděti důvěrník.

— Máš pravdu. Poslechni, Saldani! Za chvíli přichýlíš se zde k oknu, poučoval neznámý a přistoupil těsně k Lagardérovi, — a vyslovíš temným hlasem heslo: „T o j á!“ Okenice se rozemknou, v okně objeví se žena. Osloví tě, ty nepromluvíš slova a položíš prst na ústa. Chápeš?

— Abych naznačil, že jsme špehováni. Chápu.

— Důvtipný hoch! zahučel velmož a pokračoval: — Žena vydá ti malé břímě . . . vezmeš je, ani nemukaje . . . a doneseš mi je . . .

— A dostanu padesát pistolů?

— Dostaneš!

— Jsem váš!

— Pst! děl Pejrol.

Všichni tři poslouchali.

Z dálky zalehalo sem jakés dunění.

— Rozejděme se, pravil pán. Kde máš soudruhy?

Lagardéra ukázal bez rozpaků v opačnou stranu příkopů.

— Dobrá! Pamatuješ si heslo?

— To já?

— Tedy buď šťasten a rychlý!

— Jak poroučíte!

Pejrol a soudruh stoupali po schůdkách. Lagardéra se díval za nimi. Utřel si čelo, s něhož se řinul pot.

— Ať mi není bůh milostiv v hodince poslední, řekl, jestli neskoupám svůj meč v krvi těch dvou bídníků . . . Leč nyní třeba se pustit až do krajností. Potom . . . nu potom uhlídáme.

Složil obličej do dlaní, mozkem vířily mu myšlenky. Nepomýšlel už ani na souboj, ani na milostný záskok.

— Co činit? Mám unésti děvčátko? To břímě nebude nic jiného než dceruška Neversova . . . Ale komu ji svěřiti? V celém kraji neznám nikoho vyjma Karyka a jeho bandity . . . ti by byli špatnými guvernantkami mladé slečně. A přece ji musím unésti . . . sice ti lotři zrovna tak zabijí dceru, jako se chystají na otce . . .

Procházel se rozčilen.

Po chvíli stanul u okna. Zaslechl uvnitř šum. Okno za okenicí se otvíralo.

— Adsum! řekl chvějící se ženský hlas.

Lagardéra se přiklonil a zahučel:

— To já!

— Bohudíky! odpovídal hlásek, a okenice se odemykaly.

Noc byla sice velmi temná, avšak oči Lagardérovy uvykly již dávno mrákotám. V ženě, která se z okna vychýlila, poznal dobře Růženku Kailovu, pořáde krásnou, jen že trochu bledou následkem rozechvělosti.

Snad vřela v Lagardérovi na několik okamžiků mladistvá bujná jeho krev. Ale v té velebné chvíli přemohl se nadobro.

Snad že na chvíli stal se jiným člověkem, než jakým posud byl.

Růženka se rozhlížela.

— Nevidím nikoho, pravila. Filipe, kde jste?

Lagardéra jí podal ruku, již ona k svému srdci přitiskla.

Kapitán zavrávoral. Cítil, že se mu slzy ženou do očí.

— Filipe, Filipe, počala ubohá mladá paní, jste jist, že vás nikdo nestihá? Jsme zaprodáni, jsme zrazeni! . . .

— Buďte statečná, paní, vyhrkl Pařížan.

— Mluvils to ty? zvolala. Ale teď už vím, šílím na dobro, ani více tvého hlasu nepoznávám.

Na jedné ruce držela břímě zabalené, o němž Pejrol a jeho druh se zmínili; druhou rukou mnula si čelo, jakoby se chtěla vzpamatovati.

— Mám ti tolik vyprávěti! pokračovala. Jak započíti!

— Nemáme času, hučel Lagardéra, jemuž bylo náhle stydno vyzvídati jistých tajemství; pospěšme si, paní.

— Proč tak ledový tón? Proč mne nenazýváš Růženkou? Což se na mne hněváš?

— Pospěšme si, Růženko, pospěšme!

— Jsem vždy poslušna. Filipe, milovaný muži, víš, že nikdy neodmlouvám . . . Zde jest naše maličká . . . vezmi ji . . . není více u mne v bezpečí . . . Moje psaní snad ti vysvětlilo . . . Kolem nás zavládla nějaká hanebnost . . .

A podala mu děcko zavinuté šátkem hedvábným.

L-gardéra je převzal beze slova.

— Ukaž, ať je ještě jednou obejmu! — zvolala nebohá matka, jejíž ňadra dmula se štkáním — dej mi ji ještě jednou zpátky, Filipe . . . Oh, domnívala jsem se, že mám srdce otužilejší . . . Kdo ví, kdy zase své dítě spatřím!

Vzlykot přerval jí hlas.

Lagardéra ucítil, že mu podává bílý předmět a ptal se:

— Co to je?

— Vždyť dobře víš . . . Jsi zmaten jako já, dobrý Filipe . . . Jsou to listy, vytržené z registru kastellánova . . . celá budoucnost naší dcery! —

Lagardéra vzal papíry mlčky. Bál se promluviti.

V témž okamžiku rozlehl se táhlý zvuk rohu.

— To bude znamení! — zvolala slečna Kajlova. Zachraň se Filipe! Pospěš!

— S bohem — řekl Lagardéra hraje úlohu až do konce, aby nezdrtil srdce nebohé, mladé matky — neboj se ničeho Růženko, tvé dítě jest v bezpečných rukou!

Chopila se jeho ruky, přitáhla ji ke rtům a vtiskla na ni plamenný polibek.

— Jak tě mám ráda! — pravila tonouc v slzách.

Pak zamkla okenice a zmizela.

VII.

Dva proti dvaceti.

A skutečně to bylo znamením.

Tři mužové opatřeni pastevčími rohy byli rozestaveni na silnici arželské, kudy měl Nevers přijíti. První měl nařízeno zatroubiti, jakmile Nevers překročí řeku, druhý, jakmile vnikne do lesa a třetí, jakmile dojde prvních chatrčí Tarridského podhradí. Již na dlouhé pusté cestě bylo dosti příležitosti ke vraždě. Avšak Filip Gonzága nemíval ve zvyku napadati nepřítele čelmo. Chtěl zabarviti svůj zločin. Vražda jistě vyvolá pomstu a sice na účet starého rytíře Závory.

Co však učiní Lagardéra, náš nepolepšitelný junák, náš trojnásobný blázen a nejlepší jilec Francie . . . co si počne s malým děvčátkem v náruči?

Byl opravdu u velkých nesnázích. Nesl děcko levičkou a nejsa vycvičen v řemesle chův, kolébal je dosti neobratně. Neměl než jedinou starost: aby maličkou nevzbudil.

— Pš! Pš! mrňátko, spi! Pš! Pš! — řekl a měl vlhké oči, ačkoli přec nemohl potlačiti smích.

Aby ho tak viděli jeho soudruzi od lehké jízdy! Jaktěživ nikdo z nich by byl nepoznal v něm strašlivého zápasníka.

Druhý signál u větší blízkosti rozrušil velebné ticho noci.

— Kozla! co to má být? — řekl si Lagardéra.

Při tom však nespouštěl drobnou Růženku s oka.

Ani se neodvážil polibiti ji.

Bylo to hezounké poupátko. Zamčená jeho víčka ukazovala již dlouhé hedvábné řasy, zděděné po matce.

Spanilý andílek dřímal sen nevinnosti.

Lagardéra naslouchal jeho čistému oddychování a divil se jeho klidu a spokojenému úsměvu.

— A mně, ztřeštěnému Lagardérovi svěřili dítě! Nuže, sebereme zdravý rozum. Co jsem na světě, netřímal jsem děcko v náruči! . . .

V tom okamžiku zahučel roh zcela na blízku od příkopů.

Lagardéra se zachvěl a vzpružil. Pomalu se mu začalo zdáti, že jest otcem.

Živý a hřmotný krok se ozval po cestě sem vedoucí. To nebyla chůze žádného z obou nemotorných čahounů, s nimiž zde Lagardéra před hodinou rozprávěl

— To jest on!

Nevers uvázal svého koně na kraji lesa.

Za nějakou minutu ukázala se krásná hlava a hrdá postava u mostu, ozářená kmitem lampičky. A zase zmizela, neboť Nevers scházel po schodech. Když sešel k patě příkopu zastavil se a zvolal:

— Hola! Nikdo zde?

— Já jsem zde, — odpověděl Pařižan, a dej bůh aby zde nebyl nikdo jiný mimo mne!

Nevers nezaslechl druhou polovici odpovědi. Pustil se ihned směrem, odkud hlas přicházel.

— Ku věci, kavalíre! — zvolal. Avšak, dotkněte se mne mečem, abych aspoň věděl, kde jste. Nemám zbytečného času.

Pařížan stále ještě kolébal děcko, jež spalo čím dál pevněji.

— Napřed mne vyslechněte, vévodo — počal.

— Dejte si zajíti chuť na povídačky. Nyní vás vidím. Taste!

Lagardérovi ani nenapadlo obnažiti meč.

— Slyšte přece! Když jsem vám ráno vzkaz posýlal, netušil jsem, co se do večera stane ...

— Oho! žádné výmluvy. Či chcete zase urážkami zasypávati slečnu Kailovu? — a rozezlený vévoda pokročil s mečem.

— Nikoli, na mou čest! — Lagardéra sotva měl čas odraziti první ránu a již vznášely se ráz na ráz blesky Neversových machů nad jeho hlavou. Pokaždé, kdykoli, ať na pravo či v levo meč sokův odrazil, opakoval Legardéra:

— Poslyšte mne! Slyšte! Dejte si říci!

Ale Nevers byl jako hluchý.

— Což nevidíte, že nemohu více ustupovati? Jsem na samé zdi!

— Tím lépe! — vzkřikl Nevers.

— U horoucích pekel! vzkřikl Lagardéra, v němž mizela trpělivost a kypěla krev, — což si dáte raději rozrazit kordem lebku, než byste ustal dorážeti na svoje vlastní dítě? —

Slovo mělo účinek rány hromové. Neversovi vypadl meč z ruky.

— Mé dítě! — zvolal; — má dcera u vašem náručí! A já po vás bodal! —

Lagardéra držel vzácný poklad pod pláštěm. Neversovi ani nebylo nápadno, že si levou rukou bok opírá, byloť to tehdy zvykem.

— Kavalíre, — řekl, — jste střeštěnec, blázen jako já a mnoho jiných, ale jste blázen poctivý . . . a statný. Slyšte, řeklo se mi, že jste se zaprodal markýzi Kailovi ale já neuvěřil.

— Díky vám! — děl Pařížan a setřev si pot s čela a rozbaliv poněkud děcko jal se vypravovati stručně o dvou mužích, o vydání děcka a o chystaném atentátu.

Nevers poslouchal cele užaslý.

— Pejrol? — otázal se. Pejrol jest důvěrníkem Filipa Gonzágy, mého nejlepšího přítele, bratra, jenž nyní schválně dlí na zámku, aby sloužil mým účelům.

— Nesetkal jsem se nikdy s knížetem Gonzágou, odpověděl Lagardéra; — nevím tedy, byl-li to on.

— On! — zděsil se Nevers; to nemožno! Pejrol, to připouštím, je duše podlá, zákeřnická, on snad dal se zakoupiti od starého Kaila.

— Kailus to nebyl, nýbrž nějaký ještě mladý muž. Leč nemařme času domněnkami. Výpočet padouchů jest přímo báječný. Považte, jak dobře dala se i vaše choť oklamati! A ona vás miluje...

Mladí bohatýři ještě chvíli hovořili. Stali se přátely!

Vévoda pokochal se děckem svým, načež je Lagardéra donesl do výklenku pod mostem, kdež bylo dobře zakryto.

— Ručím za vaši dcerušku svým životem, pane vévodo, — řekl. — A doufám, že tak aspoň částečně smažu křivdu, jíž jsem se dopustil, pronáš je se v listě urážlivě o její matce, kteráž jest krásnou, šlechetnou, svatou ženou!

Nevers jej objal.

Lagardéra zdráhaje se, klekl, nachýlil ucho k zemi a poslouchal.

— Slyšte! Tentokrát se nemýlím. Zdálo se mi již před chvílí... Oni se blíží...

— Neslyším nic!

— Poněvadž jste vévodou! Nedivím se vám, neměl jste příležitosti tříbiti sluch. Ale chtěl jsem se vás ptáti: jste sám?

— Jen s pážetem... ale což abych dal vzkázat o pomoc do hradu ke Gonzágovi?

— Nemám důvěry! Raději bych viděl zde svoji tlupu s karabinami, — odvětil Pařížan.

Nevers zahvízdl.

Podobné hvízdnutí odpovědělo.

— Čiperný hoch! — chválil Lagardéra. — Již jsem se o jeho obratnosti přesvědčil.

Panošek objevil se na mostě.

— Skoč sem dolů!

Panošek uposlechl a Lagardéra jej zachytil do náruče.

— Pospěšte si, — pravil chlapec — přicházejí tady s hora... Za minutu jsou zde, pak není odtud východu.

— A mně se zdálo, že přicházejí z dola od lesa! — divil se Lagardéra.

— Přicházejí se všech stran!

— Ale vždyť je jich osm!

Ba ne, aspoň dvacet.

— Aha! — pravil Lagardéra, — poznali, že jsme dva, přibrali kde koho. Však osm jako dvacet. Hošíku, víš kde je samota Gau?

— Oh vím, pane, — čtvrt hodiny odtud.

— Tam je Karyk a moji lidé; skoč pro ně. Ale rychle!

Hoch vyběhl po schodech a uháněl s větrem o závod.

— Za půl hodiny přijde posila. Do té doby se ubájíme.

Vyprávěli jsme v jedné z předcházejících kapitol o přerušené senoseči právě v tom křídle hradebních příkopů, kde se část dramatu našeho odehrává. Rozprchnuvší se ženci zůstavili zde nejen rozházené kopky sena a několik hrábí, nýbrž také malý čtyrkolový, žebřinový vozík. Toho předmětu dovedl Lagardérův válečnický důvtip použiti za obranný štít proti přesile. Po-

mocí vévodovou přivlekl jej pod most a překotil, tak že ležel na příč u porovnání se směrem mostu.

Byla to sice velmi jednoduchá citadela, kterou tímto spůsobem získali, celkem však skytalo postavení, v němž hodlali vyčkati nával útočníků, dosti důvěry dvěma tak chrabrým pažím. Vždyť ve první řadě neběželo o nic více, leč aby se uhájili na půl hodiny. S hora byli kryti a chráněni mostem, ze zadu baštou hradební, v jejímž výklenku vedle okna spočívalo nevinné robě, ze předu pak zvráceným vozem. Každý z nich potřeboval jen starati se, aby ubránil vchod mezi vozem a zdí, aby nemohli býti obklíčeni a od sebe rozraženi. Pomocnicí měla býti tma noční. Na hroty svých mečů spoléhali vším právem.

— Kapitáne, — počal pak Nevers, jste odhodlán bíti se pro mne?

— Jak se patří! již k vůli vám, ale více k vůli této maličké!

— Jdeme na život a na smrt, podejme si ruce, bratře! — vyzval vévoda. — Vyjdu-li odtud živ a zdráv, vše budeme míti společně . . . padnu-li . . .

— Však nezemřete! — přerušil mu Pařížan slovo.

— Padnu-li . . . — opakoval Nevers.

— Nuže, na svoje spasení přísahám, — zvolal Lagardéra dojat, — že budu dítěti otcem.

Drželi se chvíli objati. A věru, nikdy netulilo se k sobě dvé srdcí statnějších.

Ale již bylo slyšeti zbraní chřest, dupot kročejů a tlumené hlasy v bezprostřední blízkosti. Vrahové zaplavili příkop s obou stran mostu. Jedni seběhli vozní stezkou, druzí po schůdkách.

VIII.

Boj.

Bylo jich aspoň dvacet; páže nelhalo. Mimo našich osm mečířů sehnal Pejrol na rychlo po okolí ještě asi dvanáct dobrodruhů, když přišed na umluvené již od dřívějška shromáždiště mezi šermíře, zastihl na veliké své podivení i Saldaně mezi nimi, téhož Saldaně, jemuž před chvílí pod mostem se svým pánem tak důležitou úlohu byli přidělili a když se dověděl, jak nebezpečné osobě tajemství svoje prozradil. Nedal se uchlácholiti domlouváním, že Lagardéra bude míti s Neversem souboj, z něhož jenom jeden může vyklouznouti živ. Tušil dobře, že se chrabrý kapitán následkem hrozícího nebezpečí jistě přidá na stranu přepadeného.

A proti dvěma tak proslaveným rekům netroufal si s hloučkem osmi najatých žoldnéřů.

. Vyslal Štaupice a Španěly, aby přivedli posilu. Sám odkvapil, aby dal zprávu svému pánovi a bděl nad chováním Růženy, slečny hradu, o níž se domníval, že byla asi od Lagardéry zpravena.

Za tehdejších časů potloukalo se všudy, zejmena po hranicích, prodajných šavlí dost. Čtyři sekáči vrátili se skutečně záhy s průvodem naverbovaných chlapů.

Avšak, kdo by dovedl vylíčiti nesnáze, výčitky svědomí a úzkost, jakou následkem změněných okolností zachvácen byl mistr Kokarda a jeho a l t e r e g o, bratr Matěj!

Oba ovšem, nelze popírati, byli darebáci. Zabíjeli z úplatku. Jejich palaše nebyly ani o zblo čestnější nežli dýka bandity. Avšak to byla věc zaměstnání, vý-

živy. Tehdejší šermíři, u věku všeobecné zdivočilosti a porušenosti mravní, nemohli míti jiného pojmu o právu a spravedlnosti, leda ponětí pěsti a síly.

Dokud neběželo než o vévodu Neverského, byli ke všemu ochotni, avšak Lagardéra, jich vychovanec, přirostl jim k srdci. A zrodí-li se láska v srdci zvrhlém, jest houževnatá a silná.

Náhoda postavila je dnes proti slavnému, vlastnímu jich žákovi, pro něhož věru rádi by jinak byli dali v šanc život svůj. Dnes večer byly jich meče zaprodány Pejrolovi. Žádné vyhnutí! Utéci neb neúčastniti se, bylo by nedostáti zákonům cti. A oni dbali své šermířské cti! Nevěda jiné rady, nasadil Kokarda tajně na hrot svého meče otupující knoflík, jehož používal při cvičení v šermírně a svěřil se s tím šeptmo Měkochloupkovi, kterýž neváhal učiniti zcela po jeho příkladu.

Oba si oddychli. Nemohli tak vyvésti nic zlého, bylo jim volněji.

Útok započal. Lagardéra v posledním okamžiku nachýlil se k Neversovi.

— Pozor! Musím vám sděliti, vévodo, že ta chátra zná tajemství vašeho bodu. Zachovejte se dle toho!

S pokřikem „hurá!“ vrhl se dav z obou stran na svoje dvě oběti. V přední řadě hnali se zákeřníci, sebraní v poslední chvíli. První nával dopadl však velmi bídně. Netušíce překážky, narazili na voj a kola vozu. Několik předních skácelo se. Dva byli těžce poraněni. Nastal zmatek. Toho použili oba hrdinové a přešli k útoku.

Pařížan rozťal jednomu banditovi hlavu ve dví, druhému usekl rámě a třetím švihem kordu rozštípl jednomu čelo.

Ten třetí převalil se na znak. Byl to Němec Štaupic.

Také Nevers se činil. Pravicí zasadil Kudlovi a Žiganovi těžké rány, levicí vytrhl chlapovi, deroucímu se na vůz, partizánu a přerazil mu ji o lebku.

Tlupa ustoupila.

Málokterý z nich prchal zdráv. Pinto zapomněl ve vřavě vzíti ssebou uťaté jedno ucho.

— Bohu díky! oddychl si Nevers, když nastalo ve příkopě ticho.

— Nesmíme jásati! podotkl Lagardéra. — Však oni se vrátí . . . Nejste raněn?

— Jen pošramocen.

— Kde?

— Na čele.

Pařížan sevřel pěsti a nepromluvil.

Viděl ovoce své neblahé sdílnosti.

Asi dvě nebo tři minuty uplynuly a útok znovu započal. Tenkrát blížili se vrahové vážně, spořádané a soustředěni. Vzali již do rozpočtu překážku, na niž prve slepě narazili.

Opět šli bandité napřed, šermíři jim v patách. Zápolení bylo strašlivé. Kapitán byl jako litý Mars, bodal, sekal, švihal zakrváceným mečem; pružné jeho rámě neznalo únavy; cítilo se ve svém živlu a máchalo, jakoby chtělo k souboji vyzývati celý svět.

— To jsem já! To jsem já! volal co chvíli i Nevers rozohněný, kdykoli některého z útočníků k zemi srazil.

Bandité padali a ustupovali. Ze dvanácti zbývali tři.

Za okenicemi nízkého okna něco se tutlalo. Nebyla to Růženka Kailova.

Byli to dva muži zírající skulinami a poslouchající. Krev jim stydla v žilách, po čele skrápal ledový pot.

Pejrol a jeho pán.

— Bídáci! řekl velmož, není jich dost ani deset na jednoho! . . . Což se mám sám pouštěti do hry?

— Varuji vás!

— Vždyť, kdo ví, zda naposled se nerozutekou!

A zase ozval se venku hlas:

— To jsem já! To jsem já!

Jen dva bandité a sedm šermířů (Štaupic ležel v mrákotách) třímalo palaše. Každý byl poznamenán; některý drobným, některý tlustým písmem krvavým.

Do půl hodiny zbývalo několik minut.

Lagardéra nebyl ani škrábnut. Nevers měl toliko mělký svůj bod na čele.

Horečka vítězoslávy je omámila. Zabráni zápolením ani nepozorovali, že opouštějí ponenáhlu, ale krok za krokem svoji pevnost, svou prostinkou citadelu. Viděli každý hromadu svých poražených a byli zpiti sebedůvěrou. V divé vřavě nenapadlo jim, že bandité byli jen předstrčeni, aby je unavili.

— Ku předu! volal Lagardéra a měl snadnou práci, neboť ze čtyř mečů, které proti němu trčely, hrály dva, Kokardův a Měkochloupkův úlohu na oko.

— To jsem já! odpovídal Nevers, když poslední bandita se shroutil a tři poslední Španělové mu čelili.

V témž okamžiku rozevřely se okenice.

Nikdo nespatřil ani nezaslechl, kterak dva muži za sebou z okna se vyplížili.

— Vítězství! vykřikl Pařížan zahnav své odpůrce na útěk a nemaje nikoho více před sebou.

Nevers mu odpověděl výkřikem smrtelným.

Jeden z mužů z okna sestoupivších, jenž byl větší nežli jeho druh a měl škrabošku na tváři, byl se k vévodovi přitočil a probodl jej mečem ze zadu.

Nevers padl.

Rána mu byla zasazena po vlašsku, to jest znalecky, s výpočtem, jako chirurgové podnikají operace.

Mezi bitvou prodrala se luna ze mraků a vrhala příšerný svit na zápasiště.

Klesaje upřel umírající, ztrhaný pohled na muže se škraboškou.

— Tos ty! Ty, Gonzágo, příteli, za něhož bych byl stokrát život položil! zašeptl vévoda.

— Já si ho beru jen jednou! odtušil chladně zakuklenec.

Obličej Neversův zsinal.

— Jest mrtev! řekl Gonzága. Teď na druhého!

Ale nebylo třeba za druhým teprve se pouštěti. Přicházel sám.

Když Lagardéra zaslechl chropot mladého vévody, vydral se mu z hrudi děsný skřek. Skokem rozehnal najatce, kteří se mu chtěl stavěti v cestu a octl se u padlého.

Nevers se nazvedl.

— Bratře, vzpomínej na mne a pomsti mne! byla jeho poslední slova.

— Přisahám! zvolal Pařížan. Jako že jest jeden Bůh na nebi, všichni, kdo jsou zde při tvé smrti, zemrou rukou mojí!

Děcko uložené ve výklenku vedle okna zaštkalo, jakoby se bylo vzbudilo posledním vzdechem otce svého.

Slabý sten zanikl nepozorovaně.

— Jen ho! Skolte ho! pobízel muž se škraboškou.

— Tys jediný, jehož neznám, — děl Lagardéra vzpřimuje se, — avšak já tě najdu, až hodina udeří!

— Jen ho! — opakoval velitel.

Mezi ním a Pařížanem stísnilo se pět profousů a Pejrol.

Pařížan náhle poodskočil v zad, shýbl se, chopil ležící zde velký železem pobitý pohrabáč, máchl jím divoce několikrát, a skokem stál před Gonzágou, chráněným pouze Peyrolem. Mžik a Gonzágovi klesl meč; měl ruku raněnou.

— Jsi poznamenán! — vykřikl kapitán, povalil Pejrola, hnal se k výklenku a chopil děcko, neboť jemu jedinému neušlo zasténání.

— Skolte ho! — řval velitel sípaje vztekem. To je dcera Neversova! Musím ji míti za každou cenu!

Avšak Lagardéra již kvačil ke schodům. Zde mu přiběhli naproti s tupými palaši mistr Kokarda a Měkochloupek, jež byl prvé zaplašil, tak že smrti Neversově přítomni nebyli.

Stavěli se, jakoby mu chtěli cestu zakročit, ale on jon zvolal:

— Stranou! trubcové!

A již byl na vrchu.

Předhonil své stihatele, kteří štváni Gonzágou za ním se hnali jak udýchaní psi, aspoň o padesát kroků.

Nade schody stanul Lagardéra ve měsíční záři. Shrnul zábal s tváře děcka, zvedl je do výšky a volal hlasem povzneseným:

— Ano, viz dceru Neversovu! Přijď si pro ni, vrahu, jenž neumíš napadati, leč ze zadu jako sketa... Ať jsi kdokoli, tvá ruka ponese můj znak! Poznám

tě. A až čas vyprší, přijde Lagardéra k tobě, nepřijdeš-li ty k němu!

Šermíři stanuli pod schody. Žádný se vzhůru neodvážil, věda že by byl synem smrti.

Krajinou ozval se klus tlupy jezdecké!

IX.

Zlatý dům.

Po smrti velkého krále Ludvíka XIV. nebyl vnuk jeho, jediný dědic trůnu ještě věkem dospělý.

Nedbaje znění poslední vůle královy a výkřiku ulekaných princů, strhl na sebe otěže vlády jeho synovec Filip Orleánský, jenž do posledního vzdechu králova se stavěl hlupákem, jako kdysi Brutus, jenž však jakmile z komnaty pohřební se ozvalo: Král jest mrtev! Ať žije král! odhodil škrabošku.

Nastaly podivné časy.

Orgie zavládly; zlato stalo se bohem.

Vladař byl sice od přírody nadán vzácnými dary ducha a mysli, špatné vychování však zamezilo jich vývoj, pozdější pak výstřednosti všeho druhu svedly je na scestí. Mrhavá nehospodárnost, přepych a bujné rozkošnictví staly se mu záhy zdrojem peněžitých nesnází.

Žádný div, že se dal oslniti zjevem Jana Lawa, zakladatele banky Luisiánské, Společnosti západu a Společnosti indické, tvůrce bankovek a státních listů, jenž dovedl potištěnému papíru dáti cenu zlata, a že sáhl ku prostředkům, k nimž mu proslulý a odvážlivý Skot radil.

V září 1717, tedy osmnáct let po událostech, o nichž jsme v prvním dílu vyprávěli, byly vydány nové akcie Společnosti indické a říkalo se jim všeobecně d c e r u š k y, na rozdíl od starých m a m i n e k. Zněly na sto a prodávaly se po pěti stech. Několik dní později vydány i v n u č k y a měly hodnotu podobnou Poněvadž cena jich stoupala, kupovali lidé jako na dračku balíčky šedého papíru, netušíce tehda, že musí nastati úpadek. Úpadek Škotův nadešel skutečně tři leta později a cedulek, jež stály druhdy tisíce, užívaly pak dámy za papěrky na kadeření vlasů. To byl okamžik, kdy každý z nesčetných spekulantů, třeba měl plné skříně bankovek a platil za boháče, stal se chuďasem, nemajícím ani na skývu chleba. Tak daleko však naše povídka nesáhá.

Bylo podzimní jitro, pochmurné a chladné. Ulicí svato-Jakubskou ubírali se zástupové dělníků tesařských, truhlářských a zednických s nástroji k budově ležící ve středu ulice proti kostelu téhož jména.

Byl to starý palác Lorénský, přezvaný od časů Ludvíka XIII. palácem Neversským. Nyní bydlel v něm Filip Mantovský, kníže Gonzága, jenž byl bez odporu po regentovi a Lawovi nejbohatším a nejmocnějším mužem celé Francie. Držitelem statků Neversských stal se ze dvojích příčin. Předně jako příbuzný a dědic Neversův, za druhé jako manžel vdovy po vévodovi, někdejší slečny Růženy Kajlovy.

Rozumí se, že dostal věnem i veškerá panství Kajlů Tarridských.

Jestliže se laskavý čtenář diví, jak mohlo dojíti ku sňatku mezi Filipem Gonzágem a Růženou, připomínáme mu jen jejího otce, markýza Kajla Závoru a jeho násilnickou povahu, která neznala leč svoji vůli.

Avšak po celých osmnácte let zůstala paní Gonzá-

gova vdovou Neversovou a užívala vždy jen toho jmena. Neodložila smutek ani když šla ku oltáři se ženichem vnuceným.

Když pak ve svatební večer objevil se Gonzága na prahu ložnice, ukázala mu jednou rukou na dvéře; druhou nasadila si dýku na vlastní hruď.

— Žiju pro dceru Neversovu, — pravila mu. — Avšak obětavost lidská má své meze. Učiňte jediný krok ku předu a já budu očekávati dceru svou na onom světě po boku jejího otce!

A Gonzága pozdravil hluboce a odešel. Potřebovalť ženy své, aby těžil příjmy ze statků Kajlských.

Od onoho večera nepromluvila kněžna ani slova více za přítomnosti manžela svého, On byl vždy zdvořilý, oddaný, pln ochoty, ona chladna a něma.

Každý den, když udeřila hodina k obědu, poslal Gonzága komorníka se zprávou k paní kněžně, že jest prostřeno. Nebyl by posadil se za stůl bez té formality. Byltě velmožem.

Ale den jak den odpovídala komorná kněžnina, že jest její velitelka churava a že prosí knížete, aby ji omluvil, když se nedostaví.

Tak bylo tři sta pět a šedesátkrát ročně po osmnáct let.

Přes to mluvil Gonzága často o své paní a s nadšením. Měl mnoho frází, z nichž každá začínala: „paní kněžna mi řekla . . . . . .“ anebo: „řekl jsem paní kněžně . . . .“

Svět se nedal balamutiti, ale tvářil se jakoby věřil, což silným duchům úplně postačí.

A Gonzága byl silný duch. Byl neskonale obratný, chladnokrevný a odvážný. Uměl se chovati s důstojno-

stí, která imponovala celému okolí, svou výmluvností pak dovedl omámiti každého.

Vladař prohlašoval jej za svého nejlepšího přítele.

Kde kdo byl, musil uznati pečlivou snahu, s jakou Gonzága se pídil, aby nalezl ztracenou dceru nešťastného Neverse, třetího Filipa, někdejšího přítele vladařova od mládí.

Avšak ona jako by se byla propadla do země. Dokud nebyla nalezena, byl a zůstával kníže jejím přirozeným poručníkem a jakožto takový bral příjmy statků Neversských.

Všeobecně už nikdo nevěřil, že by dívka byla na živu.

Kdyby se byla dala zjistiti její smrt, byl Gonzága dědicem vévody Filipa.

Gonzága musil ještě před svatbou uznati právo ztracené dívky, neboť její matka jen za tou podmínkou svolila ku sňatku a podvolila se naléhání otcově.

Kněžna byla u svém pátrání po osmnácte let zrovna tak neúnavna, jako její choť, leč oboje hledání, ačkoli každé jinakou pohnutkou podněcováno, zůstala bez výsledku.

Ku konci tohoto léta poprvé projevil Gonzága přání, aby byl svolán rodinný tribunál, jenž by palčivou otázku konečně vyřídil.

Měl i jinak tolik práce a nedostatek věru ho nesoužil!

Malý příklad: celé ty zástupy všeho druhu řemeslníků, o nichž jsme se zmínili, pracovali v jeho službách. Jejich úlohou bylo zpřevraceti zámek na ruby.

Byla to stavba nádherná, kterou si předkové Neversovi jakožto hlavní stánek v sídelním městě založili.

Pozůstávala ze tří obrovských těles (střední budovy a dvou křídel), opásaných zevně po celé délce přízemí jehlancovitým podloubím, uvnitř pak ovinutých dlouhou galerií vystropenou vzácnými malbami.

Tři veliké, těžké brány, vykrojené do obloukovitého křížma pyramidálního otevíraly do průjezdů vyhlídku na červená, mramorová sloupení slohu florentinského, zdobená květnatými hlavicemi a nesoucí na úhlech čtyrhraných říms skrčené lvy.

Nad galerií třímala průčelní budova dvě poschodí o čtyrhranných oknech; obě křídla, ač téže výšky jako střed, měla pouze poschodí jedno.

Nitro domu dal Gonzága po svém vkusu restaurovati a dokázal velkolepým provedením nejen nádhery milovnost, ale i vytříbený smysl umělecký.

V úhlu mezi východním křídlem vytesán z jediného kamene znamenitý gothický vodotrysk, kolem jehož osy tři sirény ovíjely šupinaté ohony.

Ohromná zahrada tvořila vysokou hradbou boky tří dlouhých ulic. Měla stinná loubí, besídky, stromořadí, honosila se vzácnými sochami, rybníkem, vodotrysky. Byla i ovocným sadem a květinovým rájem.

Paříž tehdy neměla paláce skvělejšího.

Musil tedy asi kníže Gonzága, hrdý šlechtic, přepychu milovný a člověk uměleckého vkusu, míti závažný důvod, chtěl-li nyní všecko zvrátiti.

Hle, jaká byla jeho pohnutka.

Po jedné hostině přiřkl vladař knížeti Kariňánovi právo zaříditi ve svém paláci velikou směnárnu. Rázem změnila se tvářnost pusté jinak uličky, v níž Kariňan bydlil, neboť on měl nyní skorem moc zameziti oběh každé akcie, která nenesla jeho podpis.

Gonzága žárlil!

Aby jej usmířil, přisoudil jemu vládař za jiné hostiny, jsa opět výtečně naladěn, výsadu, že se mohou akcie vyměňovati za zboží výhradně v paláci Gonzágově.

To byl dar dosahu nesmírného; Gonzága získal víc, než kdyby mu byl někdo daroval zlaté doly. Především musil však ve své budově upraviti místo pro špekulanty, o nichž se dalo předpokládati, že jich budou celé davy a že každý z nich rád zaplatí. Již druhého dne po prohlášení výsady přišla do zámku armáda bořitelů. Pustili se nejprve do zahrady. Sochy zde zabíraly místo. Nemohly platiti, byly tedy sneseny. I stromy nemohly platit a zajímaly prostor; byly vysekány.

Z okna prvního poschodí zastřeného vysokými čalouny vyhlížela truchlivým zrakem na to dílo pustošivé dáma zahalená hávem smutečním. Byla krásná, ale bledá tak, že jí dělníci pokládali za nějaký přízrak. Později proslechlo se mezi nimi, že to vdova po vévodovi Neverském, choť knížete Filipa Gonzágy. Dívala se dlouho, avšak když i obrovský, věkožírný dub, na němž po staletí roje ptactva hnízdily, skácel se s košatou korunou svojí k zemi pod ranami seker, zakryla dáma tvář, spustila záslony a nedala se více viděti.

Tak pokácena stromořadí, stinná loubí, odstraněny besídky, zasypány vodotrysky. Na jich místě stavěny prkenné budky, z nichž každá měla vynášeti nájemné jako nějaký hotel.

Lidem, kterým se to nelíbilo a kteří se odvažovali činiti poznámky, odpovídal Gonzága:

— Za pět let budu míti dvě nebo tři milliárdy. Odkoupím pak třeba královský zámek, až J. V. Ludvík patnáctý stane se králem a bude . . . na mizině . . . jako že bude!

Za toho jitra, kdy poprvé vstupujeme do paláce, bylo dílo spousty skorem dokonáno. Dvůr i zahraha byly zastaveny těsnými řadami krámců, vypadajících jako klece. Průjezdy přeměněny v úřadovny, a tesaři zatloukali do prken poslední hřebíky.

Prostranství bylo v pravém slova smyslu zaplaveno kupci a vyvolávači. Bylo zde jako na dnešních bursách: hemživo, hlučno, dusno. Vstup volný. I celé přízemí a prvé poschodí, vyjímaje oddíl vyhražený paní kněžně, bylo každému přístupno a následkem toho zaplaveno, neboť dnes měl rej započíti, dnes měly být zahájeny obchody v domě zlatém, jak palác již nyní přezděn byl.

Na hlavním perronu, obklopen výborem kupectva stál šlechtic vyšňořený sametem, hedbávem a krajkami; prsty jeho vesměs byly posety prsteny, a kolem šije visel mu těžký zlatý řetěz.

Byl to pan de Pejrol, důvěrník, rádce a vykonavatel knížete. Ani nesestárnul. Pořáde ještě byl hubený, žlutý, jen že shrblý a vyděšené oči zakryty měl skly. Měl své lichotníky a zasloužil je, neboť Gonzága mu dobře platil.

Asi kolem deváté hodiny vplížili se do zámku hlavním vchodem dva chlapi, již právě nečinili dojem obchodníků. Přišli jeden za druhým. Vstup byl sice úplně svobodný, ale jim patrně asi nebylo zcela volno kolem srdce. První aspoň přemáhal nepokoj okázalou drzostí, druhý naopak krčil se zkroušeně. Oba vmísili se mezi davy, každý svým spůsobem.

Oběma visel po boku meč, onen dlouhý, pádný meč, podle kteréhož mohli jste rozpoznati šermíře na půl míle. —

Musíme doložiti, že tento druh lidí byl již z módy. Vladařství vyhladilo cech mečeřů a spojené s ním zvyky.

Roztahovatel, jenž bezohledně otíral děravé své lokty o slavnostní, namnoze nové obleky nahrnuvšího se sem obecenstva, honosil se černými, chundelatými kučerami a pamětihodnými kníry. Zmačkaný širák zastiňoval mu opálené tváře. Při odchlipnutí koženého kabátce čouhaly cáry sprāchnivělé podšívky; o jeho vysoké boty pak marně by byl kdokoli brousil svůj vtip snaže se uhodnouti, jaké že asi byly barvy.

Osmahlec přicházel z Madridu.

Ponížený a plachý šermíř nesl pod svým velkým nosem na bradavici tři měkké průhledné chlupy. Dlouhý jeho krk vyčníval z těsného černého nevojenského hávu jako knot z učmouzené lojové svíčky. Široké, tu a tam záplatované spodky visely volně po nohou a zastiňovaly vetchost popukaných střevíců.

Kdyby byl tomuto muži někdo strčil do podpaží balík spisů, byl z něho hotový diurnista, avšak on třímal po boku šavli, ovšem opatrně, aby ani nezařinčela.

Prošedše dvorem dospěli jonáci skorem současně ku vchodu do velkého vestibulu a změřivše se na vzájem ústranním pohledem, měli oba tutéž myšlenku:

— Inu, ten rytíř smutné postavy asi nepřichází aby koupil zlatý dům! A snad si přece myslí, že bude vpuštěn!

———

X.

Dvě strašidla.

Měli oba pravdu.

Kučeravý prohlédl jediným mžikem, že pod upjatým kabátem neznámého reka schází košile a pomyslil si: — tak chudérsky jsme my přece ještě nedopadli! —

Trojchloupek, jenž svému soudruhovi nemohl viděti do tváře pro spousty černošských vlasů, pomyslil si v dobráckém svém srdci: — chudák si přichází pro křest. Jak trapno viděti člověka od zbraně ve stavu tak ubožáckém! To já mám aspoň slušný zevnějšek! —

Jak tušil, byl kučeravý na prahu vestibulu od lokaje zadržán.

— Kam se derete? —

— Kupovat! — odsekl kučeravý, vzpřímiv se jako I. —

— Co? —

— Co se mi zlíbí, panáčku . . . Zevluješ? . . . Jsem přítel pána tvého a mám peníze, třeba nevypadám ulízaně jako ty, ťululum! —

Chopil lokaje za ucho, otočil jím a vcházel.

Sluha užaslý octl se tváří v tvář proti druhému zdvořilejšímu otrapovi, jenž také ujišťoval, že je přítelem knížete a také přichází za finančními záležitostmi . . .

Tak proklouzli oba do první síně.

Náhoda svedla je v následujících dveřích.

— Račte napřed, urozený pane, — pobízel tenkým hláskem tichošlápek.

— Prosím! Račte sám . . . Avšak, hromado děravá! . . . ta bradavice! . . . ten hlas! . . . To je on! Bratře Matěji! . . .

A již si leželi v náruči. Ani nemohli promluvit pohnutím.

— Nu, promluv přece, ať slyším hlas tvůj a poznám jsi-li . . . — počal konečně Kokarda.

— Osmnáctileté rozloučení! — šepotal Měkochloupek utíraje si slzy rukávem.

— Kýho výra! — rozkřikl se Gaskoněc. — Nemáš ani šátek?

— Okradli mne . . . — výsvětloval starý fráter.

Kokarda vnořil ruce do kapes s úslužností neobvyklou. Ale rozumí se, že nenalezl ničeho.

— Spral je ďas! — řekl rozhorleně. — Mne též! Zde je samý zloděj! Ale osmnácte let! Příteli, tehda jsme byli mladíci!

— U věku blouznivé lásky! . . . Však běda! mé srdce nesestárlo!

— A já se musím koupat ve víně zrovna jako tehda!

Podívali se na sebe.

— Mistře! — pravil Měkochloupek s litostí, — zdá se mi, že pití nahlodalo trochu kořínek vaší krásy.

— Upřímně, starý Matěji, chci-li pravdu mluvit, musím říci, žes ošklivější, nežli druhdy bývals.

— Oh, ty ženštiny!

— Nešť! Ale cos tropil pořád od oné události?

— Události v Tarridských příkopech? — tušil Měkochloupek, a hlas mu selhal. Nemluv mi o tom! Stále ještě vidím před sebou plamenné zraky Pařížátka.

— Svítil nima v oné noci! Spral mne ďas!

— Osm mrtvých zůstalo na místě! Nepočítaje raněné.

— Žádný šplecht! Vždycky mi připadá, že jsme měli Pejrolovi chrstnout jeho peníze do obličeje! Nevers nebyl by býval zabit a naše štěstí mohlo býti zajištěno. Já měl od té doby smůlu, co jsem proti našemu chovanci tasil. Kam tys tehda zmizel, když nás rozprášili? Dostal jsem se s jinými do hradu, odkudž mne Pejrol druhého dne s bídnou mzdou vypíchl. Překročil jsem hranici a prošel Španělsko až do Madridu.

— A vedlo se ti dobře?

— Ledabylo, za Pyrenejemi platí dýka víc než meč, a kdyby mne nebylo ohnivé granadské svádělo, věru, že prázdné sáčky kastilských a aragonských šlechticů nebyly by mne dlouho zdržely . . . A kde tys chodil, prašivinko?

— Za mnou, — odpovídal Normanďan, — dupotaly podkovy koní Karykových na kolik mil sem tam. Měl jsem už chuť přejíti také přes hory, ale osud uvedl mne pod ochranu dobrého otce benediktýna, jenž mne přijal do služby. Ubírál se do Kehlu za Rýnem, aby převzal jakési dědictví pro bratrstvo. Na zpáteční cestě ztratil mne a tuším i svůj opasek, měšec a svoji hotovost.

— Šibeničníku! — děl Gaskoněc.

— Vkročil jsem do Němec. Tys mi povídal cosi o dýkách? Co ale tomu řekneš, že se v té zemi utloukají lidé pivními džbánky? . . . Žena mohučského jednoho hospodského byla hezká a zamilovala se do mne. Obrala mne také o benediktýnovy dukáty. O ženy! Kdyby jich nebylo, mohl jsem si na stará kolena koupiti dům a zahradu... celé lány... Ale to nešťastné pohlaví

ztroskotalo celou moji budoucnost... Viděl jsem Kolín, Frankfurt, Mnichov, Vídeň, zlíbal sta fádních blondýnek, vypil vědra chmeloviny, ba naučil se i krkolomné švábštině, která mi však nic neprospěla, když jsem putoval z Vídně do Berlína přes Čechy, kde jsem srkal mělničinu, ale děvčat neužil, poněvadž jsou tam příliš stydlivá. V Berlíně napadla mne stýskavost a musil jsem domů...

— Není nad Francii! — zvolal Kokarda.

— Otčinu lásky!

— Roditelku vín! Ale ruku na srdce, Matěji, byla to jen touha po domovině, která tě pudila do vlasti? — pravil Kokarda klopě své strašlivé oči. Měkochloupkovi sklesla hlava na prsa. Kokarda pokračoval:

— Byl jsem aspoň jako na trní od té doby, co jsem jednou v Katalonii na rohu ulice octl se tváří v tvář... hádej komu?...

— Hádám... poněvadž i já... v Brusselu...

— Nevím, — pokračoval Kokarda, — není-li hanba dostati husí ků i, ale snad znáš historii našich druhů z kailského příkopu? Já něco zaslechl, jistého však nevím nic.

— Ano, — počal Měkochloupek tlumeným hlasem, — znám. On prý tehdá zvolal: všichni zemřete rukou mojí! Nejdříve došlo na Staupice. Byl nalezen v Norimberku pod věží mrtev. Neměl na těle než malou ránu: nepatrný bod mezi očima.

A fráter označil místo prstem.

— Druhý byl kapitán Belona, náčelník banditů, které tehda Pejrol ku pomoci přibral. Belona byl dobrý válečník a španělský král svěřil mu celý pluk. Ale brzy na to, když přišel do Neapole, zemřel u sousoší velkého náměstí, píchnut do čela. Mimo nás dva zachoval se

kníže Gonzága ke všem s velkomyslnou štědrostí. Pintu oženil v Turině s bohatou madonnou, Kudlovi zřídil ve Skotsku krásnou šermírnu, Žiganovi zakoupil v úrodné krajině nižního Bretaňska slušný statek.

— Ano, ano, — ozval se Kokarda; — slyšel jsem, že všichni tři zasedli k tučnému korýtku. Ale Pinto byl prý zabit v Turině, Kudla v Glasgově...

— Žigan v Morlaix... — doložil fráter. — A všichni stejnou ranou!

— Bodem Neversovým!

— Strašlivé bodnutí! Zbývá Faënza a Saldaň. O ty dva se Gonzága pořádně postaral. Faënza je kavalírem a Saldaň baronem.

— Však na ně dojde! — zabručel Gaskoněc.

— A po nich na nás! — dokládal Měkochloupek a zachvěl se.

Kokarda se vztýčil.

— Nešť! — zvolal odhodlaně. — Vím, že mu odolati nelze, až mne ale položí někde na trávník s dírou mezi obočím, řeknu mu, jako jindy: Prašivinko! podej mi teď aspoň ruku a odpssť starému Kokardovi, ať může spokojeně zemřít! Spral mne das!

Měkochloupek nemohl potlačiti bolestný úškleb.

— Já bych se pokusil, aby mi také dal odpuštění... ale nikoli tak pozdě!

— Inu o poslední pomazání se ještě nemusíme starati. Jestli kde, aspoň zde v Paříži jsme bezpečni, neboť on je vypovězen.

— Na to jsem také počítal, — řekl Měkochloupek, — a hodlám odporučiti se dobré paměti knížete Gonzágy.

— Nevím, nevím! — namítal Kokarda. — Je sice

naším dlužníkem, ale bude-li tak vlídný jako kavalír Faënza...

— Tys byl u Faënzy?

— Chtěl jsem ho požádat za protekci, když se po něm tážu — řečeno mi: pan kavalír nemá času!

— A já, — přizvukoval Měkochloupek, — chtěl se hlásiti u Saldaně, nepřipustili mne však, poněvadž prý pan baron je zabaven!

— Lotři! — zvolal mistr. Jindy bych jim byl vykrákal uši... Leč kojím se nadějí, že i já budu někdy míti lokaje...

— Oh! — vzdychl fráter, — kéž bych měl aspoň jednu guvernantku!

— Žádné šplechty! Vše přijde samo! U pana Pejrola jsi nebyl?

— Ne! Chci se obrátiti přímo na knížete.

— Říká se, že má nyní miliony!

— Což miliony! Miliardy! — opravoval Měkochloupek, — avšak já nejsem pyšný a třeba-li, snížím se také k řemeslu finančnímu . . .

— Brr! — ošklíbal se Kokarda pohrdlivě. — Špiniti se s penězi! Ještě kdyby to vynášelo!

— Jak by nevynášelo! — volal fráter nadšeně. — Ani nevíš, mistře, jak hravě se zlato vyrábí! Jistě jsi neslyšel o hrbáči na burse v ulici Železné?

— . . . jenž půjčuje svůj hrb pro náklad akcií?

— Nepůjčuje, nýbrž pronajímá . . . a za dvě leta vydělal prý patnáct set tisíc livrů; teď prý si bude bráti hraběnku . . .

— Není možná! Patnáct set tisíc! — opakoval Kokarda. — Pouhý hrbáč!

— Oh, příteli! — blouznil Měkochloupek. — My

jsme promarnili léta! Za našich dnů není třeba, než skrčiti hřbet a peníze se hrnou.

Kokarda zamlaskl jazykem.

Měkochloupek významně střihl ušima.

— Doufám, — pravil potichu, — že i pro nás se něco najde. Nežli hodina odbije, dozvím se něčeho z úst samého knížete Gonzágy . . . leč buďme z ticha . . . někdo přichází . . .

XI.

Dražba.

Síň, kde se Normanďan a Gaskoněc tak důvěrně bavili, ležela ve středu hlavní budovy. Okna zahalená temnými flanderskými oponami, směřovala na úzký pruh záhonu uzavřeného mřížovím a nazvaného „zahradou paní kněžny“.

Na rozdíl od ostatních prostor ve přízemí a prvém poschodí již zaplavených dělníky všeho druhu, veliký ten sál nebyl nikterak změněn. Měl posud nádherný a přísný ráz paláce knížecího. Nesloužil však výhradně slavnostem a zábavám, neboť výstupek proti ohromným kamnům z černého mramoru, postřený koberci tureckými, dodával místnosti celkem fysiognomii poradní síně.

A skutečně zde shromáždili se nejednou nejpřednější zástupcové vysokých rodů za dob, kdy šlechta ještě rozhodovala o osudech království.

Stalo se jen následkem všeobecného zmatku, jaký dnes zámkem zavládl, že mohli naši dva hrdinové octnouti

se na místě podobném. Avšak jisto jest, že zde se octli sami a mohli spolu nerušeně hovořiti.

Velký salón zachoval ještě pro jediný den svoji netknutost. Mělať se zde téhož dne odbývati slavnostní schůze rodinná. Již zejtra měli se sem vedrati tesaři, budovatelé „klecí“.

— Ještě slovíčko o Lagardérovi! — pravil Kokarda, když šum kroků, rozmluvu přerušivší, zase se vzdálil. — Byl samoten, když jsi jej potkal v Bruselu?

— Ne; byl provázen mladým, velmi hezkým děvčetem. A což ty, mistře, srazil jsi se s ním samotným?

— Divná věc! Já jej viděl s rozkošnou dívčinou, oblečenou po španělsku. Kolik let asi mohlo míti děvče, které's ty spatřil?

Já viděl asi sedmnáctiletého andílka, víc něžného než švarného v ústroji šlechtičny — odpovídal zanícen Měkochloupek.

— Podivno! Španělka mohla míti právě totéž stáří . . . Leč zapomněli jsme, milý fráteře, že po nás dvou aneb po Saldani s Faenzou ještě dva jsou na řadě: pan Pejrol a kníže . . .

Dvéře se otevřely. Měkochloupkovi nezbylo času, leč říci: — kdo bude žít, uhlídá! —

Vešel sluha v slavnostní livreji se dvěma měřiči. Jak byl zabaven, ani nespozoroval oba junáky, již vklouzli nepozorovaně do výklenku okna.

— Pospěšte, ať máme pro zejtřek vše uchystáno! Vždy po čtyřech čtverečních stopách!

Oba zřízenci dali se do díla. Zatím co jeden měřil, znamenal druhý křídou prostor čtyřstopový a psal číslo řadové. První číslo bylo 927.

— Co to u čerta robí? — tázal se Gaskoněc nakloněn ze svého úkrytu.

— Nechápeš? Každá čára — poučoval Měkochloupek — naznačuje místo pro jednu boudu a číslo 927 dokazuje, že mnoho do tisíce neschází.

— A nač ty baráky?

— Na vyrábění zlata.

Kokarda vyvalil oči, když mu Měkochloupek vysvětlil, jakým darem obmyslil vladař svého přítele.

— Bratře! — šeptal Kokarda, sotva moha zatajiti pohnutí — k tomuhle Gonzágovi se musíme přidati.

Měřilo se a znamenalo. Sluha řekl:

— Číslo 935, 936, 987, člověče, vy máte příliš dobrou míru! Považte, že každá píď stojí zlato!

— Prodajný kov! — klel Gaskoněc na oko, — ale jsem rád, chřestí-li mi drobné v kapse.

— Číslo 941 — počítal lokoj.

— Zbývá půl třetí stopy! Vyjdeme špatně! — pravil měřič.

— Tululum! — podotkl Kokarda; — pro hubeného místa dosti!

A sluha patrně měl totéž mínění, neboť označil plochu číslem, řka:

— Hned po shromáždění sem přivedete tesaře!

— Oho! — děl Měkochloupek. — Budeme přítomni nějakému shromáždění!

Sluha a měřič se vytratili. Hned na to ozval se od vestibulu povyk. Na sta hrdel křičelo:

— Mně! Mně!... Já jsem zapsán! Žádné nadcházení!

— To bude mela! — tušil Kokarda.

A měl pravdu. Na prahu sálu ozval se velitelský hlas Pejrolův:

— Bude-li pak ticho? Dejte si říci! Nepřehlušujte mne!

A Pejrol vešel následován či vlastně tlačen sraženým zástupem dražebníků.

— Toté přespříliš! Umačkáte mne! Nemáte ponětí o slušnosti? — křičel důvěrník rozháněje se holí, aby razil dráhu sobě a dvěma písařům nesoucím obrovské zápisnice. — Mějte mne přece v uctivosti, jsem zástupcem samého knížete! Což ani nesmeknete? . . .

— Ten si umí napařovat břich! — podotkl Mékochloupek.

— Nafouklý měchýř! Opentlené bidlo! Tululum! Spral mne ďas! — uvolňoval si Kokarda.

Teprve po opětovném volání k pořádku utišil se dav.

— Pánové! — počal Pejrol, — i zde v té síni budou zřízeny stánky a zejtra otevřeny.

— Bravo! Pst! Ticho! Slyšte!

— To již jsou poslední prostory. Vše ostatní je zadáno, vyjma oddělení velmožného pána a paní kněžny.

— Mně! Já jsem první! Já jsem na řadě . . . rozléhalo se prostorem. Nejvíce křičely ženské, neboť již tehda, zrovna jako na dnešní burse, nalezlo se ošklivých starých panen dost, které měly v úmyslu lacině zbohatnouti. Ryk dostupoval vrcholu, někteří z překupníků už si byli ve vlasech a drásali si tváře, když se náhle dvéře protější rozemkly a v nich se objevil Gonzága.

Za všeobecného utišení vykročil kníže na výstupek provázen dvěma šlechtici, hezkými jinochy hejskovitého zevnějšku a patrně, ač bylo ráno, již rozjařenými šampaňským. Mladší z nich, markýz Šavrda, byl jeho nevlastním bratrovcem se strany Neversovy a mohl míti asi dvacet let, jeho bohatý kroj prozrazoval vzácný rod.

Druhý oděn v uniformu kadeta, šlechtic Navej, byl o něco starší. Oba obzírali kupce pomocí skel a dali se do jásavého smíchu.

Gonzága ačkoli blízek padesátce byl stále ještě krásen. Jeho štíhlá postava podržela pružnou svěžest. Neměl na čele ani vrásky a neprořídlý vlas skvěl se černým leskem, jako jeho aksamitový kabát. Oblek knížete odrážel se nápadně jednoduchou vkusností od křiklavé strakatiny Pejrolovy.

Gonzága odvětiv lehký pokynem na hlubokou poklonu svého jednatele, promluvil klidným hlasem:

— Urychlete věc, Pejroli; potřebuji sálu k jinému účelu!

Faktotum se přiblížilo a pravilo potichu:

— Jsou posedlí! Zaplatí, co budeme žádati.

— Začněte už! — zvolal Šavrda. — Pobavíme se! Rozkošné figurky!

— Rozkošné! — opakoval Navej.

— Nejsme při kvasu, třeštílkové, mírněte se! — napomínal kníže. Ale dal se strhnouti veselou náladou hochů k humoru a pravil: — s jakou cenou máme započíti?

— Pět set livrů měsíčně za čtyry čtvereční stopy, — navrhoval lehkovážný Šavrda.

— Tisíc livrů týdně, — řekl Navej.

— Začněte s patnácti sty, Pejrole! — velel Gonzága.

— Pánové, — hlásil důvěrník obrácen k ucházečům, — poněvadž se zadávají poslední místa a sice nejlepší, budou svěřena tomu, kdo nabídne nejvíce. Číslo 927 za patnácte set livrů!

Nastalo bručení. Nikdo se nehlásil.

zatím, než se sál vyprázdní, zvu vás, abyste mne následovali do mých komnat.

— Hrome! Teď je čas! Buď nyní aneb nikdy! — pravil Kokarda za oponou.

— Bojím se! — děl plachý Měkochloupek.

Ale Kokarda chytil jej za ruku a vyvlekl ven.

— U všech rohatých! — vykřikl Šavrda spatřiv je, strýček nám uchystal celou komedii . . . den maškar... Hrbáč nebyl špatný, ale tenhle párek je výkvět podařených kapsářů, jakých jsem posud neviděl!

Mistr mečíř se na něj pohrdlivě podíval, avšak v okamžiku byl i se svým profousem obklopen shlukem zevlujících dvořanů.

— Buď opatrný! — šeptal profous Gaskoňci do ucha.

— Šídla račí! — zabručel Kokarda; — což ti holobrádci jakživi nespatřili statného bojovníka, že nás tak hloupě očumují.

Gonzága zhlédl je a zachvěl se.

— Aj! — pravil. — Čeho si přejí jonáci?

Mistr salutoval se vznešenou grácií, jakou zachovával u všech svých pohybech. Měkochloupek se sehnul skromně až k zemi.

— Tento šlechtic, — počal Kokarda jasným hlasem, ukazuje na frátera, — jakož i já, jsme staří známí velmožného pána a přicházíme svoji úctu prokázati.

— Aj! — děl zase Gonzága.

— Pakli však velmož jest příliš zabaven důležitými záležitostmi, — pokračoval mistr s opětnou úklonou, — dostavíme se v hodinu, která nám bude ustanovena.

— Ano! — přizvukoval Měkochloupek, — budeme si pokládati za čest dostaviti se ještě jednou.

Třetí poklona. Oba se vzpřímili s levicemi na jilcích.

— Pejrole! — zavolal Gonzága.

Intendant právě vystrnadil ze dveří posledního dražebníka.

— Znáš ty dva hochy? — ptal se kníže. — Doveď je do kuchyně, ať se najedí a napijí .... Dej každému nový šat ... a ať čekají mých rozkazů.

— Oh, jasný velmoži!... zvolal Kokarda.

— Velkomyslný kníže!... děl Měkochloupek.

A odcházeli salutujíce na vše strany a řinčíce pochvami zarezavělými.

Dvořané se knížete tázali, odkud pochází jeho známost s takými výtečníky. Nedal jim však odpovědi. A oni nejen nebyli uraženi, nýbrž naopak ještě pěli dithyramby chvalořečné. Byla to pěkná chasa, již Gonzága kolem sebe skupil! Mimo markýze Šavrdu, jenž byl příliš mlád a bujný, než aby spekuloval a příliš nedbalý, než aby se zaprodal, nebylo mezi nimi poctivého člověka. Kavalíři z Nemanic. Zkrachovaní finančníci. Všichni věšeli se na obrubu knížecího hávu a líbali paty Gonzágovy, neboť od něho doufali a také dosahovali ukojení své ctižádosti, svých zájmů a potřeb. Znal jejich nejtajnější srdce i ledví a znaje i jejich hříchy, měl je úplně v hrsti. Později teprve uvidíme, proč jich měl zapotřebí on, boháč, člověk ne méně oblíbený jako mocný u dvora.

Odvedl je teď do svého oddělení.

— Pánové, — oslovil je, — víte za jakým účelem jsem vás povolal?

— Slyšel jsem něco o rodinné poradě, — odpovídal Navej.

— Něco více, pánové... slavnostní zasedání... rodinný tribunál... v němž Jeho Výsost Královská, vladař, zastoupen bude třemi prvními hodnostáři státu

presidentem Lamoaňonem, maršálkem Villerů a vicekancléřem Aržansonem.

— Kozla! strýče, — děl Šavrda. — Což se jedná o postoupení koruny?

— Markýzi, — odbyl jej kníže suše, — jednáme o věcech vážných, ušetřte nás svými vtipy!

— Nechtěl byste, strýče, — zlobil Šavrda, — půjčiti mi nějakou knihu s obrázky, abych byl zabaven, co zatím budete vážně rozmlouvati? —

Gonzága se usmál, aby jej umlčel.

— Oč běží, kníže? — ptal se Montalbán.

— Běží, abyste mi dokázali oddanost.

Jediný výkřik byl odpovědí:

— Jsme hotovi! . . . Tvoji věrní! Až za hrob!

Kníže se uklonil a usmál.

— Svolal jsem vás, Naveji, Žirone, Šavrdo, Montalbáne atd., jakožto příbuzné Neversovy; vás Oriole jako plnomocníka našeho bratrance Šatillona; vás, Tyrane a Alberte jakožto zástupce obou Šatelyxů, poněvadž se bude rozhodovati o statcích Neverských . . . a jiných věcech.

— A nač potřebujete, strýče, Neversových statků, vy, jenž vyděláváte milliony za hodinu? — ptal se všetečný Šavrda.

Gonzága se na okamžik zarazil.

— Jsem snad sám? — ptal se pak zostra. — Neleží mi i vaše blaho na srdci? —

Shromáždění bylo nadšeno.

— Víte, kníže, — děl Navej, — že můžete se na mne bezpečiti!

— A na mne! — volal Žiron.

— A na mne! . . . A na mne! . . .

— Také na mne! — řekl Šavrda po ostatních. — Ale přece bych rád věděl . . .

Gonzága přerušil jej přísně:

— Jsi příliš zvědav, bratránku! Ať z toho nemáš škodu! Kdo kráčí se mnou, rozumíš? . . . musí stoupati odhodlaně v mých šlépějích, ať přímých neb křivolakých, slyšeti mýma ušima, viděti mýma očima, neotáčeti se a nereptati. Já nesu zodpovědnost. Kdo nechce ku předu, ať zůstane . . .

— Jdeme za vámi! — lichotili se dvořané.

Šavrda chtěl ještě zabrousiti vtipem, byl však umlčen.

Lichometnictví dvořanů přeměnilo se však v hotové zbožňováni, když se Gonzága jal vyličovati, co pro každého jednotlivce byl z nich učinil. Jednomu koupil statek. Za jiné zaplatil tajně veškeré dluhy. Dvěma ctižádostivým opatřil čestné místo v družině nedospělého krále. Oriol dostal jeho přičiněním dlouho kýžený patent šlechtický. Obchodníkům vymohl státní koncese, o něž posud marně se ucházeli. Ke každému zvlášť se obrátil, sděluje radostné noviny. Také Saldaň a Faenza byli velkomyslně obmyšleni.

— Kde jsou ti dva? — divili se dvořané, leč marně se vyptávali.

— Strýče! — zvolal markýz Šavrda, — začínáte býti nudným svou dobrodějností, neboť jste na mne zapomněl!

— Ba nezapomněl. Víš, co tě čekalo za to, žes připravil slečnu Klermontovu do kláštera! Pan de Fleury, královský guvernér, je přísný úředník . . .

— Aj! — děl Navej.

— Aj! . . . opakovali Oriol a soudruzi.

— A vy jste zabránil, strýče, že nepřijdu do vyhnanství? zvolal Šavrda. — Velký dík!

— Nejednalo se o vyhnanství, bratránku.

— O co tedy?

— O bastillu!

— A já nepřijdu do bastilly? Oh, dvojnásobný dík, milovaný strýčku!

— Ještě více, tlachavý panáčku. Panství Šanejské mělo vám být konfiskováno a to nese ročních dvacet tisíc tolarů! . . .

— Strýče, jsem váš s tělem duší! Vězte, kdyby vás jednou všichni opustili, já zůstanu při vás, třeba samojediný!

XIII.

Proč scházeli Faënza se Saldaněm.

— Ale, strýčku, třeba jste si o mne zásluh získal, přece bych rád ještě něco! doložil mladý markýz.

— Nuže?

— Nevím proč, ale dvorní ceremonář odepřel mi vstupenku ku dnešnímu večernímu plesu v paláci královském, všechny lístky prý jsou rozebrány.

— Rád věřím, zvolal Oriol. — Dnes ráno stály po deseti zlaťácích.

— A já je viděl prodávati po padesáti, podotkl Albert.

— Ba nejsou již k dostání ani za šedesát! ujišťoval Tyran.

— Děsná dračka!

— Poněvadž to bude nádherná zábava, pánové, vykládal Gonzága. — Náš vlastní finanční ministr pan Law, chtěje dáti skvělý výraz svému systému, jenž znamená vítězství úvěru nad zlatem, vymohl na vladaři, aby mu zapůjčil královské síně a zahrady ku slavnosti, kterou slavný Škot svým nákladem vystrojí. Mimo jiné uspořádá za magického osvětlení balet, velkolepý obraz, představující Úvěr, strážného to anděla Francie, vyvýšené nad ostatní národy. Vladař ustanovil, aby se vydalo tři tisíce vstupenek. Jistě neví, že ceremonář počet lístků pod rukou zdvojnásobil a že je prodává.

— Myslím, vpadl do řeči obchodník Oriol, — že dnes pan ceremonář bude asi o padesát tisíc livrů bohatším.

— Dost možná, pokračoval kníže, — avšak žijeme v době spekulace a ažia a nesmí se mu tedy bráti za zlé. Tuším, že Pejrolovi nabízeno dva tisíce lujdórů za balíček lístků, poslaných mně od Jeho Výsosti . . . — Gonzága vyňal tobolku a z ní svazeček. — Avšak já jsem si je nechal pro své přátely.

— Výborně! Sláva našemu mecenáši! . . . . Ať žije! . . .

Tak provolávali patolízalové, když kníže hromadu růžových, zdobně kreslených lístků na stůl vysypal.

Mnozí měli již svůj lístek dříve zakoupený, ale nadbytečná vstupenka není na škodu, má-li cenu sto dukátů.

Nastalo dělení. Každý bral pro sebe a „své přátely“. Jenom mladý markýz spokojil se s jedním. Cítil, že by nebylo šlechtice důstojno, aby prodával, co obdrží.

— Račte, pánové, ozval se hlas velmože, ponechati také dva lístky pro Faënzu a Saldaně . . . Divím se sám, proč se dnes nedostavili! Mějte na paměti, že všudy, kam já se ubírám i vám je vstup dovolen, ba přikázán. Váš prospěch žádá sledovati mne, můj pak, pomáhati vám do výše. Vyprošuji si však jednou pro vždy, abyste nepátrali po důvodech mého chování a jednání.

— Jste naší hvězdou vůdčí! volali hejskové.

— Půjdeme za vámi jako za dobrým pastýřem ... slibovali špekulanti.

— Třeba do pekel! šťastný strýčku! doložil Šavrda. Blažen, kdo má tolik a tak věrných přátel; každý ti musí závidět . . .

Výkřik překvapení a obdivu přehlušil markýzova slova.

On sám nedopověděl a stanul s otevřenými ústy. Spatřil mladou dívku překrásnou, objevivší se právě na prahu Gonzágovy ložnice a zaraženou patrně, tak že bylo zjevno, že netušila přítomnost tak četné společnosti. Jiskra skotačivého, zářivého úsměvu rázem shasla jí na líci a ručka strhla před obličej hustý závoj, načež celá postava zůstala tkvěti nehybně, jakoby byla z mramoru.

Šavrda ji hltal očima. Ostatní nemohli také odvrátiti zvědavých zraků.

Gonzága, jenž sebou napřed trhl, vzchopil se, šel jí vstříc, pojal za ruku a přiložil ji k svým rtům, více s uctivostí než něhou.

Děvče bylo němo.

— To je ona spanilá poustevníce! zahučel Šavrda.

— Španělka! . . . dokládal Navej.

— K vůli níž má kníže pronajatý domek za svatým Jakubem!

A obzírali jako praví znalci s pochutí svižný bok, kypré a přece ušlechtilé tvary, svůdnou nožku a hustý vínek upletených vlasů havranních, kovotřpytných.

Nesla hrdě bohatý městský ústroj, jenž jí dobře slušel.

— Pánové, řekl kníže, ještě dnes měli jste shledati se s tímto hodným a mně drahým děckem. Netušil jsem, že je spatříte dříve. Nyní však není chvíle, abych vás představil. Očekávejte mne, prosím. Brzy vás budu míti zapotřebí.

Dvéře se zavřely za ním a za krásným zjevem.

Rázem změnily se všecky tváře, vyjma snad markýze Šavrdu, jemuž přítomnost strýcova nebyla závadou. Bylo, jako když učitel s rákoskou zůstaví rozpustilé žáky ve škole.

— To se mi líbí! zvolal Žiron.

— Starý nemá špatný vkus! mínil Montalbán.

— Hezká je! blouznil Šavrda.

— A má pravdu! mudroval Ariol. Blázen, kdo neužívá . . . Avšak víte, co mi napadá? To sezení rodinné . . . což aby bylo k vůli rozvodu!

Myšlénka nezdála se nikomu nemožnou, ani pravdě nepodobnou, všem bylo dobře povědomo, jak hluboká rozsedlina zeje mezi knížetem a jeho paní.

— A on, čertův chlapík, kluzký jako úhoř, projadřoval se Tyran, byl by s to opustiti ženu a podržeti její věno!

— Máme dnes v jeho prospěch hlasovati! tušil Žiron. Co tomu říkáš, Šavrdo?

— Říkám, odsekl mladičký markýz, že byste dovedli býti hanebníky, kdybyste nebyli hlupci!

— Oho! bratránku, křikl Nosse. Tvé štěstí, že ještě nejsi u věku, kdy už se špatné návyky musí opravovat vážným způsobem, jinak bych . . .

— Láry, fáry! — vložil se mezi ně Oriol, ačkoli nebylo třeba, neboť Šavrda se na svého okřikovatele ani nepodíval, jsa příliš zabrán ve snění, tak že se již po chvíli všichni vysmívali jeho zamilovanosti.

— Avšak, — tázal se Žiron, — co je celkem známo o holčině?

— Nic, — odpovídal Navej; — leda že ji kníže pečlivě skrývá a že Pejrol se stal otrokem, jenž má povinnost hověti vrtochům hezké osůbky.

— Pejrol nevypověděl nic?

— Pejrol nepoví nikdy ničeho!

— Může však býti v Paříži nanejvýš dva týdny, neboť ještě minulý měsíc byla slečna Nivella královnou a velitelkou domečku za svatým Jakubem!

— Už dávno, — dokládal Oriol, — nehodovali jsme tam na samotě!

— Nyní prý tam je dokonce rozestavena stráž, jíž střídavě velí Faënza a Saldaň.

— Záhady! Záhady!

Z dlouhé chvíle a nedostatku jiné látky brousili si dvořané jazyky o blouznivého Šavrdu . . . — — — —

Pejrol zůstaviv Kokardu a Měkochloupka při tučné pastvě ubíral se ulicí za kostel Svato-Jakubský, kráčel až ku hradební brance zahrady zde se rozkládající, zasadil klíč a vešel.

V zahradě nebylo živé duše. Na konci košatého stromořadí bylo viděti ve stínu besídku stavěnou ve slohu řeckém, obklopenou sloupovím a zdobenou sochami. Rozkošný, útulný stánek!

Pan Pejrol zamířil. V malé útulné kobce zastihl několik livrejovaných sluhů.

— Kde je Saldaň? — tázal se.

— Neviděli jsme pana barona od včerejška.

— A Faënza?

Táž odpověď.

Kostrbatá tvář intendantova zaškaredila se nepokojem. Nevěděl, co si mysliti. Nepátraje dále, dal se ohlásiti slečně.

Nastalo běhání sluhů sem tam. Bylo slyšeti i první komornou. Konečně vzkázáno, že slečna očekává pana z Pejrolů ve své komnatě.

— Já nespala! — zvolala sotva jej zhlédla. — Celou noc jsem oka nezamhouřila! Už nechci zůstávati pod tím krovem! Je mi zde dusno!

Byla to táž děva, kterou jsme viděli vcházeti k panu Gonzágovi. Jen že hodinu před tím, kdy ji Pejrol navštívil, byla daleko rozkošnější v nedbalé ranní toaletě. Nečesaný ještě vlas vlnil se jí po ramenou. Nahé nožky pohrávaly v hedvábných střevíčkách.

Přikročiti blízko k té kouzelnici bez nebezpečí mohl jen, kdo byl z mramoru.

Ale Pejrol měl všecky vzácné vlastnosti oddaného důvěrníka.

V zápase o palmu netečnosti byl by vyhrál i nad černým Eunuchem Kalifa Haruna al Rašida.

Místo aby byl známen vnadami, oznamoval suše:

— Doňo, pán přeje si spatřiti vás ráno v paláci.

— Zázrak! — zvolalo děvče; dostanu se tedy z vězení? půjdu přes ulici? Já, já? Víte jistě, že nesníte, pane z Pejrolů?

Dala se do zvonivého smíchu.

Intendant zůstal ledovým:

— Avšak kníže přeje si, abyste pro tu návštěvu vzala úpravnou toaletu.

— Smím se tedy i obléci! Santa Virgen! Nevěřím ani slovu!

Teprve po vážném a nalehavém ujišťování a vybízení flegmatického factotum svolala Doňa Cruz (neboť tak slula) své tři komorné.

— A vy odstupte! — osopila se na Pejrola. — Vyřídil jste svou a nemáte zde okloumati.

Pejrol nedal se odbyti. Stál na svém, že má doňu sám do paláce dovésti.

— Vy chcete jíti se mnou, vy, nudaři? A poslechněte! Zapovídám si, aby ti dva halapartníci dleli za noci se mnou pod jednou střechou!

Myslila Saldaně a Faënzu.

— Vůle velmožova . . . namítal intendant.

— Což jsem otrokyně? — vykřiklo dovádivé děcko, již cele červené hněvem. Prosila jsem snad, abych byla sem přivedena? Jsem-li vězněna, chci aspoň vybrati si žalářníky. Slibte mi, že již ty dva chlapy nespatřím, sice s vámi nepůjdu do paláce!

Z venčí přiběhla služka a šeptala něco Pejrolovi, jehož bledý obličej náhle zsinal.

— Kdo je nalezl? — zašeptal.

— Jeden lokaj. Právě teď!

— Kde?

— U zadní branky! . . .

— Netrpím, aby se v mé přítomnosti mluvilo pošeptmu! — zakazovala si Doňa Cruz hrdé.

— Odpusťte, doňo, — omlouval se intendant skroušeným hlasem; — chci vám toliko oznámiti, že oba ty muže již opravdu nespatříte.

— Dobrá! — zajásalo děvče a obrátilo se ke ko-

mornym: — tedy mne oblékejte! Co jsem v Paříži, nebyla jsem tak šťastnou jako dnes! . . . Vždyť jsem z ní neviděla než dlouhé černé ulice za oné temné podzimní noci, když mne sem přiváželi. Teď konečně dostojí kníže slibu! Uvidím a budu viděna! . . . Jaká byla by to Paříž, když bych stále jen byla zavřena v besídce! Co je do zahrady, třeba rájem byla, když ji uzavírají čtyry vysoké hradby! . . .

Tak švitořila. Pejrol zatím již se vyřítil na zahradu a pádil k zadní brance. Ve stínu rozložitého buku shledal na suchém listí dva rozepjaté pláště, pod nimiž bylo lze tušiti tvary dvou lidských těl.

Třesoucí se rukou nazvedl Pejrol první, pak druhý plášť.

Pod prvním ležel Faënza, pod druhým Saldaň.

Oba měli stejnou malou ránu na čele mezi očima.

Pejrolovi zacvakaly zuby. Upustil pláště.

XIV.

Doňa Cruz.

Není spisovatele, jenž by ve svém životě nebyl vykreslil aspoň jednu povídku o nebohém děvčeti, či spíše princezně, která byla unesena za útlého dětství mateřské lásce. Únosci jsou někdy uherští cigáni, jindy Škotští gyproxé, Kalaberští bandité, Černolesští lupiči aneb Španělští gitanové.

Nevíme, zda krásná doňa Cruz také byla původně princeznou, aneb skutečnou plnokrevnou cikánkou. Jisto

je, že strávila celý život mezi gitany putujíc od města k městu a tančíc veřejně po náměstích, pokud se jí chtělo, za jeden maravédis.

Poví později sama, jak se stalo, že opustila svobodné, však málo výnosné umění, aby se ubytovala v domečku Gonzágově.

Půl hodiny po dokonané toiletě zastihli jsme ji, kterak knížete a jeho družinu svým zjevem překvapila.

— Proč vás Pejrol nedoprovází? — tázal se kníže, když osaměli.

— Váš Pejrol — odpovídala dívka — pozbyl řeči i smyslů, co jsem se oblékala. Propustila jsem ho na okamžik, aby se procházel po zahradě, ale když se vrátil . . . byl učiněný hňup. Však co pořád o Pejrolovi? Či jste mne zavolal, abychom mluvili o něm?

— Nikoli! — smál se Gonzága.

— Nuže! Vidíte, jak jsem netrpěliva a zvědava!

Gonzága se na ni pozorně díval. Myslil si:

— Hledal jsem dlouho, zda jsem však mohl najíti lépe? . . . Jest jí podobna na mou věru! . . . Žádný přelud . . .

— Nuže! Povídejte! — naléhala doňa. — Či se mám vrátit do žaláře?

— Ne na dlouho, drahoušku, posaďte se!

— Tedy se přece jen vrátím? dnes poprvé zhledla jsem kousek měšta za světla, a líbilo se mi. V samotě mi bude smutno!

— Nejsme v Madridě — namítl Gonzága — musíme činiti opatřeni.

— A proč? Jaká opatření? Ublížila jsem komu, abych se schovávala?

— Ne, jistě ne, doňo, ale . . .

— Poslyšte, pane — přerušila jej prudce, musím k vám promluviti. Srdce mi kypí! Nemusíte mi teprve připomínati, že již nejsem v Madridě. Cítím to příliš dobře. Krásný Madrid! . . . Ať si chudý Madrid! Byla jsem chuda, to je pravda, sirotek, opuštěná, ale byla jsem svobodna . . . svobodna jako ptáče vzduchu.

Zarazila se a obočí se jí kabonila.

— Což se nepamatujete již, že jste mi mnoho nasliboval?

— A splním více, nežli jsem slíbil! — odtušil Gonzága.

— To však je zase jen planý slib a já už začínám nevěřiti. Kéž jsem raději zas na Santa Plaza! Přišli by lidé a páni a prosili by, abych zatančila. A měla bych svoji mandolinu, o niž se grandové španělští marně ucházeli, abych ji půjčila. Zlatý kraj! — doložila se slzami v očích. — U vás je samý stín a chlad! Ještě se nepamatujete? Jednou jsem tančila později v noci, než obyčejně. Náhle spatřím před sebou vás. Měla jsem strach, ale i naději . . . Vy jste mluvil, a váš hlas mne omámil, že jsem ani neutekla. Ptal jste se, jak se jmenuju. — Santa-Cruz, odpověděla jsem. — Dříve mi říkali Flora, dokud jsem byla mezi bratry, cikány Granadskými, ale kněz mi dal při křtu jmeno Marie od Svatého Kříže.

— Aj — řekl jste. — Vy tedy stala jste se křesťankou? —

Ještě se nepamatujete?

— Naopak — děl Gonzága roztržitě — já ničeho nezapomněl.

— Já — pokračovala Cruz chvějícím se hlasem — budu vzpomínati na okamžik ten po celý život! Zamilovala jsem se. Jak? Nevím , . . U svém veku mohl

byste býti otcem mým, ale kde bych nalezla milovníka hezčího, vznešenějšího a zářivějšího nad vás? —

Gitanita mluvila ani se nerdíc. Nevěděla co je stud.

Gonzága složil na její čílko otcovský polibek.

Doně uklouzl hluboký vzdech.

— Vy jste mi řekl, — vyprávěla dále: jsi příliš hezká, dceruško, škoda by bylo, abys tančila na veřejném náměstí, s bubínkem a věncem falešných penízků, . . . pojď se mnou!“

A já šla. Neměla jsem vůli. Byla jsem očarována. Přišedši do vašeho obydlí, poznala jsem, že to byl vlastní palác ministra Alberoniho. Řeklo se mi, že jste tajným vyslancem francouzského vladaře při dvoru madridském. Ale to mi bylo jedno. Již druhý den jsme odjížděli. Vy jste mi ani nepopřál místečka ve svém voze.

Neříkala bych vám to všecko, velmožný pane, ale jsem sama, smutná, opuštěná. Stýská se mi, jako mi bylo teskno, když jsem na nekonečné cestě do Paříže stále byla zamčena v kočáře těžkými záclonami zastřeném .... Hned jsem se ocítila u vyhnanství a v tom setrvala až dosud. A to je ta vaše skvělá, nádherná Paříž, ráj krásných děvčat, pokladna nevyčerpatelného bohatství, sídlo přepychu oslňujícího, jak jste mi líčil? Vaše zahrada se nemůže ani přirovnati k našim nivám! A vy mne zde chcete mořiti? —

Vzpřímila se a jiskřila očima:

— Poslyšte, pane — zvolala, — nejsem vaší otrokyní! ... Miluji lidi kolem sebe ... samota mne leká! Mám ráda hluk a šum, tichost mne mrazí ... Jest mi zapotřebí světla, pohybu a především zábavy, neboť já žiju pro zábavu! Veselost mi lahodí, smích mne opájí, zpév mne okouzluje. A vy mne zamykáte do stínu, ob-

klopujete němými komornými a dáváte hlídat tím vyzáblým Pejrolem! ...

— Stěžujete si snad na pana Pejrola? — ptal se Gonzága.

— Ne ... on je otrokem mých nápadů, mluví jen uctivě, až příliš opatrně a kdykoli mne opouští, zamítá pérem svého klobouku podlahu ... Jak se může ale žalářník líbiti vězni? Pusťte mne na svobodu! Proč mne skrýváte? ...

Gonzága se usmíval.

Ona se vypjala.

— Vy mne nemilujete! — řekla rdíc se, avšak nikoli studem, nýbrž sklamáním.

Gonzága chopil její ruku a přiložil ke rtům s tváří otcovsky dobromyslnou.

Zarděla se ještě více.

— V Madridě jste se ke mně choval jinak, — šeptala klopíc zrak. — Já se domnívala . . vy jste mi kdysi řekl, že nejste ženat ... Ptala jsem se, ale vaši lidé jsou jako ryby. Neumějí mluviti. Doufala jsem, když jste mi opatřil učitele, abych se mohla zdokonaliti ve všem, co krášlí a vyznamenává dámy francouzské. . . . Proč bych se vám nesvěřila? . . . Já myslila, že jsem milována. A pracovala jsem se zápalem vytrvale . . . Zatím pozoruji, že nejste na mne žárliv!

A proč se pořáde usmíváte? — vykřikla v záchvatu opravdové zuřivosti. — Santa Virgen! budete-li se kníže usmívati, já se zblázním! —

Postavila se přímo před něho.

— Když mne nemilujete, co se mnou hodláte? — ptala se důrazně a vážně.

— Chci vás učiniti šťastnou, doňo, — odvětil Gonzága laskavě.

— Učiňte mne dříve svobodnou! Chci do Paříže! Chci vidět Operu, kterou znám jen podle jména, spatřit zdejší tance, slyšet hudbu, viděti společnost . . .

Na její blouznění odpověděl Gonzága chladným tónem:

— Dnes večer, doňo, vezmete svůj nejskvělejší háv . . .

Pozvedla k němu chtivý, nedůvěřivý pohled . .

— . . . a já vás povedu, — pokračoval Gonzága, na ples vladaře.

Doňa Cruz zůstala jako omráčena. V jejím obličeji střídaly se barvy.

— Je to pravda? — ptala se konečně, neboť pochybovala.

— Pravda.

— Kníže, — jásala, — já vám všecko odpouštím, jak jste hodný! Jste můj dobrý přítel!

A tančila.

— Já půjdu na ples! K vladařovi! Do paláce královského? Není-liž pravda? A budou tam jenom samí velcí páni a velké dámy?

Padla mu kolem krku a zůstala viseti.

— Jakou toaletou mám se odíti?

Gonzága zůstal vážným.

— Kdo chce jíti na ples vladaře, musí míti něco, co jest daleko vzácnějším nežli krásna tvář a nejvybranější oblek.

Doňa Cruz hádala.

— Úsměv? — děla jako dítě luštící šarádu.

— Nikoli.

— Tedy půvab? . . .

— Nikoli. Vy máte úsměv i půvabné chování, doňo, avšak, co myslím já . . .

— Toho já nemám! . . . Co jest? — tázala se a když váhal s odpovědí, doložila:

— Dáte mi to?

— Dám!

— Ale co mi schází? — ptala se koketně a obzírala se vítězoslavně v zrcadle. Jisto jest, že zrcadlo nemohlo dáti odpovědi.

Gonzága tedy řekl:

— Jmeno!

Rázem byla doňa Cruz stržena s výše blaha.

Jmeno! Ona neměla jmena! Palác královský není jako Santa Plaza, kde může každý vystoupiti a tančiti s bubínkem a věncem falešných penízků! Ubohá doňa! Gonzága zase ji obmyslil slibem!

Avšak sliby Gonzágovy!

A ostatně, může jmeno býti darováno?

Ta námitka asi tanula také knížeti na mysli, jak se zdálo, neboť pravil:

— Kdyby vám, drahé dítě, skutečně jmena se nedostávalo, nic by vám nespomohla moje přízeň: avšak vaše jmeno bylo toliko ztraceno, a já je nalezl. Máte jmeno, a sice jedno z nejskvělejších z celé Francie.

— Co pravíte? — zvolalo děvče užaslé.

— Pocházíte z rodiny, — pokračoval Gonzága slavnostním tonem, — velmi mocné, spřízněné se samým rodem královským . . . Váš otec byl vévodou!

— Můj otec . . . . vévodou! — opakovala doňa Cruz. — A on zemřel?

Gonzága svěsil hlavu.

— A moje matka? . . . . Hlas nebohého děcka se chvěl.

— Vaše matka. — odtušil Gonzága, — jest kněžnou.

— Ona žije! — vzkřikla doña Cruz, jíž srdce překypovalo. — Má matka žije! Prosím vás, pro všecko, co je vám svaté, povídejte mi o mojí matce! —

Gonzága položil prst na ústa.

— Teď nikoli! — řekl potichu.

— Oh, povídejte! Vypravujte! — žebronila dívka. — Jak ji budu milovati! Je hodná, není-liž pravda? A je také krásná? . . . To je divné, — zarazila se náhle a stala se vážnou; mně se vždy něco takového ve snách zdálo. A něco mi vždy říkalo, že jsem dcerou kněžny!

Gonzága se musil namáhati, aby zůstal vážným a nepropukl ve smích.

— Všecky ženské jsou stejné, — pomyslil si.

— Ano! — blouznila doña Cruz, — když jsem usínala, vídala jsem ji, matku, skláněla se nad mým lůžkem . . . měla dlouhý, krásný, černý vlas . . . . kolem krku stužku s perlami . . . hrdé obočí . . . diamantové naušnice . . . a tak laskavou tvář! . . . Jak se jmenuje moje matka?

— Ještě nesmíte věděti! — doňo.

— Proč?

— Veliké nebezpečí! . . .

— Chápu, chápu! — pravila a romantická nálada se jí zmocnila. — Vídala jsem v Madridu komédie. Tam také nikdy se dcerám neřeklo ihned jmeno matčino.

— Ovšem! — potvrzoval Gonzága. — A proto vyčkejte několik hodin v trpělivosti. Prozatím musíte věděti, že se nejmenujete Maria de la Santa Cruz.

— Moje pravé jmeno tedy bylo Flora?

— Ani pomyšlení!

— Jaké tedy?

— Jmenujete se jako vaše matka: Růžena!

Doňa Cruz se zachvěla a opakovala: — Růžena?. . To je podivná náhoda!

— Proč se divíte? — ptal se Gonzága upozorněn.

— Poněvadž mne toto jmeno připomíná . . .

— Na koho vás připomíná? — tázal se kníže skoro úzkostlivě.

— Ubohá Růženka! — šeptala doňa Cruz s očima zalitýma. — Jak byla hodná! a hezká! . . a jak jsem ji měla ráda!

Gonzága se snažil násilně zatajiti horečnou zvědavost. Na štěstí byla doňa Cruz zabrána upomínkami.

— Což jste znala, — děl kníže s líčenou lhostejností, — mladou dívku, která se jmenovala Růženka? To jmeno je ve Španělích neobyčejné!

— Ovšem neobyčejné! Znala jsem jen jednu Růženku . . !

— Kollik jí bylo let?

— Asi jako mně! Byly jsme obě malé a měly se rády, ačkoli ona byla šťastna, a já chuda.

— Je tomu dlouho?

— Léta! . . .

— Podívala se Gonzágovi do očí a připojila:

— Ale proč vás to zajímá, pane kníže?

Gonzága byl muž, který se dovedl vždycky míti na pozoru. Pojal doňu Cruz za ruku a řekl dobrácky:

— Mne zajímá všecko, milé dítě, co vy milujete. Vypravujte mi o malé Růžence, své někdejší přítelkyni.

XV.

Kníže Gonzága.

Ložnice Gonzágova, jejíž úprava převyšovala nádhernou útulností jiné části paláce, hraničila jednak s malým salónem, ve kterém jsme zůstavili dvořanstvo, jednak s bibliothekou, bohatou to sbírkou všech tehdy slavnějších děl. Byltě kníže muž velice vzdělaný nejen v oboru státním, nýbrž i filosofickém a v bohosloví. Nemuselo mu býti rovna, kdyby byl býval i poctivcem. Ale smysl pro právo zakrsal v něm.

Byl krásný, pocházel z rodu vznešeného, uměl ovládati své okolí, byl bohat, mocen, odvážný, měl vědomosti, vtip i hladkost diplomatickou a výmluvnost neodolatelnou. Jenom mravnost mu scházela.

Nebude s podivením, že maje takové prostředky, dovedl zastříti skutky své nekalé minulosti.

Nebude také třeba dávati čtenáři na srozuměnou, že i doña Cruz byla mu pouhým nástrojem a sice výhodně použitým a mnohoslibným. Gonzága nepřipadl na tu dívku náhodou. Dlouho hledal, rozpakoval se, vybíral. Ale doña Cruz spojovala všecky kýžené vlastnosti, a nad ně všecky měla i jisté rysy, jež poněkud připomínaly ráz rodiny Neversské.

V mysli Gonzágově bylo vše již zosnováno a upředeno, když náhle pavučina protržena netušenou okolností: nenadálou výpovědí doninou.

Ačkoli se Gonzága obratně přetvařoval, prohlédlo děvče jeho zmatek a divilo se mu. Poslední odpověď knížete zůstavila pochybnost v duši dony Cruz.

Podezření se v ní probudilo. Zeny snadně pozbudou důvěry.

Proč sebou pohnul muž tak chladnokrevný při pouhém jménu Růženka? . . .

Vstal a přikročil k oknu pod záminkou hluku na zahradě povstalého, opravdu však proto, aby upokojil rozechvění.

Jeho ložnice byla v úhlu mezi pravým křídlem a průčelím paláce, tak že měl vyhlídku na zahradu a střední část budovy. Jemu přímo naproti v levém křídle byla okna oddělení obývaného paní kněžnou.

Zde husté záclony zahalovaly veškeré komnaty.

Doňa Cruz také se vzchopila a chtěla skočiti k oknu, jako pravé zvědavé děcko.

— Zůstaňte seděti! — velel Gonzága. — Ještě nesmíte býti spatřena!

Pod okny a v celém rozměru zahrady vlnily se davy lidstva.

Ale těch si kníže ani nevšiml.

Jeho pohled byl upřen kalně a zadumaně na okna panina.

— Zda přijde přece? — řekl si. — Aspoň by zápas konečně byl rozhodnut!

V okamžiku, kdy se chtěl vrátit ke své mladé návštěvnici, jež zatím nevrle se usadila na pohovce, zahlédl mezi zástupem podivnou hrbatou osůbku, jež dnes ráno tak draho zakoupila si budku psa Médora, nevěnoval jí však pozornosti.

Kdyby si jí byl lépe všiml, byl by sezual, že hrbáč drží v ruce knihu modlicí a že se také dívá po oknech kněžniných. Byl by spatřil po chvíli, že k hrbáči přistoupila komorná kněžnina, že od něho převzala knihu a vrátila se do příbytku velitelky své a hrbáč že zmizel.

— To ztropili moji noví nájemníci povyk — řekl Gonzága, vrátiv se k doně, — avšak . . . . kde zůstali jsme s vypravováním ?

— Zapomněl jste již ? — děla doňa se zlovolným úsměvem.

— Aha! přišli jsme až k dívce, kterou jste milovala, a jež také měla jméno Růženky! . . .

— Ano! Krásné děvče a sirotek jako já.

— Tak! a v Madridě to bylo ?

— V Madridě !

— Byla Španělka ?

— Ne . . . byla Francouzka.

— Jděte! . . . hrál si Gonzága na lhostejného. Zatím však sotva dechu popadal. — A v čí ochraně byla ?

— V péči jakési stařeny, stojící ve službách mladého švarného kavalíra francouzského . . .

V knížeti zase hrklo.

— Nač bych vám to povídala ? Neznáte ani děvče, ani stařenu, ani šlechtice. Nudila bych vás. Či jste zvědav ?

— Nejsem, milé dítě ! — odpověděl a změnil žertovný tón ve vážný. — Vy mne ještě neznáte. Jisto jest, že se osobně nezajímám ani o mladé děvče, ani o jejího průvodce. Avšak mně jest skoro celý Madrid povědom, kdož ví, zda i ten šlechtic nepatří k mým známým ? Nechtěla byste mi říci jeho jméno ? —

Tentokrát upřela naň doňa Cruz své krásné oči se zjevnou nedůvěrou.

— Já ho zapomněla, — pravila suše.

— Mně se zdá, že kdybyste chtěla . . . nalehal Gonzága, usmívaje se.

— Pravila jsem, že již nevím ! . . .

— Škoda ! — děl Gonzága. — Neboť francouzský

šlechtic, usadivší se v Madridě, nemůže být leda vypovězenec. Takých nešťastníků jest mnoho. Vy jste měla v osiřelé dívce přítelkyni a věřte mi, že takové, v mladistvém věku uzavřené přátelství nedá se snadno nahraditi. Nyní snad tušíte, z jakého důvodu jsem se po jméně vyptával. Tanulo mi na mysli, že bych se mohl svým vlivem zasaditi, abych šlechtici vymohl milost, že by se snad vrátil a mé milé doně přivedl družku do Paříže, aby se jí zde tak tuze nestýskalo.

Ve slovech leželo tolik upřímnosti, že byla ubohá dívka srdečně dojata.

— Jak jste dobrý! Ani bych se byla neodvážila o něco takového žádati . . . avšak není třeba, abyste jméno šlechticovo znal a do Španělska dopisoval . . . . neboť jsem již zase spatřila svou přítelkyni.

— Kdy?

— Před nedávnem.

— Kde pak?

— V Paříži!

— Zde? — divil se Gonzága.

Doňa Cruz pozbyla nedůvěry. Kníže se usmíval, ale byl bled.

Božínku! — vyprávělo děvče, aniž bylo tázáno. — Bylo to v den mého příjezdu. Když jsme projeli branou, prosila jsem pana Pejrola, aby spustil záclony, jež houževnatě držel rozepjaté. Zabránil mi tak, že jsem nespatřila Palác Královský a to mu nikdy neodpustím. Když jsme zatáčeli do jedné uličky, zarazila se naše bryčka o mezník domu. Zaslechla jsem, jak někdo ve přízemí zpívá. Pan Pejrol měl stále ruku na záclonë, avšak já mu přerazila o ruku vějíř, tak že popustil . . . Poznala jsem hlas; nazvednu záclonu . . . Růženka . . . „stále tatáž, jenom že krásnější, stojí u okna přízemí.

Gonzága vyňal z kapsy malý elegantní zápisník.

— Já vykřikla — pokračovala Cruz. — Vozka práskl do koní a bryčka hnala tryskem . . . . chtěla jsem seskočiti — zlobila jsem se jako diblík , . . kdybych byla mohla, byla bych Pejrola uškrtila!

— A to bylo — přerušil ji Gonzága, v některé ulici poblíž Královského paláce?

— Někde na blízku!

— Znáte ji?

— Ovšem! Pejrol mi musil říci jmeno; sluje ulicí Havířskou . . . Avšak co si to zapisujete?

— Abyste mohla opět se shledati s přítelkyní svou! —

Doňa se vzchopila, rdíc se radostí, a záře blaha jiskřila jí z očí; chtěla pojati jej za ruce, leč on ji klidně poodsunul.

— Doufám, že budete se mnou spokojena — pravil — nyní musíme se rozejíti na několik okamžiků. Budete účastna slavnostního obřadu. Nebojte se, že snad budete rozpačitou aneb zmatenou . . . něco takového jest zcela přirozeno . . . a nikdo vám nebude vykládati ve zlé. Doňo, asi za půl hodiny spatříte matku svoji! —

Dívce hlesly ruce k srdci.

— A co mám říci? — děla.

— Nemusíte nic zatajovati o útrapách mladosti... Nic! . . . Rozumíte? Mluvte jen pravdu, nic než holou pravdu! —

Nazvedl čaloun, za nímž byl výklenek.

— Vejděte sem! — pravil.

— Ano . . . zašeptalo děvče; a já se budu modliti k bohu . . . za svoji matku!

— Modlete se, doňo, modlete . . . Ta hodina jest jedna z nejdůležitějších v celém vašem životě!

Vešla do přístěnku, a opona za ní zapadla.

— Můj sen! — pomyslila si; — má matka je vévodkyní!

Osamotnělý kníže zasedl ke stolku s obličejem v dlaně složeným. Roje myšlenek křížily mu hlavou. Musil se sebrati.

— Ulice havířská! — zahučel. — Zdali pak je zde sama? Či s ním? To by od něho bylo odvážno . . . A kdož ví, je-li to ona . . . Musím se dověděti! —

Zazvonil.

Nikdo se neozval. Volal Pejrola jmenem. Nikdo se nehlásil.

Gonzága se vzchopil a kráčel pohnut do bibliotheky, kde obyčejné faktotum vyčkávalo jeho rozkazů. Nebyl zde nikdo.

Na stole však ležel lístek: „Byl jsem zde. Chtěl vám o vážných událostech vypravovati. Pejrol. P. S. Kardinál de Bissy je u kněžny. Dávám pozor“.

Gonzága se zadumal.

— Ta žena — řekl si — je chladná jako mrtvola. Avšak kdo ji umrtvil? . . . Hrdá jako vždy . . . a krásná, spanilá, úchvatná! Jediná žena, kterou bych dovedl milovati, kdybych vůbec milovati mohl . . .

Vrátil se do ložnice tiše po koberci. Jeho zrak padl na oponu.

— Modlí se tam! — pravil. — Skorem bych měl chuť uvěřiti ve pravdivost báchorky, jež sluje hlasem krve . . . Byla sice dojata, ale ne příliš . . . jak by byla pravá dcera, když by se jí řeklo: uhlídáš matku!

Ale jaký div! . . . cikánka! . . . myslí na démanty a plesy! . . . Vlk se nedá ochočiti! —

Přiložil ucho k oponě.

— Skutečně se modlí! Divná věc! A mně vhod! —

Na psacím stolku byla křišťálová láhev se španělským vínem. Naplnil sklenku a vypil na jediný doušek.

— Všecko jde dobře! — děl zasedaje ke stolku posetému papíry. — D n e s hodím plášť na minulost, anebo nikdy! Pěkná hra, pěkná sázka! Papírové miliony hrnou se mi do rukou, ale mohly by zetlíti a svadnouti jako listí . . . ohromné statky Neverské . . . mají cenu trvalou! —

Jal se uváděti poznámky v pořádek.

— Nesmím se oddávati illusím; pomsta vladařova byla by nevyhladitelna. Jest lehkomyslný, zapomětný, avšak památka Filipa Neverse, jehož miloval více než bratra, tkví neporušena v jeho myslí. Viděl jsem slzy v jeho očích, když spatřil ve smutku moji ženu . . . . vdovu Neversovu.

Buďme však smělí! Osmnácte roků nezdvihlo se hlásku proti mně!

Přejel si dlaní čelo.

— A kdyby! . . . dovedu předejíti. Nalezn u vinníka a jakmile bude potrestán, oddychnu si a spočinu klidně!

Mezi papíry roztrousenými po stole skoro vesměs šifrovanými nacházel se jeden na němž stálo:

„věděti zda kněžna věří ve smrt neb žití své dcery“.

A pod tím:

„věděti, zda křestní list je v její rukou“.

— Sto tisíc bych dal, kdybych věděl, zda křestní list existuje. Kdo ví? Každý levoboček vidí všudy matku; matky vidí všady děti. Nevěřím v neomylnost mateřskou. Možná že ona sama rozevře náruč mé hezké cikánce.

Hoj, bylo by to vítězství! Sláva dědictví Neverskému! —

Zasmál se.

— Pak po nějakém čase mladistvá a krásná princezna počne chřadnouti .... Vždyť umírá tolik jarých panen! ... Všeobecný smutek ... obřady vykonané samým arcibiskupem! Po princezně připadnou roztomilé statky mně .... a já už si jich, na mou věru, zasloužil! —

Druhá hodina padla na věži svato-Jakubské. To byl okamžik stanovený pro zahájení rodinné porady.

XVI.

Vdova Neversova.

Růžena Kajlova, vdova po Neversovi, žena knížete Gonzágy, seděla ve své komnatě na zdobném křesle z černého dřeva ebenového, zahalena rouchem smutečním a zadumána v tupé snění. Výstroj jejího útulku nesl ráz hlubokého zármutku, jaký vládl srdcem jejím. Celek činil spíše dojem klášterní kaple, obestřené hávem velkopátečním, nežli dojem knížecího příbytku, jen že z velebnosti kleneb nevanul duch smírné lásky křesťanské, nýbrž bol lásky pohanské, lásky hrdé, jež trpí, ale neodpouští, jež v úpění proklíná!

Vdova seděla před černým oltářem upraveným ve slohu prostém a přísně uměleckém mezi dvěma klenutými okny. Ve středu oltáře visela podobizna vévody Filipa Neverského v životní velikosti malována štětcem nejpřednějšího mistra oné doby.

Osmnácte let byla Růžena ženou Gonzágovou. Možno říci, že ho ani neznala. Nechtěla ho ani viděti, ani slyšeti.

Jisto jest, že ji Gonzága miloval. On, jenž dovedl okouzlovati a podmaňovati si celý známý svůj svět, byl přesvědčen, že by ani tato nezkrotná žena nemohla vzdorovati jeho zjevu a odolati jeho výmluvnosti, kdyby jen jedenkráte naklonila mu svůj sluch.

Leč kněžna nezlomná u své zoufalosti nepřipustila k sobě těšitele.

Osaměla a libovala si v té opuštěnosti. Neměla ani přítele, ani důvěrnici a sám zpovědník její nebyl ničím více, leda tajemníkem jejích hříchů.

Ve tvrdém jejím srdci jediný cit jiskřil životem: cit lásky mateřské.

Památka Neversova byla jí náboženstvím. Vzpomínka na dceru byla však planoucí vášní a jedinou, třeba nejasnou nadějí do budoucna.

Nebohá žena byla spíše zjevem nežli tvorem živoucím.

Ráno když opustila tvrdé lože, přišly zamlklé služky obléci ji v pochmurné roucho. Pak otevřela předčítatelka knihu o životech mučenníků. O 9. sloužil kastelán zádušní mši. Celý ostatní den trvala šlechtična nehybna, chladna, samotna před svým oltářem.

Nevyšla ze zámku ani jednou od svého sňatku. Svět mínil, že jest šílena. Jednou, když se jí zpovědník tázal, proč má oči zčervenalé a zalité slzami, odpověděla:

— Spatřila jsem ve snách svoji dceru . . . Byla nehodna nazývati se slečnou Neversovou.

— A co jste učinila ve snu? ptal se kněz.

Kněžna bleda jako smrt a horečně rozechvěna odvětila:

— Totéž, co bych i ve skutečnosti učinila: .... odehnala jsem ji od sebe!

A byla od té chvíle možno-li ještě zarmoucenější. Ta myšlenka trýznila ji bez ustání.

Přece však nikdy se nevzdala úsilí a vytrvalosti v pátrání. Dala proslíditi Francii i okolní země a věru, pokladnice Gonzágova byla jejímu přání otevřena do kořán, ovšem že současně dověděl se o jeho štědrosti celý svět. Pátrání bylo marné.

Z počátku svého vdovství pocítila kněžna více než jednou potřebu postesknouti si. Byla mladá a mládí nedovede být chladně statečným tak, aby vydrželo v úplné odloučenosti. Ale vždycky poznala, že se svěřuje zrádcům. Gonzága zakoupil každého, kdo se k ní přiblížil.

Proto již od roků nedůvěřovala v nikoho více nežli v boha samého.

Její komorná byla jí odporučena zpovědníkem. Jmenovala se Madlena a byla žena dobrá, oddaná. Ona den co den dvakráte vyřizovala panu Pejrolovi, když přišel ohlašovati uchystání tabule, že paní kněžna jsouc churava nemůže se účastniti.

Dnes ráno měla Madlena mnoho starostí. Hlásilo se totiž proti všemu obyčeji k její velitelce četné panstvo, žádajíc o připuštění k návštěvě. Vévodové, knížata. Mimo jiné i president Lamoaňon a kardinál de Bissy. Patřili všichni k rodině, která se dnes měla slavnostně shromážditi a chtěli dříve slyšeti mínění kněžnino.

Ale ona odmítla všecky vyjma starého arcibiskupa, vyslaného samým vladařem. Filip Orleánský vzkazoval vznešené sestřence, že památka Neversova stále žije

v jeho srdci a že on učiní všecko, co by mohlo sloužiti ve prospěch Neversovy vdovy.

— Mluvte, madam, končil kardinál. Vladař rád by znal vaše přání!

— Nemám přání, odvětila Růžena Kajlova.

Kardinál odcházel po marných domluvách, jež ona mlčky vyslechla a nábyl přesvědčení, že navštívil ženu polo šílenou. Obdivoval se Gonzágovi, že dovede hověti takové manželce a přikládal jeho trpělivosti velkou zásluhu.

Kardinál, právě kdy my vcházíme, odebral se do oratoře kněžnina. Jak podotčeno, dlela nehybna, zaujata dumou. Byla jako socha mramorová.

Madlena prošla síní, aniž byla spozorována; po chvíli přistoupila, položila na klekátko před kněžnou modlitební knihu a odstoupila o krok zpět čekajíc rozkazů.

Kněžna se náhle obrátila, upřela na ni přísný pohled a děla:

— Odkud přicházíte?

— Z mého pokoje, odvětila komorná.

Kněžna sklopila oči hněvem. Bylať prve, když povstala při odchodu kardinálově, spatřila oknem Madlenu na zahradě uprostřed zástupu směnářů. To stačilo, aby vzbudilo v nitru urozené vdovy podezření.

Usmála se myslíc si: zase jedna, kterou podplatili' aby lhala.

Náhodou stalo se, že při pohnutí spadl jí šáteček na podlahu.

Madlena shýbla se chvatně, aby ho zvedla. V její zástěrce zachřestěl cinkot — zlata.

Velitelka se vzchopila prudce:

— Vy máte peníze! zašeptala a posuňkem chvatným, který nenáležel ani vznešené urozenosti, ani opravdové hrdosti, posuňkem ženy podezřívavé, která chce dopíditi se pravdy za každou cenu, vnořila ruku do kapsy komorné.

Nebohá ženština, která svoji velitelku upřímně milovala, sepjala ruce a zalkala.

Kněžna vytáhla hrsť zlaťáků. Asi deset, neb dvanácte kvadruplů španělských.

— Pan Gonzága byl ve Španělích! byla jediná slova, která přísné vdově uklouzla.

Madlena padla na kolena.

— Madam! Madam! úpěla plačíc. Mám synáčka! On za ty peníze dokoná svoje studie! Peníze obdržela jsem od někoho, jenž také přichází ze Španěl . . . Vyslyšte mne aspoň, pro Boha, nežli mne odešlete! . . .

— Jděte! kázala kněžna a mířila velitelsky prstem na dvéře.

Po odchodu ženy, která marně chtěla se pokoušeti o vysvětlení, klesla kněžna ve křeslo. Její bělostné, vyhublé ruce zakryly tvář.

— Začínala jsem tu ženu milovati! zaštkala chvějíc se hrůzou. O bože, bože, dej ať nedůvěřím nikomu více! A moje dcera? . . . Svatá panno, přeji si, aby byla mrtva. Pak aspoň bych se s ní shledala u tebe!

Záchvaty prudké těžkomyslnosti dostavovaly se velmi zřídka u té povahy zatuchlé. Když ale se dostavily, byla jimi nebohá paní na dlouho zdrcena. Tak i dnes trvalo několik minut, nežli procitla ze mrákot hluboké tísně, nejsouc mocna slova.

Konečně se jí vydralo z hrudi:

— Smrt! Spasiteli, dej mi smrt! Bože, což jsem ještě nezkusila dost? Jak dlouho ještě potrvá mučennictví?

Otevřela oči a spatřila obraz Neversův. Zůstala ztrnule naň zírati asi čtvrt hodiny.

Pak sáhla po knize a jako činila den co den, otevřela i dnes na stránku, obsahující překlad žalmu Miserere mei, Domine.

Náhle se zachvěla a vykřikla.

Znovu se podívala do knihy. Mnula si oči, jakoby zrakům nevěřila, avšak viděla dobře.

Četla nejméně desetkráte za sebou následující řádky, psané rukou neznámou hned za prvním veršem: Slituj se nade mnou, bože.

„Pán slituje se, budete-li důvěřiti. Buďte statečna v obhajování dcery své; účastněte se tribunálu rodinného, třeba jste byla nemocnou na smrt; vzpomeňte si na heslo umluvené druhdy mezi vámi a Neversem.“

— Jeho heslo! . . . zajíkala se Růžena radostí . . . — To já! Mé dítě! Má dcera! . . . Statečna v obhajování! Ano, jsem statečna! . . . A dovedu jí hájiti! — zvolala kněžna a padla na kolena.

Stal se s ní zázrak. Tváře zaplanuly, zraky se zajiskřily, celá mrtvá postava obživla. Stala se zase krásnou, jakou bývala v mládí.

XVII.

Přelíčení.

Velký sál paláce Neverského, jenž byl dnes ráno zneuctěn nedůstojnou dražbou a měl již zítra býti za-

plaven tlupou špinavých peněžníků, zaskvěl se v tu hodinu posledním, avšak nejzářivějším leskem.

Ještě nikdy, co zbudován byl, nevkročil pod jeho klenbu sněm vybranější.

Gonzága přičinil se co nejintimnější důvěrník vladařův, aby velkolepost obřadné slavnosti ničím netrpěla. Přípravy děly se tajně. Pozvánky, vydané jménem samého krále, datovaly teprve od včerejška.

Vedle presidenta Lamoaňona, maršálka Villera a visekancléře Argenrona, kteří zastupovali vladaře, bylo viděti kardinála de Bissy mezi knížetem de Contim a vyslancem španělským, starého vévodu Montmorensyho s bratrovcem vévodou Luxemburkem, knížete Grimaldiho de Monaco, oba Rochechouarty, Cosséa, Brisaka, Gramonta, Harkurta, Croua, Klermonta.

Jmenovali jsme jen knížata a vévody. Markýzů a hrabat bylo na tucty. Prostí šlechtici shlukli se pod výstupkem; bylo jich mnoho.

Slavné shromáždění dělilo se přirozeně ve dvě části; jedny, které Gonzága uplatil a druhé, kteří zůstali neodvislými. Gonzága doufal, že i mezi těmi strhne většinu za sebou, až výmluvně zastane se svého „dobrého práva“.

Před zahájením sněmu panovala všude důvěrná zábava. Ani nikdo nevěděl, oč vlastně běží. Mnozí tušili jen, že snad se bude jednati o rozepři mezi Gonzágou a jeho paní ve příčině statků Neverských. Gonzága měl vřelé stoupence. Při jeho paní hodlalo státi několik ctihodných starců a několik mladých blouznivých rytířů.

Příchod kardinálův otřásl silně veřejným míněním společnosti. Pravilť:

— Nebohá paní jest na tři čtvrti šílena!

A ctihodnému pastýři mohlo se věřiti.

O půl třetí zaujal president Lamoaňon místo na křesle; jemu po bocích kardinál, vicekancléř, maršál a vévoda Klermont.

Vrchní královský písař, jenž zde se čtyřmi notáři zasedal, aby sestavil protokol, přečetl poslání J. K. V. vévody Orleánského vladaře Francie, jímž byla udělena presidentu, maršálkovi a vicekancléři plná moc, učiniti konečné a neodvolatelné rozhodnutí v otázce, co se má státi se statky zavražděného vévody Neversa a kdo má býti ustanoven právním dědicem.

Poslání bylo vyslechnuto od shromáždění stoje, za hlubokého ticha.

Když dočteno, tázal se kardinál de Bissy presidenta Lamoaňona:

— Zdaž pak má zde kněžna Gonzágova zástupce?

Gonzága sám vzchopil se a chtěl navrhovati, aby byl ze středu shromáždění někdo zvolen k důležitému úřadu; avšak nedomluvil ještě, když se náhle obě peřeje hlavního vchodu rozevřely a na prahu kněžna Gonzágova se objevila, obestřena smutečním hávem, avšak hrdě se nesouc a tak krásná, že se ozval u všech řadách panstva jediný hukot obdivu.

Nikdo se nenadál, že ji vůbec spatří, zejmena však nikdo netušil, že by mohl ji spatřiti tak svěží a jarou.

— Co jste povídal strýče? — ptal se vévoda Mortemart kardinála. .

— Na mou věru! — odvětil duchovní hodnostář, má slova jsou vyvrácena, totě hotový zázrak!

Již na prahu promluvila kněžna hlasem tichým, ale jasným:

— Pánové! Není mi třeba zástupce. Jsem zde. —

Gonzága opustil chvatně sedadlo a spěchal choti vstříc. Podal jí galantně rámě. Kněžna neodmítla, ale

bylo viděti, že se zachvěla při styku s knížetem a že její bledé tváře se na okamžik zrnměnily.

Bezprostředně pode schody výstupku stáli Navej, Žiron, Montalbán, Oriol atd. Učinili volný průchod manželům, rozstoupivše se.

— Jsou oba hezcí! — šeptal Oriol, — ale nevím, zda je našemu patronovi nenadálé objevení kněžny vhod či není.

Patronem mínil Gonzágu, a ten asi nevěděl to sám.

Na výstupku bylo pro kněžnu již od dřívějška upraveno křeslo.

Jí poblíž zasedal kardinál.

Dva kroky na pravo byl vchod z galerie, zastřený čalouny.

Když se pohnutí, spůsobené kněžniným příchodem utišilo a panstvo jí na poctu povstalé znovu usedlo, dal president znovu čísti poslání vladařovo a přiřkl pak slovo Gonzágovi.

Gonzága se vzchopil. Učinil nejprve hlubokou poklonu své ženě. pak soudcům a konečně sněmovníkům.

Kněžna se rozhlédla plaše kolkolem, sklopila zraky a stala se opět nehybnou sochou.

Gonzága byl skutečně řečník krásný; vzpřímil hlavu, zaplanul zrakem, a počal hlasem skromným, skoro bojácným:

— Nikdy bych byl nevěřil, že se pod mým krovem sejde sněm tak vzácný a že mi bude promluviti ke shromáždění tak vybranému. Proto račtež, pánové, omluviti moji řečnickou nevyspělost a uvážiti italský můj původ, jenž snad nedovede ušlechtilou, však přece jen cizou řečí francouzskou vysloviti vše tak, jak by záhodno bylo a jak mu na mysli tane. Především jest mi projeviti vděčnost J. K. V. panu vladaři, jenž nemoha pro nával

prací státních přítomen býti sám, poctil mne přítomností místodržitelů, jakož víme, že mocná ruka jeho nikdy neodvrátí se, kdykoli běží o čin důstojný a dobrý . . .
I paní kněžně, milované choti své, cítím se nekonečným díkem zavázána, že nedbajíc útlého svého zdraví a své lásky k zátiší přemohla se a sestoupila s výšin, ve kterých žije až k nízké hladině našich chudých zájmů lidských. . . . .

Zde byl Gonzága přerušen pochvalou starších pánů a hlučným tleskotem svých zřízenců, pokračoval pak sotva si poodechnuv, jasným a zvučným hlasem u formálním lichocení, jímž vítal jednotlivě všechny vynikající členy sboru. To bylo úvodem. Čelo se mu nyní lehce svraštilo, oči přimhouřily.

— Filip Lorén, vévoda Neverský, — počal přitlumeně, — byl můj bratrovec krví, můj bratr srdcem. Strávili jsme spolu léta mladosti, dělíce se o slasti i strasti na roveň. On byl duch velkomyslný, a Bůh ví, k jaké slávě byl by jej dovedl vyspělý věk. Avšak sudičky prostřihly zlatou nit jeho žití. Zemřel mladičký. To byla nejkrutější rána, jakou jsem ve svém často a těžce zkoušeném životě utrpěl. Osmnácte let uplynulých od oné noci nemohlo zmírniti bolest . . ! Jeho památka jest zde, — proslovil chvějícím se tonem a ukazuje rukou na srdce, — jeho památka živoucí, věčná a věrná jako smutek vznešené paní, která neopovrhla nositi jméno moje po jméně Neversově!

Zraky všech obrátily se na kněžnu, jíž strašlivé pohnutí zabarvilo líce rudým nachem.

— Filip Nevers stal se obětí msty, aneb úkladné zrady: Musím jen chvatně překročiti přes záhady oné tragické noci. . . . Markýz Kailus, otec paní kněžny jest již dávno mrtev, a úcta zamyká mi ústa. . . .

Gonzága viděl, že jeho paní kolísá na stolici, jakoby se jí chápala mdloba. Pravil tedy s uhlazenou a dobromyslnou dvorností:

— Jestli vznešená moje choť si přeje sděliti nám něčeho, vzdávám se svého slova.

Růžena snažila se v skutku promluviti, avšak hrdlo křečovitě sevřené nepropustilo jediného zvuku.

Gonzága vyčkal několik okamžiků a sledoval pak:

— Smrť pana markýze Kajla, jenž by byl jedině snad mohl podati cenného svědectví, značná odlehlost místu, zmizení vrahů a jiné, vám všem známé okolnosti znemožnily vyšetření a objasnění krvavé události a potrestání vrahů . . . Panují jen domněnky . . . pochybnosti. A přece, kdož by se odvážil říci, že Filip Nevers neměl, kdo by jeho smrt pomstil . . . Víte, že mu byl přítelem i vladař sám . . .

Shromáždění činilo posuňky souhlasu.

Vdova Neversova zakryla si šátkem ústa, prohryzla si zoufalou nevolí rty až do krve.

— Pánové, přicházím k důvodům, proč jsem vás svolal. Přijímajíc mne za manžela, vyjevila kněžna své tajné, avšak zákonité manželství s nebožtíkem vévodou. Stvrdila též zákonitě, že se z manželství onoho narodila dceruška. Důkazu psaných scházelo, neboť v matrice hradní vytrženy byly dva listy, na nichž prý záznam se nalezal.

Děcko zmizelo za téže vražedné noci, a osmnáctileté pídění se po něm zůstalo úplně bezvýsledným...

Zde se Gonzága podíval na svou paní. Růžena měla oči obráceny k nebesům. V její zavlhlých zracích však marně hledal zoufalost, jakou posledními slovy vyvolati chtěl. Rána nezasáhla. Proč? . . . . Gonzága tonul v obavách.

— Jest nutno, pánové, — pokračoval, — abych mluvil o sobě, ačkoliv se mi to příčí. Po mém sňatku učiněno za nebožtíka krále v panské sněmovně usnešení, vedle něhož odročeno moje právo na dědictví Neverské na tak dlouho, dokavade by se nezjistilo, že dcera Neversova, malá Růženka, není na živu. Nemám v úmyslu ohražovati se proti zmíněnému usnesení, ale proto přece musím vyznati, že se mi stalo zdrojem hlubokých a nepřekonatelných útrap. Neboť od onoho okamžiku byl jsem vydán na pospas zlomyslnosti a úšklebným jizlivostem nepřátel, kteří měli nyní výhodnou příležitost dokazovsti, že v bezživotí hledané princezny leží můj hmotný zisk. Svět je zlý a já byl tehdy mlád, bohat, ano přebohat . . . jak bych neměl závistníků? Roztrousili, že chladnost, nedůvěra, ba skoro nenávist zavládla mezi paní kněžnou a mnou, odvolávajíce se na tento obraz smutku, kterým obestřen útulek světice. Moje čest, moje rodina, můj domácí krb . . . nic jim není svato dosti, aby se nesnažili pokáleti vše bahnem svého záští. Oh, při sám bůh, pánové, rád bych dal své jméno, svou hodnost, své bohatství, abych zaměnil los s osudem šťastného člověka, jenž ulopotiv se prací může přituliti se k ínce milované a kochati se dítkami, živoucí nadějí své budoucnosti!

Gonzága mluvil pohnut, avšak dojal-li celé shromáždění, dvé srdcí zůstalo na prosto chladných: kněžna a markýz Šavrda.

Kněžna klopila oči. Byla, jakoby snila, a věru, že se ledovým vzezřením nezamlouvala svým soudcům.

Malý markýzek klepal prsty o stolici a bučel mezi zuby:

— Jasný můj strýček je ferina!

Vážní členové senátu tvářili se přísně, ale tknutě.

Mladá chasa kolem stupňů nečinila své přetvářce žádného násilí.

Oriol proléval slzy potokem. Baron Katz štkal.

— Jaký člověk! — děl Tyran.

— Šlechetná duše! — dokládal právě se vplíživší Pejrol.

Gonzága ujal se poznovu slova bled a rozechvěn:

— Zlým lidem na konec podařilo se skutečně vraziti klín mezi mne a kněžnu. Chraň mne bůh, abych zde proti nebohé matce sočil. Vím, jestliže jsem trpěl já, že trpěla ona muka ukrutnější. Namluvili jí, že jsem nepřítelem její dcery. A proč by nevěřila? Což není neštěstí dceřino blahem mým? Řekli mé paní: „ten muž má všude své jednatele; jeho zvědové rozesláni po všech koutech Francie, Španěl, Italie . . . On pátrá po vaší dceři s větším usilím, než vy sama . . .“

Obrátil se ku kněžně a tázal se:

— Není-li pravda, madam, že se vám tak řeklo?

Vdova aniž pohnula brvou proslovila tiše, ale pevně:

— Pravda!

— Vidíte! — zvolal Gonzága obrácen ke shromáždění. Pak znova se tázal své choti:

— Není-liž pravda, matko nebohá, že vám také řekli: „jestli jste posud marně dceru hledala, leží příčina jenom v zlodějné ruce vašeho muže, jenž tajně stopuje vaše sledy a ruší jich činnost?“

— Pravda! — odtušila kněžna opětně.

— Hle, pánové a soudcové, slyšte a suďte! Avšak vyznejte pravdu, velectěná choti, — tázal se s přízvukem podrážděné rozhorlenosti, — věřila-li jste všemu, co se vám o zrádných mojích počinech vyprávělo?

— Věřila! — odpověděla paní chladně.

Po sále bylo slyšeti temný hukot, jenž věru nebyl kněžně přízniv.

— Vy se hubíte, madam, — řekl kardinál potichu kněžně. — Nevím ještě, kam Gonzága svými záměry se nese, avšak vy budete odsouzena!

Ona setrvala v nehybné mlčelivosti.

President Lamoañon již se chystal činiti jí domluvu jakousi, avšak Gonzága jej předešel.

— Ustaňte, pane presidente, prosím vás... Uložil jsem si, pánové, jeden trapný úkol; a chci vám vyznati pravdu celou. Toto slavnostní sněmování svoláno bylo za tou hlavní příčinou, abych donutil paní kněžnu vyslechnouti mne aspoň jedenkráte... čehož jsem plných osmnácte roků dosíci nemohl, byv hned v den svatby od ní vypovězen, a abych jí ukázal, jakým vskutku jsem!

Učinil přestávku a promluvil pak za hlubokého ticha celým sálem zavládnuvšího, přímo ku kněžně:

— Ano, madam, říkali vám pravdu. Já měl více zřízenců nežli vy, po Francii, Španělích a Italii. Na všechny pomluvy odpovídal jsem hledáním vždy snaživějším a dolehavým. Ano, hledal jsem bez klidu a oddechu celou tíhou své moci, svých úřadů a svého bohactví; a věřte, že nemenší i snahou srdce! A dnes... kdy mnohaleté úsilí odměněno bylo žádoucím výsledkem, přicházím k vám, kteráž mne zamítáte a nenávidíte, já, jenž vás velebím a miluji... přicházím před vás a volám: Rozevřete náruč, matko šťastná, já vám přivádím vaše dítě!

Současně obrátil se k Pejrolovi a velel povýšeným hlasem:

— Přiveďte slečnu Růženu Neversovu!

XVIII.

To jsem já!

Nelze vylíčiti dojem, jakého Gonzága docílil. Řečníka chápe jen, kdo jej slyší a vidí. Gonzága měl veliké nadání herecké Vžil se do úlohy tak hloubně, že se zdálo procítěno, co přednášel.

Mezi jeho posluchači byli lidé bez srdce, lidé porušení, otřelého citu, nepřístupni obratům výmluvnosti. Ale on ošálil všecky.

Uchvátil i Oriola, Žirona, Alberta, Tyrana a jiné. Všichni si řekli:

— Snad nás jindy obelhával a obelže, ale dnes mluví pravdu!

Divili se, jak se mohla v jeho osobě ke známé zvrhlosti družiti vidná teď velkodušnost.

Velmoži přišlí soudit nestranně, litovali, že vůbec kdy o něm pochybovali. Byli uchváceni rytířskou jeho láskou k ženě, láskou, která se neleká ani největšího sebezapření.

Lamoaňon stíral slzu a starý válečník Villeroa vykřikl: Všechna čest, kníže! jste galantní muž.

Šavrda nevěřil svým smyslům: — Učinil-li, jak pravil, — řekl Navejovi, — pak mu odpustím všecko!

Kněžna žasla. Třesouc se povstala bledá, podobná přízraku. Kardinál de Bissy byl nucen podporovati její rámě. Stanula se zrakem upřeným na dvéře, kudy odešel Pejrol. Hrůza a naděje obrazily se střídavě po tváři její.

Spatří svoji dceru?

Podivná pobídka vepsaná do žalmu Miserere v modlitebnici pohnula ji, že přišla.

Čekala.

Všichni ostatní čekali s ní.

Pejrol se brzy vrátil veda rukou doňu Cruz. Gonzága spěchal jim vstříc.

Sálem rozlehl se jediný výkřik: „Krásná!"

A najatci pochopili svou úlohu hučíce polohlasně:

— Má rodinné rysy! —

Avšak stalo se, že mužové ctihodní šli dále než podplacení. President, maršálek, prelát a vévodové dívajíce se střídavě na kněžnu a na doňu, učinili samovolně prohlášení:

— Podobá se matce! —

Markýz Šavrda byl u vytržení.

A přece kněžna přijala na se opět výraz chladný a bolný.

Ne, ne! Tak jí dcera ve snách nepřipadala!

Její dcera nemohla býti o mnoho hezčí, ale musila býti jinačí.

Sama se zalekla své chladnosti. Což jest špatnou matkou, nelitostnou?

Doňa Cruz planouc ruměncem, klopíc oči s úsměvem plachým kol sevřených rtů, stála pod výstupkem. Jenom prozíravý Šavrda a vytříbení smyslové kněžnini postřehli a uhodli násilí, jakým musila se dívka přemáhati, aby udržela víčka sevřena.

Měla takovou chuť viděti!

— Slečno Neversovno, — řekl Gonzága, — polibte svoji matku!

Doňa zachvěla se celým tělem. Nikoli přetvářivě, nýbrž s upřímným jásotem v srdci pohlédla k osobě, kterou pokládala za matku, rozevřela náruč a chtěla pokročiti v před. Avšak její ramena klesla a víčka též. —

Ledový posuněk kněžnin kázal jí, aby setrvala na svém místě.

A kněžna promluvila pololilasně:

— Bůh jest mi svědkem, že mám srdce mateřské! . . . Avšak, kdyby se mi dcera Neversova vrátila potřísněna skvrnou jedinou . . . a třeba na jediný jen okamžik zapomněla hrdost rodu svého . . . zahalila bych tvář a žila dále v pomyšlení, že Nevers mrtev jest cele! —

Přísnost paní Gonzágovy zdála se všechněm nevčasnou a nepřirozenou. Kolem ozývaly se tlumené hlasy nevole.

Jimi zahlušeno bylo tiché vrznutí dveří v pravo od kněžny za oponou.

— Oh, madam! to mluvilo srdce vaše? — volal Gonzága s rukama sepjatýma. — Vězte, madam, že slečna Neversovna, dcera vaše, čistší jest nad anděla! —

Slza zaskvěla se v očích ubohé doňy.

Kardinál naklonil se k Růženě Kajlově.

— Aspoň kdybyste pověděla důvody! — radil jí.

— Důvody? . . . . — opakovala kněžna. — Mé srdce zůstalo chladno, mé oko sucho, rámě nehybno . . . nejsou to důvody?

Kardinál nabyl nového přesvědčení o chorobnosti kněžnina duševního stavu a projevil mínění své tiše k hodnostům kolem něho zasedajícím.

— Pánové! Pánové! — zvolala kněžna. — Jsem tedy odsouzena?

— Upokojte se, jasná paní, — odpovídal president Lamoaňon, — Všichni, co jsme zde, ctíme vás. Nebojte se. Není naším úkolem trestati. Omyl není zlo-

činem, nýbrž neštěstím. Vaši přátelé a příbuzní mají s vámi útrpnost, jestli se klamete.

— Jestli se klamu! opáčila paní s hlavou skleslou. — Oh, ano, já byla oklamána příliš často. Avšak mohu se hájiti. Moje dcera musí míti důkazy svého rodu s sebou. Víte, jaké důkazy? Tytéž listy vytržené z matriky hradu kajlského, o nichž kníže prvé se zmínil! Ano listy vytržené vlastní mojí rukou! pravila, vzpřímivši se.

— To jsem chtěl věděti! pomyslil si Gonzága a řekl hlasitě: — Madam, vaše dcera bude míti tyto důkazy!

— Což jich tedy nemá? zvolala paní. — O Bože, stůj při mně a vnukni mi pravdu! úpěla, spínajíc ruce k nebesům. — Bylo by hrozné, abych odstrčila vlastní dítě!

Náhle bylo znáti, že celá se zachvěla, avšak výraz její tváře se vyjasnil.

Volala k Bohu. Za oponou ozval se tichý, jenom jí srozumitelný hlas, jenž pronesl slova hesla Neversova: „To jsem já!“

Kněžně zdálo se, že jí přišla odpověď s nebe.

— Madam! oslovil ji Gonzága. — Zaklínám vás, abyste zapomněla, z čí rukou navracuje se vám poklad srdce vašeho. Nežádám díků pro sebe, prosím jen, pohlédněte na dítě své, jak se chví, jak zdrceno jest uvítáním matčiným!

A nyní, když jste ji viděla, táži se vás ve jménu božím, je-li to dcera vaše?

Kněžna neodvětila ihned. Mimovolně obrátila se na polo k oponě.

A opět zaslechla odtamtud hlas, který vyřkl jediné slovo: „Ne!“

— Ne! opakovala kněžna rozhodně.

A rozhlédla se vědomě po sněmu. Neměla už strachu. Ať byl kdokoli, ten rádce tajuplný, ona spoléhala na něj, neboť on udolával Gonzágu. Proč by mu nevěřila? Přišel s Neversovým heslem. Bouře sněmovníků byla jí lhostejnou.

Gonzága nedal se odbyti:

— A máte, madam, důvody, že se vzpíráte očividné pravdě?

„Ano!" odpovídal záhadný hlas.

— Ano! odtušila kněžna již bez rozpaků.

Gonzága zsinal a rtové se mu křečovitě chvěli. Nechápal, odkud ta změna v kněžnině chování. Socha stala se tělem. Tušil jen, že nachází se zde u shromáždění jím svolaném nějaký nepřátelský, pro něho nevystižný vliv. Cítil hrot, avšak ruku nemohl nahmatati.

— Máte snad jinakých zpráv o dceři své? tázal se. přemáhaje úzkost.

Kněžna mlčela.

— Předvedli snad vám úkladníci, kteří pasou p: statcích Neversových, jinou dívku?

Zase žádná odpověď.

— Řekli vám snad, ta že je pravou, že ji zachránili, vychovali?

President Lamoaňon a vážní jeho přísedící zírali na Gonzágu jaksi udiveně.

— Hrome! zahučel Šavrda. — Zakryj své drápy, tygře!

Gonzágovi zbledly tváře, po čele řinul se mu studený pot, tepny skráňové bušily.

— Slíbili vám snad, madam, že vám ji předvedou živoucí? Odpovězte, prosím!

— Ano, odpovězte! nalehali nyní i soudcové.

Kněžna musela se zadržeti křesla, aby nevrávorala Její orakulum bylo němo, ona tedy nemohla odpovídati. Ostatně jak by nebyla zachvácena sama zvědavostí horečnou, když nyní měla o skutečné dceři slyšeti zprávu!

— Proč neodpovídáte, kněžno?

— Mluvte, jasná paní!

— Žije vaše dcera?

Tak zněly otázky se všech stran.

— Zda žije? děla Růžena hlasem pohnutým, obrácena opět k čalounu.

„Žije!“ řekl hlas a opona se zachvěla.

— Ano žije! žije! vykřikla matka, jásajíc. — Žije pod ochranou Boha, vám na vzdor!

Nastal hluk. Celý sněm se zvedl. Jedni odpírali, jedni pochvalovali. Soudcové radili se mezi sebou.

Za všeobecného hlasu řekl hlas za oponou:

„Dnes večer, kněžno, uslyšíte na plesu vladařském heslo Neversovo.“

— A spatřím svoji dceru! . . . zašeptla kněžna, omdlévajíc.

Za oponou vrzly lehce dvéře.

Tentokráte zaslechl je Šavrda. Přiskočil a rozhrnul záclonu.

Nebylo tam nikoho, ale kněžna vykřikla.

To Šavrdovi stačilo. Otevřel vchod a vyřítil se na kobku. Kobka byla temná, neboť noc již se skláněla. Šavrda nespatřil nic, leda snad belhající černý stín malého hrbáče o křivolakých nohách, pokojně sestupujícího na konci chodby se schodů.

Šavrda se zamyslil.

— Strýček chtěl si dnes zahrát s čertem. Čert se mu pomstil.

Ve sněmu zatím nastalo opět ticho.

Po předběžné poradě prohlásil president usnešení oudců:

— Odročujeme ve jmenu krále rozhodnutí sezení, jež bude zahájeno za tři dny. Pak ať se strana, která se domnívá býti v právu, vykáže listinami o zákonitosti dědičky. Kněžna ať předvede dívku, již pokládá za vlastní!

— Svoluji! řekl Gonzága důrazně. — A přinesu důkazy!

— Já přivedu dceru a předložím listiny, děla kněžna; — svoluji též.

Komisaři královští rozpustili schůzi.

— Činil jsem, co bylo lze, nebohé dítě, pravil Gonzága k doni, svěřuje ji do rukou Pejrolových. — Nyní jenom Bůh může vrátiti vám srdce matčino.

Doña Cruz spustila závoj a odcházela.

Leč na prahu náhle se obrátila a pádila ku kněžně.

— Madam, zvolala, chopivši a líbajíc ruku, — ať jste či nejste matkou mojí, já si vás vážím a miluji vás!

Kněžna se usmála a dotkla se rtoma jejího čela.

— Ty nemáš spoluviny, dítě. Poznala jsem. Nemám ti za zlé! pravila. — I já tě mám ráda.

Pejrol odvedl doňu.

Všecko se rozcházelo. Gonzága vyprovodiv vzácné hosty, vrátil se, ana kněžna obklopena nečetným průvodem dam, odcházela.

Velitelským posuňkem odeslal Gonzága ženy, přiblížil se ku kněžně a s dvorností, jaká nikdy ho neopouštěla, sehnul se až k její ruce, aby ji políbil.

— Madam, řekl pak lehkým tónem, — mezi námi tedy propukla válka?

— Já neútočím, pane, odvětila. — Já se jen bráním.

— Avšak máte tajemné hájitele?
— Mám nad sebou, pane, dobrotu boží, která jest útočištěm matek! — odbyla jej kněžna a zavolala komorné.
— Žofko! — kázala — ať jsou uchystána nosítka!
— Je dnes večer u svatého Jakuba pobožnost? — tázal se velmož.
— Nevím, pane — odvětila choť klidně. — Blaženo, vypravte mé klenoty!
— Vaše démanty, madam? — žasl kníže.
— Půjdu dnes večer na ples vladařův — pravila.
— Vy!
Kněžna se hrdě vzpřímila, až Gonzága oči klopil.
— Já! — odtušila a poodvrátivši se na odchod, doložila: Můj smutek dnes vypršel, pane kníže .... podnikejte proti mně co chcete, já se vás nelekám!

XIX.

Jak hrbáč pozván na ples dvorní.

Gonzága zůstal nehybně se dívati za odcházející.
— Totě z mrtvých vstání! — myslil si. — A já prohrál! Co chce na plesu? Mluviti s vladařem? ... Patrně ví, kde její dcera se nachází! .. Na štěstí vím i já! Nesmím zmařiti ani vteřinu! —
Vytáhl zápisník a přečetl. Udeřil na zvonec a velel přiběhlému sluhovi:
— Pan Pejrol! ... ať ihned přijde pan Pejrol!
Sluha zmizel. Gonzága procházel se velkým krokem.
— Má nějakého pomocníka! Ale koho? Jisto jest, že ten neznámý mne porazil!

— Kníže! — zvolal upachtěný Pejrol, chvatně přibíhaje — konečně mohu s vámi mluviti! . . . Špatné noviny! . . . Odcházeje, pravil kardinál královským komisařům: „Za vším vězí nějaká záhada! . . .“

— Nech kardinála mluviti! — rekl Gonzága.

— Doňa Cruz je v plné vzpouře! . . . Prý se s ní nehodně zahrávalo . . . Chce opustit Paříž.

— Ať si doňa třeští, nech ji . . . a poslechni mne raději . . .

— Dříve však musím vám dáti zprávu: Lagardéra je v Paříži!

— Hrome! . . . A já tušil! . . . Ode kdy pak?

— Nejméně od včerejška.

— S ním tedy se kněžna dohodnula! — pomyslil si Gonzága a řekl:

— Jak víš?

Pejrol ztlumil hlas a odvětil: — Saldaň a Faënza jsou mrtvi.

Toho se Gonzága nenadál. Svaly v líci se mu zachvěly. Celý ztrnul. Ale jen na okamžik; vzpamatoval se ihned zase: — Tedy dva najednou! — děl. — Ten muž je satan sám! . . . A kde byly mrtvoly nalezeny?

— V zahradě malého domku. Hned u vrat do uličky.

Jak byli raněni?

Pejrol místo odpovědi vsadil ukazováček mezi obočí.

Gonzága porozuměl. Nedal na sobě znáti hrůzu a vztek, nýbrž pravil:

— Dobrá! Pan kavalír má u mne o dva vroubky více. Jsem rád, že je v Paříži. Zde ho oprátka nemine!

— Provaz, na němž bude viseti . . . . začal Pejrol.

— . . . není ještě usoukán, chtěl jsi říci? Já my-

slím, že jest, a že musí býti pevný. Považ, milý brachu, jsme už jen čtyři . . .

- Ano, dělo factotum, — je svrchovaný čas! Ráčil jste míniti Kokardu a Měkochloupka?

— Ba, ony dva! Jdi příteli, přiveď mi je!

— — — — — — — — — — — —

Naši dva profousové hodovali od poledne až do tmy. Jejich žaludky konaly divy. Mistr byl rozpálen jako pivoňka, fráter zůstal bílý jako křída. Víno má na různé povahy opačný účinek. Oběma však požitkem rostla chuť a žízeň. Jak by jim nechutnalo! Měli skvoucí odění, nové od hlavy až k patě. Pejrol jim přišel velice nevhod. Ani ho nevyslechnuv, chopil jej Kokarda za ucho, vykrákal a podal Měkochloupkovi. Matěj vzal druhé ucho do pěsti a vrátil jej svému mistru. Tu cestu vykonal omráčený Pejrol asi třikráte, pak teprv se jim vymkl a vyřídil, že se mají knížeti představiti a pádil k velmoži se zprávou, že zastihl oba na dobro spité. Nepochlubil se ovšem, od čeho mu uši naběhly.

Gonzága mu zakázal sděliti jim smutný osud Saldaně a Faënzy. Zákaz byl zbytečný. Pejrolovi zašla chuť pouštěti se s nimi do rozhovoru.

Příchod obou junáků z daleka se ohlašoval těžkým dupotem, řinčením, odhekáváním a přezdívkami.

Představili se v úpravě ne příliš vzorné.

— Poděkuj uctivě velmožnému pánu! — šťouchl Gaskoněc svého druha, — za to, čím nás obmyslil!

Gonzága se na ně podíval skoro přísně: — Zdá se mi, že vám jde hlava kolkolem?

— Prosím, já vypil jedinou sklenku vína na zdraví velmožného pána, — ohražoval se Kokarda. — Šídla račí! Co se znám, nebyl jsem ještě opilý . . .

— Mluví pravdu, velmožný pane, — hlásil se bázlivě ke slovu Měkochloupek; — já nad ním bděl . . . nepil jsem než vodu kitěnou vínem.

— Holoubku, — durdil se Kokarda, — ty's pil jako já, nic víc, nic míň . . . Žádné šplechty! Přede mnou nebudeš falšovati pravdu. Mně je z každé lži špatně!

— Jestli pak umíte ještě kordy držeti? — ptal se Gonzága.

— Lépe než kdy jindy! — odtušil Gaskoněc.

— A zvláště ve službách velmožného pána! — dokládal Normanďan.

— Dobrá! Čekejte! — řekl kníže a obrátiv se k nim zády, pokynul Pejrolovi a kráčel s ním na druhý konec sálu ke vchodu. Zde vytrhl ze svého zápisníku list, na němž si byl zaznamenal udání Cruzino.

V okamžiku, kdy lístek svému jednateli doručoval, ukázala se za oponou prostředního vchodu zbrázděná tvář hrbáčova. Nikdo ho nespatřil, on však ihned spozoroval důvěrné vyjednávání knížete s faktotem. Na důvtipných rysech mrzákových objevilo se zděšení, když nastaviv ucho, zaslechl:

— . . . mladá dívka jménem Růženka v ulici Havířské! — Ano, rozumím, toť bude lov! — vece Pejrol. — Avšak kam s ní?

— Do besídky k doni Cruz!

— Tedy gitanita byla zrádkyní? — zahučel hrbáč a hryzl rty; — ale kterak mohla vyzvěděti?

— Máme ji unésti? . . . tázal se Pejrol.

— Žádné násilí! — odmítal Gonzága. — Ať nemáme mrzutosť! Raděj úskokem! A především kdy ten býkobijce není doma, neboť s ním se sraziti . . . Jsem však jist, že v tu hodinu je pryč. Můj plán je následu-

jící. Vezmeš vstupenku — Gonzága vyňal z tobolky jednu z pozvánek vyhražených pro Saldaně a Faenzu — vybereš svěží, galantní toiletu plesovou, jakou jsem i pro donu odporučil a dáš blízko od domu dopraviti do Havířské ulice nosítka. Pak představíš se v bytě děvčete řka, že přicházíš ve jmenu Lagardéry, který jí toto posylá a ji očekává . .

— Ta výprava sklapne! — vskočil do řeči drčivý jakýs hlas — děvče nevsedne na vějičku! —

Pejrol odskočil, Gonzága sáhl po meči. Mezi nimi stál hrbáč.

— Šídla račí! — volal Kokarda z dáli. — Bratře, podívej se na pidimužíka!

— Oh! — odvětil Měkochloupek — kdyby mne příroda tak byla macešsky odbyla, že bych se do smrti nemohl líbiti kráskám, dal bych světu vale! —

Pejrol dal se do chechtu jako pravý sketa, když ho leknutí mine.

— Esop II., řečený Jonáš! — zvolal. — Dnes ráno na dvoře spražil hřbet našemu obrovskému řezníku.... Znáte snad, velmožný pane, chasníka, jenž nám přináší maso? Ten hromotluk, jehož přezděli Velrybou, štval na něho psy. Ale Esop skokem vyšplhal se mu na ramena a stisknuv svými stehny Velrybě hrdlo, přinutil jej pobíhati po zahradě na veliké obveselení kupců, kteří se od té chvíle jen jen derou o Esopův hrb, chtíce jenom na něm podepisovati své smlouvy. Také mu od aféry s Velrybou neříkají jinak nežli Jonáš.

— Zas ta nestvůra! — řekl Gonzága s humórem. — Myslíš, skrčku, když jsi najal boudu mého psa, že máš zakoupeno právo, probíhati můj palác? Co zde tropíš? —

Ale Ezop se nedal zastrašiti. Mlčky vzal smějícímu se Pejrolovi pozvánku z ruky a vyňal z kapsy péro a malý kalamář.

— Co tropíš, šotku ? — zvolal kníže.

— On je blázen ! — děl Pejrol.

Ezop poklekl na jednu nohu, druhého kolena užil za stolek a načrtl hbitě několik slov na hřbet pozvánky.

— Čtěte a suďte, zda blázním! — pravil vítězoslavně podávaje Gonzágovi lístek.

Ten četl:

„Milé dítě !

„Ty řádky pocházejí ode mne. Chtěl jsem vám uchystati překvapení. Ustrojte se hezky ! Posýlám vám nosítka a dva sluhy, aby vás dopravili na ples, kde bude čekati Váš

Jindřich de Lagardéra“.

Kokarda a fráter stáli příliš daleko, než aby něčemu porozuměli. Výstup, který se před nimi odehrával, vzbudil však živou u nich pozornost.

— Spral mne ďas! — pravil Gaskoněc. — Náš velmož zkoprněl!

Opravdu Gonzága vypadal zaražen. Patřil na Ezopa II. s jakýmsi zděšením.

— Co to znamená ? — bručel.

— To znamená — odpověděl hrbáč dobrácky — že těmito řádky bude beruška úplně uspokojena a pozbude nedůvěry.

— Tys tedy uhodl náš záměr ?

— Uhodl jsem, že se chcete děvčete zmocniti !

— A víš, že jest odvážnou sázkou pátrati po jistých tajemstvích ?

— Vím, že kdo vysoko sází, může mnoho vybrát! — odsekl hrbatý a mnul si klidně ruce.

— Avšak... děl Gonzága po tichu — to písmo...

— Mám svoje umělůstky — odtušil Ezop — ručím vám za dokonalé napodobení. Jak spatřím jednou rukopis něčí . . .

— Hleďme! Hleďme! Tím si ještě můžeš pomoci na nohy . . . Avšak dovedeš také napodobiti muže?

— Inu! toho nikoli! — odtušil skrček směje se — je trochu velký a já trochu malý . . .

— Znáš jej?

— Dosti dobře!

— Co víš o něm?

— Ku příkladu tohle: včera zasadil dvě rány; zejtra zasadí jiné dvě!

Pejrolovi naskočila husí kůže. Gonzága řekl:

— Ve sklepeních mého zámku jsou skalnatá vězení! —

— Škoda místa! — odbyl zákrslík hrozbu. — Nadělejte tam raděj bud a pronajměte je vinařům!

— Napadlo mi, že jsi špehounem!

— Ubohý nápad! Muž, o kterého běží, je z Nemanic, a vy jste milionářem. Čím by mne podplatil? Avšak upřímně . . . chcete abych vám ho vydal?

Gonzága vyvalil oči.

— Dejte mi tu vstupenku! — řekl Ezop, ukazuje na poslední kartu zvací, kterou Gonzága pořád ještě měl v ruce.

— Nač?

— Na vaše dobro! Dám ji tomu člověku a on dostojí slibu, jak jsem napsal v jeho jmeně: půjde na ples. —

— Jsi pekla zplozenec, ty nedochůdče, že činíš takové nabídky? Odkud je tvá ochota?

— Poněvadž se mi líbíte!

— A tys koupil psí boudu odo mne za třicet tisíc, jen proto, že se tí líbím?

— Boudu? — ušklíbl se skřeček; — ani nevíte, jak dobrá byla špekulace! Nestarejte se o mé obchodní záležitosti. Rozumím jim lépe nežli vy!

Gonzága pokynul Kokardovi a Měkochloupkovi. Oba přijechali hřmotíce šavlemi.

— Proč ty dva? — tázal se Ezop.

— Aby šli s tebou .... jinak návrhu tvého nepřijímám!

— Nepotřebuji žádných čahounů! — odpíral hrbáč.

— Prašivino! — dopálil se uražený Kokarda.

— Takový nedostatek zdvořilosti! — horlil fráter.

Gonzága radil se chvíli s Pejrolem.

— Svoluji! — pravil pak a vydal hrbáči vstupenku. — Služ mi věrně a já se ti odměním; jináče ...

Hrbáč se lehce uklonil.

— Pokládám si vaši důvěru za velkou čest a ještě té noci uslyšíte o mně, velmožný pane více! — řekl a mizel dveřmi.

Kokarda a Měkochloupek chtěli za ním, ale on jim práskl dveřmi před nosem a když vyšli, byla kobka prázdna.

— A nyní k dílu! — obrátil se Gonzága k Pejrolovi. — Za půl hodiny ať je dům v Havířské ulici obležen našimi lidmi, ty pak jednej, jak uzavřeno! —

Ulicí Železnou, která byla pusta ubíral se hrbáč belhaje.

— Prameny byly vyčerpány, — hučel si. — Věru jsem nevěděl, kterak opatřiti vstupenky a plesovou dívčí toaletu! —

XX.

Dům o dvou vchodech.

Za tehdejších časů obestřen byl palác královský, věru nikoli na okrasu, pásem úzkých, černých, křivolakých uliček, majících velmi špatnou pověst, neboť každou chvíli roznesla se odtamtud zpráva o zločinech, které na hrbolatých dlažbách byly na denním pořádku.

Na severním rohu jedné z nich, totiž v Havířské, uhostila se v nárožním domku nová rodina, jejíž chování stalo se po celém sousedstvu předmětem zvědavosti.

Hlavou rodiny byl muž jmenem pan Ludvík, zaměstnáním pochvař, jak se zdálo, ještě mladý, nasvědčovalať tomu krásná mladická tvář, jarý, ohnivý pohled, bohatý, rusý vlas nad hladkým čelem.

S ním bydlelo děvče sotva dorostlé, vnadné a spanilé jako anděl, jehož jmena však nikdo neznal.

V poměru služebném stála k rodině stařena, která se s nikým do hovoru nepouštěla a pachole asi šestnáctileté, jemuž patrně byla vštípena přísná zásada zdrželivosti a mlčelivosti.

O dívce bylo by se mohlo mysliti, že jest vězněna, neboť nevycházela nikdy z bytu, avšak zvonivý hlásek, jímž pronášela veselé své písně, byl nejlepším vyvrácením podobné domněnky.

Tím častěji za to vycházel mistr Ludvík a vracíval se někdy až i pozdě v noci, ve kterémž případě nepoužíval nikdy hlavního vchodu na ulici, nýbrž malé hradební branky do dvorce a odtud teprv vnikal zadními dveřmi po schodech do prvního poschodí.

Ode dne, co se nová rodina do stavení přistěhovala, nepřekročil žádný cizinec jeho práh vyjma přívětivého hrbáče, jenž však němě přicházel i vycházel, vždy výhradně zadem, a na něhož se po celé čtvrti před příchodem páně Ludvíkovy rodiny nikdo nevěděl pamatovati.

Ještě nápadnější bylo sousedům, že kdykoli hrbatý do bytu přišel, obyčejně brzy na to mistr Ludvík pryč se ubíral a naopak, po příchodu Ludvíkově hrbáček se vzdaloval.

Musili to býti velicí přátelé, ale nikdo ještě nespatřil jich pospolu.

Marně se sousedé ptali, kdo jsou noví lidé a odkud přišli. Dům byl a zůstal nepřístupným.

Zařízení domku bylo asi následující: v přízemí velký salón, malá kuchyně a pokojík mladé slečny. V kuchyni byly dva výklenky; jeden pro Františku Beryšonovou, starou hospodyni, druhý pro jejího vnuka Jana. Přízemí mělo jenom východ z ulice. Zadní schody ze dvora vedly přímo do poschodí. Zde byly dvě síně, jedna přední náležející panu Ludvíkovi. Druhá byla vždycky zamčena, a klíč měli jenom pan Ludvík a hrbáč. Ani hospodyně, ani Jeník, ani slečna neměli dovoleno tam vstoupiti. Mistr Ludvík, jinak dobrosrdečný muž, byl v té příčině skalopevný.

Velký salón byl s oddělením páně Ludvíkovým spojen točitým schodištěm. Ale i zde bylo vždy zamčeno a obyvatelům nepřístupno.

V den, kdy se u knížete Gonzágy odbývalo skvělé sezení, dlela mladá slečna sama v pokojíku.

Byla to prostinká útulná jizba, kde však každý předmět vyznamenával se elegancí a vzácnou čistotou. Nad ložem z třešňového dřeva byly zavěšeny běloskvoucí čalouny. Šatna, přeslička, malý pracovní stůl, několik židlic, na vyřezávaném stojanu skvostné knihy obsahu nábožného a dějepravného, kytara, na okně klec se slavíkem . . . To bylo všecko.

Děvče sedělo u stolku a psalo.

Víte, jak rády si dorůstající dívky kazí zbytečně zrak, i když slunko zapadá za hory a soumrak se sklání.

Ačkoli bylo šero, můžeme spanilou bytost poněkud popsati. Bělostné, nevinné čílko, tupý nosík, usmívavé korálové rty, špoulící se svěžím úsměvem, že i bělostné zuby prosvitají. Velké, snivé, temnomodré oči, stíněné hedvábem řas. Velká, skoro štíhlá postava oblých tvarů. Jedním pohledem lze určiti stáří: měla věk lásky. Celkem dojem útlocitu, něhy a unylosti, kdyby z pod temného obočí neprobleskovala přísná hrdost. Dlouhý, bohatý temnohnědý vlas se zlatým odleskem vlnil se hustými kotouči po šíji a lepých ramenou.

Děvče bylo andělem, ale ještě spíše milující ženou.

Jmenovala se Růženka, kteréžto jmeno hádáme více z rozkošné barvy jejích lící, neboť od příchodu do Paříže zdráhali se Jeník Beryšon i stará jeho babička vysloviti je.

Seděla samotna. Když večerní soumrak zastřel papír, odložila dívka pero a vnořivši bělostnou ručku v kyprý vlas, opřela hlavu o dlaň a snila.

Za úsměvu vytryskla jí z oka krůpěj slzy. Perla, která chvíli se chvěla na okraji víčka, potom však skotalila se přes samet tváře.

— Jak se dnes opozdil! . . . zašeptla.

Sebrala listy roztroušené po stolku, složila v úhlednou krabici a schovala pod podušku na loži.

Zavřela okno, chopila loutnu a udeřila ve zvučné struny. Hrála tklivě, avšak ne dlouho.

Poznovu vyňala listy a četla.

Stránky obsahovaly vlastní její životopis . . . totiž co ze svého života si zapamatovala.

Proč je psala?

Již první řádky odpovídaly na tu otázku.

Hle, co stálo v rukopise:

„Píši u své samotě, ale nikoli pro něho. Toť první „má práce, kterou jemu nevěnuji. Nechtěla bych, aby „listy četl, neboť budu se v nich o něm zmiňovati, ba „zmiňovati téměř výhradně o něm. Proč? Těžko říci! „Jak šťastna jest dívka, která má přítelkyni, jíž se může „z plna srdce vypovídati. Já nemám žádnou družku. „Jsem samotna, a když přijde on, oněmím. A přece ne„chápu se péra pro sebe.

„On mi řekl, že můj otec jest mrtev, avšak matka „má že živa jest.

„Maminko, píšu pro tebe! Mé srdce jest cele jeho, „ale ono jest i cele tvé. Ať mi někdo řekne, jak to „jest! Či máme dvě srdce?

„Psala jsem pro tebe. Zdá se mi, že ti nemusím „tajiti ničeho a mohu odhaliti i nejskrytější záhyby duše „své. Matka jest přítelkyní, která může zvěděti všecko, „jest lékařem, který všecko dovede zahojiti.

„Také jen ty jediná můžeš mi porozuměti, maminko.

— — — — — — — — — — — — —

Narodila jsem se ve Francii. Nevím kde a kdy. Tuším jen, že je mi asi dvacet let. Tane mi na mysli mlhavý obraz ženy s tváří andělskou, která usmívajíc se líbala mne.

Bylas to ty? Pak nastala tma a válečný hluk. Snad jsem měla jen horečný sen . . .

Někdo mne pojal do náruče. Jakýs hromový hlas mne zděsil. Pádili jsme mrákotou. Bylo mi zima . . .

Můj přítel by jistě o všem mohl dáti zprávu, avšak kdykoli jsem se ho otázala po dětství svém, usmál se trpce a umlkl.

První, na co se určitě pamatuji, bylo, jak jsem v Pyrenejích oblečena v chlapčí šat vodila na pastvu kozy horala, který nás byl nepochybně přijal pohostinsku. Můj přítel byl nemocen, a říkali mi, že umře. Tehda nazývala jsem ho otcem. Řekl mi po francouzsku:

— Růženko, pros dobrého boha, abych zůstal na živu!

V noci přišel kněz s posledním pomazáním.

Vyzpovídal se a vzplakal. Nevěděl, že ho slyším, když řekl:

— Ubohá má dceruška osiří!

— Myslete na boha, synu! kázal kněz.

— Ano, velebný otče, . . . myslím na boha . . . Jest dobrý. Což by bylo o mne! Ale nechati ji zde samotnu . . . Byl by to velký hřích, vzíti ji s sebou?

— Ji zabiti? zhrozil se kněz; synu, vy blouzníte!

Věru, že bych se byla dala pochovati s ním, ale on se uzdravil a říkal, „že já jsem ho vyléčila.“ Pak jsme se rozloučili se salaší a sešli do rovin. Můj přítel Jindřich zotaviv se, pracoval jako prostý dělník na poli bohatého sedláka, který kromě hospodářství provozoval i živnost hostinskou.

Odcházeje po zaměstnání vždycky mne varoval, abych se nevydávala z malého dvorku ležícího za domem a zejmena abych nikdy nevstoupila do vlastní izby krčmářské. Scházelať se tam rozličná chasa z polí a někdy i bandité z hor. Leč jednou večer zašli tam pánové přišlí z Francie. Já si právě hrála s dětmi na dvoře. Děti chtěli viděti panstvo a já byla nemálně zvědava.

Sedělo jich celkem sedm. Dva kavalíři s pěti ozbrojenci. Nejvystrojenější z nich dal znamení svému druhu. Oba na mne pohledli. Velký pán mne přivolal a hladil, zatím co druhý něco šeptal s hostinským. Když se k pánovi vrátil, řekl: — je to ona!

— Tedy vzhůru na kůň! velel pán a hodil hostinskému měšec zlata. Mně pak řekl: Pojď, dceruško, půjdem hledati tatínka na poli!

Já si dala říci, bylať jsem ráda, že se s přítelem dříve shledám. Menší šlechtic vysadil mne k sobě na sedlo a klusali jsme. Asi půl hodiny mi bylo smavo a zpěvno. Cítila jsem se velkou dámou a byla pyšna, že dobře umím jezditi. Když jsem se ptala, zdali již dojdeme k mému otci, řekli mi, že ještě zbývá kus cesty. Zatím se šeřilo. Já dostala strach. Chtěla jsem skočiti.

Velmož vzkřikl: Cvalem!

A člověk, který si mne vzal na starost, sáhl mi rukou po ústech, aby utlumil můj křik.

Leč najednou spatřili jsme, kterak na příč přes pole žene se za námi úprkem jak litá bouře statná postava na rolnickém ale rychlém komoni bez sedla. Vlasy mu plápolaly větrem.

V ruce držel radlici.

Křečovitě svíral boky zvířete, které splašeno letělo zuřivou zběsilostí přímo na nás.

Marně bodali ozbrojenci do svých, denní cestou již prvé utrmácených hřebců. Divý muž blížil se stále. Nepoznala jsem svého přítele. Bylť vždycky jen laskav, klidný a usmívavý. Tento byl pochmurný jako mrak.

Dohonil nás. Byl to on. Jeho oř vzepjal se naposledy a svalil se zdechlý.

Můj přítel skokem srazil jednoho zbrojnoše a vyšinul se na jeho koně.

— Zabte ho! vykřikl velmož.

Všichni se na něj obrátili s meči.

Ale radlice prudkým rozmachem vyrazila dvěma ozbrojencům jilce a celou tíhou dopadla na obrněnou hlavu velitelovu.

Zaslechla jsem jen: — To jsem já! To jsem já! Lagardéra! a omdlela jsem.

Nevím, co se dále sběhlo.

Když jsem procitla, objímal mne Jindřich jedním ramenem, druhou rukou řídil uzdu koně klusajícího po silnici. Nevrátili jsme se více do hospody. Můj přítel pravil, že ho sedlák zradil. A doložil: — Jenom ve městě můžeme najíti bezpečného úkrytu.

Ptala jsem se, proč že se musíme skrývati, ale on mne odbyl, že se dovím všeho až později.

O, kdybys věděla, drahá matko, jak se k vůli mně stal strašlivým, jak nelítostně bušil do nepřátel a jak něžně mne líbal, když mne vysvobodil, jistě bys jej milovala jako á . . .

XXI.

Dětské vzpomínky.

Usídlili jsme se v Pampeluně. To bylo první město, které jsem poznala, ale neuspokojilo mne. Musilať jsem od té chvíle dlíti stále doma mezi čtyrmi zděmi. Často se mi zasesklo po horách a dolinách, po trávnících, stromech a jasu slunka.

Jindřich odcházel časně z rána a vracíval se až večer. Byli jsme chudi a on musil perně vydělávati chléb, přece však nosíval mi lahůdky. Poučil mne, abych ho nikdy jinak nejmenovala nežli don Luiz, a kdyby se po mém jmeně někdo ptal, abych řekla, že sluji Mariquita.

Až dosud znala jsem jej toliko dle jmena Jindřich. Dověděla jsem se teprve náhodou, že jest kavalír de Lagardéra, když k nám jednou večer přišli dva vyšňoření seňorové požádati, aby převzal na místě jednoho z nich za hromadu zlata souboj s jistým šlechticem, který je urazil.

— Já vás poznal v Paříži u dvora, pane kavalíre de Lagardéro, pravil starší z nich, — a vím, jak mistrně vládnete čepelí.

Nemusím ti, milá matko, ani dokládati, s jak špatnou se potázali seňorové, domnívající se, že jest Jindřich úplatným vrahem.

Vyhnal je i s jejich zlatem, ačkoli jsme téhož večera neměli k zakousnutí leč suchou skývu chleba.

Ještě později dověděla jsem se, kým vlastně byl pan kavalír Jindřich de Lagardéra. Neblahá pověst! Jeho meč zahrával s životem mužů; jeho vrtoch zahrával s srdcem žen.

Rmoutila jsem se nad tím, rmoutila velice! Ale mohla jsem proto nemilovati jej?

Zdálo se mi, že jest mu potřebí mých modliteb k Bohu.

Zdálo se mi, že jsem se stala důležitým činitelem v jeho žití.

Vždyť se musil úplně zvrátit od té doby, co se učinil mým otcem pěstounem!

A on mne pěstil! V Pampeluně položil základy mého vychování. Čísti mne naučil pomocí jediné své knihy, kterou měl a jejíž nápis zněl: **Nauka šermířská** od mistra Františka Delapalmy, přísežného znalce, diplomovaného v Parmě a Florencii, člena Haudegenbundu v Mannheimu a akademie della scrima v Neapoli, cvičitele ve zbrani J. K. V. daufina atd. atd.

Nediv se, drahá maminko, mé paměti. Avšak to byly první řádky, které jsem seslabikovala. Byl to můj katechismus. Neměla jsem nikdy meč v ruce, avšak pravidla šermířská znám výborně.

Můj přítel byl učitelem neúnavným, neskonale trpělivým a laskavým.

Sedala jsem mu na klíně, když držel knihy a vykládal mi písmenky.

Naučil mne i psáti, počítati. Vštěpoval mi pojmy náboženské, objasňoval zvyky a mravy francouzské a španělské. Pomysli, obeznámil mne i s jehlou! On, Lagardéra, před nímž skláněly se meče nejpádnější!

Vycvičil mne v tanci, zpěvu, hudbě.

Sobě upíral, mne zahrnoval.

Někdy za takových okamžiků, kdy jsme dleli sami pospolu, pokoušela jsem se vyzvídati na něm zprávy o svojí rodině a zatáčela hovor k tobě, matko, ale on se zasmušil a zamlkl. Nanejvýše odvětil:

— Růženko, slibuji vám, že poznáte matku svoji.

A on dostojí slibu každému.

Bylo mi snad asi deset let, když jsme musili opustiti Pampelunu, kde jsme již začínali vybírati se z chudoby a kde Jindřich i jakousi úsporu byl nastřádal.

Jednou večer vrátil se domů s tváří starostlivou a znepokojenou. Jeho rozčilení ještě vzrostlo, když jsem mu svěřila, že od několika dnů nějaký zakuklenec po ulici hlídkou obchází a po našich oknech se rozhlíží. Jindřich ani nezasedl ke stolu. Uchystal zbraně a oděl se, jakoby na velkou cestu. Také já musila se obléci pečlivě.

A odešel s mečem po boku.

Já byla jako na trní. Již dávno neviděla jsem ho tak rozechvělého.

Když se vrátil, sbalil do rance nejcennější předměty svoje a moje.

— Odejdeme, Růženko, — řekl.

— Na dlouho? — ptala jsem se.

— Na vždy!

— A což to všecko ostatní zde zůstavíme? — zvolala jsem, lítostně se rozhlížejíc po skrovném avšak útulném nábytku.

— Ano, všecko! — odvětil, usmívaje se trpce. — Však se najde na ulici chuďas, jejž učiníme dědicem a jenž bude blažen jako král.

— Kam ale půjdem?

— Kam se Bohu zlíbí.

Šli jsme.

Co to píšu, pero se mi zachvívá hrůzou, milá maminko, avšak nechci ničeho tajiti.

Byla tma. Zahlédla jsem uprostřed pusté ulice temný předmět. Jakési tušení pudilo mne. Rozběhnu se tam

Jindřich zabaven svým břemenem nemohl mne zadržeti. Jenom vykřikl, když jsem nazvedla plášť a spatřila krví zbrocenou postavu lidskou a poznala v ní člověka po nás slídivšího.

Proto tedy bral meč!

Mne obestřela mrákota. Chopil mne pravicí a nesl polo nevědomou z města a neznámým krajem, dokud jsem se nevzpamatovala. Po několikahodinné cestě došli jsme silnicí k hostinskému domku a byli zde dosti vlídně přijati. Vykázali nám pokojík v prvém poschodí s okny na zahradu. Na blízku bylo slyšeti šplouchavý šum nějaký řeky. Já se uvelebila na kyprém loži, Jindřich na houni po podlaze rozestřené. Sotva jsme usínali, ozval se krajinou koňský klus. Jezdci stanuli před domkem. Jindřich hned tušil, že dnes musíme se spánku odříci. Otevřel z ticha dvéře a plížil se po schodech dolů. Já skočila s lože.

V krčmě se projednávalo. Chudý hostinský se ozval:

— Jsem počestný muž a nevydám hostů svých!

Pak bylo již jen slyšeti zlata chřest.

Jindřich se chvatně vrátil, zamkl dvéře, otevřel okno a rozhlednuv se pošeptal:

— Jsi bleda sice, Růženko, ale jsi statečna a půjdeš kam já!

— Oh ano! — zvolala jsem s jásotem radujíc se jeho důvěrou.

— Dobrá! Dnes musíš užíti tělocviku, jímž jsem tě tužil. Vysadím tě na tuhle ořechovou větev pod oknem a ty sešplháš. Jakmile skočíš na zem, zatleskneš lehce a poběhneš kolem plotu k řece. Luna svítí jasně, uvidíš na cestu. Já zatím zadržím dvéře, kdyby snad . . . .

Nedopověděl; po schodech ozval se dupot. Já slíbila s podmínkou, že přijde brzy za mnou.

Pojal mne v náruč a vysadil.

Někdo již se opíral o dvéře.

— Dolů! Dolů! — zvolal Jindřich netrpělivě.

Já se svezla a zatleskla. Ale zůstala jsem strachem dole státi a zaslechla praskot dveří a dvě střelné rány.

V témž okamžiku vyřítil se Jindřich mrštný jako lev s okna, popadl větev a strhl ji rázem, aby snad nemohla i pronásledovatelům posloužiti.

— Nešťastnice! Já myslil, že budeš již mimo dostřel! — pravil vida mne.

Zvedl mne a pádil. Divým skokem přehoupl se i se mnou přes plot. Z okna zahouklo několik výstřelů. On se zachvěl.

— Jste raněn, otče? — vzkřikla jsem.

On se obrátil a zvolal: — To jsem já! Lagardéra!

Trnula jsem, když se i se mnou vrhl do prudkého a hlubokého potoka. Ale byla jsem hříčkou jeho obrovské síle. Držel mne nad vlnami levicí a hlavou. Pravice byla mohutnou ploutví. Za několik minut byli jsme na druhém břehu. Skryti houštinou vrbovou viděli jsme, jak stihatelé na druhé straně potoka se zastavili radíce se. Bylo jich pět v plné výzbroji osedlaných.

Já se třásla zimou, bylať jsem trochu promočena.

— Hledají brod! — řekl Jindřich, když jsem se k němu tulila.

Nepřátelé odklusali vzhůru podél řeky.

Když nám zmizeli z vidu i slechu, vstoupil můj přítel znova do řeky a přepravil mne zas na onen břeh, odkud jsme vyšli.

— Teď jsme v bezpečí, drahá Růženko — pravil. — Oni se přebrodí a budou prohledávati houští. My zatím se osušíme a já si zavážu ránu.

— Hned jsem věděla, že jste raněn! — zvolala jsem.

— Capart! Však ji potok dobře vypláchl! Pojďme!

Vrátili jsme se ke krčmě.

Hospodský se ženou rozmlouvali sedíce u krbu.

Svaliti a spoutati oba v jediný uzel, bylo Jindřichovi výkonem okamžiku.

— Mlčte! — velel jim, když úpěli tonouce strachem, že je zabije. Zasloužili byste, abych vám zatopil, avšak zde je váš strážný anděl! — Při tom ukázal na mne.

Já mu obvázala ránu na rameni, jejíž krvácení se asi chladem vody zastavilo.

Mesi tím, co jsem se sušila, doskočil Jindřich nahoru pro ranec.

Vyvedl pak ze stáje ryzáka, za nějž hodil manželům na stůl dva zlaťáky.

Když jsme se kolem třetí hodiny z krčmy vybírali, řekl spoutaným:

— Vrátí-li se ti lotři, vyřiďte jim pozdrav od kavalíra de Lagardéry. Řekněte, že Bůh a svatá Panna vzali sirotka v ochranu. V té chvíli není Lagardérovi volno účtovati s nimi . . . avšak hodina přijde! . . .

Starý ryzák konal lepší služby, než by se bylo dalo předpokládati. Jindřich řídil jej směrem do středu Španělska maje v úmyslu odstraniti se na dobro z pomezí Francie. Jeho nepřátelé byli Francouzi.

Hodlal usaditi se až v Madridě. Doufal, že mi tam kyne bezpečný útulek a příležitost ku vzdělání.

Nebudu ti, drahá máti, popisovati kraje, jimiž jsme se ubírali. Jsou na mnoze pusté a neutěšené.

XXII.

Gitanita.

Jednou večer, když se slunko sklánělo za stromy řídkých lesů Salamanských, shledala jsem se poprvé s Florou, mou drahou gitanitou, první a jedinou svojí přítelkyní.

Nyní tomu již dlouho, co jsme rozloučeny a přece jsem jista, že si na mne vzpomíná. Tři dny po našem příchodu do Paříže seděla jsem ve své světničce u okna a zpívala jsem. Najednou zarazí mne z ulice výkřik a zdá se mi, jako bych byla poznala Flořin hlas. Ulicí hrčel kočár se zastřenými okny. Nepochybně jsem se mýlila. Kdež by se Flora vzala v Paříži!

Leč nesmím odbočovati.

Sjížděli jsme cestou po srázu, když jsem náhle spatřila na mezi spící děvče. Na moji prosbu zastavil Jindřich ryzáka, já seskočila a poklekla vedle dítěte.

Byla to malá cikánka as mého stáří a hezká!

Nikdy jsem neviděla rozkošnější obrázek.

Políbila jsem ji a probudila. Usmála se na mne, avšak pohled na Jindřicha ji polekal.

— Neboj se nic, — chlácholila jsem. To je můj dobrý přítel, můj drahý otec, který tě bude milovati, poněvadž tě mám ráda. Jak se jmenuješ?

— Flora . . . A což ty?

— Růžena.

Usmála se zas. — To musíš být hodná? Každá růže je spanilá a dobrá. „Ale já mám hlad! — vzkřikla pojednou a zbledla.

Nejedla ubožák od včerejška rána a pustila se tedy do chleba Jindřichem jí předloženého s velkou hltavostí.

— Děkuji, seňore —, pravila líbajíc mu ruku. — Jste tak dobrotivý jako krásný. Prosím vás, nenechávejte mne v noci na cestě.

Jindřich přemítal. Gitanové jsou úlisní a nebezpeční darébáci. Kdo ví, zda nenechali zde dítě z nástrahy. Avšak já tolik prosila a naléhala, že konečně svolil vzíti cikáně sebou. Cestou vyprávěla, jak se tu octla. Náležela ke tlupě gitanů, kteří berouce se z Léonu měli také do Madridu zamířeno. Včera ráno prý byli pronásledování četou žoldnéřů Sv. Hermandady. Flora skryla se do mlází lesního, zatím co její družina se rozprchla. Pak když bylo ticho, chtěla se pustit za nimi, avšak zbloudila. Když konečně cestu nalezla, byli její soukmenovci za dolami a horami. Marně žebronila u venkovanů o kousek chleba. Hodili spíš po ní kámen, poněvadž byla nekřtěnou pohankou.

Měla velikou radost, když seznala že máme stejný pouti cíl. Věděla, kde se shledá opět se svými. Gitanové mají v obyčeji dáti si dostaveníčko a učiniti zastávku před konečným cílem. Její druhové také měli umluvené místo, avšak daleko, daleko odtud v roklině vrchu Baladronu, ležícího proti Escuriálu, sedm neb osm mil od Madridu.“

Já vymohla na svém příteli, že ji tam dovede.

Od okamžiku, co se k nám Flořinka přidala, nebyla mi cesta již jednotvárnou. Ona byla veselá jako já, jenže daleko skotačivější. Uměla výborně tančiti a zpí-

vati. Bavila nás, povídajíc o spádech bratrů gitanův. Za osm dní, co jsme k hoře putovali, stala se mi drahou přítelkyní a sestrou. Proto bylo mi smutno, když jsem sivomodrý ten vrch spatřila, kde jsme se měly rozloučiti.

Po nebi rozestřel se černý mrak. Dusný vzduch věštil bouři. Těžké krůpěje padaly s oblak. Jindřich nám dal svůj plášť a zavinul jím obě, pobádaje ryzáka plýskanicí zaraženého k ostřejšímu kroku.

Flora nám slíbila nejsrdečnější pohostinství ve jmenu svých soukmenovců. Jindřich málo dbal na lijavec, a my jsme si samým štěbetem oslazovaly trapnou pouť. Když jsme vkročili do skal, zaburácel hrom. Blesky se křížily. Za omamujícího rachotu uhodilo někde na blízku.

— Jaká škoda, že není světlo, abychom se mohli dívati na pěkné útvary strání! — litovala jsem. — Mně se zdálo v záři blesku, že tam v úskalí za balvánem stály dvě skamenělé postavy . . .

Jindřich se ihned v onu stranu zahleděl.

— Nevidím ničeho, — řekl.

— Už tam nejsou . . . — pravila Flora hlasem tlumeným.

— Což tam byli skutečně dva mužové? — tázal se Jindřich.

Po mně přecházel mráz, který se zmnohonásobil po Flořině odpovědi.

— Nebyli jen dva, — odtušila. — Bylo jich aspoň deset. —

— Ozbrojených?

— Ozbrojených.

— Tvoji bratří?

— Ne, zcela jistě ne.

— A dříve jsi jich neviděla?

— Již od včerejška plíží se pozdálí kolem nás.

Jindřich se podíval na Floru nedůvěřivě. Také já nemohla se ubrániti podezření. Proč nás neupozornila?

— Myslila jsem z počátku, že jsou to cestující jako vy, ačkoli mi bylo divno, že se ubírají nepohodlnými pobočními stezkami. Teprve od té doby, co jsme vnikli do hor, jest mi jich počínání nápadné.

Putovali jsme za noci dále a nespatřili ničeho více. Brzy jsme zapomněli na vše. Naše pozornost byla obrácena na ryzáka, jehož podkovy těžce stoupaly po kostrbatých překážkách stezky.

Náhle ohlásil nám radostný výkřik Flory, že našim svízelům nadešel konec. Měli jsme před očima krásné a velkolepé divadlo.

Od několika minut pohybovali jsme se totiž mezi dvěma nebetyčnými stráněmi, které nám zakrývaly obzor i blankyt, jako dvě gigantické bašty. Vítr mezi tím byl rozehnal mraky a měsíc rozléval bílé světlo.

Vyšedše z průsmyku stáli jsme před kotlinou obklíčenou homolovitými hrbolci, jež ověnčeny bory jehličnatými, uzavírají pěkným kruhem kulaté údolí nazvané Taza del diablillo (diblíkova číše) jakožto středisko vrchu Baladronu.

Nám vypadala Taza jako bezedný jícen v tom okamžiku, kdy vlastní spodina zahalena byla stínem, boky pak ozářeny příšerným světlem luny.

Právě nám naproti ústila podobná soutěž, jakou jsme právě byli prošli. Na vchodu tohoto druhého průsmyku plápolal veselý oheň. Kolem něho zasedali mužové, ženy, děti.

Všecko činilo dojem tak čarovný, fantastický, jako příroda sama.

Naše přítomnost byla ihned spozorována. Ti divoši mají vytříbenost smyslů, o jaké my nemáme ani ponětí. Nevadilo jim však, aby přestali píti, kouřiti a mezi sebou hovořiti. Jenom dva vyzvědači vzchopili a dali se jeden na pravo, jeden na levo. Po nějaké chvíli ukázala nám je Flora, jak se plížili směrem proti nám.

Vyrazila ze sebe zvláštní skřek. Slídiči stanuli.

Při druhém skřeku obrátili se klidně a kráčeli volným krokem nazpět k ohnisku.

Byli jsme od něho ještě daleko. Mně se v první chvíli zdálo, jako bych byla zahlédla za rudým kruhem cigánů jakési černé stíny. Avšak pokládala jsem je za šalebný přelud horský; ostatně hned na to se rozplynuly. Mlčela jsem tedy.

Kéž bych byla raději promluvila!

Byli jsme skoro uprostřed údolí, když se od ohně veliký osmahlý chlap vzchopil, maje v ruce dlouhou pušku. Křičel něco orientálským nářečím a Flora mu týmž jazykem odpovídala.

— Buďte nám vítáni, — řekl pak, když jsme se přiblížili. — Dáme vám chleb a sůl, poněvadž vás naše sestra přivádí.

Tím bylo řečeno asi tolik, že nám nabídl pohostinství a že se tedy nemáme čeho obávati.

Vskutku přijali nás srdečně. Flora poklekla před náčelníkem, který jí vložil slavnostně obě ruce na hlavu.

Pak podal Jindřichovi s vážnou obřadností misku ze dřeva vysoustruženou s nápojem.

Jindřich se napil.

Znova utvořil se kruh kolem hranice. Jedna gitana vkročila do něho a zpívajíc tančila kolem a hravě přeskakovala hranici.

Tak uběhlo asi deset minut, když Jindřich se rozkřikl drsným, zcela změněným hlasem:

— Darebáci, co jste vmísili do té břečky?

Chtěl povstati, leč nohy mu zavrávoraly a on klesl na zem.

Já pocítila, že mi srdce přestalo tlouci.

On se ještě zmítal děsnou křečí údů. Víčka se mu zamykala.

Gitani se jen mlčky usmívali.

Z pozadí objevilo se pět neb šest postav zahalených plášti, jichž obličeje byli zakuklením skryty. To nebyli cikáni!

Jindřich se nehýbal. Já prosila Boha, aby i mně dal smrt.

Jeden ze zakuklenců hodil do kruhu nabitý váček.

— Dokončete dílo a dostanete dvojnásob! — pravil.

Jeho hlas byl mi neznám.

Náčelník gitanů dal odpověď.

— Musíme dbáti dle zákonů pohostinnosti; zřetel k času a místu! . . . dvanácte hodin a dvanácte mil! Host nesmí být usmrcen ani téhož dne, ani na témž místě, kde uvítán byl.

— Nač ty kejkly! — durdil se zakuklenec. — Ostatně, když nechcete, odbudu to sám! — A hnal se na Jindřicha. Cikán mu zastoupil cestu.

— Ni o krok dále! — zvolal odhodlaně. — Dokud nevyprší dvanácte hodin a dokud neurazíme dvanácte mil, bráníme hosta proti každému a třeba byl sám král! —

Divná věrnost! Zvláštní čest!

Všichni gitanové skupili se kolem Jindřicha.

Flora mi zašeptala do ucha: — Zachráním vás oba, anebo zhynu! . . .

Bylo půl noci. Uložili mne na peřinu vystlanou mechem ve stanu velitelově, který dřímal nedaleko ode mne.

Po jednom boku ležela mu puška, po druhém palaš. U nohou schoulil se mu služebný cikán jako pes a chrápal.

Nevěděla jsem, co se stalo s mým přítelem, a Bůh ví, že jsem oka nezamhouřila.

Za dozorkyni mi dali starou cikánku, která k vůli jistotě vzala mou pravici do svých rukou a lehla si na příč u mé hlavy. Venku obcházely kroky dvou hlídačů.

Mohla býti asi jedna hodina, když jsem u vchodu stanu zaslechla lehký šelest. Obrátila jsem se, abych viděla, co to. To pohnutí otevřelo oči i černé mojí dueně. Probudila se polobrumlajíc. Já nespatřila ničeho, šelest ustal.

A zase bylo ticho až na kročeje hlídky.

Pak jsem viděla záchvěv plachty a z ní vynořil se usmívavý Flořin obličej. Dala mi znamení, abych se nehýbala. Bába spala, ale třímala křečovitě moji pravici. Myslila jsem si, že by jen víla dovedla mne z její drápů vyprostiti.

Leč Flora byla vílou.

Sehnula se tiše k náčelníkovi, upřela naň pevný pohled a hladila jej několik vteřin lehýnce po skráních. Jeho oddychování stalo se pokojnějším a hlubším, jehc přivřená víčka zamkla se pevně, skoro křečovitě.

Podívala se na mne vítezoslavně a zašeptala: — Nejhorší překonáno!

Cikán chrápal ještě s hlavou na kolena schýlenou.

Vložila mu ruku lehce na čelo obestírajíc jej velitelským a kouzelným pohledem. Z nenáhla nohy gitanovy se natahovaly a hlava zvrátila se na podlahu. Byl jako ze dřeva.

Mne jímala hrůza, když jsem na to vlastníma očima zřela; Flora však se jen usmívala. Rozkošný šotek!

— Jsou dva! pravila.

Zbývala ještě moje příšerná dueňa. Flora dala si na ní záležeti.

Zvolna, velmi zvolna vstoupila před ní, zahrnula ji zrakem, jakým had omamuje trnoucí ptáče. Sáhla prsty nad obočí Egypťanky. Moje pravice pocítila při tom magnetický záchvěv.

Údy babiny napjaly se, jakoby snahou povstati, avšak Flora velela:

— Ani hnutí!

Stařena vzdychla. Ruka Flořina přejela lehce od brady babčiny po obou ramenech až k prstům.

Nevím jaké fluidum proniklo tělem dueňiným, ale jisto jest, že moje pravice byla vyproštěna a že černá cikánka ztrnule spočívala na zemi.

Mně bylo jako ve snách. Flora však sebevědomě a s vážnou tváří pokračovala u mámivém díle.

Zaklepala silně na čelo stařenino, že zadunělo dutým, kovovým zvukem.

— Spíš Mabelo? otázala se po tichu.

— Ano, spím.

Mně se věru zdálo, že je vše holá komedie. Flora přistoupila nyní ke mně, otevřela můj nákrční medalionek, vyňala z něho kotouček vlasů Jindřichových a vložila mezi prsty stařeniny.

— Chci věděti, kde pán jest! — kázala přísně.

Baba sebou hnula a hučela. Mne se chápal strach, neboť měla jsem za to, že se probouzí. Flora kopla ji ji nožkou dosti prudce, jako, aby mi dokázala hlubokost jejího spánku. Pak opakovala:

— Mabelo! Kde jest pán?

— Leží . . . Jeskyně . . . Hrob . . . Svlekly mu plášť i kabát . . . pronášela babice v mrákotách.

Mně vyvstával na čele smrtelný pot.

— Ale žije? tázala se Flora.

— Žije — spí! odtušila Mabela.

— A kde je ten hrob?

— Na severu ve skále, kde pochován starý Hadži. Skočí se přes tři balvany a zvedne se kámen.

Flora neptala se více, chopila mne za ruku a chvatným krokem vyváděla ze stanu. Kolem hasnoucí hranice leželi v kruhu gitanové spící. Flora sňala s bidla stanového malou lampičku. Ukázala mi na druhý stan opodál řkouc:

— Tam jsou křesťani! Ti, co by rádi zavraždili pána!

Proběhly jsme údolí a vnikly do rozsedliny skalní strže na severu; seskočily v malou prohlubeň po třech balvanech a octly se před velkým plochým kamenem, jejž jsme spojeným úsilím odvalily.

Zde u výduti spatřila jsem za blikavého kmitu lampičky Jindřicha pohrouženého ve spánek smrti a položeného na chladnou zem, s hlavou opřenou o lidskou příšernou kostru. Vrhla jsem se naň, objala jeho šij, volala. Nic platno!

— Ty jej miluješ, Růženko, řekla mi Flora; já jej vzbudím. Avšak nemohu jinak, leč žhavým železem.

Položila svítilnu na kámen, ze záňadří vyňala malou dýku, jejíž hrot pohroužila do plamene svíčky.

— Zuj mu střevíce! poručila mi.

Já poslechla, ale ruka se mi chvěla.

— Rychle, rychle! Máme na spěch, nechceme-li všichni propadnouti smrti.

Zatím již zrudl hrot dýky a Flora přetáhla jej po Jindřichových dlaních.

Jindřich ani se nepohnul.

— A nyní na paty! vykřikla Flora, když jsem střevíce zula.

Učinila mu do každé paty žhavou dýkou malý bod. Zočila jsem, jak se Jindřichovy rty sevřely a víčka rozvírala.

Byl vzkříšen.

Klesla jsem mu na hruď. Usmál se ještě bled. Avšak jeho oči obrátily se na kostru a on rázem zvážněl.

— Aha! řekl, — toť tedy soudruh, jakého pro mne zvolili! . . . Za nějaký měsíc byl by z nás pár.

— Na cestu! zvolala Flora. — Nežli slunko vzejde, musíte být z hor pryč.

Vyšli jsme z rozsedliny. Po louce v údolí dílem se váleli, dílem i pásli malí koníci. Flora přivedla tři a učinila se vůdkyní, řkouc: — Stala jsem se mimovolnou příčinou vzniklého nebezpečí, nuže, mou povinností jest, vás opět z něho vyvésti.

Měsíček svítil jako rybí oko na cestu. Snadně proklestili jsme se horami.

Za jitra byli jsme již před Escurialem. Večer spatřila jsem hlavní město španělské.

Byla jsem šťastna, neboť Flora svolila zůstati zde s námi. Nemohlať vrátiti se ku bratřím po zradě, kterou spáchala. Jindřich mi řekl:

— Růženko, máš sestřičku!

Žily jsme pospolu asi měsíc. Flora vycvičila se v učení katolickém a dala se pokřtíti jmenem Maria de la Santa Cruz (Marie od sv. Kříže). Křest však nezměnil její krev. Jednoho rána přišla z města zase v oděvu gitanity a rozloučila se. Plakaly jsme obě, ale jí bylo v příbytku dusno. Nedala se držeti.

Jindřich podotknul: — Roztomilé ptáče, cítí své perutě.

Vídala jsem přítelkyni někdy za večera, ana tančila veřejně na náměstí Plaza-Santa. Ráno přicházívala k nám na návštěvu.

Jindřich oddal se umění mečířskému. Pracoval u nejslavnějšího mistra madridského a získal si svou dovedností nejen jeho přízeň, ale i pověst mezi předními šlechtici, všichni drali se takřka o jilce jeho rukou zhotovené.

Nadešla nám tedy doba blahobytu a tichého, bezstarostného štěstí.

Jenom jediné mne hnětlo, že nás Flora začala z neznámé příčiny zanedbávati.

Leč moje štěstí zvrátilo se v zármutek. Jednoho dne oznámil mi Jindřich, že jest mu podniknouti cestu dalekou, že navštíví Italii, Německo a snad i Anglii. Jenom Francie byla mu zavřena a nevím, proč. I pohnutka cesty, která snad mohla trvati dvě leta, byla mi neznáma.

Dvě leta! Považ, matinko!

Skutečně vzdálil se na tak dlouho.

Vzpomenu-li těch dvou let, zdají se mi delšími, než celý ostatní můj život.

Den před jeho odjezdem vešla jsem jako obyčejně, když se ráno do práce odebral, do jeho pokoje uklízet. Tentokráte shledala jsem, že zapomněl zamknouti svůj psací stolek, jenž dosud vždycky pečlivě byl uzamčen. Mne se chápala zvědavost. Povytáhla jsem šuplo a nalezla dvě pergamenové obálky, již sežloutlé věkem. Jedna byla zalepena a nesla zdobný nápis: „Sum ego!“ kteréžto latinské heslo mi zpovědník přeložil řka, že znamená: „To jsem já!“

Snad se pamatuješ, matinko, že Jindřich, když mne ve Venasku ozbrojencům z náruče vyrval, ta slůvka provolával.

Obálka byla opatřena třemi pečeťmi, které, jak se mi zdálo, náležely nějakému chrámu neb kapli.

Již jednou spatřila jsem tu listinu.

Bylo to v den, kdy jsme, přebřednuvše dvakráte řeku Argu, do hospůdky se vrátili, odkud po nás prchajících karabiníci stříleli. Jen k vůli tomu předmětu, jenž se nacházel v ranci, navrátil se Jindřich do krčmy a zazářil, když jej opět nalezl netknutý.

Pod obálkou ležela v šupleti listina.

S dychtivostí jala jsem se čísti. Poněvadž na písmenách ještě tkvělo posejpě, tušila jsem, že ji asi Jindřich právě teprv popsal a že tedy souvisí s jeho odchodem.

Bohužel, nezvěděla jsem ničeho, leč několik doposud neznámých jmen s bydlišti; patrně byly to osoby, které Jindřich navštíviti hodlal.

Na listině stálo:

1. Kapitán Relóna v Neapoli.
2. Štaupic — Norimberk.
3. Pinto — Turin.

4. El Matador — Glascow.
5. Žigan — Morlaix.
6. Faënza — Paříž.
7. Saldaň — Paříž.

Pak zde stála dvě čísla 8. a 9., vedle nichž nebylo jména.

XXIII.

Procházky malého markýze.

Chci ti, drahá matko, hned nyní sděliti, co stalo se s tou listinou. Spatřila jsem ji totiž zase po dvou letech, když se Jindřich z cest vrátil; tentokráte bylo několik jmén přetrženo červeným inkoustem a sice jméno kapitána Relóny, Štaupicovo, Pintovo, Matadorovo a Žiganovo.

Faënza a Saldaň zůstali netknuti.

Vedle čísla 8. bylo napsáno: de Pejrol a vedle čísla 9.: Gonzága; jako bydliště u obou udána Patíž.

Dvě léta, co jsem svého přítele neviděla, byla mi jako dva věky a nechápu, jak jsem je mohla přečkati v pochmurných klenbách starého kláštera mezi jeptiškami, jichž péči byla jsem na dvouletí svěřena.

Oh! Když se zase vrátil, jak jsem byla odměněna za dlouhé mučennictví!

Políbiv mne, podíval se na mne a já užasla nad výrazem, jaký se zračil v jeho tváři.

— Vy jste vyrostla, Růženko! — divil se. — Netušil jsem, že vás najdu tak spanilou!

Já tedy byla spanilou! On mne uznal za spanilou! Bylo mi asi šestnáct let, když mi to řekl a nikdy bych

byla nevěřila, že mohou slůvka: „jsi krásná!“ způsobiti v srdci tak sladkou rozkoš, jakou bylo zachváceno srdce mé.

Vrátila jsem se s ním do starého bytu. Vše bylo zjinačeno. Již jsme neměli bydleti samotni dva spolu; byla jsem slečnou. Přivedl mi za dozorkyni dobrou stařenu Františku Beryšonovou a jejího vnuka Jeníka.

Stařenka spatřivši mne zvolala:

— Ta je jí podobna!

Komu asi byla jsem podobna? Samá záhada, samé tajení kolem mne a já marně se vyptávala.

Domyslila jsem se jen, že Beryšonová jest bývalou služebnicí naší rodiny. Později byla jsem v té domněnce často utvrzována. Františka musila znáti otce mého, musila znáti i vás. Ale v té příčině byla němou.

Její vnuk Jeník je mladší než já a neví sám ničeho. Jest mi jen panoškem.

Pídila jsem se zase po Floře, jíž jsem od svého pobytu v klášteře nespatřila. Řeklo se mi, že opustila Madrid, ale nebylo to pravda, neboť jsem ji několik dní později viděla na Santa Plaza tančit a zpívat. Posteskla jsem si Jindřichovi, který odvětil:

— Nebylo dobře, že vás klamali. Růženko . . . Ale dobře bylo, že k vám nebohé děvče nepředpustili . . . Vězte, že jsou okolnosti, které by dovedly vzdáliti vás od těch, jež milovati máte . . .

Koho mám milovati?

Tebe, matinko, především a nade všecko! Ale což by ti mohlo působiti nelibost, když bych přilnula k první své přítelkyni láskou a vděčností, ke přítelkyni, jež nás vysvobodila z nebezpečí velikého?

Tomu nevěřím. Můj přítel asi zveličuje tvoji přísnost. Jsi jistě více dobra než hrda.

Můj přítel vůbec se změnil od té doby, co jsem slečnou. Jest chladnějším a někdy jaksi zasmušilým, jako by mezi námi byla vyrostla hráz.

Tím více za to věnoval se práci a proslul mistrovstvím. Po celém Madridě znali Cinceladora z Francie.

Bydleli jsme v úzké nepatrné uličce. Zadní strana domu šla do obrovské zahrady, příslušné ke starobylému paláci, jenž ale již dávno, od smrti vévody Ossuny, zavražděného prý v souboji královniným milencem, úplně byl pust. Také můj pokojík byl do parku obrácen.

Jednoho dne pozorovala jsem, že se spuštěné záclony v paláci vytahují. Do prázdných síní nanešen skvostný nábytek. Na vyprahlé zahradě začal rej čilých sadařů a květinářů, kteří brzo ji proměnili v hotový ráj.

Palác měl hosta.

Byla jsem zvědava, koho asi. Velice mne však překvapilo, když jsem se dopídila jména. Hostem byl Filip Mantovský, kníže Gonzága!

Gonzága! To jméno jsem spatřila na seznamu svého přítele, napsané po jeho návratu z cest. Bylo poslední mezi jmény je tě nepřetrženými.

Hádala jsem, že snad je Jindřich přítelem velkého pána a skoro jsem čekala, že jej spatřím.

Druhého dne však již dal Jindřich moje okna opatřiti hustými záclonami a prosil mne snažně, abych se neukazovala před nikým, kdo by se po zahradě procházel.

Přiznávám se ti, drahá matko, že se moje zvědavost zdvojnásobila. Nebylo těžko míti zprávu o knížeti Gonzágovi. Všecko mluvilo jen o něm. Byl prý z nejbohatších šlechticů Francie a důvěrný přítel vladařův.

Přišel do Madridu s důležitým posláním a byl ku králi provázen četnou družinou.

Den jak den donášel mi Jeník, co se ve čtvrti mluvilo. Kníže prý byl krásný, měl spanilé milenky, rozhazoval tisíce oknem. Jeho společnost sestávala ze samých mladých třeštílků, kteří zaplavovali Madrid nočními dobrodružstvími slézajíce balkóny, vylamujíce mříže, páčíce brány a zabíjejíce žárlivé manžely.

Jeden z nich, osmnáctiletý markýz Šavrda, byl prý pravý demon. Říkalo se o něm, že je svěží a růžolící jako panenka, že má dlouhý rusý vlas a blankytné oči, což je ve Španělích vzácností a že svým zjevem poplašil srdce všech seňorit madridských.

Vídala jsem mezerami záclon dosti často podobného mladíka procházet se stinným stromořadím Ossunského parku, avšak ten holobradý, elegantní, skoro zženštilý panáček nemohl býti diblíkem Šavrdou. Vždyť vypadal tak skromně a moudře! Procházíval se za jitra, kdy Šavrda jistě teprve vyspával probdělou noc. A chodil skoro vždy s knihou v ruce, klonil hlavu a byl zabrán jako student před zkouškou.

Celé chování příčilo se pověsti Šavrdově.

A přece nebyl ten malý šlechtic nikdo jiný než markýz Šavrda sám!

Diblík! Démon! Myslím, že bych se byla do něho zamilovala, kdyby nebylo Jindřicha na světě.

Jednou odvanul větérek záslonu a markýz mne spatřil.

Od té doby zahradu vůbec neopustil.

Svatoušek! Trhal, kde jakou růži, líbal je a házel do mých oken. Jednou zapadlo mi do pokojíka líbezné psaníčko, v němž stálo, že jsem vyrvala jednu duši peklu,

že mne miluje, že mne zbožňuje a chce mne pojmouti za choť.

Málo scházelo, milá matinko, žebych mu byla dala odpověď, neboť jsem se vskutku těšila z jeho polepšení, avšak vzpomínka na Jindřicha zarazila mne a já nedala od sebe žádné známky života.

Ubohý markýzek čekal dlouho, upíraje zrak na záclonu. Pak si utíral víčka, z nichž asi vytryskly slzy. Bylo mi ho líto, ale zdržela jsem se.

U večer téhož dne seděla jsem na uličním balkoně našeho domu. Čekala jsem na Jindřicha, který se opozdil.

Pojednou zaslechnu v temné uličce tlumené hlasy a spatřím dva stíny! Jindřicha a malého markýze.

Brzy na to slyšela jsem hlasitě:

— Víte-li pak, příteli, s kým mluvíte? — děl hrdě Šavrda. — Jsem bratrovec knížete Gonzágy!

Když vyslovil to jmeno, zdálo se mi, jakoby meč Jindřichův samovolně vylítnul z pochvy.

Také Šavrda tasil a chtěl se brániti. Leč prvním nárazem zaletěl jeho kord na dvacet kroků. Snad by byl markýzek synem smrti býval, kdybych nebyla zděšena vykřikla:

— Jindřichu! Jindřichu! Vždyť je to hošík!

Jindřich zarazil meč.

Markýz Šavrda mne pozdravil a já slyšela jak nakvašen mému příteli odsekl: — Však my se ještě shledáme!

Ani jsem nemohla Jindřicha poznati, když do síně později vkročil.

Byl zdrcen. Ani mne neosloviv přecházel dlouhým krokem.

— Růženko, — řekl konečně hlasem změněným, — nejsem otcem vaším . . .

Proč mi to povídal, co mi bylo známo? Čekala jsem, co řekne dále, ale on umlkl a procházel se. Po čele mu prýštila rosa potu.

— Co jest vám, příteli? — ptala jsem se lichotivě.

Neodpověděl, ale sám se mne otázal:

— Znáte toho mladíčka?

Myslím, že jsem se zarděla, odvětíc: — Nikoliv, neznám ho! —

Ostatně byla to pravda. Jindřich po chvíli pokračoval s jakousi natrpklostí:

— Růženko, já vás prosil, abyste chovala záclony spuštěné. Neprosil jsem k vůli sobě, nýbrž k vůli vám!

Poněkud popuzena odtušila jsem:

— Což jsem spáchala zločin nějaký, že se mám stále schovávati?

— Aj! — zvolal, zakrývaje tvář. — Až tam tedy došlo! Buď mi Bůh milostiv! —

Já pochopila, že jsem jej urazila. Slzami se mi zalily tváře. — Příteli! Drahý Jindřichu! — zvolala jsem. — Odpusťte mi, odpusťte!

— A co mám odpouštěti? — zvolal upíraje na mne jiskrný hled.

— Strasť, kterou jsem vám spůsobila, Jindřichu! Vidím, že jste zkormoucen a já jsem tím vinna. —

Zarazil se a pohlížel na mne. Pak ke mně přisedl řka:

— Růženko, mluvte upřímně a nebojte se ničeho. Nemám na světě, leč jediné snahy, založiti štěstí vaše. Řekněte, zabolelo by vás, kdybyste měla Madrid opustit?

— S vámi?

— Se mnou!

— Všady, kamkoli bráti se budete, — odvětila

jsem klidně v hledíc mu do očí, — půjdu s radostí. Miluji Madrid jen, poněvadž jste vy zde.

Políbil mi ruku.

— Leč, — podotkl rozpačitě, — onen mladík ...,

Položila jsem mu ruku na ústa a dala se do smíchu.

— Odpouštím vám, příteli, — přerušila jsem jej. — avšak již ani slova o něm, a libo-li vám, stěhujme se hned! —

Viděla jsem, jak mu oči zavlhly. Měl co se přemáhati, aby nerozevřel náruč; avšak on je nemilosrdný k sobě samému a udolal pohnutí.

Políbil mi ruku podruhé a řekl s otcovskou laskavostí:

— Poněvadž se vám to nepříčí, odebéřeme se ještě dnes večer.

— A stane se tak opravdu jen k vůli mně? — zvolala jsem s opravdovým hněvem, — a ne i k vůli vám? —

— Jenom k vůli vám! — odvětil louče se.

Odešel a já zaplakala.

Nemá mne rád! Nebude mne nikdy milovati! — zavzlykala jsem.

„Odjezd ustanoven na desátou večerní. Pro mne a Františku uchystán povoz. Jindřich nás měl doprovázeti se čtyřmi najatými ozbrojenci.

Byl bohat.

Když jsem vše chystala, byl palác ossunský nádherně ozářen. V zahradě vypalovány ohňostroje. Gonzága dával té noci velký ples.

Napadla mi myšlenka, že snad raněná moje láska dala by se ukonejšiti hlučnými a skvělými rozkošemi světa. Oh, matinko, jak bych byla tehdy ráda se vyplakala na tvém srdci!

Odjížděli jsme, když orkestr zahlaholil prvními zvuky v oranžoví pod palácem.

Jindřich se naklonil k okénku a tázal se, zda jsem se nerozmyslila. Dím že nikoli, a koně zatáhli.

Naše cesta byla následovně předurčena: Z Madridu přímo do Saragosy, odtud zacházka přes hranice francouzské do údolí Luronského, pak opětný návrat do Pyrenejí směrem k Bayonu, kde jsme hodlali vsednouti na koráb a plaviti se mořem do Ostende.

Na celé veliké pouti neudálo se nic, o čem bych ti vypravovala, vyjma o zastávce v údolí Luronském.

Ani tam sice nepřihodilo se nic, co by naše bezpečí ohrožovalo, a přece učinila na mne ta návštěva dojem tak hluboký, že snad, kdybych žila sto let, nikdy na ni nezapomenu. Pohnutkou, proč jsme hranici Francie překročili, bylo, že chtěl Jindřich promluviti se starým knězem, páterem Bernardem, jenž býval kastelánem hradu Kajlů za posledního šlechtice téhož rodu.

Svoje čtyry zbrojnoše propustil Jindřich již před Pyrenejemi. Františku a panoše nechali jsme u vísce jakés, ležící na řece Klarabidě, jež protéká údolím Luronským.

Sami pustili jsme se koňmo za cílem svým.

Za námi ležela sněhem věnčená temena Pyrenejí, nám po boku strměla lesnatá stráň, po druhém pak stříbrný pás řeky a zelené údolí s rozkošnými lučinami. Před námi na obrovském kolosu černé žuly čněl zámek Kajlů Tarridských.

Vypínal se jako dravec číhající na oběť, která se s hor do údolí odváží. Věru, kdo jej zhlédl, pocítil v duši zádumčivost. Pohled na něj jest velkolepý, úchvatný, ale i strašlivý, příšerný. Uvnitř jistě nikdo nebydlíval šťasten. Po kraji roztroušeno prý o něm

mnoho pověstí, ale všecky jsou černé, jako jeho sklepení.

Poslední markýz, jejž jmenovali rytířem Kajlem Závorou, zabil prý své obě ženy, svého zetě a posléze i svou dceru.

Jeho předkové daleko jej předčili.

Nyní hrad není obydlen. Za strážce má starého mrzouta, který je polo hluchý a skoro na dobro slepý. Řekl nám, že skutečný majitel nedal se tu viděti již šestnáct roků.

Je to kníže Filip Gonzága. Nezdá se ti, drahá matko, že mne to jméno od nějakého času téměř pronásleduje?

Ošklivý dědek zpravil Jindřicha, že páter Bernard, starý kastelán, již několik let odpočívá v zemi. Nechtěl nám ukázati nitro zámku.

Myslila jsem, že se tedy vydáme na zpáteční cestu, ale Jindřich vedl mne do blízkého podhradí a sice k domku nejbližšímu, malou čtvrt hodinku od hradeb vzdálenému, jenž byl hospodou. Usedli jsme za chudobný, dřevěný stůl. Nějaká žena, čtyřicátnice, přišla nás obsloužit.

Jindřich ji pozorně změřil. Byla šilhava.

— Matko, — pravil pojednou, — vy už jste tu byla za oné noci, kdy se vražda udála?

Jí vypadl džbánek vína, který přinášela, z ruky a zvolala:

— Oh, jste to vy, pane, který jste tu tehdá byl?

Mne přešel mráz, krev mi stydla, avšak zvědavost přemohla hrůzu. Chtěla jsem znáti zase kus minulosti Jindřichovy.

— Snad! — odvětil Jindřich, — leč na tom, matko, nezáleží. Rád bych se něčeho dověděl ... Rád zaplatím.

Zvedala střepy a utírajíc mok z podlahy vyprávěla:

— My tehda měly zamčeny okenice. Je lépe neviděti nic takového!

— A kolik mrtvol nalezlo se v příkopě? — ptal se Jindřich.

— Osm! počítajíc i tělo mladého velmože.

— A přišla soudní komise?

— Přišli soudcové z Tarb a odjinud a zkoumali, ale nebožtík starý pán prý jim ukázal tamhle to okno ve hradbě pod mostem a řekl, že se tím otvorem chtěl mladý vévoda do hradu vloupati, aby unesl slečnu, která byla dědičkou velikého věna. Soudcové zamhouřili oči a odešli jak přišli . . . .

Mně bylo z vypravování jaksi hnusno. Odstrčila jsem předloženou sklenici. Jindřich se také vzchopil a zaplatil. Odcházeli jsme.

Cesta vedla nás opodál příkopu přepaženého mostem, na němž byla jakási podobizna světice. Pod podobiznou učazený kahanec. Pod mostem okno ve hradbě. Žena nás doprovázela.

— Právě tam pod mostem do výklenku, — pravila ukazujíc — odložil prý mladý vévoda své dítě!

— Jaké dítě? — zvolala jsem.

Jindřich se na mne podíval pohledem neobyčejným, nevýslovně výmluvným.

V ten okamžik jsem mu četla z duše zcela jasně, jako by řekl: Růženko, tím děckem byla jste vy!

Srdce se mi rozbušilo.

Pak se náhle obrátil k ženě: A co se stalo s děckem?

— Zemřelo! — odpověděla žena . . .

Jindřich zadíval se truchlivě do příkopu a pravil rozechvělým hlasem vztáhnuv prst:

— Tuhle . . . to asi jest ono místo!

— Ano, — odtušila průvodkyně, — právě zde jsme nalezli tělo pánovo!

Já klopýtla. Jímala mne závrať.

— A co se stalo s tělem? — tázal se můj přítel.

— Slyšela jsem, že je dovezli do Paříže a pohřbili ve hrobce u svatého Jakuba.

— Ano, to jest hrobka rodu Lorénského! — vzdychl Jindřich, a skloniv hlavu ke hrudi zadumal se.

I já se zamyslila. Za oné děsné noci tedy padl zde mladý vévoda Lorénský! Slyšela jsem již to jmeno. Zdaž je i tobě známo, matinko?

— Měli jsme tehda zavřené okenice, — vypravovala žena dále sama od sebe, — ale já dobře slyšela děsný třesk zbraní, ryk a lomoz. Jediné volání, kterému jsem dobře rozuměla, byly výkřiky: T o j s e m j á!

Představ si, drahá máti, jak mi bylo, když žena vyslovila to heslo.

Nabyla jsem přesvědčení, že měl Jindřich účastenství na tom dramatě.

Jaké as?

Jedině on mohl říci . . .

Slunce zapadlo za obzor, když jsme se brali údolím zpět. Nikdy bych nebyla tušila, že se budu vraceti se srdcem tak sevřeným. Mnohokráte ohlédla jsem se po černé žulové skále a její nebetyčném hradě . . .

Dva dny na to vsedli jsme na koráb, pluli do Flanderska a zakotvili v Ostende. Jindřich mi řekl:

— Brzy dovíte se všeho, Růženko, — dej Bůh, abyste byla pak šťastnější!

Jeho hlas chvěl se.

Tedy se dovím pravdy a poznám tebe, matko!...

Ale proč to řekl tak smutně? . . .

. . . V Bruselu došlo Jindřicha nějaké poslání, zapečetěné znaky Francie. Již druhý den na to vydali jsme se cestou k Paříži. Já seděla ve voze s Františkou, Jindřich koňmo klusal před námi. Ocítila jsem se jako doma, když jsme vjeli do hlavního města. Něco mi říkalo: moje matka je zde!

Jeli jsme dlouhou starobylou třídou a přibyli až před jakýsi chrám. Později jsem zvěděla, že to byl kostel sv.-jakubský. Jemu naproti vypínal se hrdý velmoženský palác, vlastnictví Gonzágovo.

Jindřich skočil s koně a přišel podat mi rámě, abych sestoupila. Vešli jsme do svatyně. V zadní části chrámu pod obloukovím bylo viděti monumentální hrobky odloučené od ostatního prostoru železnou mříží.

Prošli jsme mříží a Jindřich stanul před mramorovým rovem, na němž vytesán byl obraz mladého muže. Přítel vtisknul dlouhý polibek na čelo sochy. Slyšela jsem, an pravil rozechvélým hlasem a se slzou kanoucí z oka:

— Bratře zde jsem! Bůh mi svědek, že jsem splnil slib dle možnosti . . .

Za námi ozval se jakýs šelest. Já se obrátila. Stará Beryšonová a Jeník klečeli před mřížkou.

Také Jindřich poklekl a dlouho se tiše modlil.

Pak vzchopiv se řekl mi: — Polibte obraz, Růženko!

Já poslechla a tázala se proč.

Ústa se mu rozevřela na odpověď, avšak zarazil se; konečně řekl:

— Poněvadž to bylo, dceruško, srdce šlechetné a poněvadž jsem jej miloval!

Vtiskla jsem druhé políbení do ledového čela sochy. Jindřich mi poděkoval stisknutím ruky.

Několik minut později nalézala jsem se již v domě, kde právě sestavuji ty řádky, matinko drahá, a co jsem přestoupila ten práh, neopustila jsem ho více.

Zde dlím opuštěnější než kdekoliv jinde, neboť Jindřich má po Paříži mnoho činiti. Věru, sotva jej vídám při stole. Zapověděl mi vykročiti, musím býti ostražita, i když jen k oknu přistupuji.

Oh, matinko, kdyby aspoň byl na mne žárliv! Jak ráda bych ho poslechla, se zahalila a skrývala pro něho, ale tak mi pořáde jen tane na mysli slovo madridské: „Ne k vůli mně, Růženko, jen k vůli vám!"

Jinak nemám žádného nedostatku. Naopak, co mi kdy napadne, všecko mi opatří. Jeho důmysl a dobrota jsou neskonalé. A přece jest chladným . . .

Proč? Tuším jedno jen: snad je můj rod povznešen nad něho, snad mi i větší bohatství přináleží . . . To by mohlo vzdalovati jej ode mne, a on se obává milovati mne, neboť jest hrdý.

Oh, věru, kdybych měla toho jistotu, odřekla bych se bohatství, šlapala bych nohama urozenost! . . . Čím jsou přednosti rodu naproti blahu srdce? . . .

Den jako den přichází k nám podivný jakýs trpaslík, či vlastně do příbytku Jindřichova v prvním poschodí — jediná bytost, která nás navštěvuje. Bytost mně, Františce a Jeníkovi právě tak záhadná, jako obyvatelům čtvrti, kteří prý jej pokládají za skřítka. Někdy bývá s Jindřichem zavřen celé hodiny, ale nikdy jsme je neviděli pospolu. Odchází-li jeden z

nich, zůstane druhý doma, jako by hlídal nevím jaký poklad . . .

Zejtra zas napíšu dále, drahá matinko. Dobrou noc!

Zde rukopis končil.

XXIV.

Tlumené lásky bol.

Noc se skutečně schylovala.

Do pokojíku vklouzla pružná postava panoše, nesoucího lampu.

Jeník byl syn onoho pážete, s nímž jsme se obeznámili v jedné z prvních kapitol svého vypravování. Beryšon vstoupil po zavraždění pána svého do služby válečné a padl v boji zůstaviv svojí matce Františce malé osiřelé vnouče.

— Slečno, ptal se Jeník, babička by ráda věděla, má-li se prostříti večeře zde, či v sále.

— Kolik je hodin?

— Právě hodina večeře, slečno.

— Jak zase mešká! děla Růženka probuzena ze snů a doložila: Prostři zde! Víš jistě, že se dosud nevrátil?

— Jistě? opakoval Jeník. Kdo pak z nás kdy věděl jistě, zda je doma? Poslouchal jsem u schodů a zdálo se mi, jakobych slyšel kroky přicházejícího trpaslíka. Věru nechápu, jak může náš krásně rostlý pán důvěrně obcovati s člověkem, který je skroucen jako šroubek.

— Jsi prostořeký a zvědavý! kárala Růženka přísně.

Jeník se dal do prostírání.

Dívka se opět zamyslila.

— Stále čekati! Den jak den, každého večera, od té doby, co jsme v Paříři . . .

— To jsou výhody hlavního města! Čekati a nic nevěděti! Ale ať si mi zapovídáte, já přece něco viděl . . . v zapovězeném pokoji . . .

— Co jsi viděl? vzkřikla Růženka polo hněvivě, polo zvědavě.

— Jednou večer, vyprávěl Jeník tajuplně, zapomněl pan Ludvík, když do pokoje vkročil, spustiti zámyčku u kliční dírky . . .

— A tys se odvážil nahlédnouti skulinou?

— Proč ne, slečno? Vždyť jsem neměl zlý úmysl! Poslala jste mne tam, abych jej k vám přivolal, já šel a kliční dírka zářila svitem . . . přiložil jsem oko.

— A cos viděl?

— Inu, Ameriku nikoli! Hrbatého tam nebylo; pan Ludvík seděl samoten při stole, na němž ležela krabice, kterou po celé cestě Španělskem při sobě choval. Já už dávno toužil znáti, co asi v krabici se nachází, neboť myslím, že by se do ní vešlo hodně mnoho quadruplů. Avšak sklamal jsem se. Na místě zlaťáků vyňal z ní pan Ludvík nějakou listinu a pak obálku opatřenou třemi červenými pečetěmi velikými jako tolar . . .

Růžena poznala, oč běží, ale mlčela.

— A vidíte, pokračoval Beryšon, ta obálka mi přišla draho. Nevím jak se stalo, snad jsem přes všechnu opatrnost spůsobil šum, ale najednou se vzchopil a spěchal ke dveřím; mně sotva zbylo času sletěti horem pádem se schodů, na podlaze sálu pak jsem klopýtl a

potloukl si lokty, tak že ještě dnes se jich nesmím dotknouti . . . Nedivte se, že mi zašla na dobro chuť jíti zase pána volat, ale vám, slečno, jíž všecko je dovoleno, bych radil, abyste zaskočila k němu a řekla mu slovíčko. Jistě by přichvátal, mohli bychom záhy večeřeti a jít se dívat, jak se sjíždí společnost do Paláce královského na ples . . . Měla jste vidět, co se tam dnes již navozilo květin, chvoje, listoví, lampionů, paštik a likérů! — Zamlaskl jazykem. Myslil, že i své mladistvé velitelce spůsobil chuť a touhu. Ale ona jej odeslala do kuchyně k babičce. Byla příliš zabrána, než aby pomýšlela na ples a tanec.

— Zavolati jej? K čemu? Bez toho není doma... Každým dnem prodlužuje se jeho nepřítomnost! Mám strach . . . Zbytečny nejsou ty věčné tajemnosti! Jsme jistě obklíčeni nepřátely . . . Dokázali nám již, že jsou mocní a zlí, nesmiřitelní. A on se mi nesvěří! Nechce, abych věděla o jeho obranném úsilí! Neřekne mi nikdy ničeho. Ani slůvka! Jakoby moje srdce nedovedlo ničeho tušiti, jakoby bylo možno zamknouti oči těm, kdo milují. Přichází, přijímá moje políbení, usedne a nanejvýš se usměje. Neví, že jediným pohledem dovedu mu z očí vyčísti vítězoslávu i sklíčenost. A nechápe, že jest mi třeba tisíckrát více odvahy, mám-li jíti vstříc nebezpečí neznámému . . .

Tak reptala Růženka, když náhle zaslechla šelest známých kročejů od síně. Div nevykřikla radostí. Vzpoura byla okamžitě zapomenuta, buřičství uhaslo v radostném opojení. Před chvílí ještě zkormoucená tvář zářila. Ňadra kypěla rozkoší. Postava štíhlá a pružná chvěla se blahem, když se mistr Ludvík objevil na spojovacím schodisku.

Pan Ludvík byl jarý muž, ať mu bylo let kolikkoli.

Rusý vlas kadeřil se mu po čele jako jinochu. Na skráních nebylo znáti, že byly vydány na pospas úpalu vedra španělského. Z očí mu jiskřila odhodlanost, rysy tváří zastíněných vousem věstily sílu.

Oblek měl z černého sametu s perleťovými zápěnci. Přišel s hlavou nepokrytou a bez meče.

Spatřiv Růženku, potlačil jakési hnutí. Násilně sklonil víčka a zvolnil krok samovolně ku předu se deroucí. Dobrý pozorovatel b,l by za té chvíle prohlédl jeho tajemství jediným mžiknutím.

On byl blízek blahu a nechtěl se ho dotknouti. Železná vůle dovedla vykázati hranici, až kam směl popustiti úzdu vášnivým, horoucím tužbám svého srdce.

— Vy jste mne čekala, Růženko! — pravil.

Ve dveřích kuchyně ukázal se obličej Františky Beryšonové a hned na to ozval se její hlas, který by byl každému desátníku při cvičení dobře slušel:

— Má-li pak to nějaký smysl, pane Ludvíku, nechat ubohé dítě plakati!

— Vy jste plakala, Růženko? — pravil příchozí živě.

Dívka mu padla kolem krku.

— Jindřichu, příteli! — děla, podávajíc mu čelo k políbení. — Víte, že děvčata jsou bláhová . . . Naše dobrá hospodyně špatně vidí . . . . podívejte se mi do očí, zda slzím! — Usmívala se tak šťastna, tak dokonale blažena, že se Ludvík mimovolně zůstal na ni dívati.

— Cos mi to říkal, ty kleveto? — pustila se hospodyně do Jeníka, — že slečna pořáde jenom pláče?

— Babičko, špatně jste zaslechla . . . či vlastně . . . já špatně viděl . . . ostatně slečna nechce, aby se vědělo, že pláče . . .

Beryšon byl žvatlavý ptáček z dolní Normandie.

Františka přešla pokoj, nesouc mísu.

— Ale přes to vše je pravda, — podotkla jako mimochodem, — že slečna je pořád jen o samotě. Jaký to život?

— Prosila jsem vás, abyste za mne vedla stížnost? — pohněvala se Růženka a zarděla se.

Mistr Ludvík podal jí ruku, aby ji dovedl ke stolu v ložnici, kde bylo prostřeno. Usedli proti sobě tváří v tvář. Beryšon, jakož bylo jeho zvykem, postavil se za Růženkou, aby ji obsluhoval.

Po několika minutách, když něco pojedli, řekl pán:

— Již tě nemáme, hochu, potřebí; opusť nás.

— Mám přinést druhou misku? — tázal se panoš.

— Ne! odmítla Růženka.

— Tedy půjdu pro zákusky? . . .

Pan Luudvík ukázal prstem na dvéře.

Jeník mizel a šklebil se potají.

— Mně se zdá, babičko, — řekl v kuchyni, — že se budou hádati ti dva!

Hospodyně pokrčila rameny. — Jdi si po svém!

— Pan Ludvík se nějak mračil — začal Jeník zase.

— Třeba je silný a chrabrý jako lev, — řekla babička, — naše slečna by dovedla zkrotit třeba deset takých lvů na beránky . . .

— Oho! — zvolal chlapec udiven, — toho bych se do ní nedomýšlel.

— Poněvadž jsi ještě kloučetem! — uzavřela Františka další hovor.

— Zdá se mi, jakoby vás něco hnětlo, Růženko, — pravil pan Ludvík po odchodu hošíkově.

— Vídám vás tak zřídka! — odtušila dívka.

— A dáváte mi vinu?

— Chraniž Bůh! . . . Bývá mi sice líto . . . . ale kdo může za pošetilé myšlenky, které nás o samotě přepadají. Víte, že mají děti strach, když je tma, že však zapomenou na obavy, jakmile se rozbřeskne. Tak bývá i mně. Jakmile se vrátíte, je mi zas dobře.

— Jste mi oddanou dcerou! Díky! — řekl a odvrátil oči.

— A jste vy mi oddaným otcem, Jindřichu? — tázalo se děvče.

Mistr se vzchopil a obešel stůl. Růžena mu zastavila cestu stolicí a zvolala neobvyklým žertem:

— To všecko je odtud, že už dávno jsme nehovořili. Což se nepamatujete, jak bývalo jindy?

Jindřich zůstal zamyšlen a smuten. Řekl:

— Nejsme pány svého času.

Růžena jej chopila za obě ruce a zřela naň tak laskavě, že až mu šla hlava kolem.

— Což vy také trpíte, Jindřichu?

Sklonil hlavu, nutil se do úsměvu a odpověděl:

— Mýlíte se! Byl den, kde jsem snil krásný sen. Ale jediný toliko den a pouhý toliko sen. Procitl jsem a seznal, že přišla chvíle, kdy v žití mém nastává změna. Jsem stár . . .

— Oh! vy starče! — smála se Růženka na celé kolo svých bělostných zoubků.

Pan Ludvík se neusmál.

— V mém věku, — pronesl pak tlumeně, — mívají muži již ženu a jiní již rodinu . . .

Růžena zvážněla.

— A vy máte jenom mne, Jindřichu . . . . A co jsem vám? Závadou ku štěstí! . . .

Chtěl ji zastaviti, ale ona pokračovala:

— Víte, že se o nás sousedé starají? Říkají: Ona

není ani jeho dcerou, ani jeho sestrou, ani jeho ženou...
Co jest mu tedy? Co jest dívka mladému muži . . .

Zarazila se a ruměnec polil nachem její líce.

— Růženko zvolal pan Ludvík — po osmnácte roků byla jste mým celým štěstím! . . .

— Vy jste šlechetný. Děkuji vám — zahučelo děvče.

Umlkli oba. Rozpaky Ludvíkovy byly zřejmy. Růženka první přeru-ila ticho.

— Jindřichu, — děla — neznám ani vaše myšlenky, ani jednání. Nemám práva vyčítati. Ale jsem stále samotna a myslím pořád jenom na vás, na svého jediného přítele. Napadá mi často: „Kdyby mne nebylo, oblažovala by milovaná žena jeho byt; nebyt mne, byl by slaven a bohat; beze mne mohl by se všady ukázati s hledím otevřeným!“ K vůli mně odpíráte si všecko!

Slova plynula jí ze srdce. Ale diplomatika jest vrozena dcerám Eviným. Byl to zároveň podskok, aby se domakala jistoty.

Avšak rána minula se s cílem. Dostalo se jí chladné odpovědi.

— Drahé dítě, klamete se.

Pohled mistra Ludvíka nořil se do prázdna.

— Čas prchá, — vyhrkl a náhle, jako by mu bylo nemožno přemoci se, doložil:

— Až mne přestanete vídati, Růženko, budete na mne vzpomínati?

Svěží nádech dívčiných tváří zbledl. Kdyby byl pan Ludvík pozvedl oči, byl by mohl čísti v pohledu, který na něj upřela, celou duši její.

— Což mne chcete zase opustiti? — zašeptla.

— Nikoli. — děl Ludvík nejistým hlasem. — Nevím... snad ...

— Prosím vás! Prosím vás, Jindřichu, slitujte se! Ať jdete kamkoli, vezměte mne s sebou! . . . Neodpovídáte? Což neslyšíte?

On se odvrátil. Ustrašená a rozvášněná dívka chopila jej kolem krku a posunkem děcka přinutila jej podívati se. V jeho očích rosily se slzy.

Růžence ochablo rámě, sklesla před ním na kolena.

— Jindřichu! Jindřichu! — úpěla — drahý příteli! . . . otče! Až budete šťasten, buďte si šťasten sám, ale na vašich slzách chci míti účastenství! . . .

Zvedl ji a rozechvěn náruživě k sobě ji přitiskl, ale již ve druhé chvíli opět lehce odsouvl.

— Jsme oba pošetilí, Růženko! — řekl klidně s trpkým nuceným úsměvem. — Co by o nás řekli, kdyby nás viděli? . . . Co to znamená?

— To znamená, — odvětilo děvče — že jste dnes sobec a zlý člověk. Jindřichu . . . ode dne, co jste mi řekl: „Nejsi mojí dcerou!“ změnil jste se velice! ! . .

— V den, kdy jste orodovala za život markýze Šavrdy? . . . Ano, pamatuji se, Růženko, a oznamuji, že pan markýzek se do Paříže vrátil.

Ona neodvětila. Toliko naň zkoumavě pohlédla.

Pan Ludvík chopil ji za ruku, políbil a chtěl odcházeti.

Zadržela jej násilím.

— Zůstaňte! — velela. — Půjde-li tak dále, shledáte jednou, že jsem dům váš opustila . . . Vidím, že překážím . . . půjdu!

— Nebudete míti k tomu času! — vece Ludvík hluboce. — Chcete-li mne opustiti, Růženko, nemusíte se teprve dávati na útěk!

— Vy mne vyháníte? — vzkřiklo děvče a vzepjalo se jakoby uštknuto.

Mistr Ludvík vnořil obličej do dlaní.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Růženko — pravil mistr Ludvík po delší přestávce — vy znáte jenom malý svět. — Ale jest ještě jiný, zářivý svět, jenž dýše rozkošemi, oplývá bohatstvím . . . výsostné to žití blaženců tohoto světa . . . Chci, abyste poznala i ten . . . Bude vám státi před volbou. Nuže, abyste mohla voliti, poznejte napřed . . . Dnešek budiž posledním dnem vaší pochybnosti a nevědomosti. . . . . Pro mne snad bude posledním dnem mladosti a naděje! —

— Ale pro bůh, Jiudřichu! Já vám nerozumím! — zvolalo děvče.

Vzezření ušlechtilé jeho tváře nabylo ráz pevnosti a rozvahy.

— S bohem, Růženko — doložil — té noci nebudete spáti . . . Vizte a přemítejte. Tažte se napřed rozumu a pak teprv svého srdce. Nechci vám říkati ničeho, chci, aby váš dojem byl náhlý a dokonalý. Kdybych vám učinil sdělení předběžné, mohl bych padnouti v podezření sobeckosti. Buďte toliko pamětliva, ať se stane cokoli, že vaše dobrodružství dnešní noci mají vznik v mé vůli a jejich cílem že jest blaho vaše. Nepozbývejte důvěry, jestli se se mnou záhy neshledáte. Ať blízek či dalek, já bdím nad vámi!

Políbil jí ruku a odcházel k bytu svému.

Růženka něma a dojata sledovala jej očima. Dostoupiv na výši schodištiě stanul mistr Ludvík před prahem dveří a poslal jí otecký polibek a pokyn hlavy.

XXV.

Radostné shledání.

Růženka osaměla. Zmatené myšlenky vířily jí rozpálenou hlavou. Nejen, že nevylákala na něm, co by si byla přála, ale ještě záhadnější obzor otvíral se nyní zrakům jejím.

Proč řekl, že nebudu dnes spáti? Jaká dobrodružství mínil?

Dobrodužství! Věru jich životem zkusila dosti.

Přišla jí vzpomínka na matku.

Mluvil o volbě! Což aby jí bylo voliti mezi matkou a Jindřichem?

— Ne, nemožno! zvolala trnouc hrůzou. — Toho bůh nedopustí!

Bylo jí horko. Šla k balkonu na čerstvý vzduch.

Na ulici bylo velmi živo. Zástupové hrnuli se ku vchodu paláce královského, aby se dívali na pozvané. Již celé pásmo nosítek a povozů utvořilo se mezi dvojřadím zvédavců.

Růženka si toho z počátku málo všímala. Co jí záleželo na bluku a chvatu? Avšak v jedné ekypáži spatřila dvé žen slavnostně vystrojených: matku a dceru.

— Což, aby tam přišla i matka má! — pomyslila si.

To bylo možno, ba pravdě podobno.

Najednou začínal v ní vzmahati se zájem. Ba skoro záviděla vyšňořeným slečnám, že mohly seděti vedle matek svých. Potom již nechtěla zříti ničeho více, veselé tváře budily v ní rmut. Opřela hlavu a zadumala se. Dlouho hloubala.

Náhle se obrátila a vykřikla překvapením.

Před ní stálo domino oděné v růžový hedváb, mělo škrabošku a plesový účes.

— Mluvím se slečnou Růženkou? — promluvila neznámá s obřadnou uctivostí.

— Sním či bdím? — zvolala Růženka. — Ten hlas! . . .

Škraboška se svezla a brunatný hebký obličej doňy Cruz objevil se v záplavě kadeří.

— Floro! Je-li možná! — zvolala Růženka. — . . . Jsi to opravdu?

Doňa Cruz, lehýnká jako vzdušný zjev, padala jí do náruče. Vyměněny chvatné polibky dívčí.

— A já právě si chtěla stýskati, že nemám družku, jíž bych si postěžovati mohla! Floro, jak jsem blažena, že tě zase zřím! — Náhle však zarazila se leknutím. — Ale, pověz, jak se's dostala sem. Vždyť nesmím nikoho u sebe vítati!

— Nesmíš! — opakovala doňa. — To je mi divné vězení! Vrata do kořán a v celém domě živé duše není kromě tebe!

Růženka ihned odběhla do síně. Volala, ale nikdo se neozýval. Musíme čtenáři sděliti, že se tentokráte nejen Jeník ale i stará Beryšonová dala uchvátiti zvědavostí a vyběhla z domu s úmyslem, na rohu ulice dívat se jedním okem po účastnících plesu, druhým pak po otevřených vratech. Ale na rohu padla jako vítaná kořisť do rukou sousedským klepnám, které ihned utvořily kolem ní neproniknutelný kruh a chtěly použiti příležitosti vzácné, aby se konečně jednou přece něčeho určitého domakaly o domácnosti záhadné, přistěhovalé rodiny páně Ludvíkovy. Netřeba dokládati, že zpyto-

vání bylo marné, ale jisto jest, že na ten čas zůstal dům, až posavad tak uzamčený, každému přístupným, že Flora měla volný vchod.

Růženka byla z počátku na rozpacích, pak jí napadla záhadná Jindřichova slova. Pomyslila si: — on tomu chtěl!

Zavřela vrata a vrátila se k doně, jež se zatím uvelebila v síni před zrcadlem.

Obě dívky zadívaly se do sebe a žasly na vzájem, jak vyrostly a zkrásněly.

— Jaký to máš háv? — podotkla Růženka.

— Moje plesová toaleta! Jak se ti líbím?

— Rozkošně? Jak nádherna a bohata! Hádám, že budeš na plesu hráti komedii . . .

— Fi! — odvětila doňa opovržlivě. — Já a hráti komedii! Jdu prostě na ples!

— Snad ne na ples vladaře?

— Toť se rozumí! A budu představena Její K. V., matce vladařově!

Růženka otevřela své velké oči.

— Proč se divit? — pokračovala doňa Cruz a odsouvla nožkou vlečku. — Drahoušku, na mne se sesypal dešť příběhů a historek. Budu ti povídati . . .

— Kterak jsi nalezla můj byt? — ptala se Růženka.

— Věděla jsem o tobě . . . A dostala dovolení navštíviti tebe . . . i já totiž mám pána . . .

— Já nemám žádného pána! — ohražovala se Růženka hrdě.

— Tedy otroka, chceš-li, otroka však, jenž velí. Měla jsem přijíti až zejtra ráno. Ale řekla jsem si: čím dřív tím lépe!

— Tedy mne máš pořád ještě ráda?

— Šíleně! — zvolala doňa. — Ale poslouchej, ať se mohu vypovídati. Především se mi jednalo v neznámé babylonské Paříži o cestu, která by od kostela svato-jakubského vedla k tobě.

— Kostela svato-jakubského? — přerušila Růženka. — Ty tam bydlíš?

— Ano, nedaleko od kostela mám také klec, jako ty, ptáčku, tuto svoji, ale má jest mnohem hezčí . . . můj Lagardéra . . .

— Pst! — ucpala jí Růženka ústa dlaní.

— A tak! Dobrá, dobrá! Vidím, že chcete pořád ještě obývati záhadně . . . Leč dále. Přišla jsem do nemalých rozpaků, když ve svém pokoji zaslechla jsem najednou něco škrabat na dvéře. Ke mně se vcházívá dříve ještě, nežli mám čas jíti otevříti. Přišel černý mužíček, ošklivý, celý zpotvořený. Pozdravil mne k zemi a řekl: „Chce-li slečna mne následovati, dovedu ji, kam si přeje."

— Hrbatý? — děla Růženka polosníc.

— Ano, hrbáček . . . Poslala's jej ty?

— Nikoli, já ne!

— Znáš jej?

— Nikdy jsem s ním nemluvila.

— Škoda, že ho tedy znají i lidé jiní! Já bych byla věřila, že je zjevem nadzemským. Ale ještě nevím, kterak mohl ošáliti moje strážce . . . neboť jsem opatrována pilněji než ty . . . a kterak se ke mně dostal. Když jsem svolila, otevřel v mém pokoji neznámé mi dosud dvéře a vedl tajemnou chodbou. Žasnouc octla jsem se na ulici před vozem čekajícím, do něhož jsem se vhoupla. Vozka práskl do koní a dovezl mne k tobě. Když jsem chtěla hrbáčkovi poděkovati, byl ten tam.

— To bude on! — zašeptla Růženka.

— Co že? — ptala se Cruz.

— Nic! Ale pod jakou záminkou budeš představena vladaři, Floro ty, gitanito?

Doña Cruz se zahryzla do pysků.

— Drahoušku, — řekla, uvelebujíc se do křesla, — s gitanitou už je konec. Byl to jen mam, přelud, lež, pohádka! Jsem urozenou dcerou vznešené kněžny.

— Ty! — divila se Růženka.

— Proč ne? — odvětila doña. — Leda, že bys jí byla ty! . . . Vidíš, cikánky jsou pořád stejny! Vplíží se do paláce komínem a pecí v hodinu, kdy se netopí, zmocní se nějakého klenotu a neopomenou vzíti s sebou i kolébku, na níž dříme mladistvá dědička . . . Nuže, já jsem dědička cigány ukradená, a sice z nejbohatších celé Evropy!

Bylo nejisto, zda žertuje, či mluví vážně. Snad nevěděla sama.

Růženka poslouchala s otevřenými ústy. Rozkošný její obličej projadřoval naivní lehkověrnost, v krásných očích bylo lze čísti upřímnou radost, již pociťovala nad štěstím své přítelky.

— A jak se teď jmenuješ, Floro?

Doña Cruz rozhrnula bohaté řasy svého hávu a odvětila vznešeně:

— Slečna Neversovna!

— Neversovna! — zvolala Růženka; jedno z největších jmen Francie!

— Ano, ano! A myslím, že jsme trochu spřízněni s Jeho Veličenstvem!

— Ale jak?

— Jak? Kterak? — vykřikla doña, jíž šílené blaho déle nedovolovalo setrvati vážnou. — Kterak? To já nevím. Však oni mne obeznámí s rodokmenem. Když

však se nyní ptám, řeknou: Pst! . . . Zdá se, že mám nepřátely. Každé velikánství, drahoušku, vyvolá žárlivost. Nevím nic, ale to mi jedno.

— Floro! řekla pojednou Růženka po několika okamžicích zadumání. — Což abych znala já z tvého vlastního života více než ty sama?

— Na mou věru, Růženko, nepodivila bych se. Já už se nedivím ničemu. Ale víš-li, ponech si pro sebe. Můj ochránce mi dnešní noci vypoví vše dopodrobna; mým poručníkem a přítelem jest kníže Gonzága!

— Gonzága! opakovala Růženka a zachvěla se.

— Co je ti? děla doňa Cruz.

— Tys řekla Gonzága?

— Ano, Gonzága, kníže Gonzága, jenž hájí práva moje; on, manžel vévodkyně Neversovny, mé matky...

— Aj! děla Růženka, — Gonzága jest manželem vdovy Neversovy? — Vzpomněla si na návštěvu hradu Kajlského. Zobrazila si noční drama. Dnes najednou znala osoby. Děckem, o němž vyprávěla krčmářka Tarridská, děckem, jež dřímalo po čas kruté seči, byla tedy Flora.

— Ale což vrah? řekla.

— Co to mluvíš? Nač myslíš? tázala se doňa.

— Myslím . . . zda toho Gonzágu máš ráda?

— Tak prostředně, odvětila doňa; — byla bych jej milovala, ale on nechtěl . . . Ale ty se s něčím tajíš . . . Mluv!

Růženka mlčela.

Florou zavřela dávná gitanská krev. Dupla nožkou o podlahu a zvolala:

— Proč nemluvíš? Což mám pořáde povídati jen já? Ale buďsi! Nuže poslyš: spatřila jsem svoji matku . . . a vážím si jí, ba nad to, já ji miluju, neboť mnoho

přetrpěla . . . Ale když jsem na ni poprvé pohlédla, věru mi ani srdce nezabušilo . . . náruč se mi jaksi nechtěla rozevříti, ačkoli jsem se nutila. A vidíš, Růženko, — pokračovala pohnuta, — já vždy myslívala, že člověk div neumře radostí, když se po dlouhém čase sejde zase s matkou!

— Tak i já myslívám, děla Růženka.

— A hle, já zůstala chladna, až tuze chladna. Ale povídej mi o Gonzágovi a neboj se nic. Nic se neboj a mluv, třeba se jednalo o paní Neversovnu!

— Jedná se jen o Gonzágu, odtušila Růženka. — To jmeno jest vepředeno do mých upomínek a do všech mých dětských a dívčích strachů a úzkostí, které jsem vystála. Ponejprv, když přítel Jindřich nasadil život, aby mne zachránil, slyšela jsem vysloviti jmeno Gonzágovo. Zaslechla jsem je i tehdá, když jsme byli napadeni v krčmě nedaleko Pampeluny. Potřetí dotklo se jmeno to sluchu mého za oné noci, kdy tvoje kouzlo uspalo mé strážce ve stanu náčelníka gitanského. V Madridě zase byla o Gonzágovi řeč, ve hradu Kajlském též.

Doňa Cruz se zamyslila.

— A řekl ti don Luiz, tvůj cincelador, někdy, že jsi vlastně dcerou vznešené dámy? otázala se prudce.

— Nikdy! odvětila Růženka, — a přece se domýšlím . . .

— Na mou věru! rozkřikla se lehkovznětlá gitanita, — já nerada dlouho uvažuji . . . ale mám v hlavě tolik myšlenek a žádná nechce ven. Ku příkladu, že by mohl Gonzága býti vrahem . . . Avšak nikoli! V Italii jest mnoho Gonzágů, někteří mezi nimi dobří, jiní zlí. Snad je ten Gonzága, o němž tys mně vyprávěla, jeden ze špatných . . . Myslím, že by jinak, kdyby můj poručník byl oním, tebe stíhajícím Gonzágou, don Luiz

nebyl tě dovedl sem do Paříže, když přece je známo, že zde kníže Gonzága bydlí.

— Jen že, děla Růženka, — proč by tedy činil taká opatření? Nesmím ani vykročiti, ba ani přistoupiti k oknu. Dnes vyšla jsem jen mimoděk na balkon, zapomněvši se.

— E co! řekla doňa. — On je žárliv!

— Oh, Floro! . . . zašeptla Růženka vyčítavě.

Flora se usmála.

— Ano, tvůj krásný, zasmušilý kavalír, tvůj mistr Luiz, tvůj bludný rytíř je žárliv, a sice až po uši!

— Floro! Floro!

— Žárliv! Žárliv! Žárliv! Nemysli, že nevím, co vlastně vyplašilo vás z Madridu. Gonzága to nebyl, ale poněvadž již někdo začínal měřiti, jak vysoko jsou zavěšeny tvoje záclony . . .

Růženka se zarděla jako pivoňka.

Flora byla sice čarodějkou, ale přece tentokráte ani netušila, na jak pravou strunu udeřila.

— A podívejme se, jak panenka zčervenala pýchou a rozkoší! Hleďme, jak je spokojena, když někdo jí k vůli žárlí! Jen je-li pak on pořáde tak hezký jak hvězda, hrdý jako lev a laskavý jak děcko? Nuže, pověz! Zde je mé ucho! Pošeptej mi, že jej miluješ!

— Proč šeptmo? děla Růženka, vzpřimujíc se a pronesla nahlas pevně: — Ano, miluji jej!

— Výborně! To přec je slovo! Zní od plic! Leť na moje srdce, upřímné děvče! . . . Avšak . . . zarazila se trochu a upřela na družku pronikavý pohled velkýma černýma očima — jsi-li pak šťastna?

— Docela!

— Hodně šťastna?

— Dokud je zde.

— Znamenitě! jásala gitanita a doložila, rozhlednuvši se poněkud pohrdlivě po skromné Růženčině domácnosti: — Pobre dicha, dicha dolce.*) Bydlíte v černé uličce, dům je ošklivý, nábytek hrozný a přece vím, že bys mi odpověděla: palác bez něho . . .

— Ba mohu odpověděti jinak, vskočila jí do řeči Růženka. — Mohu říci: kdybych chtěla palác, nepotřebuji než vysloviti.

— Aj!

— Tak jest.

— Což zbohatl?

— Ještě jsem neprojevila přání, kterému by nebyl ihned vyhověl.

— Skutečně, šeptla doňa, jež se více nesmála, — ten muž nepodobá se mužům ostatním. Má do sebe něco vyššího . . . Nikdy jsem nesklopila očí . . . leda před ním. Ani nevíš . . . jsou kouzelníci . . . Myslím, Lagardéra že jest . . .

— Blázníš? Či si tropíš nevčasné žerty? zvolala Růženka.

Doňa Cruz přiložila ústa až k uchu své přítelky a šeptala:

— Kdysi milovala jsem... šíleně. Avšak ten někdo vložil mi ruku na čelo a řekl: Floro, nemohu vás milovati. A já byla vyhojena ze šílenství. Od té doby věřím . . .

— Ten někdo byl tedy on? Tys mi tedy byla sokyní?

Se slzami v očích padla Flora Růžence v náruč a políbila ji.

*) Španělské pořekadlo znamenající: skromné bytí, sladké žití.

— On tě miluje, — řekla potichu — a nebude nikdy milovati nežli tebe.

— Ale což ty? Proto tedy jsi se nám vyhýbala?

— Já jsem vyléčena. Mohu jej viděti a usmívati se beze zášti, blahopřejně na vaši vzájemnou něhu . . . Vidíš, že tvůj Lagardéra je kouzelníkem!

XXIV.

Tré přání.

— A neklameš mne? — tázala se Růženka.

Doňa přiložila ruku na srdce.

— Kdyby záleželo u mne, — pravila s jasným čelem a očima rozemčenýma, — věř, že bych krve nelitovala, abych vás spatřila šťastnými.

Růžena jí tiskla ruku.

— Ale chci tobě podati důkaz, že tvůj rytíř skutečně je čaroděj, — pokračovala Cruz vážně. — Mysli si nějaké přání, Růženko!

— Nemám, co bych si přála!

— Jakže! pražádnou touhu!

— Žádnou!

Doňa ji násilím nazvedla a polopřivlekla k oknu. Palác královský zářil záplavou světel.

— A ty nemáš ani chuti podívati se na ples vladařský?

— Já! . . . — ajikla se Růženka a ňadra se jí vzdmula.

— Nelži!

— Proč bych lhala?

— Dobrá, kdo mlčí, souhlasí. Ty si přeješ jíti na vladařův ples.

Zatleskla rukama a počítala:

— Jedna!

Vždyť nemám ozdob, oděvu ani klenotů . . . — namítala Růženka a smála se výstřednostem své družky.

— Dvě! — počítala doňa a zatleskla po druhé. Tedy si přeješ klenoty, háv a zdoby? Dobrá, ale musíš mysliti na něho, jinak všecko není nic platno!

Gitanita stala se vážnou. Z její černých očí bylo viděti, že zůstala v srdci pohankou. Věřila na čáry; měla strach, ale její zvědavost převýšila hrůzu.

— Doposud jsou dvě přání; jíti na ples a míti toaletu; nyní projev třetí! — řekla tlumíc mimovolně hlas.

— Ale vždyť tam nechci jít! — zvolala Růženka; — dost již té hry!

— A což kdybys se tam setkala s Jindřichem, jemuž bys se ještě více líbila v skvělém přístroji?

— S Jindřichem? . . .

— Tři! — vyslovila Gitanita a zatleskla hřmotně. Ale málem by se leknutím byla zvrátila. Neboť dvéře se rozletěly a jimi vběhl Jeník cele udýchaný, volaje hned na prahu:

— Tretky, titěrky, pletky, krajky, kytky! Všechno pro naši slečnu? Jen dále, pánové, račte dále, ano, zde jest byt pana kavalíra Lagardéry!

— Nešťastníče! — vzkřikla Růženka zděšeně.

— Nemějte strachu; vždyť se to už ví, — odbýval Beryšonek. — Už netřeba se skrývati! Pryč tajemnůstky! Škrabošky dolů!

Žasla-li Růženka, byla doňa Cruz přímo u vytržení. Vyzvala šotka a šotek se dal přemluvit.

Dveřmi vstoupilo asi pět nebo šest děvčat, za nimi tolikéž mužů, nesoucích balíky a krabice.

Obě přítelkyně na sebe pohlédly.

— On je kouzelník! — jektala Gitanita; — tušila jsem!

Růženka nemohla potlačiti úsměv, patříc jak je vyjevena.

Za květinářkami, švadlenami a nosiči přišel i panošek, nemající žádného odznaku.

S úklonou podal Růžence závitek, svázaný dvorně stužkou hedvábnou.

Uklonil se poznovu a odcházel.

— Počkejte aspoň na odpověď! — volal za ním Jeník.

Avšak páže již bylo na ulici. Beryšon, jenž pádil za ním, viděl, jak přistupovalo ke šlechtici jakémus neznámému, dlouhým řasnatým pláštěm zakuklenému.

Šlechtic ptal se pážete:

— Jsou i nosítka připravena?

— Ano, dvoje v Lescotově ulici.

— Proč dvoje? — ptal se šlechtic udiven a rozmachem ruky strhl obrubu pláště, jíž měl zakryt dolejšek obličeje.

Podle bledé, vyzáblé brady byli bychom poznali dobrého pana z Pejrolů.

— Nevím, proč, — odtušilo páže.

— Zase jistě něco nepředvídaného a nepříjemného! — pomyslil si Pejrol a měl sto chutí vřítiti se do domu Lagardérova. Avšak rozvážil, že by vše mohlo býti ztraceno, kdyby byl poznán.

— Vrátíš se tryskem do paláce, — řekl pážeti. — Rozumíš? Tryskem! A najdeš tam dva jonáky službu konající.

— Tryskem! Rozumím! Mistra Kokardu a přítele Měkochloupka?

— Právě! . . . Řekneš jim: „Vaše úloha jest uchystána. Netřeba, než představiti se“ . . . Nezaslechl jsi snad v domku jméno majitelovo?

— Ano . . . pan Lagardéra.

— Varuji tě, abys jméno neopakoval . . . . Kdyby se tě oba jonáci ptali, řekneš, že tu zůstávají samé ženské . . .

— A dovedu je až tam?

— Nikoli, pouze k tomuto rohu, odtud jim ukážeš vrata.

Panošek pádil.

Pejrol zahalil se do pláště a zmizel v zástupu.

Uvnitř domu Růženka právě rozvázala stužku a rozbalila poslání, doručené pážetem.

— Toť jeho písmo! — zvolala.

— A hle, zde jest navštívenka podobná oné, jakou mám i já, — doložila doňa Cruz, která ani nevycházela z překvapení; náš skřítek nezapomenul ničeho. Obrátila lístek mezi prsty. Nebylo na něm nic diblického.

Růženka však četla na rubu:

„Milé dítě!

„Řádky pocházejí ode mne. Chtěl jsem vám uchy-„stati překvapení. Ustrojte se hezky! Posílám nosítka „a dva sluhy, aby vás dopravili na ples, kde bude če-„kati Váš

Jindřich de Lagardéra.“

— A věříš tomu? — ptala se doňa Cruz, jako zmámena.

— Věřím, — odvětila Růženka; — a mám důvody, abych věřila.

Usmívala se sebevědomě. Což jí neřekl Jindřich, aby se nedivila ničemu?

Zatím byl na stůl vyložen oslňující obsah škatulí a krabic. Celičká toaleta dvorská, s pláštěnkou a dominem z růžového hedbávu zcela podobná s ústrojem doňy.

Aniž bychom přistupovali k podrobnému popisování, můžeme jen tolik podotknouti, že celek byl mistrovským dílem velkolepého rázu a svrchovaného vkusu.

— To je čaroděj! — ujišťovala doňa Cruz.

Jeník, vrátiv se, zevloval na klenoty, jako na novou zem.

Stará Františka Beryšonová, která také nyní teprv přišla, potřásala hlavou, nemohouc ničeho pochopiti.

Avšak výstupu byl přítomen ještě jeden divák, jehož pobyt zde nikdo netušil. Byl schován za dveřmi oddělení páně Ludvíkova.

Avšak nebyl to pan mistr, nýbrž malý mužík černě oděný, jenž byl doňu Cruz vysadil do kočáru a jenž byl znápodobil písmo Lagardérovo, tentýž piditvor, který byl pronajal psí boudu v paláci Gonzágově a zkrotil přepych řezníka Velryby: Ezop, tak zvaný Jonáš.

Chechtal se do vousů a mnul si ruce. Byl patrně spokojen s knížetem Gonzágou i jeho jednatelem Pejrolem . . . .

Růženka byla přece jen Evinou dcerou. Když obzírala nádherný dar, zabušilo jí srdce. Vzpomněla si, že to přichází od jejího přítele a měla dvojnásobnou radost

Ani jí nenapadlo uvažovati, jak asi vše bylo sehnáno. Oddala se rozkošnému blahu, jaké se chápe mladých děvčat ve chvíli, kdy se mají světu ukázati. Zašla s gitanitou a dvěma dívkami do ložnice a dala se oblékati.

Někdo klepal na vrata z ulice.

— Kdo se to k nám ještě vtírá? — řekla babička Jeníkovi zaražena. Hnětlo ji, že dům opustila a že ani neví, jak se zde octla ona snědá vyšňořená slečna a všichni ostatní, co přišli za ní. — Jdi, hochu, odstrč závoru!

— Proč odstrkovati závoru? Což, jsou-li to zloději? — namítal Jeník, jenž nebyl nadbytečně srdnatý. — A nač odstrkovati, co není zastrčeno? . . .

Měl pravdu. Bylo zbytečno odstrkovati.

Po druhém zaklepání otevřela se vrata pomalounku, a na prahu jízby objevil se tělnatý muž s ohromnými kníry.

— Sídla račí! — děl. — Zde musí být hnízdo té holuběnky. —

A obrátiv se ven za sebe, doložil: — Jen dále bratře, není zde nikoho krom vážné matrony a jejího vižlete.

Na to vyzvání vkročil druhý, ale hubený mužík.

Oba po vojensku oděni, oba nesli ranec pod ramenem, pokud ovšem se dalo souditi podle loktů pod pláštěm vybočených.

Jeník schoval se, spatřiv obě postavy, za sukně své babičky, která si dodala odvahy a zvolala pronikavě:

— Co zde chcete?

Kokarda a fráter Měkochloupek, — byliť to oni, salutovali zdvořile.

— Račte odpustiti, vážená paní, — oslovil ji mistr — ale přízvuk hlasu vašeho proniká mi až k srdci. A což tobě bratře? —

Nemusil se ptáti; neboť víme, že frater Matěj byl vždy dojat hluboce, kdykoliv se octl před ženskou bytostí. Věk na věci praničeho neměnil.

Jak se tudíž dalo očekávati, odpověděl Měkochloupek na otázku pouhým úsměvem.

— Nesměl bych se vás tázati, vážená paní, — ujal se opět mistr slova, — zda tu nebydlí . . .

— Bydlím zde sama se svým vnukem, — odtušila suše Františka.

— Na mou věru, — šeptal Měkochloupek svému příteli, — nikdy bych byl nevěřil, že tak ctihodná, ušlechtilá dáma dovede tak patrně lháti!

— Teď už mám vašeho okloumání dosti! — vzkřikla paní Beryšonová. — Tu nemáte co očmuchávati, kliďte se!

Ticho nastalo po rozhodných její slovech. Ale ticho před bouří. Oba mečíři hučeli něco mezi sebou.

Z nenadání, nežli se hospodyně mohla vzpamatovati, obejmuly ji dvě vyzáblé, ale silné páže, svinutý šátek ucpal jí nos a ona omráčena odnesena fraterem Měkochloupkem do kuchyně.

Jeníkovi zbylo času jen k jedinému výkřiku, i on oněmlý tamže donášen svalnatou rukou Kokardovou.

Proneslo se později, že prý frater uživ příležitosti vtiskl oběti své horoucí políbení na tvář. Je-li to pravda, byl sám k politování, neboť babička Beryšonová byla ošklivа již od nejútlejšího věku. Ale Měkochloupek nikdy se netajil svojí náklonností k něžnému pohlaví.

V kuchyni byla hospodyně i s Jeníkem spoutána a k loži připevněna. Zámek dveří zapadl na dvakrát.

Mistr Kokarda a Matěj Měkochloupek stali se neobmezenými pány bojiště.

XXVII.

Dvě domina.

— Hromado děravá! — zachechtal se mistr; — kloučku, jak pozoruji, tys ještě nezapomněl své staré řemeslo!

— Však i tys nezapomněl . . . Jen že jsme pozbyli svých kapesních šátků! — odvětil hospodárný frater.

—Nesmíme mařiti časem; propátrejme území! — velel Kokarda.

— Já se podívám touhle kliční dírkou! — řekl frater a již se krčil ke dveřím Růženčiny ložnice.

Kokarda jej chytil za límec a odtrhl.

— Prašivinko, dbej přece slušnosti! Což nevíš, že teď se holubička právě převléká?

Měkochloupek sklopil pokorně oči.

— Kdož může za sebe? — pravil. — Každý je otrokem svých náruživostí.

— Žádné šplechty! — rozkazoval mistr a ukázal na schůdky vedoucí k oddělení páně Ludvíkovu. — Hýbaj tudyhle na horu a tam se podívej!

Měkochloupek vyšplhal se po schodech tiše jako kočka a shýbl se.

— Zámyčka je spuštěna! Černo jako v pytli!

— Tedy se vrať. Uvažme, co nám dobrý pan kníže nařídil!

— Slíbil nám, — děl Mekochloupek, — každému padesát pistolů.

— Za jistých podmínek. Předně . . .

Místo, co by pokračoval, chopil se odhozeného prve rance. Takž i Měkochloupek.

V okamžiku, kdy se shýbali, pootevřely se dvéře na výši schodů, v jich pološeru bylo viděti postavu hrbáče, jenž se postavil, aby slyšel.

— Předně . . . máme odíti se v oblek lokajský. Ale propálil boty, chodil bos. Raději bych se v oslí kůži viděl. Normančíku, poraď, jak bychom se vykroutili!

— Nic snadnějšího! — vytasil se fráter s návrhem. — Jedná se o pouhou formalitu. Gonzága řekl: „Vezmete lokajský šat,“ nuže, my jej vezmeme . . . a sice pod rameno.

Hrbáč se smál.

— Pod rameno! Šídla račí! Prašivinko, ty máš rozumu za čtyry. Za druhé poroučel Gonzága: „Přesvědčíte se, zdali nosítka a nosiči v Havířské ulici čekají.“

— Stalo se! — děl Měkochloupek.

— Ano, — děl Kokarda a škrábal se za uchem, jen že tam jsou nosítka dvoje . . . co o tom myslíš?

— Nadbytek nikdy neškodí; já ještě dosud nevím, jak chutná, býti nesenu. Snad se do těch druhých vejdeme a dáme se v pohodlí přepraviti až k paláci.

— Znamenitě! Ale třetí: „Vejdete do domu.“

— Jsme zde, — řekl fráter.

— „V domě jest mladé děvče . . .“

— Cože! Děvče? To jsem přeslechl! — vzkřikl Měkochloupek a celý se třepotal. — Nechci už ničeho míti s pohlavím, které mi až dosud přineslo jenom neštěstí!

Kokarda mu práskl na rameno.

— Žádné šplechty . . . — chtěl Kokarda kázati, ale v tom zaletl sem z jizby sousední zvonivý smích.

— Ona je tam! — vyslovil Měkochloupek s povzdechem a vložil zbožně ruku na srdce.

Kokarda přednášel rozkaz dále:

— „Vezmete dívku, či spíše, poprosíte ji zdvořile, aby ráčila vstoupiti do nosítek a dáte ji dopravit k besídce . . .“

— „Avšak neužijete žádného násilí,“ — doložil fráter.

— Ano, a padesát pistolů máme každý v kapse! — děl Kokarda. — Vida, jak lacino lze v hlavním městě dobývati si chleba a vína.

— A jak bezpečně žíti!

— Co myslíš, holoubku? — děl Kokarda.

— Inu, myslím, že ku hranicím Francie jest padesát mil, a že tedy jsme dosti daleko od našeho . . .

— Nemluvme o něm! — chtěl říci mistr, ale slovo mu uvízlo na jazyku, neboť za nimi zaskřehotal drnčivý hlas:

— Dělejte! Je čas! —

Obrátili se. Leknutím vypadly jim rance. Hrbáč z Gonzágova paláce, stojící přímo za jich zády, zvedl rance a jal se je klidně rozbalovati.

— Oho! — děl Kokarda. — Sídla račí, kde se tu vzal?

Měkochloupek byl opatrně uskočil.

Hrbáč již držel v rukou livreje a podával jednu mistrovi, druhou fráterovi.

— A teď hezky rychle! — velel suše.

Oba se rozpakovali. Gaskonci přicházelo špatně od žaludku při vzpomínce, že má navléci roucho podruhovo.

— Hromada děravá! — vykřikl. — Do čeho se to míchᚠskřečku?

— Pst! . . . zasyčel hrbatý. — Rychle! Rychle! Padesát pistolů! . . .

Za dveřmi ozval se hlásek doňy:

— Vše hotovo: Nescházejí než nosítka!

Hrbáč shasl lampu. Zbrojnoši za tmy se rychle převlékali.

— Jste hotovi?

— Jsme!

Hrbáč otevřel jedno okno a zahvízdl.

Jedna nosítka přiblížila se k domu.

Dvéře komnaty Růženčiny se otevřely, a jimi vycházely komorné tapajíce ve tmách; hrbáč podal jim ruce a vyvedl je ven.

Za nimi doňa Cruz švitoříc:

— Já si musím najíti nosítka! Ale proč galantní šotek na ně nevzpomenul?

Sotva vykročila, zavřel hrbáč dvéře.

V síni rozestřela se hrobová tma.

Doňa se zarazila. Zaslechlať šelesty v mrákotách.

— Růženko! — pravila však nejistým hlasem. — Proč zavíráš? Otevři! Nevidím!

Smíme přiznati? Rozkošná doňa ani v nejmenším neměla strach před muži; jen temnota ji poněkud děsila. Smála se. Ale smíchem lze přivolati čerta. Doně se zdálo, že čije už jeho růžky v černém ovzduší.

Přišedši zpět ke dveřím Růženčiným a hmatajíc po zámku, potkala se s dvěma hrubýma a huňatýma rukama, které se chopily pevně jejích prstíků. Ruce byly majetkem mistra Kokardy. Pokusila se vykřiknouti, ale nějak jí selhalo.

Ostatně ji v sousední jizbě nemohla Růženka zaslechnouti, jsouc zabavena před zrcadlem a majíc otevřeno okno do ulice, kde právě luza vítala hřmotným povykem jedoucího tudy švindleře Lawa.

— Dovolte, slečno, abych . . . — kořil se nevíděný mistr, sekaje poklony, — dovolte, abych vám nabídl...

Nějak asi povolil, neboť rázem se mu doňa vymkla a skočila ke dveřím druhým.

Ale žel! I zde setkala se s rukama; méně sice srstnatýma, za to však kostnatějšíma. Tentokráte vykřikla do opravdy, ale i ten výkřik byl lomozem zvenčí přehlušen.

Ve druhém okamžiku měla už nějaký závoj přehozený přes hlavu a nevědouc jak, octla se v nosítkách, jichž dvířka Kokarda zamkl a velel:

— K domku za svatým Jakubem!

— Rozkošná! Přerozkošná milostenka! — blouznil Měkochloupek, když se nosítka vzdálila.

— Sídla račí, tenkráte jsme se vyznamenali. Padesát pistolů jako by již cinkalo v brašně! — zvolal Kokarda, ale jaksi podivně, jako člověk, který chce si z hlavy vymluviti nepříjemnou myšlenku.

— Pravím ti, atlasová ručka! A což její boky — vzdychal Měkochloupek. — Nezávidím Gonzágovi ani zlata, ani titulův a řádův, avšak . . . Ne, nebudu moci usnouti!

— Plesky třesky! Teď musíme zpět. Milosrdenství káže, abychom vyprostili starou kvočnu a jejího kohoutka z pout! — velel mistr.

Šli zpět. Již otvírali dvéře u kuchyně, když je zarazil se schodů se ozvavší hlas hrbáče, na něhož málem oba zapomenuli.

— Jsem s vámi dosti spokojen, jonáci, zakřehotal, ale vaše práce není ještě dokončena . . . Nechte babku! Kokarda hučel něco o nadutosti; Měkochloupkovi zdálo se, jakoby z drnčivého hlasu znělo něco známého . . .

Hrbáč rozsvítil lampu.

— Co tedy ještě máme vykonati, pane Ezope? ptal se Gaskoněc. Myslím, že vám tak říkají.

— Ezop . . . Jonáš a všelijak ještě, odsekl mužíček, ale na tom nesejde. Dejte pozor, co vám nařídím!

— Pozdrav Jeho Excellenci, bratře! . . On nařídí . . . Prašivinka!

— Já ten hlas znám! šepotal Měkochloupek.

Hrbatý sáhl rukou pod schodiště a vyňal odtamtud dvě svítilny, jaké se nosívaly za noci před nosítkami. Rozžal a podával:

— Zde vezměte!

— A což máme tu holubičku a její nosítka doháněti? ptal se Kokarda rozladěn.

— Oh! Kam asi již zatím zaletěla! pronesl Měkochloupek.

— Berte: velel hrbatý a ukázal na dvéře, z nichž před chvílí doňa Cruz byla vystoupila. Tam jest ještě jedno děvče!

— Ještě jedno! zvolali přátelé šermíři oba současně. Teď chápali, proč byla nosítka dvojí.

— Ona se doobleká, pokračoval hrbáč, a vystoupí rovněž . . .

Kokarda ukázal prstem na plamen lucerny.

— Nikoli! porozuměl mužík jeho posuňku, tentokráte neshasnete!

— Co tedy?

— Předstoupíte před slečnu dvorně a uctivě a řeknete: „jsme zde, abychom vás doprovodili na ples vladařský.“

— Ale o tom není v předpisu ani zmínky! ohražoval se chytrý Normančík.

A Kokarda dotvrzoval:

— Ovšem že, ostatně nám dívčina ani nebude věřiti.

— Bude vám věřiti, řeknete-li jí jméno toho, jenž vás posílá.

— Jméno pana Gonzágy?

— To ne! . . . A připojíte, že váš pán ji bude očekávati právě, když půlnoc udeří . . . zapamatujte si to dobře! . . . v Dianině loubí královské zahrady.

— Šídla račí! Což tedy máme nyní pány dva? vzkřikl Kokarda.

— Nikoli, máte jen jednoho, ale ten se nejmenuje Gonzága!

To řka vystoupil hrbáč na stupeň schodiště a obrátil se k nim.

— A kdo jest tímto pánem, smím-li věděti panáčku? Snad Ezop II.? cenil se Kokarda dobíravě.

— Či snad pan Jonáš? přizvukoval tenkým hlasem fráter.

Hrbáč změřil je vážným pohledem a pravil zvolna:

— Váš pán se jmenuje Jindřich de Lagardéra!

— Lagard . . .!

— Lag . . . . . .!

Šermířům zmrzly jazyky. Netřásl se jen osyka Měkochloupek, zachvěl se i buk Kokarda.

Hrbáč stoupal po schodech. Když došel na výši, obrátil se ke ztrnulým a pronesl dvě slůvka:

— Jděte přímo!

A zmizel.

— Áááá . . . vyhrklo z frátera.

— Šídla račí! zahučel mistr. To byl šotek!

— Jděme přímo, šlechetný příteli!

— Žádný šplunt! buďme opatrni jako hadi a jděme přímo! Představ si, holoubku, mně se zdálo, jako bych byl poznal . . .

— Pařížátko? skočil do řeči Měkochloupek.

— Nikoli . . . nýbrž mladou dívku, kterou jsme v nosítka vpravili . . . a sice se mi zdálo, že to jest ona švarná cikánka, již jsem viděl onde ve Španělích po boku Lagardérově . . .

Měkochloupek vykřikl: dvéře Růženčiny se rozevřely. Růženka dlela v křesle.

— Toť ona dívka! viz mistře! Tuhle jsem spatřil po jeho boku ve Flandersku . . .

Bez dalších slov kráčeli Kokarda i Měkochloupek ku slečně přímo. Rázem byli z nich dokonalí lokajové, hladcí, usměvaví, úslužní.

Poklonili se a čekali rozkazů plni obdivu nad krásou a půvabem dívky.

— Kde je Flora? tázala se Růženka. Odešla beze mne?

— Bez vás, milostivá slečno! odpověděl Gaskoněc.

— Bez vás! přisvědčoval Normančík jako ozvěna.

Růžena podala vějíř Měkochloupkovi, kytici Kokardovi a sice s grandezzou, jakoby po celý život byla měla kolem sebe hejno lokajů.

— Jsem hotova, děla. Půjdem.

Dvě ozvěny:

— Půjdem!

— Půjdem!

Sedajíc do nosítek otázala se: A řekl, kde se setkáme?

— V Dianině loubí, hlásil mistr a klonil se.

— O půl noci, doplňoval fráter s hlavou k zemi obrácenou a zblíženou.

Když nosítka se zvedla, vyměnili šermíři jediný pohled, ale ten byl významný. Oba si porozuměli dobře:

„— Jděme přímo!"

Několik okamžiků později vyšel hradební brankou ze dvora páně Ludvíkova domku černý mužíček a kulhaje kvapil ulicemi nedbaje úsměšků, jaké za jeho hrbem vykřikovala zevlující luza.

Obešel královský palác a prošed ulicí Valoaskou přes náměstí studánkové stanul před brankou, jíž vcházelo se do oddělení budov nazvaných „Soukromí pána". Zde měl Filip Orleánský, vladař Francie, svoji pracovnu.

Hrbáč zaklepal zvláštním spůsobem.

Bylo mu ihned otevřeno a z černé chodby ozval se hrubý hlas:

— Aj tos ty, chromajzlíku! Stupaj rychle! Jsi očekáván!

XXVIII.

Hrbáč u audience.

Pan Law, Skot, výtečník, jenž vynalezl ažío a stal se předchůdcem našich burs a bank, nesl náklad plesu, jenž jeho systému na oslavu pořádán byl. Dlužno při-

znati, že se neukázal skrblíkem. Ostatně nesměl skrblit; chtěl davům metnouti zlatý písek do očí, chtěl všecko oslniti leskem. A proč by skrblil? Peníze ho nestály nic než papír.

Salóny paláce královského, otevřené hostům svolením vladaře, zářily nádherou nevídanou a neslýchanou dosud. Nemusíme se o jich výpravě šířiti, poněvadž vlastní slavnost měla býti uspořádána v zahradě, ačkoli doba letní již valně byla pokročila.

Jestliže za tehdejších časů rozměrný sad paláce královského byl vůbec rozkošným dostavenéčkem svými háji, lučinami, houštěmi slavičími, vodomety a alejemi, přetvořen byl za noci Lawova plesu v park kouzelné pohádky, rejdiště víl, v hotový ráj.

Všecky sklenníky Paříže zaplavily jej pro dnešek bujnou tropickou květenou, palmovím a kapradinami. Na rozsáhlém pažitě před středním vodojemem byl upraven ve stínu košatých habrů, ořechů a kaštanů umělý tábor fantastických stanů indianských, po spůsobu divochů oblasti Mississipi, řeky zlata. Po stromech zářila záplava indických lampionů.

U vodojemu vypínala se hrdá, allegorická socha Mississipi, jejíž rysy připomínaly tvář pana Lawa. Modla třímala v ruce zlatou popelnici, z níž séršel vodotrysk. V nádržce umístěn byl stroj, jenž měl nápodobiti jednu z oněch vodních silnic, jaké budují bobři v severní Americe.

Proti soše Mississipi mělo pět prvních ballerin od divadla tančiti indický tanec, k vůli němuž nacvičeno i na půl tisíce osob sborových.

Vladař Filip byl pokládán za nepřekonatelného

mrhala; avšak dobrý pan Law jej dnešním dnem porazil na dobro.

— — — — — — — — — — — —

Salony se oživily a na pokyn vladařův zahájil jeden z vladařových soudruhů, vévoda Brissak tanec s vévodkyní Tulúzskou.

V sadech vlnili se zástupové. Navzdor halapartnám gard francouzských, rozestaveným kolem vchodů do paláce a sadů, vplížilo se mnoho nepovolaných a všady probleskovala domina, která jistě nebyla pozvána.

Nejživěji bylo kolem rozkošných loubí Mercura a Diany. Loubí Dianino leželo u východního křídla paláce, kde právě umístěna byla vladařova pracovna.

Téměř pod samými okny vladařovými rozbit nádherný wigwam, stan obestřený nachovým šarlatem, roubený zlatým třepením a vyšívaný fantastickými obrazy krajin severoamerických. U jednoho z mramorových, pod ním rozestavených stolů zasedala bujná, ryčná společnost veselých mladíků.

Samí naši známí: hezounký rozpustilý markýzek Šavrda, kadet Navej, pánové Žiron, Nosse, Tyran, Albert a jiní. Také pan de Pejrol nescházel. Všichni měli tváře nepokryté.

Popíjeli ze stříbrných číší a hráli v kostky.

Pejrol vyhrával napořád. Marně mu přihlíželi na prsty. Ostatně za dob vladařství nebyla šalebná hra pokládána za smrtelný hřích.

— Jak se vede, Šavrdo? — optalo se náhle malé, modré domino, prostrčivši hlavinku skulinou stanu.

Šavrda vysypal na stůl vše, co zbylo mu na dně tobolky.

— Cidaliso! vykřikl Žiron. Spěš nám ku pomoci, nymfo panenských hvozdů!

Za prvním dominem vklouzlo do stanu druhé. Byla to ballerina, slečna Duplantova.

— Na štěstí! — pravila a podala váček Žironovi.

— Padesát! — vzkřikl Tyran. — Kdo stojí?

— Já! — vykřikl Žiron. — Sázím sto!

Kostka padla.

Cidalisa vyhrála dvojnásob. Šavrda prohrál všecko.

— Nechť! — zvolal. — Ještě mám statky Šanejské!

Náhle se vbatolila do stanu tlustá maskovaná osůbka.

Baletky se daly do smíchu a křičely:

— Oriol! Oriol!

— Jak pak jste mne poznaly? — durdil se tlustý nájemník. — Ale jen se smějte, nesu vám novinu.

— Jakou? Že pan Law přestoupil na katolickou víru?

— Ne!

— Že paní de Berri pije vodu?

— Také ne. Sázím tisíc proti jedné, že neuhodnete! Slyšte! Paní kněžna Gonzágová přišla na ples. Já ji viděl na své vlastní oči!

Žasli a nevěřili.

— Slyšte dále a věřte nebo nevěřte: byl jsem svědkem, kterak kníže Gonzága žádaje za slyšení u vladaře, byl odmítnut!

Všecko umlklo. Celý stůl, jak zde seděli, všichni záviseli od štěstí neb neštěstí Gonzágova.

Pejrol se první vzpamatoval.

— Což sejde? — řekl. — Záležitosti státní . . . .

— V tu hodinu nezaměstnává se J. K. Výsost státními záležitostmi! — namítl tlustý nájemník.

— Tedy snad nějaký vyslanec . . .

— Ba ne, u J. K. V. není žádný vyslanec!

— S kým by tedy byla Jeho Výsost? Snad s dámou nějakou? Pak se nedivím. Rozmarný vrtoch! . . .

— Žádná dáma, žádný vrtoch! — odpovídal Oriol určitě za všeobecného napjetí a rozechvění. — Záhada, pánové! Záhada! Ale pan vladař obdržel jakousi zprávu ze Španěl, a ta jej zarmoutila jaksi. Představte si! On dal rozkaz, aby dnes byl k němu vpuštěn do pracovny brankou ze dvora studánkového člověk, jejž nikdo z dvorských lokajů jakživ neviděl, vyjma vrátníka Blandy, kterýž uvedl hrbatého mužíčka, oděného černě od hlavy až k patě . . .

— Hrbáče! — kolovalo kolem stolu! On nalezl zálibu na hrbáčích! . . .

— Ano! — pokračoval Oriol. — A podívejte se, okna kabinetu jsou ozářena, hrbáč je tam, a Gonzága, Lafar, Brissak i vévodkyně Falarisská byli odmítnuti!

Oči všech obrátily se k prvnímu poschodí východního křídla paláce. Na bílých záclonách bylo viděti stín Filipa Orleánského přecházejícího. Vedle něho chvílemi objevovala se silhueta hrbáče, jenž něco živě vyprávěl, neboť rozkládal čile rukama.

Po chvíli oba stínové zmizeli. Vladař se patrně asi usadil.

Opustíme stan náruživých kostkářů a nakoukneme do kabinetu.

Ačkoli ples již více než před hodinou zahájen byl, měl na sobě vladař přece jenom domácí oblek. Krásný svůj vlas měl svinutý do papěrků a na rukou nesl zvláštní jemné rukavičky, aby zachoval kůži bělostnost a hebkost. Byl vůbec vytříbeného, skorem úzkostlivého vkusu. Letos dokonal svůj čtyřicátý pátý rok. V jeho rysech ležela jakási mdlobná únava, ale to nebylo nikterak na závadu jeho vnadné, hladké, ušlechtilé tváři. Po-

stava chýlila se poněkud, když se nerepresentoval. Rtové a zejmena tváře vyznačovaly se měkkou ochablostí, jaká byla dědictvím celého domu Orleanského. Skutečně nebyl mužem železným. Každý projev, posun a hnutí prozrazovaly znavenost, do níž upadl každodenními výstřednostmi.

Vpuštěn vrátníkem Blandou zastihl hrbáč před prahem kabinetu jediného sluhu, který jej uvedl.

— Byl jste to vy, jenž mi psal ze Španěl? — tázal se vladař, změřiv jej pohledem.

— Nikoliv, Výsosti — odvětil hrbáč uctivě.

— Tedy z Brusselu?

— Nikoli z Brusselu.

— Ani ne z Paříže? — Regent podíval se na hrbáče po druhé a doložil: Byl bych se divil, že jste oním Lagarderou!

Hrbáč se uklonil a usmál.

— Pane — řekl regent laskavě a vážně — nechtěl jsem činiti porovnání, ale nikdy jsem Lagardéru nespatřil.

— Výsosti — promluvil hrbatý stále se usmívaje — říkalo se o Lagardérovi, dokud ještě sloužil v pluku lehkooděnců Vašeho strýce, že jest nejhezčím kapitánem. Já však nemohl být nikdy ani krásným, ani lehkooděncem.

— Jak se jmenujete? — obrátil vévoda směr rozprávky.

— Mistr Ludvík; ovšem mimo dům říkají mi všelijak . . .

— Kde bydlíte?

— Velmi daleko . . .

— To jest, nechcete udati? Ale považte, pane, že mám policii, která aspoň dobré pověsti požívá .... mohu dát vypátrati ...

— Výsosti, záleží-li vám, proč bych zapíral? Bydlím v paláci knížete Gonzágy.

— Gonzágy! — opakoval regent užasle.

Hrbatý se uklonil a řekl chladně:

— Nájemné tam věru není laciné!

Vladař se zamyslil.

— Jest tomu dlouho, velmi dlouho, co jsem slyšel rozprávěti poprvé o Lagardérovi .... Tehda prý byl odvážným dobrodruhem a ještě něčím horším ..,.

— Činil od té doby, co mohl, aby pykal za mladické pošetilosti.

— Čím jste mu vy?

— Ničím .... a vším .... On nemá vůbec přátel. —

— Proč nepřišel sám?

— Poněvadž jsem se mu vhod naskytl právě já.

— A kdybych jej chtěl spatřiti, kde ho zastihnu?

— Nemohu odpověděti, Výsosti.

— Nevíte snad?

— Vím, že máte policii a sice dle pověsti zručnou ... Jindřich de Lagardéra nachází se na hodinu cesty odtud v bezpečném úkrytu. Učinil ten krok před Vaši Výsost puzen svědomím, ale nepřijde-li se mu vstříc, neobnoví jej nikdy více.

— A proč podniká tuto hru?

— Poněvadž na ní spočívá blaho jeho života.

— Co jej pohnulo?

— Dané slovo.

— Komu dané?

Umírajícímu!

— Jmeno umírajícího?

— Jest vám dobře známo, Výsosti . . . Filip Lorén, vévoda Neverský!

Vladaři sklesla hlava ke hrudi.

— Dracet let skoro, — zvolal hlasem rozechvělým — a já nezapomněl ničeho! Jak jsem jej miloval, ubohého Filipa, a jak on miloval mne! Ode chvíle, co mi byl zavražděn, nevím věru, zda jsem kdy tiskl ruku upřímně přátelskou!

Hrbáč div jej nepohltil očima. Hluboké pohnutí zračilo se mu v rysech. Na okamžik již otvíral ústa, aby promluvil, avšak potlačil hnutí násilně a zůstal klidným.

Filip Orleanský vzpřímil se a řekl zvolna:

— Jako šlechtic a příbuzný zavražděného jsem povinován býti zastancem vdovy, která byla chotí mého přítele nejlepšího. Živa-li jeho dcera, dávám své slovo, že bude dědičkou bohatou a provdám ji za nejpřednějšího kavalíra v říši . . . bude-li chtít . . . Co pak se potrestání vrahů týče, nebude mi pomstou ale spravedlivou povinností . . . Ledacos mi však ještě není jasno . . . . Proč ku příkladu Lagardéra tak dlouho váhal obrátiti se ke mně?

— Poněvadž si byl řekl: „v den, kdy vzdám se poručnictví, chci, aby slečna Neversova byla již ženou, která by dovedla rozeznávati své přátely od nepřátel.“

— A může doložiti, co tvrdí?

— Vše, vyjma jediný důkaz.

— Jaký?

— Průkaz na usvědčení vraha?

— Což zná vraha?

— Myslí aspoň, že jej zná . . . a jest známka, dle níž jeho podezření dalo by se pověřiti.

— A ta známka nemůže sloužiti za důkaz?

— Vaše Výsost královská bude v brzku sama moci souditi . . . Co se narození a totožnosti děvčete týče, všecko jest v pořádku.

Regent se zadumal.

— A jaké slovo dal Lagardéra? — tázal se pomlčev chvíli.

— Dal slib, že bude děcku otcem — odvětil hrbatý — neboť umírající vévoda svěřil mu ji.

— A Lagardéra tasil meč na obranu Nnversovu?

— Činil se, jak mohl . . . Po smrti vévodově unesl děcko, ač byl sám proti dvaceti.

— Vím, že na světě není meče pádnějšího — zahučel regent — ale jak může být Lagardéra v nejistotě o osobnosti vraha, když se sám zápasu účastnil?

— Byla černá noc. Vrah měl škrabošku a zasadil ránu ze zadu.

— Což velitel žoldnéřů zasadil ránu sám?

— Ano, sám. A Nevers klesaje volal: Příteli pomsti mne!

— A velitelem nebyl markýz Kajlus? — ptal se vévoda.

— Pan markýz Kajlus je mrtev řadu let — odvětil hrbatý; — vrah ale jest na živu . . . . Ať Vaše Výsost řekne slůvko a Lagardéra té noci ukáže na něj prstem.

— Tedy — otázal se vladař čile — Lagardéra se nachází v Paříži?

Hrbáč se zahryzl do rtu.

— Je-li v Paříži — doložil Filip Orleanský a vzchopil se — pak jest můj!

Uchopil zvonec a řekl vstoupivšímu sluhovi:

— Ať přijde okamžitě pan z Čmuchalů.

Pan z Cmuchalů byl policejním ředitelem.

Hrbatý stal se opět klidným.

— Výsosti, — řekl pohlížeje na hodinky. — Co nyní s vámi mluvím, čeká Lagardéra mimo Paříž na silnici, kterou vám neoznačím i kdybyste se mne tázal . . . Brzy máme jedenácte hodin. Neobdrží-li kavalír Lagardéra ode mne vzkazu nejdéle do půl dvanácté, vsedne na osedlaného komoně a odkluše na hranici. Váš policejní ředitel na tom ničeho nezabrání.

— Budete mi však rukojmím! — zvolal regent.

— Zajisté, Výsosti, moji maličkost můžete vězniti podle libosti, — odvětil hrbatý a usmívaje se založil ruce.

Policejní ředitel Čmuchal vrazil do kabinetu. Jsa krátkozraký, nespozoroval hrbáče a spustil ihned na celé kolo proud výmluvnosti. Že má důležitou novinu! Že přišel na stopu piklům staré šlechty dvorské, která se tajně smluvila se španělským všemohoucím ministrem Alberonim. Chtěl i jména spiklenců pronášeti . . .

— Ticho! — velel regent.

Pan Čmuchal zočil hrbatého a zalekl se.

Vladař chvíli mlčky uvažoval, zíraje úkosem na hrbáče, který se stavěl, jakoby neviděl a neslyšel. Pak řekl:

— Dobrá, Čmuchale, ale musím si vaši zprávu o Alberonim rozmysliti. Prozatím mi přinesete přesný průvodní list.

Čmuchal nasadil sklo, změřil hrbáče a ukloniv se odešel. Po chvíli přinesl sluha listinu s podpisem policejního ředitele. Vladař vyplnil list, podepsal i své jméno a přiložil pečeť.

— Pan Lagardéra, — povídal píše, — nespáchal ostatně přečin, který by se nemohl odpustiti. Náš strýc král byl přísný u věcech soubojových; měl pravdu. Ale

mravy se změnily, chvála bohu, od těch časů, a kordy začínají rezavěti v pochvách. Milost panu Lagardérovi bude zejtra v registry zanešena. Zde je bezpečný průvodní list. Řekněte však panu Lagardérovi, že každé násilnictví z jeho strany rozbije smírné následky našeho kroku.

— Doba násilí vypršela, — proslovil hrbáč jaksi slavnostně. — Snad ještě před dvěma dny byl by pan Lagardéra k té zásadě asi nepřivolil . . .

— Proč?

— Poněvadž by se to bylo příčilo jeho slovu!

— Což přisáhl víc, než býti děcku otcem?

— Ba že! Přisáhl pomstít Neversa . . .

Hrbáč se zarazil.

— Dokončete, pane! — kázal vladař.

— Kavalír de Lagardéra, — odpovídal zvolna hrbáč, — vykřikl v okamžiku, kdy dcerušku unášel, proti vrahům: „Zemřete všichni rukou mojí!“ Bylo jich devět. Kavalír poznal jich sedm. A těch sedm je mrtvo . . .

— Jeho rukou? — tázal se regent a zbledl.

Hrbáč se uklonil chladně na znamení souhlasu.

— A což dva ostatní? — ptal se zase vladař.

Hrbáč učinil přestávku, než dal odpověď.

— Jsou hlavy, Výsosti, — řekl konečně, — které by vládcové neradi viděli káceti se na popravišti, neboť povyk jich pádem vzniklý mohl by otřásti trůnem . . . Pan Lagardéra přenechá rozhodnutí Vaší Výsosti . . . tak mi aspoň velel, abych vyřídil . . . Osmý vrah je sluha. Tedy osoba vedlejší. Devátý však jest onen pravý strůjce a velitel. Ten musí zemříti. Nesvolí-li Vaše Výsost, aby skončil na popravišti, nuže, pak ať

ten muž jest nucen chopiti se svého meče. O ostatní se pan Lagardéra postará.

— Zcela spravedlivo, — zašeptal vladař; — slibuji to na památku mého drahého ubohého Filipa . . . Kdyby snad bylo panu de Lagardérovi něčeho třeba...

— Výsosti, pan Lagardéra žádá o jedinou věc.

— Nuže?

— O mlčelivost . . . Neprozřetelné slůvko mohlo by pokaziti vše.

— Budu němý.

Hrbatý se chystal na odchod.

— Ještě něco! — zastavil jej vévoda Orleánský. — Kdy přijde?

— Za dvě hodiny! — A hrbáč zmizel.

— — — — — — — — — — — —

— Nu, pořídils? — tázal se ho vrátník.

Hrbáč stiskl mu místo odpovědi zlatý lujdór do dlaně.

— Nebuď zvědav; avšak nyní chci se podívati na ples! — řekl s humórem.

— Maková horo! — zvolal Blanda. — Jak by ne, takový hezký tanečník!

— Chci ještě více, — pravil hrbatý. — Přeji si, abys mi půjčil klíč od své lože zahradní.

— A co s ním, človíčku?

Hrbáč mu vtiskl druhý lujdór.

— Inu, měj si, mužíčku, když mermomocí chceš, klíč od mojí klece, — usmíval se starý partika.

— Konečně chci, — doplňoval hrbáč, — abys mi přinesl do lóže ranec, který jsem ti dnes ráno svěřil.

— A kápne za to zase zlaťák?

— Kápnou dva!

— Výborně! Oh, jakýs ty znamenitý mladík! Sázím, že máš za lubem milostné pletky . . .

— Snad, — řekl hrbáč usmívaje se.

— Ale musíte míti vstupenku, vzácný panáčku, — podotýkal veselý stařec, — neboť halapartny gard francouzských nežertují! . . .

— Nestarej se, — odvětil hrbáč; — jen přines ranec.

— Ihned, mužíčku. Jděte chodbou, obraťte se pak na pravo, vestibul jest ozářen, přestoupíte perron . . . Bavte se dobře! Mnoho štěstí!

XIX.

Vzpomínka na tři Filipy.

Příliv do zahrady stále mohutněl. Zejmena v okolí Dianina loubí, jež sousedilo s oddělením Jeho Výsosti královské, panovala hotová tlačenice. Každý chtěl věděti, proč se asi vladař nedostavuje.

Ve stanu pod regentovými okny karbanili lehkomyslní hýřilci zase dále a dobírali si Pejrola, jenž věren svému charakteru i nyní hrál falešně se štěstím báječným.

— Pánové, pánové, — zvolal Nosse přicházeje z venčí, — udeřte kartami; hrajete na doutnající sopce! Pan Čmuchal právě vyslídil dva tucty spiklenců, jichž polovina jest hnusnější než sám Catilina! . . . Vladař ulekán uzavřel se s černým mužíčkem, aby vyzvěděl na něm svůj osud.

— Trali, hrali! — děl kdosi. — Což je černý mužík kouzelníkem?

— Od hlavy až po patu, odpovídal Nosse. Předpověděl regentovi, že se pan Law utopí v Mississippi a že si vévodkyně Berryová vezme za druhého manžela ťulpasa Rioma!

— Potichu! Potichu! napomínali moudřejší.

Ostatní spustili nehorázný smích.

— O jiném se vůbec nemluví, pokračoval Nosse; — černý mužík také věštil, že Dubois dostane kardinálský klobouk.

— To je rámus! podotkl Pejrol.

— A že pan z Pejrolů, doložil Nosse, — stane se počestným mužem ještě nežli zemře!

Veselost propukla nyní plnou měrou; pak se všecko vzchopilo od stolu a pádilo ke vchodu, když Nosse zvolal:

— Hle! Tamhle přichází!

Nikoli vladař, nýbrž černý mužík.

Každý jej ihned poznal podle hrbu, an zkrouceným hnáty zvolna sestupoval po perronu besídky. Jeden z gardistů jej zastavil. Ale hrbáč ukázal vstupenku a vcházel do zahrady s dvojsklivcem v ruce, chvílemi pokukuje po dekoracích slavnostních jako znalec, pak zase čině zdvořilé a obratné úklony damám. Na tváři měl černou sametovou masku.

Hráči jej pozorně stopovali. Nejdbaleji ze všech bez odporu pan Pejrol.

— Kýho výra, jaký trpaslík? zvolal konečně Šavrda; věru . . . skoro bych . . .

— Ovšem že! děl Navej.

— Co? ovšem? ptal se tlustý Oriol, jsa krátkozraký.

— Toť mužík z dnešního rána, co najal psí boudu!

— Ezop II., řečený Jonáš.

— Nemožno! řekl Oriol; — taká nestvůra v kabinetu vladařově?

Pejrol si myslil: — Co asi vyřizoval s Jeho Výsostí? To nedochůdče se mi nikdy nelíbilo!

Černý mužík se blížil. Zdálo se, že si ani nevšímá tlupy shromážděné u vchodu indického stanu. Lorňoval, usmíval se, pozdravoval. Nebylo na plesu človíčka menšího, veselejšího a uhlazenějšího.

Byl již dosti blízko, že bylo slyšeti, jak si bručel mezi zuby:

— Rozkošné! rozkošné!... Všecko velmi hezké!... Jenom J. K. Výsost dokáže cos takového . . .

Také uvnitř stanu ozvaly se hlasy. Jiná skupina zaujala místa u stolu opuštěného našimi karbaníky. Noví příchozí byli vesměs lidé starší a hodnostové.

Jeden z nich řekl:

— Nevím, co se udá o, ale právě jsem viděl, jak z rozkazu vladařova byly zdvojnásobeny stráže.

— Vladař se nedá spatřiti!

— Čmuchal prý pobíhá, jakoby honil.

— A Gonzága nebyl připuštěn!

Naši hráči jali se naslouchati, avšak příchozí spozorovavše to, stlumili hlasy.

— Tuším, že se něco chystá! děl Šavrda.

— Ptejte se hádače! žertoval Nosse.

Černý mužíček jej pozdravil s usmívavou tváří.

— Zajisté, pravil, — že něco . . . ale co?

Vytíral si pečlivě binokl.

— Zajisté zajistě, pokračoval, — něco . . . něco nenadálého . . . Hehehe, chechtal se a vložil do svého drnčivého hlasu zvláštní tajuplný přízvuk. — Přicházím z teplého místečka . . . a zima mne obrazila . . . Do-

volte, páni, abych vešel do vnitř . . . budu vám povděčen . . .

Otřásl se. Karbaníci se rozestoupili, když s úklonami do stanu se plížil. Hrbáč sklonil hlavu před usedlými hodnosty a pravil spokojen:

— Ano, ano, něco se děje . . . vladař je zamyšlen, garda zdvojena, ale nikdo neví, na čem jsme. Pan vévoda Trezma to neví a je guvernérem Paříže; pan Čmuchal také neví a je policejním řiditelem. Víte vy něco, pane z Rohanů? Či vy snad, pane Sentero, anebo vy, mladí pánové? pravil, obrátiv se ke hráčům, kteří mimovolně couvli.

Nikdo neodpovídal. Pánové, kníže Rohan a hrabě Sentera, sňali škrabošky. Tak se činívalo, když měl neznámý býti zdvořile přinucen, aby ukázal tvář.

Hrbáč usmál se a uklonil, řka:

— Nevedlo by k ničemu, pánové . . . vždyť jste mne nikdy nespatřili.

— Nuže, pověz aspoň, oč vlastně běží, krásná maškaro! zvolal Rohan netrpělivě.

Hrbáč zůstal chvilku jako zamyšlen. Náhle se dal do jízlivého smíchu.

— Věříte ve strašidla? ptal se. — Haha! Kdo věří v ně o polednách? Nikdo a má-li dobré svědomí, nevěří v ně ani v klášterní kobce o půlnoci. Avšak upokojte se, pánové, nejsem strašidlo. Táži se vás jenom: vzpomene si zde u dvora někdo na člověka, zemřelého před dvaceti lety?

— Kam s tím bije? vzkřikl Šavrda nedočkavě.

— Netáži se vás, pane markýzi, neboť to byl rok vašeho narození. Já mluvím k mužům, kteří se mohou vykázati šedinami. Náhle pak změniv ton, pokračoval:

— Ano, před dvaceti lety byl to galantní vznešený

princ . . . mladý, statný, bohatý, šťastný a milovaný... postavy rekovné, s tváří archanděla . . . Měl všecko ... všecko, co bůh dává miláčkům toho světa . . .

— Kde však nejlepší věci mívají nejhorší osud! přerušil jej Šavrda.

Mužík mu sáhl po rameně a řekl laskavě: — Vzpomeňte si, pane markýzi, že slova někdy lhou a že jsou slavnosti bez zejtřků . . .

Šavrda zbledl. Hrbáč vrátil se ke stolu.

— Mluvím k šedinám, opakoval. — Tedy k vám, pane barone Huňatý, kterýž byste dnes dřímal šest stop pod flanderskou půdou, kdyby nebyl někdo roztříštil lebku zákeřníka, který vám klekl na hruď.

Starý baron, jenž, mimochodem řečeno, patřil k opoziční straně protivladařské, zůstal s otevřenými ústy zírati, neschopen odpovědi.

— K vám, pane z Marilaků, jehož dcera k vůli témuž někomu zastřela si tvář klášterním závojem. K vám, kníže Rohane, jenž jste s ním měl rozepři k vůli slečně Feronové, své milence . . . k vám, pane vévodo Sentero, kterýž jste proti němu jednoho večera prohrál jeden zámek . . .

— Nevers! zvolalo dvacet hlasů současně. — Filip Neverský!

Hrbáč sejmul klobouk a pronesl zvolna:

— Filip Neverský, vévoda Lorén, zavražděn pod hradbami zámku Kajlů Tarridských 24. listopadu 1697!

— Zavražděn zbaběle od zadu! zahučel Rohan.

— Úkladně! podotkl Sentera.

— Nemýlím-li se, děl Rohan, — přikládala se vina markýzi Kailovi, otci paní kněžny Gonzágovny . . .

— Otec mi o tom často vyprávěl, řekl Navej.

— Můj otec byl přítelem vévody Neversa — pravil Šavrda.

Pejrol poslouchal a krčil se.

Hrbáč pokračoval hlasem tichým a hlubokým:

— Všechno pravda, ale vrahem nebyl Kajlus-Tarrides!

— Nýbrž?

— Kdo tedy?

Černý mužík nezdál se býti nakloněn ochotně odpovídati. Pokračoval lehkým žertovným tónem, jímž byla zakryta trpkost:

— Říci, kdo? To by byl pěkný hřmot! Pravím, pekelný hřmot! . . . Ostatně se nebude celý týden mluviti o ničem jiném. V příštím témdni bude se mluviti o tom méně . . . Vždyť již měsíc po události tarridské málem každý, kdo ještě se o Neversovi zmínil, pokládán byl za ospalce, anebo za propuštěnce z domu choroduchých! . . .

— Avšak J. K. Výsost, — vskočil do řeči kníže Rohan, — činila, seč byla . . .

— Ano, ano vím . . . J. K. V. byl jedním ze tří Filipů a chtěl pomstiti nejlepšího přítele . . . Ale jak? Zámek Kajlů je na konci světa . . . . Noc ze 24. listopadu zůstavila si své tajemství. Ani se nemusím zmiňovati o úsilí knížete Gonzágy, vždyť je zde mezi námi jeho důstojný vykonavatel pán z Pejrolů . . . Ale nic nebylo naplat. Žádná stopa . . . žádný důkaz! Volky nevolky musilo se všecko odložiti na zdař bůh!

Za hrbáčova vypravování nezanášel se Pejrol leč jedinou myšlenkou, upláchnouti a dáti Gonzágovi výstrahu. Setrval jen, aby seznal, jak daleko dospěje odvážný hrbáč u zrádném odhalování. Zmiňovati se o 24. listopadě bylo šlechetnému faktotu tolik, jako lehtati oprát-

kou po hrdle. Ostatní přítomní však jevili na tvářích živou zvědavost. Důvěrníci Gonzágovi vyjma Pejrola byli vesměs příliš mládi, aby mohli býti podezříváni. Skutečně ani netušili, že nad hlavou Gonzágovou visí Damoklův meč na tenké niti.

— Avšak, pánové — pokračoval černý mužík vážně, — hodina přijde, at dříve či později, kdy vzejde boží posel, třeba jako strašidlo z hrobu a prozradí jméno vrahovo! Bude-li silen, vykřikne je hlasitě . . . bude-li sláb, pošeptá je do ucha někomu, kdo jest mocen! ....

— Jaké jméno ? — tázal se Rohan.

— Známe je ? — ptali se soudobně Šavrda a Navej.

— Zda jméno znáte ? — počal opět hrbatý. — Co na tom sejde ? . . . Čím jste ? Co zmůžete ? . . . Jméno vrahovo ohromilo by vás jako výbuch sopky. Avšak na prvním stupni trůnu zasedá muž, který rád stal by se mstitelem. K němu právě dopadl hlas ze mraků: „Výsosti, vrah je zde! Vrah nalezá se mezi zástupy vystrojených! Vrah včera zasedal při vašem stole, zasedá a bude zasedati . . . .“ A mstitel počne se rozhlížeti po zástupu a zkoumati tváře spoluhodovníků. „Výsosti, den co den tiskne vám vrah ruku svou pravicí zkrvácenou!“ A mstitel se vzchopí a řekne: „přisám živý bůh, že spravedlnosti bude učiněno zadost!“

Podivno! Všichni, jak zde byli shromážděni, začali se ohlížeti po sobě zrakoma nedůvěřivýma.

— Nyní víte, pánové, — doložil hrbáč — proč regent Francie jest starostliv a proč garda paláce zdvojena . . .

Pozdravil a chtěl odcházeti.

— Jméno! — vzkřikl Šavrda.

— Pověz jméno! — naléhal i tlustý Oriol.

— Což nechápete, — vykládal Pejrol, — že drzý šašek si z vás tropil dobrý den?

Hrbáč stanul na prahu stanu. Přiložil dvojsklivec k očím, rozhlédl se po zástupu a zaskřehotal:

— Ha, ha, ha! Stali jste se navzájem k sobě nedůvěřivi! Každý vidí v sousedu vraha! Nebojte se! Vrah není mezi vámi! Ale podívejte se, pan z Pejrolů odchází! Jaká škoda! Mohl se ještě něčeho dověděti!

Faktotum mizelo skutečně za skupinou palem a ubíralo se směrem do paláce.

Šavrda chopil rámě hrbáčovo.

— Zná vladař jméno? — tázal se.

— Inu, pane markýzi, — odvětil černý mužík, — pan vladař je dobré kníže . . . ale neví všecko . . . . kdyby věděl, hanbil by se . . . Avšak buďme veselí, pánové, vždyť jsme na šibřinkách . . . A nezlobte se na mne . . . jsem jen chudý hrbáč. Nezasluhuji vašeho opovržení... Nabízím vám pro zítřek svůj hřbet, abyste na něm podepisovali kupní smlouvy . . .

Staří páni se smáli odcházejíce.

Také mladá chasa se rozprchla, neboť ze salónů ozvala se hudba, vyzývající k tanci.

Černý mužík osamotněl. S úsměvem vytáhl z kapsy závitek a rozbalil. Na listině bylo psano:

„My, Ludvík, z boží Milosti král francouzský a navarrský atd.“

Na konci listu byl podpis Filipa, vévody Orleánského a Čmuchala, policejního ředitele.

— Všecko jak náleží! — pochvaloval si hrbáč. — Po dvaceti letech zas jednou mohu vztýčiti hlavu, podívati se lidem do očí a vrhnouti jméno své na hlavu stihatelů svých... Slibuji, že dovedu výsady použíti!...

XXX.

Růžová domina.

Průvodným listem dávána byla kavalíru Jindřichu de Lagardérovi volnost, přijíti a přebývati v království pod zárukou vlády a opustiti bezpečně území francouzské dříve či později, ať by se stalo cokoli.

— Ať se stane cokoli! — opakoval hrbáč několikráte. — Vladař by to mohl překroutiti . . . ale on je poctivec a stojí v slovu. Ať se stane cokoli! Nyní má Lagardéra bílý list. Učiníme mu vstup pohodlný a dej bůh, aby manévroval šťastně!

Podíval se na hodinky.

Indický stan měl dva východy. Několik kroků ode druhého vinula se stezka, vedoucí přes palmoví k zahradní loži vrátníka Blandy. Jako obyčejně bylo místo tmavo, ale dnes bylo bedlivě hlídáno gardisty.

Když hrbáč ze stanu vykročil, spatřil u palmoví armádu Gonzágovců, která patrně nenalezla v přeplněných salónech zalíbení a vrátila se zpět na čerstvý vzduch. Právě mluvili o něm. Oriol, Tyran, Nosse, Navej a jiní chechtali se z plna hrdla, ale Šavrda byl zamyšlen.

Hrbáč neměl ani času nazbyt, neboť nezastaviv se, šel přímo k nim.

Rozestoupili se, aby mu dali volný průchod.

— Á! Á! — zvolal, jakoby teď teprve je byl poznal. — To jste vy, pánové! Poroučím se do vaší přízně!

— Na slovíčko! — zastavil jej Šavrda.

— Slov kolik chcete, — odvětil úslužně černý mužíček.

— Nuže, povězte mi, zda váš výrok o slavnostech které nemají zítřka, týkal se osoby mé!

— Ano vaší, markýzi!

— A nechtěl byste mi jej vyložiti, pane?

— Markýzi, nemám času!

— Což přinutím-li vás?

— Markýzi, varuji vás! Co by se řeklo, kdyby pan markýz Šavrda zápolil s Ezopem II., zvaným Jonášem, a kdyby náhodou hrdinsky zabil toho nájemníka psí boudy?

Pozdravil a odcházel.

Šavrda zůstal oněmělý.

Všichni si ho dobírali.

V salonech, kde nyní hudba hlaholila a tance proudily, byl kníže Gonzága hrdinou dne. Všecky vznešené dámy byly jeho zjevem okouzleny. Snad mu k tomu dopomáhal zvláštní jeho poměr k manželce, který měl do sebe cosi nepopíratelně svůdného a romantického.

Jaký to muž, který dvacet let dovede trpělivě snášeti a vůči opovržení chová se s neúmornou laskavostí! Toť hotový apoštol a mučenník!

Gonzága právě se poroučel od vévodkyně Orleánské, když mezi peřejemi jedněch dveří zpozoroval vyčouhlou a jaksi nápadně vyděšenou postavu svého Pejrola.

Pokynul mu a faktotum uřícené přiběhlo.

— Paní kněžna přišla na ples! — hlásilo. Gonzága nebyl zaražen.

— Již zde? — pravil klidně. — Kde? Musím ji uvítati a uvésti!

— Ještě něco, — vyhrkl Pejrol. — Také hrbáč jest zde!

— Vím též, vždyť jsem mu sám daroval vstupenku!

— Ale já tomu chromajzlíkovi nedůvěřuji!

— Proč?

— Bavil se více než půl hodiny s vladařem!

— S vladařem! opakoval Gonzága udiven.

Faktotum vypravovalo, co slyšelo.

Když bylo hotovo, usmál se Gonzága pohrdlivě.

— A myslíš, — řekl, — že jeho domněle zrádné výpovědi mají většího významu nežli titěrné komedie, jaké každý hrbáč rád jiným na odiv staví, chtěje se učiniti zajímavým? Co pak jsi neprohlédl, že ten matonoha jest věrným naším panošem?

— Toho bych se nikdy nedomýšlel ...

— Vidím, že jsi zůstal slepcem, jako vždy! Ale jisto jest, že mi jeho počínání vnuklo znamenitou myšlenku! Především ale mi vypravuj, co se událo v havířské ulici.

— Vaše rozkazy byly přesně vykonány. Nevkročil jsem do paláce, dokud jsem se vlastníma svýma očima nepřesvědčil, že byla nosítka dopravena do besídky u sv. Jakuba.

— A doña Cruz? !... či vlastně slečna Neversovna?

— Doña Cruz musí býti zde ....

— Vyhledáš ji! ... dámy jsou na ni žádostivy... mám vše připraveno ... ona bude míti znamenitý úspěch ... A nyní vraťme se k hrbáči. Co řekl vladaři?

— To právě se neví!

— Ale já vím! — usmál se kníže. — Řekl vladaři: vrah Neversův existuje ...

— Pst! — děl mimovolně pan de Pejrol a zachvěl se po celém těle.

— Učinil velmi dobře, — pokračoval Gonzága nijak nerozčilen. — Vrah Neversův existuje. Proč bych toho zatajoval, já, manžel Neversovy vdovy, já přirozený

mstitel, zákonitý soudce? Vrah Neversův existuje! Chtěl bych, aby celý dvůr zde stál kolem a slyšel ta slova.

Pejrol cedil čelem mastné krupěje potu.

— A poněvadž existuje, — pokračoval Gonzága, — u sta hromů! vypátráme ho! —

Zamlkl a podíval se svému vykonavateli do očí.

Ten se třásl a svaly lícní škubaly mu křečovitě po tváři.

— To však znamená pohrávati si s ohněm, velmožný pane! — zajíkl se.

— To znamená, milý brachu, že mám myšlenku, kterou mi vnukl vtipný hrbáč! Jen divno, proč a jakým právem začíná se stavěti bez našeho vědomí na vlastní nohy! .... Posvítíme si na něj. Přechytralé hlavy propadávají předčasné smrti....

Pejrol pozvedl čelo. Konečně přestal velitel mluviti nesrozumitelnou hebrejštinou!

Velitel vzal jej pod paží a vyvedl na střední balkon, kde nikoho nebylo a odkud jevila se oku úchvatná vyhlídka na ozářenou a oživenou zahradu.

Spatřili dámu v nádherný, přísně dvorský háv oděnou, jejíž obličej zahalen byl černým dominem a kteráž byla zavěsena v rámě stříbrovlasého kmeta.

— Poznal jsi ji? — tázal se Gonzága.

— Nikoli!

Pod balkónem se dáma zastavila.

— Přijmete můj dík, pane presidente, za laskavý průvod, — pravila jasným hlasem.

— A nebude mi již té noci přáno, velmožná kněžno, být vaším oddaným sluhou? — tázal se kmet.

— Za hodinu shledáme se zase na tom místě!

— Tedy president Lamoañon! — zahučel Pejrol.

President pozdravil a zmizel v postranní alleji.

Gonzága řekl:

— Zdá se mi, že paní kněžna nenalezla čeho vyhledávala. Neztraťme ji z očí!

Maskovaná dáma, skutečně kněžna Gonzágova, obrátila se směrem k vodojemu.

V zástupech znovu zarojilo. Rozneslo se, že přichází vladař a dobrý pan Law, druhé osobnost v království!

Malý král neplatil ještě nic.

— Máme snad ještě té noci sáhnouti hrbáčovi na zub, velmožný pane? — tázal se jednatel.

— Zdá se mi, že máš na spěch? usmál se kníže.

— Oh, vy byste nežertovul, kdybyste jej byl slyšel, on mluvil o hrobech, jenž se otevrou ... o duchách ... o spravedlnosti nebeské ...

— Neslyšel jsem ho, ale vím vše .... Avšak splní-li té noci slib, který učinil ... a on jej splní, za to stojím! ... pak splníme i my slib, který on učinil vladařovi v ...sem jméně ... Muž má přijíti na tento ples ... nepřítel mého života ... týž, před kterým vy všichni třesete se jako baby....

— Lagardéra! .... zašeptal Pejrol.

— Tomuto muži, jenž doufá, bůh ví jakých dosící úspěchů, tomu muži strhneme v osvětleném sále před celým shromážděním škrabošku a řekneme: hle toť vrah Neversův.

— — — — — — — — — — — — —

— Viděls? — tázal se Navej.

— Na mou čest, řekl bych, že to paní kněžna! — odvětil Žiron.

— Samotna mezi davy! Bez kavalíra i pážete!

— Ona někoho hledá!

— Hrome! To je hezká holka! — zvolal Šavrda pojednou se probudiv ze své melancholie.

— Kde? Tam to růžové domino? Vskutku hotová Venuše!

— Bude to asi slečna Klermontová a hledá mne! — řekl Nosse.

— Hlupče! — vzkřikl Šavrda. — Což nevidíš, že to je paní maršálová a že se ohlíží po mně, zatím co maršálek se plahočí s ruským vyslancem.

— Padesát dukátů na slečnu Klermontovu!

— Sto na paní maršálkovou!

— Pojdme se zeptat!

Oba třeštilové řítili se.

Viděli jen, že za spanilou neznámou kráčejí dva nemotorní zbrojnoši o sáhových palaších, z nichž jeden byl by nosem rád brázdil nebe, druhý pak jaksi plaše se rozhlížel po četné společnosti, ačkoli byl maskován, jako jeho soudruh.

Mladíci poznali, že to není ani slečna Klermontova, ani maršálková.

— To je dobrodružství! — zvolal Šavrda.

Oriol, jenž pomocí Gonzágovou stal se v posledních dnech šlechticem, hořel nedočkavostí vykonati něco, čím by si zasloužil stříbrné ostruhy.

— Pánové, — řekl, naparuje boky, — což aby to byla slečna Nivella?

Každý mu přenechal slovo, jakmile započal o své Nivelle. Baletka ta stála ho v posledních šesti měsících na padesát tisíc tolarů.

Spanilá neznámá byla na rozpacích. Její pohled pátral po skupinách.

Oba žoldnéři asi o 12 kroků pozadu sledovali každé její hnutí.

— Jděme přímo, bratře Měkochloupku!

— Kokardo, příteli, kráčejme přímo!

— Hromado děravá! Nejedná se o žádný žert! Diblík hrbáč mluvil ve jménu Lagardéry!

Tak již asi hodinu ubohá Růženka bloudíc davem, hledala nadarmo Jindřicha, svého přítele.

Setkala se s kněžnou Gonzágovou a málem byla by se již utekla k ní o útočiště, neboť pohledy vínem rozjařených mladíků ji lekaly. Ale jak dosáhnouti ochrany vznešené cizí dámy?

Růženka neodvážila se poprositi.

Ostatně spěchala, aby dosáhla loubí Dianina, kde bylo vykázané jí dostaveníčko.

— Pánové, — děl Šavrda, — to není ani slečna Klermontova, ani maršálková, ani víla Nivella . . . aniž kterákoli jiná z našich známých krásotinek. To je zcela nové, svěží poupě. Avšak měšťanská dcerka nenesla by se jako královna; venkovanka neměla by tak okouzlující půvab, dáma ode dvora nejevila by tak rozkošné rozpaky. Mám návrh.

— Ven s ním! — volalo se odevšad.

A kruh blouznilů tiskl se kolem markýza.

— Ona někoho hledá, není-liž pravda? — pokračoval.

— Skoro jistě, — odvětil Nosse.

— Ano, hledá, ale to není návrh!

— Nuže, navrhuji, — uzavřel markýzek, — aby děvčátko nenalezlo, čeho vyhledává.

— Bravo! Bravo!

— Místo hledaného, ať se setká s někým z nás!

— Výborně! Výtečně! Ať žije Šavrda!

— Ale koho?

— Mne! Mne! Mne! — volal kruh.

— Pánové, — zvolal Šavrda velitelsky. — Ucházky jsou předčasny. Teprve až vydobudeme děvu strážníkům, budeme metati kostky, losy nebo kartky, komu připadne čest býti jejím průvodčím.

Názor tak moudrý došel obecné pochvaly,

— Skokem tedy — křikl Navej.

— Ještě okamžik, pánové! — řekl Šavrda — já si osobuji právo býti velitelem výpravy!

— Dobrá. Buď si! Vzhůru!

— A ještě něco, pánové, zde náhodou přichází podobné růžové domino.

Skutečně přicházela švarná, veselá balerina Cidalisa přímo k mladíkům.

— Drahoušku, — oslovil ji markýzek. — Zde náš Oriol, šlechtic, slibuje ti sto pistolů, prokážeš-li nám věrnou službu . . . Jedná se o to, odvrátiti tamhle ty dva chundelaté psy od jejich růžové velitelky a vésti je za sebou, aniž by poznali, že se spletli.

— Smím se při tom smáti? — tázala se Cidalisa.

— Podle chuti, — odvětil Šavrda.

Ani Oriol neprotestoval proti stu pistolů, když se o něm řeklo, že je šlechticem.

Vše souhlasilo.

Baletka plížila se od skupiny ke skupině mezi Růženkou a našimi sekáči. Současně operovala tlupa hejsků markýzem řízena, aby zaskočila oba reky, druhá tlupa měla Růženku odříznouti.

Kokarda dostal štulec loktem.

Vyrazil svoje strašlivá šídla račí a sáhl na jilec, ale Měkochloupek mu pošeptal:

— Jen přímo!

A rozčepejřený krocan se uchlácholil.

Do Měkochloupka teď někdo se strany práskl, až klopýtl a vrávoral. Teď řekl Kokarda:

— Jen přímo! — když viděl, jak se profousovi v očích zajiskřilo.

Po chvíli šlápl někdo Gaskoňci na kuří oko, fráterovi pak zapletla se nikoli náhodou palaš mezi nohy.

— Přímo!

— Přímo!

Tyran si dodal kuráže a řekl mistru mečíři, že je nemotora, Žiron pak Měkochloupkovi do tváře, že je hňup!

— Jděme přímo! Jděme přímo!

Ale uši obou reků byly červené jako krev.

— Prašivinko, — zahučel Kokarda při čtvrtém nárazu, — mně se zdá, brachu, že nás škádlí!

Měkochloupek jenom popadal dech, neodpověděl, když se k němu Tyran zase přitočil poněkud neprozřetelně, dostal nehoráznou ťafku přes hubu.

Kokarda ulevil si oddechem hlubokým. Měl radost, že nebyl on, co začal. A poněvadž řež byla zahájena, dostali z nenadání Žiron a neviňoučký Oriol co proto a mžikem váleli se v písku.

Malý okamžitý shon. Nežli se vyjasnilo, měl Šavrda s druhou tlupou čas obklopiti Růženku.

Kokarda a Měkochloupek postupovali zase přímo ku předu. Měli před sebou růžové domino. Jen že jim nenapadlo, že by to mohla býti baletka, která si vydělává sto pistolů.

— Jděme přímo!

Růženka zatím ztrativši své nohsledy a nevědouc kudy kam, byla nucena říditi se pohybem hejsků ji obklopujících. Tito tvářili se, jako by ustupovali hrnou-

címu se zástupu a mířili jako mimovolně k lesíku rozloženému mezi vodojemem a loubím Dianiným.

Ve středu lesíka byla portýrská lože Blandova. Kolem ní točily se úzké stezky. Zástupové brali se cestami širokými, pěšiny zůstávaly téměř opuštěny. Za loží nacházela se stinná alej habrů, kde vládlo skutečně úplné ticho.

Tam zaplašili Růženku.

Šavrda sáhl rukou po její masce.

Jí vydral se z hrudi silný výkřik. Bylať poznala mladého muže z Madridu.

Na výkřik otevřela se lóže portýrova. Na prahu jejím objevil se muž štíhlé postavy cele zahalený v domino barvy černé.

V ruce měl obnažený meč.

— Nelekejte se, slečinko, děl markýzek; pánové a já jsme jednomyslně vašimi obdivovateli.

A pokoušel se ovinouti rámě kol jejího pasu.

— Pomoc! zvolala.

Ale jen jednou neb Albert ze zadu vsunul jí hedvábný šátek přes ústa.

Jediné zvolání však dostačilo.

Černé domino vzalo meč do levice, pravicí chopilo markýzka za límec a smyklo jím do mechu. Albertovi dostalo se téhož osudu.

Deset mečů vylítlo z pochev.

Ale domino již třímalo kord v pravici, vyrazilo dvěma seky rapíry v popředí se deroucích Žirona a Nosseho.

Oriol za nimi nepostupoval. Novopečený šlechtic myslil, že nejlépe dobude si ostruh, vezme-li do zaječích a bude křičeti o pomoc.

Montalbán a vikomt Fára pustili se v šerm. Montalbán klesl na koleno poloomráčen ploskou ranou do ucha. Fára odnesl ohyzdný šrám na obličeji.

Gardy francouzské spěchaly sem na povyk. Mladí dobrodruhové rozprášili se jako hejno špačků.

Zaslechli ještě, jak se dvéře vrátníkovy lóže opět zavřely.

Gardy přišly po funuse s křížkem.

Nezastihly nikoho.

— U sta ďáblů! děl Šavrda když v tlačenici opět se shledal s Navejem. To byl výprask! Buďme upřímni! S tím chlapíkem se musím ještě setkat, aspoň abych mu učinil poklonu.

Žiron a Nosse přijechali s hlavou sklopenou. Fára držel si šátek na tváři a Montalbán schovával rozmáčknuté ucho, jak mohl. Také ostatním nebylo volno, každý tutlal v sobě, co dostal. Jediný tlustý Oriol vyšel nedotknut.

XXXI.

Dcera Mississipi.

— Balet! Balet!

— Jeho Výsost královská!

— Kněžny!

— Tamtudy! Tamhle!

— Pan Law! Zde! Pan Law!

— Netlačte se, u čerta! Kam se derete? Každý má místa dosti!

— Nezevlujte, hýbejte se?

— Nějaký rýpal! Pobuda! Z mokré čtvrti!

Nával, výkřiky, veselý ryk, pak mačkanice, pošlapané nohy, klení, zlolání, úpění žen.

Ovšem, jen některých žen. Jeť mnoho jiných, kterým jest hotovou rozkoší vmísiti se do tlačenice. Neběží jim o to, aby něco viděly; snášejí útisky se všech stran, trpí a jsou blaženy.

. — Pan Law! Podívejte se, jak stoupá na estrádu vladařovu!

— Jak je červený! Ten asi hodoval!

— A jak je regent bledý! Bude míti špatné zprávy ze Španěl.

— Ticho! Mlčet! Balet! Balet!

Orchestr, který zatím rozložil se kolem vodojemu, zahájil rozkošnými zvuky produkci.

Naproti tvořil palác královský polokruh, v jehož pozadí uchystáno bylo jeviště. Při jednom boku paláce upraven výstupek pro vladaře, jenž zasedl zde s panem Lawem, ministry a nejvyššími hodnostáři království. Estráda vroubena byla jako květnatým věncem dvěma řadami vznešených dvorských dam.

Po prvním odstavci hudby vyhrnula se opona.

Bylo viděti krajinu Lujsiánskou s obrovskými prastromy, kolem nichž vinuly se liány jako hroznýši. V pozadí naznačena byla na jedné straně divoká prézie, na druhé ohromná řeka zlata, Mississipi, matka vod.

Po její březích skotačily v bujných houštinách lopotvárné, lehkooděné indiánky věnčené lesklými péry; bojovníci napínali lučiště, máchali tomahawky, kolem ohniště pak zasedali vážní starci s dýmkami, opásaní sbírkou skalpů.

Hlučný potlesk rozlehl se kolem.

Potlesk od estrády, potlesk celé zahrady vyplněné davem.

Oriol třepal rukama jako šílenec. Spatřil svoji slečnu Nivelu, tančící mezi baletkami první úlohu jakožto dcera Mississipi.

Vyskytli se ovšem mezi diváky i staří bručilové, kterým se zdála pavučinovitá, průhledná toaleta indiánek trochu příliš svobodnou a divokou, avšak ti nespokojenci mizeli jako kapka v moři v záplavě všeobecného nadšení.

Pan Law mohl býti spokojen s výsledkem. Lid pohlížel na něho, jako na mocného poloboha, na modlu bohatství a štěstí.

Ale jestliže přítomná spousta lidí kochala se a výskala radostí, dvé duší bylo, které nebraly účastenství na obecné rozjařenosti: Kokarda a Měkochloupek. Oba ubírali se přísně asi deset kroků za růžovým dominem slečny Cidalisy, které jim však najednou zmizelo, jakoby se do země propadlo.

Stalo se to za vodejemem u stanu vystlaného umělými listy palmovými.

Sekáči chtěli se tam podívati, ale dva gardisté nastavili bajonety.

Stan totiž byl oblékarnou a shromáždištěm dam sboru baletního.

— Šídla račí! Kamarádi . . . chtěl vykládati Kokarda.

— Zpátky! bylo mu odpověděno.

— Ale statný příteli . . . začínal Měkochloupek.

— Zpátky!

Oba pohlédli na sebe soustrastně. Pěkně vymňoukli

svou úlohu! Dali si uletět ptáčka, jenž byl svěřen jejich péči. Všecko ztraceno!

Kokarda podal Měkochloupkovi ruku.

— Dělali jsme, co se dalo! — řekl.

— Nešlo! Nešlo! Štěstena ukázala nám hřbet!

— Konec všemu! Víš co nás čeká? Spral mne ďas! Jezme a pijme, dokud ještě jsme . . . a pak . . . pak, v a à D i o s! jak říkají ve Španělsku!

— Přál bych si aspoň, — vzdychl fráter, — abych skonal ranou do hrudi!

— Proč to?

— Poněvadž by se jinak žádná od druhého pohlaví nemohla na mou mrtvolu podívati se zálibnou litostí, kdybych měl díru do hlavy!

— Prašivinko! — zahučel Kokarda.

— — — — — — — — — — — —

Balet trval asi půl hodiny. Dcera Mississipi Nivella a její víly Cidalisa se slečnou Duplantovou slavily triumfy. Všecky obrazy, skupiny a výjevy vynikaly nejen nádherou a přesným provedením ale i duchaplnou kombinací. K závěrku proslovil genius Francie několik veršů, spadajících na oslavu dobrého pana Lawa. Deklamovánka o „synu Kaledonském“, jejž bohové zanesli na nivy gallské, aby tam vypěstil bohatství a harmonii . . .“

Konec. Na to pokračováno v taneční zábavě.

Gonzága byl nucen za představení zaujati stanovisko na estrádě. Zdálo se mu, když se setkal s vladařem, že v očích vévody Orleánského čte jakousi změnu. . . . Snad se jen klamal zlým svědomím, neboť J. K. V. vítala jej s čackou upřímnou bodrostí, jako vždy dosud.

Než vykročil na estradu, dal Gonzága rozkaz Peyrollovi, aby neztrácel paní kněžnu s očí a ihned dal

zprávu, kdyby se přiblížil někdo neznámý. Po celou dobu představení nepřišlo poselství žádné.

I potom zůstala kněžna sedět v ústraní.

Čekala.

Polo uspokojen odebral se tedy kníže s faktotem do stanu indického, kde zatím mladá chasa již zase láteřila.

Nastalo na okamžik ticho, když vešel.

— Konečně vás vidíme, ujče! — řekl Navej, — již jsme byli nepokojni.

— Bez vás, drahý kníže, žádná slavnost! — volal Oriol.

— A, pozdrav bůh, strýčku, — oslovil jej Šavrda jaksi vážně. — Víš li pak, co se děje?

— Děje se mnoho! — odtušil Gonzága.

— Jinými slovy, — pokračoval Šavrda, — doneseno ti už, co se právě přihodilo?

— Já jsem velmožného pána již uvědomi — řekl Pejrol.

— A nemáš, strýčku, žádného podezření?

— Žádného.

— Nic tedy nevstoupilo ti do cesty? Nikdo by se nemohl postaviti mezi tebe a vladaře?

— Mohl by! — odpověděl kníže přemýšleje chvíli. jako by mu náhle bylo něco napadlo. — Muž jeden..,

— Jaký muž?

— Jste příliš mládi, abyste jej mohli znát.

— Jeho jméno?

— Muž ten mohl by, — pravil Gonzága povýšeným hlasem, — říci, která ruka kdysi zavraždila nebohého Filipa Neversského . . .

— Jeho jméno! opakovalo více hlasů.

— Kavalír Jindřich de Lagardéra!

— Ten je zde! — zvolal úžasle Šavrda. — Pak on vězí v onom černém dominu! Neboť jiný současník nedovedl by . . .

Markýzek se zarazil.

— Co by? — tázal se Gonzága živě. — Vy jste jej viděli?

— Měli jsme hloupou třenici . . . . Ostatně známe toho Lagardéru právě tak jen z pověsti, jako Adama a Evu. Jestli však, strýče, pravíš, že náhodou je zde na plesu . . .

— Kdyby zde byl, — přerušil jej kníže Gonzága, však by se nalezl muž, jenž by se osmělil ukázati Jeho Výsosti Královské prstem na vraha Filipa Neversského!

— To jsem já! — vyslovil za ním zvučný vážný hlas.

Gonzága zavrávoral tak prudce, že byl Nosse nucen zachytiti jej.

Při zvuku těch dvou slov hlasitě pronesených vzpřímila se paní Gonzágovna nedaleko odtud zasedající a zůstala nehybně státi s rukou na srdci, jež bušilo, jakoby chtělo prodrati se z hrudi.

XXXII.

Matka a dceřin nápadník.

Gonzága váhal obrátiti se. Jeho komonstvo zůstalo zamklé a zaražené, vid uc jeho zmatek.

Šavrda se zamračil.

— Jmenuje se ten muž Lagardéra? — tázal se, klada pravici na jilec svého meče.

Gonzága se konečně obrátil a vrhl pohled na člověka, jenž byl pronesl slůvka: To jsem já!

Člověk ten stál zde jako z mramoru, s rukama na prsou složenýma a tváří odkrytou.

Gonzága pravil hlubokým hlasem:

— Ano, to je on!

Kněžna poslouchala a neodvážila se přistoupiti. Zde tedy byl muž, jenž třímal osud její v ruce své!

Lagardéra měl na sobě kostým přísně dvorský, z bílého hedvábu a prošívaný stříbrem. Byl dosud Lagardérou krásným, ba krásným více než kdy jindy. Jeho postava, aniž pozbyla pružnosti, zmohutněla majestátně. Mužná rozvaha, ostrovtip a ušlechtilá vůle obrazily se na jeho tváři. Oheň zraků tlumen byl jakousi tklivou, pochmurnou dumou!

Strasť sluší velikánům.

On byl velký duch a trpěl.

Ale tělo měl z litiny. Jako sníh, dešť, vichr a bouře rozráží se o čela soch, tak suly se všecky boly, slasti i vášně jemu přes vysoké čelo, aniž tam zůstavily stopy.

Byl krásen, byl mlád. Přídech zlata brunatného, jakým slunce španělské obestřelo jeho líce, slušel dobře k rusému vlasu.

Na plesu bylo mnoho hávů rovněž bohatých a zářících jako Lagardérův, ale nikdo nedovedl jej tak nésti. Lagardéra měl vzhled královský.

Lagardéra neodpověděl ani mžikem brvy na zbrklé udatenství Šavrdovo. Pohlédnuv chvatně úkosem po kněžně, jakoby řekl: „Čekejte mne,“ uchopil pravici Gonzágovu a vlekl jej za sebou do ústraní.

Gonzága se ani nevzepřel.

Pejrol řekl tiše: Pánové, buďte pohotově!

Mladíci tasili a šli za soky.

Avšak i kněžna byla se vzchopila a zůstala státi mezi tlupou mládců a oběma nepřátely.

Pod širým dubem, na němž viselo mnoho lampionů, zastavil Lagardéra. Gonzága tázal se hlasem zjinačeným:

— Pane, co mi chcete?

Viděli si do očí. Oba bledí, oba zarputilí.

Po chvíli vzkypěla knížeti krev, snažil se vytrhnout ruku z pěsti kavalírovy a rozkřikl se po druhé:

— Pane, co mi chcete?

Ale pěst ocelová držela jej. Nejen že se nevymkl, nýbrž začal se znenáhla svíjeti, an mu Lagardéra chladnokrevně pravici povlovně, ale stále úžeji svíral.

— Vždyť to bolí! — zahnčel kníže a pot se mu řinul po čele.

Jindřich mlčel a tiskl pevněji.

Výkřik bolesti dušený vydral se Gonzágovi z hrudi.

Lagardéra stále chladný, stále němý, strhl mu rukavici z pravice.

Ukázal na obnaženou, táhlou jizvu a řekl s hlubokým pohnutím:

— To jsem vám naznamenal já!

— Ano, vy! — odtušil Gonzága skřípě zuby.

— Dnes poprvé patříme si tváří v tvář, pane Gonzágo, — pravil Jindřich zvolna — a nebude to naposledy . . . Až dosud měl jsem jen podezření . . . Teď mám jistotu . . . Vy jste Neversův vrah!

Gonzága se šklebivě usmál.

— Jsem kníže Gonzága — pronesl, vzpřímiv hlavu do výše. — Mám dosti millionů, abych zakoupil všecku spravedlnost světa . . . Vladař Francie vidí jen mýma očima . . . . Vy máte proti mně jedinou záštitu: svůj meč. A radím vám, abyste netasil!

Pohledl na svou tělesnou stráž.

— Vaše hodina ještě neodbila, kníže. Já však zvolím místo i čas. Kdysi řekl jsem vám: „Nepřijdete-li k Lagardérovi, přijde Lagardéra k vám!“ Vy jste nepřišel, nuže, zde jsem! Bůh je spravedliv a Filip Neverský bude pomstěn!

Lagardéra odvrátil se od něho a učinil kněžně opodál stojící hluboký úklon.

Kněžna přichvátala kvapným krokem k manželi svému a pošeptala mu do ucha:

— Podniknete-li něčeho proti tomuto muži, budete mít i se mnou co činiti!

Pak přistoupila k Lagardérovi a podala mu ruku.

Gonzága byl dosti sebemocen, aby ututlal vztek, jakým zavřela mu krev.

Řekl, vrátiv se ke stoupencům:

— Pánové, ten muž hodlá rázem vyrvati vám vše, co máte a zničiti blaho vaší budoucnosti; avšak on je šílenec a osud nám jej vydá. Následujte mne!

Kráčel přímo k perronu, aby se odtud vydal k oddělení vladařovu.

Zahrada byla téměř pusta po odbytém baletu. Jen několik opozdilců vracelo se alejemi do salonů zámeckých, kde se začínala roznášeti večeře.

Lagardéra a paní kněžna osaměli pod krásným loubím habřin.

— Pane — pravila kněžna, a hlas se jí rozčilením chvěl — právě jsem zaslechla vaše jmeno. Po dvaceti letech slyším zase hlas váš a ten ve mně vyvolává vzpomínku srdcervoucí. Není-liž pravda, že jste byl vy? .. ano, vy jste byl, jemuž jsem vložila do náruče svou dceru ve hradě kajlském!

— Ano, byl jsem.

— Proč jste mne tehda oklamal? . . . Odpovězte upřímně, prosím vás.

— Poněvadž mi to vnukla dobrota boží, madam . . . Ale to jest historie dlouhá a její podrobnosti zvíte později. Já bránil manžela vašeho, já přijal poslední jeho slovo a zachránil vaše dítě . . . Madam, čeho vám potřebí, abyste mi věřila?

Kněžna naň pohlédla.

— Bůh napsal pravdu na vaše čelo, — zašeptala — avšak já nevím ničeho . . . a byla jsem již tolikráte oklamána . . .

Lagardéra ochladl. Vždyť její slova zněla skoro nepřátelsky.

— Mám důkazy, jež pověřují narozeniny a křest vaší dcery — děl.

— A což slůvka, která jste tehda pronesl: „to jsem já!“ ?

— Nezvěděl jsem je, madam, z úst vašeho chotě... nýbrž z úst vrahů.

— A kdo je pronesl za mnou dnes, u velkém salonu paláce Neverského?

— Můj vyslanec . . . . můj naprosto oddaný důvěrník. —

Zdálo se, jakoby kněžna hledala výrazů.

Mezi zachráncem dcery a matkou mělo zajisté, jak by byl každý očekával, dojíti ku dlouhé a vroucí rozmluvě. Zatím však rozvinulo se mezi nimi jednání spíše diplomatické, jehož rozuzlením bývá trhlina nepřekročitelná.

Příčina leží na bíle dni.

Měli společný poklad, na nějž však oba byli stejně žárliví.

Zachránce má právo. Matka též.

— Madam — pravil Lagardéra ledově — máte pochybnosti o totožnosti dcery své?

— Ne — odvětila paní Gonzágová — něco mi praví, že moje dcera, moje pravá dcera je skutečně v rukou vašich ... Jakou cenu žádáte za nesmírné dobrodiní své? Nebojte se býti skromným; dala bych vám půl svého žití ...

Nebohá matka netušila, jak těžce ranila svého soupeře. Neznala svět.

Lagardéra potlačil trpkou odpověď a uklonil se beze slova.

— Kde je má dcera? — tázala se kněžna.

— Dříve mne musíte vyslechnouti, madam ...

— Chápu, ale řekla jsem vám již ...

— Nikoli, madam, vy mne nechápete — vpadl jí Jindřich přísně do řeči; — a mám obavu, že mne nepochopíte vůbec.

— Co tím chcete říci?

— Vaše dcera není zde, madam.

— Ona je u vás? — vykřikla kněžna a hrdost se v ní hnula. Ale opravila se: — toť zcela jasno; vy jste nad ní bděl od její maličkosti, ona vás nikdy neopustila ...

— Nikdy, madam.

— Máte snad služebnictvo?

— Madam, když bylo vaší dceři dvanácte let, vzal jsem do domu svého starou a věrnou služku vašeho prvního chotě ... paní Františku ...

Františku Beryšonovou? — zvolala kněžna živě a podala Lagardérovi ruku — pane, vy jste šlechtic. Díky vám! Ale doveďte mne k ní! Jsem hotova jíti s vámi!

— Já však nejsem hotov — namítl Lagardéra.

Kněžna se odtrhla.

— Aj! — děla s opětnou nedůvěřivostí, — nejste hotov?

— Madam, — odpověděl vážně, — kolem nás nakupila se vážná nebezpečí.

— Kolem mé dcery? . . . A od čeho jsem zde já? . . . Však dovedu se jí zastati!

— Vy? — děl Lagardéra a nemohl zabrániti, aby jeho hlas nepropukl; — vy, madam?

V očích se mu zajiskřilo.

— Vy jste tedy uvažovala otázku, proč že muž, jenž vaši dceru zachránil, otálí vám ji navrátit?

— Ano, já uvažovala.

— A já vám otázku upřímně zodpovídám: Váhal jsem přivésti vaši dceru zpět, poněvadž mne do dalného vyhnanství došla zvěst, které jsem zprvu nikterak uvěřiti nechtěl . . . zvěst pravdě nepodobná . . . že vdova Neversova zaměnila své jmeno! Že vdova Neversova stala se chotí Gonzágovou!

Kněžna sklopila zraky a ruměnec zalil její líce.

— Vdova Neversova! — opakoval Jindřich. — Madam, když jsem se o pravdivosti přesvědčil, řekl jsem si: dcera Neversova by měla zůstávati v paláci Gonzágově? Madam, nevíte, proč vaše nové zasnoubení popudilo mne jako zločin svatokrádežný, jako mrzké zneuctění památky onoho muže, jenž umíraje nazval mne bratrem . . . Musil jsem se tázati: jak by ta žena dovedla hájiti děcko své, když nedovedla uhájiti sebe samu?

Kněžna zakryla si rukama tvář.

— Pane! Pane! Rozdíráte mi srdce! Nevíte, jak nelítostným mužem byl otec můj . . . Neznáte útisky . . . hrozby . . . zoufalost osamocené ženy!

— Znám, že jste byla ženou milující, věrnou a statečnou . . . a přece jste podlehla násilí! . . .

— Jen abych mohla konstatovati své první manželství a narození své dcery.

— To před zákonem neplatí, madam. Pravé důkazy vašeho manželství a narození Růženčina mám já!

— A vy mi je dáte! — zvolala kněžna.

— Dám, avšak vaše dcera přináleží mně desateronásobně, poněvadž jsem ji za těch osmnácte let desetkráte zachránil . . . Snad musím ji nyní chrániti před vlastní matkou a sice právem poručníka!

— Poručníka?

— Ano, madam, osobuji si název a právo poručníka. Či jak jinak chcete pojmenovati muže, jenž, aby splnil poslední přání umírajícího, zasvětil celičký svůj život sirotku? Osmnáctileté neúmorné úsilí a vůle otcova vyváží naprosto práva matčina!

— Což mi nedůvěřite? — zašeptla kněžna.

— Slyšel jsem vás dnes ráno . . . byl jsem skryt ve sboru sněmovníků . . . Vy jste řekla, že byste byla s to odvrci od sebe dceru a kdyby se byla v jediném jenom okamžiku zapomenula nad hrdostí rodu svého! Nemusíte v té příčině míti nejmenší obavy. Dcera Neversova zůstala pod mojí ochranou čista jako anděl!

— Nuže, pane, pak . . .

— Nuže, madam, nemáte-li vy čeho se obávati, musím míti obavy já!

Kněžna se hryzla do pysků. Dalo se souditi, že již nedovede na dlouho potlačiti hněvu svého.

Lagardéra pokračoval:

— Já přišel důvěřiv, šťasten, pln nadějí . . . Vaše slova ovanula mne jako ledový dech smrti. Jakž také! — zvolal povýšeným hlasem. — Ještě nežli jste spatřila

dceru svou, svoje jediné dítě, dala jste dříve mluviti své pýše než lásce mateřské . . .

Kněžna byla by ráda zaplakala, ale hrdost bránila jí ukázati slzu.

— Neznáte mne, — pravila, — a odsuzujete mne!

— Nesoudil bych, kdyby se jednalo o mne, madam. Avšak odpovídejte. Budu vám klásti otázky. Jaký nový život jste uchystala mojí svěřence? Jakým blahem nahradíte jí posavadní štěstí, jehož se má vzdáti? Zahrnete ji bohactvím, poctami, vznešeností? Madam, pro tyto výhody nepřišli jsme. Avšak, kde jest vaše láska? Vidím pouze urozenou velkou dámu, matky však nepoznávám! Jakou záruku mi podáte proti knížeti, vašemu druhému choti? Avšak toho bych se nehrozil. Z vás mám strach! . . . A věřte, dříve, nežli bych spatřil, aby se Růženka stala otrokyní nešťastnou . . .

— Dokončete, pane! — děla kněžna tónem, z něhož bylo lze číti vyzývavost.

Lagardéra se zarazil.

— Odpusťte, madam, — pokračoval, — mluvil jsem z povinnosti. Domluviti zabraňuje mi úcta před vámi... Ostatně, vždyť jste mi porozuměla!

Paní Gonzágov..a se trpce usmála a vzpřímivši se náhle, aby mu pohlédla směle v tvář, zvolala k žasnoucímu Jindřichovi:

— Ba že porozuměla! Až příliš dobře! Slečna Neversova jest nejbohatší dědičkou celé Francie . . . . A ona jest v moci vaší, pane! Ano, já porozuměla!...

XXXIII.

Jinačí dostaveníčko.

Noc byla značně pokročila. Cinkot sklenic a pohárů a ozvy drsných hlasů nasvědčovaly, že rozjaření podává ruku opilosti a že již do konce plesu nebude asi daleko.

Zahrada pustla čím dále více.

Nic nerušilo rozmluvu mezi Gonzágovnou a kavalírem Lagardérou.

Nic také nevěstilo, že bude dosažena shoda.

Za jizlivého útoku kněžnina svěsil Jindřich hlavu.

— Jestli jste mne viděl chladnou, pane, — pokračovala stále posupněji, — posud-li stojím před vámi, nestržena slepou láskou mateřskou, mám svoje příčiny. Kavalíre, jste mlád, jste krásen. Ale nemáte rodu, vaším celým jměním jsou vaše dobrodružství... Proč by vám nebyla přišla myšlenka obohatiti se rázem?

— Madam! — vzkřikl Lagardéra a sáhl si k srdci, — Spravedlivý Bůh prozírá moje útroby a ledví; on i pomstí za mne vaše utrhání!

Pomlčení.

— Jsem chudým šlechticem, — pokračoval pak hlasem hlubokým a vážným. — Zda šlechticem? Nemám jmena! Moje jmeno vytrysklo ze zřícených zdí, kde trávil jsem noci, jako dítě opuštěné .... Včera ještě byl jsem psanec ... A přece, madam, uhodla jste stín pravdy. Ano, já se kochal snem líbezným... ale nikoli snem zisku kalného ... Přísahám na svoji čest a na svoji lásku!

Kněžna usmála se ironicky a změřila jej pohledem nenávistným.

— Včera ještě, líčil Jindřich opravdově, — neměl jsem jiné myšlenky, než navrátit vdově Neversově svatý poklad, jenž mi byl svěřen. Výsledky mých námah byly mi dostatečnou odplatou. Nezištně pádil jsem z Madridu k vám. Jenom jsem doufal, že Růženčina matka otevře náruč a přivine i mne, ještě uřiceného a uprášeného cestou, na své srdce zpité blahou rozkoší. Já vaší dceři pokoušel se až do posledních dob říkati: „má dcero!“, ačkoli ústa moje lhala a ráda by byla užila názvu jiného. Nikoli úkladem stalo se, že i světice nebohá jinak se na mne usmívá, nežli jak dcera na otce . . .

— Spěcháte vysloviti, že také ona vás miluje! zajikla se kněžna zlobně rozechvěna. Neviděla již v Lagardérovi zachránce, jen uchvatitele své dcery, dobrodruha, svůdníka. Přemohla kypící hněv a tázala se:

— Zná Růžena jmeno své rodiny?

— Domnívá se býti opuštěným děckem, jehož jsem se ujal, odvětil Lagardéra, neváhaje. — A to, madam, může býti vaší útěchou. Neboť až zví, jaká propast rozkládá se mezi ní a mnou . . .

— Jen zví-li? děla kněžna podezřivě.

— Zví, madam. Chci-li, aby byla svobodna vůči vám, myslíte, že tak činím jen, aby byla vázána na mne? Nahlédněte střízlivým zrakem do svého svědomí! Budete-li pak moci přísahati na památku Neversovu, že vaše dcera bude u vás žíti v naprosté svobodě a bezpečnosti, pak rcete a já vám ji vydám!

Kněžna byla neočekávaným závěrkem velice překvapena. Avšak myslila, že to opět nějaký záskok a hodlala lest splatit lstí. Její dcera byla v rukou toho muže. Především záleželo, aby dceru spatřila.

— Čekám, děl Lagardéra, když se rozpakovala

Kněžna mu z nenadání podala ruku.

Překvapen učinil posuněk.

— Přijměte ruku, děla, — a odpusťte nebohé ženě, která nikdy neměla kolem sebe leč zradu, zvrhlost a šalbu. Jestli jsem o vás měla klamné mínění, kavalíre, odprosím vás na kolenou . . . Byla jsem na vás žárliva; což jste neuhodl? Žárlivost je matkou nenávisti. Avšak myslíte, že mám rozum zaslepený tak, abych nevěděla, jak neskonalým vděkem jsem vám povinována? Nuže, ať ji aspoň spatřím, svoji dceru! Má dcera! Slibuji vám vše, na svou čest a na jmeno Neversovo!

Temný stín rmutu pokryl obličej Jindřichův.

— Vy jste dala slovo, madam; nuže, budete míti dceru. Nyní nežádám, leč čas, abych jí mohl dáti zprávu. Jest dušinka útlá. Mocné pohnutí mohlo by ji zdrtit.

— Za jak dlouho?

— Za hodinu bude zde.

— Což je tak blízko? Kde jest?

— Neptejte se po útulku mém, madam, řekl Lagardéra a líbal ruku mu podanou. — Jsem váš s tělem duší. Za hodinu shledáme se v loubí Dianině.

Rozešli se oba s radostí v srdci.

Kněžna obrátila se k pavillonu vladařovu.

Jindřich namířil k loži vrátníkově. Nezapomněl však dříve učiniti obchůzku k vůli bezpečnosti. Nežli vešel, rozhlédl se. Nikdo jej nesledoval. Vše bylo pusto, liduprázdno.

Jen se mu zdálo, jakoby byl zaslechl ševel kroků ode stanu indického, nedaleko odtud rozbitého. Avšak kroky vzdalovaly se rychle. Nyní byl tudíž vhodný okamžik. Vnořil klíč do zámku, odemkl a vešel do lože.

Růženka seděla u okna zadívána.

Zaslechnuvši vrzot dveří, pádila mu vstříc.

— Kdo byla ta paní? zvolala.

— Jaká paní? tázal se Lagardéra udiven.

— S kterou jste právě měl schůzku.

— Jak to víte, Růženko? . . .

— Ta paní není vám nakloněna, Jindřichu, není-liž pravda? . . . jest vaší úhlavní nepřítelkou?

Lagardéra se usmál.

— Proč myslíte, že nepřítelkou?

— A vy se usmíváte, Jindřichu? Tedy jsem se klamala? Tím lépe . . . Nemluvme o tom a rcete raději, proč mne uprostřed plesu vězníte? Stydíte se za mne? Nebyla jsem vám hezka dosti?

A koketní čtveračka shodila masku a ukázala své vnadné tvářinky.

— Ne dosti hezka! zvolal Lagardéra. — Vy, Růženko!

Pronesl však výrok svého obdivu tak rozpačitě, že se dívka zalekla.

— Jak divně mluvíte! šeptla. — Jindřichu, něco mi tajíte . . . jste roztržit . . . něčím zabaven . . . Včera jste mi řekl, že dnešek bude posledním dnem mojí nevědomosti . . . a já přece nevím o nic více než včera! Leč buďsi! Jsem šťastna, že vás opět vidím! Nyní mi ukážete ples? . . .

— Už je po slavnosti, děl Lagardéra.

— Pravda! Už není slyšeti veselý hlahol hudby, která sem prvé zaznívala . . . Víc než hodinu neviděla jsem po zahradě nikoho přecházeti, vyjmouc onu ženu...

— Růženko, přerušil ji Lagardéra vážně, — prosím vás, povězte, proč jste myslila, že ta paní jest má nepřítelkyně?

— Viděla jsem ji, jak šla s nějakým šlechticem nádherně oděným . . .

— A nevyslovila jeho jmeno?

— Jeho nikoli . . . nýbrž vaše . . . Zaslechla jsem několik slov: „Monseigneur, jestli Vaše Královská Výsost mi nepřispěje . . .

— Tedy vladař sám! děl Lagardéra a zachvěl se. Růženka zatřepala radostně ručkama.

— Vladař! zvolala. — Já viděla regenta!

— A co ještě řekla?

— Nevím, jen se mi zdálo, že i vaše jmeno, Jindřichu, pronesla, ale všude se mi zdá, že to jmeno slyším, ať jdu kamkoli . . . Jedno slovo však pronesla s důrazem, a sice slovo „násilí".

— Aj! děl kavalír a ramena mu sklesla. — To tedy řekla?

— Ano! Proč blednete?

— Násilí! zvolal. — Ona tedy se mnou mluvila lstivě! Oh, sobeckosti! Spláceti dobré zlým! Sprostá zvrhlost lidská! Ona mne klamala! Hodlá překvapiti mne přesilou a odtrhnouti od tebe!

— Nás roztrhnouti! opakovala Růženka a podráždila se tím slovem jako mladé lvíče, — a kdo? . . . ta bídná žena?

— Růženko! řekl Lagardéra, klada ruku na její rámě. — Nesmíte tak mluviti proti ní.

Výraz jeho tváře byl v tom okamžiku tak podivný, že dívka ustrnule couvla.

— Nebesa! vzkřikla. — Co to znamená?

Přistoupila opět k Jindřichovi, jenž složil hlavu do dlaní a chtěla mu rameny obejmouti šíji

On ji odstrčil.

— Nechte mne! Nechte mne! Totě hrozné! Kletba sama kolem nás a na nás!

Růžence vyhrkly slzy.

— Vy mne již nemilujete! — zajikla.

— Oh, -- pravil, vrávoraje jako opilý, neboť síly mu klesaly a rozvaha hasla, — na mou čest, já nevím, nevím. Co je v mém srdci? Noc . . . poušť . . . láska . . . povinnost . . . svědomí!

Klesl na židlici.

— Smrt či život? Má ta žena právo? A já . . . já nemám žádného práva?

Růženka na štěstí neporozuměla těm slovům, jež nečlánkovaně drala se jemu z hrudi, ale srdce jí pukalo, když viděla jej zhrouceného.

— Jindřichu! Jindřichu! — pravila, klekajíc před ním.

— Ovšem, ovšem! — sténal. — Svatá práva se nekupují. Ani ne životem! A já věnoval svůj celý život. A je mi někdo za to dlužen? Nikdo! Ničím!

— Pro Boha! Jindřichu! Povězte mi!

— Šílenství! — odvětil nedbale. — Stavěl jsem na písku. Zavanutí větru ztroskotalo blouznivou budovu mých nadějí. Můj sen je ten tam!

Ani necítil, jak mu tiskla ruce a smáčela slzami.

— Růženko! Ani nevím, zda mne milujete vy . . .

— Zda vás miluji? . . . . zvolala dívka vzplanuvši ohněm.

Jindřich na ni pohlédl roztouženě a zase se přemohl.

— Odpusťte mi, — pravil, — jsem zmaten, a přece musím věděti . . . Vy snad se sama neznáte . . . Poslyšte . . . Běží o blaho nebo zkázu celého našeho žití . . . Odpovězte. prosím vás úpěnlivě!

— Odpovím vám upřímně, jako svému otci! — řekla Růženka.

On zsinal a zamkl oči.

— Pryč s tím jménem, — šeptl sotva slyšitelně. — Nechci, abyste mne otcem nazývala . . . O, bože, bože! A přece . . . Koho ve mně můžete viděti, když ne otce!

— Oh, Jindřichu! . . . — chtěla Růženka mluviti, ale zarazila se a rozkošný ruměnec stoupl jí do tváří.

— Když jsem byl hochem, — počal Lagardéra, jakoby ze sna, — zdáli se mi lidé, jimž bylo přes třicet let, starci!

Hlas se mu třásl a změkl, když se otázal:

— Jak myslíte, Růženko, že jsem stár?

— Co mi po vašem věku, Jindřichu?

— Chci znáti vaše myšlení . . .

A čekal jako vězeň před rozsudkem.

Růženka sklopila oči, ňadra se jí dmula.

Lagardéra poprvé spatřil, jak se před ním styděla. A její stud otvíral mu bránu nebeského blaha.

— Nevím, kolik je vám let, Jindřichu, — pravila, ale což jste nepoznal, že mi bylo vždy do smíchu, když jsem vás nazvala otcem?

— Proč bych vám nemohl býti otcem?

— Poněvadž bych nikdy nechtěla býti vaší dcerou!

— Růženko! Nedívejte se na mne očima vděčnosti . . . Hleďte na mne, jako bych vám byl cizí . . .

Vzchopila se, položila krásné chvějící se ručky na jeho páže a zadívala se na něj.

— Neznám v celém světě, — pravila pak mžikajíc rozkoší, — nic hezčího, nic ušlechtilejšího, nic vábnějšího nad vás!

A věru, byla to pravda, jmenovitě v okamžiku, kdy ztýčilo blaho svůj vínek zářivý na čele Lagardérově.

Lagardéra byl také mlád, jako byla Růženka mláda, a byl spanilý jako bůh.

A což kdybyste byli patřili na ni, děvu rozkochanou, skrývající panenský stud oka za hedvábnou obrubu dlouhých řas, na její ňadra rozvlněná a na úsměv kolem rtů!

Lagardéra přivinul ji chvějící se na mužnou svoji hruď. Dnes poprvé jako milenku . . . jako snoubenku.

Veliká láska je zasnoubila.

Nastalo dlouhé mlčení. Jejich rtové ani se sebe nedotkli.

— Díky! Díky! — zašeptal.

Jejich oči mluvily.

— Rci mi, — počal pak Lagardéra, — rci, Růženko, byla jsi u mne vždycky šťastna?

— Vždycky! — odtušila děva.

— A přece, Růženko, dnes jsi plakala!

— Jak to víte, Jindřichu?

— Vím vše, co se týká tebe. Proč jsi plakala?

— Proč plačou mladá děvčata? — děla Růžena, aby se vyhnula otázce.

— Nejsi, jako jiné a když ty zapláčeš . . . Pověz mi, nad čím jsi plakala?

— Nad vaší nepřítomností, Jindřichu, a také nad myšlenkou . . .

Zarazila se a sklopila oči.

— Jakou myšlenkou? — tázal se Lagardéra.

— Jsem blázínek, Jindřichu, — zajikla se zmatena; — nad myšlenkou, že jsou v Paříži hezčí ženy . . . že všecky ženy musí toužit zalíbiti se vám a že snad . . .

— Snad . . . opakoval Lagardéra omámen slastí.

— Že snad milujete jinou nežli mne . . .

Skryla své čelo na jeho prsou.

— Ty mne tedy miluješ, Růženko! Oh, kéž to pravda! Ale víš to jistě, znáš sebe? Ještě včera byla jsi děckem!

— Ale dnes jsem ženou! Jindřichu, tvou ženou! Jenom tvou! A jak blaženou!

On hlasem rozechvělým s rosou na víčkách jen zahučel:

— Jsem šťasten! . . . šťasten!

Náhle se mu čelo zakabonilo obláčkem.

Spatřivši, šelmička, mráček ten, dupla nožkou a řekla:

— Co ještě?

— Kdybys však někdy litovala . . . — začal Jindřich a líbal její vlas.

— Čeho bych mohla litovati, zůstaneš-li při mně ty?

— Poslyš . . . . Chtěl jsem dnešní noci strhnouti závoj, který ti zakrýval nádheru světskou . . . Tys viděla dvůr, přepych, zář světel . . . . slyšela jsi hlahol plesu . . . Co soudíš o dvoru?

— Dvůr je krásný, — odvětila Růženka, — ale já přece nespatřila všecko?

— A cítíš se stvořena pro takový život? . . . Tvůj pohled září . . . milovala bys svět?

— Po tvém boku, ano!

— A beze mne?

— Nic bez tebe!

Lagardéra chtěl míti celou jistotu. Sebral svoji statečnost a pronesl po malém odmlčení:

— A což matka?

Růženka zbledla. Úsměv její zmizel. Perla slzy skanula jí po hebkých tvářích.

— Matka! — povzdychla s očima k nebi vzepjatýma; — Jindřichu, po vás myslím na matku nejčastěji. Kdybych měla matku zde vedle vás, kdyby ona

jmenovala vás synem svým . . . oh! který ráj mohl by mi býti slastnějším? Avšak . . . kdybych měla voliti mezi matkou a vámi . . . .

Její ňadra rozbouřená se chvěla. V obličeji zahostil se jí hluboký rmut.

Lagardéra čekal úzkostliv, bez dechu.

Ona chtěla vysvětlovati, ale nemohla. Vrhla se v náruč Jindřichovu a vykřikla štkajíc:

— Oh! miluji tebe! tebe! tebe!

— Pak jsi má . . . konečně má! — zajásal Lagardéra. — Ano, máš pravdu, mimo nás, nic celý svět! Půjdeme do neznámých končin, daleko odtud, hodně daleko! Náš život bude láskou, láskou a zase jen láskou!

— Láskou! — opětovala ona jako v libém snu, — samou láskou!

XXXIV.

Konec plesu.

Jeden z vynikajících pohlavárů oposice protivladařské, starý baron Brabantský opil se při hostině snad ze samé nenávisti proti Filipu Orleánskému tak, že se nemohl na nohy postaviti.

Jeho přítel, baron Huňatý, byl velice povděčen, když se mu podařilo nalézti v paláci dva zdánlivě spolehlivé zřízence, kteří za štědrou odměnu slíbili dopraviti „roznemohlého“ oposičníka do bytu.

Jimi podporován motal se

takž, dokud se šlo po s

mu kolena a on usnul tak tvrdě, že by se bylo mohlo na něm dříví štípati.

— Šídla račí! — zaklel jeden z jeho podporovatelů, když se viděl nucena chopitt zmámeného šlechtice za hlavu; — Prašivinko! Vezmi nohy, poneseme jej! — vybídl spolupracovníka.

Fráter Měkochloupek, jenž i tentokráte byl nerozlučným soudruhem svého mistra, vyhověl povelu, a tak vlekli jonáci těžké břímě zahradou pustou a tmavou, hekajíce pod nákladem. Avšak jsouce poněkud „omočeni“ unavili se brzy, stanuli před nejbližší lavicí a položili barona na trávník, jenž osvěžen chladnou noční rosou zahučel zamilované svoje pořekadlo:

— Kam se to řítíme, za této vlády! Kam to spějeme!

— Jak je zvědav, starý bumbal! — podotkl Měkochloupek.

— Avšak, hromado děravá! — rozkřikl se Kokarda, — dobře má, že se ptá! Já zapomněl adresu bytu, kam nás baron Huňatý posílá.

— A já ji přeslechl! — doložil Měkochloupek.

Sekáči podívali se na sebe a dali se do smíchu.

— Nenecháme ho ležet!

— Aspoň se klidně vyspí!

— Sedli si na lavici. Měkochloupek vytáhl z kapsy dýmku a jal se pohodlně nacpávati.

— Byla-li to dnes, — bručel dumavě, — naše poslední večeře, musím říci, že byla dobrá!

— Výtečná! Spral mne ďas! Kapoun a artičoky...

Mě... zahlédl jsi někde jí?

... stopy! Marně jsem pro-

— Žádné šplechy! Já prošel palácem a viděl růžových domin hejna, ale naše nebylo mezi nimi. Jedno jsem oslovil, ale ono mne kleplo přes nos a řeklo, že prý jsem její nebožtík strýček Vochmelka. „Prašivinko!“ odvětil jsem, „můj přítel vznešený, pan vladař pozval dnes společnost velmi míchanou!“

— A jeho, — tázal se Měkochloupek, — jsi nepotkal?

Kokardovi selhal hlas.

— Nikoli, — odvětil, — ale slyšel jsem o něm. Vladař ani nevečeřel, jsa celou hodinu zamčen s Gonzágou. Celá smečka, kterou jsme dnes ráno kolem knížete viděli, cení zuby a vyje. Šídla račí! Kdyby měli jen polovic kuráže co chuti, zle by dopadlo s nebohým Pařížátkem. Ale on se již dovedl vyprostiti jinačím vlkům!

— Jen že se tak často chodí se džbánem . . . — zahučel Měkochloupek.

Ale nedokončil přísloví. Od vodojemu zvedl se povyk.

Naši jonáci skočili do křoví.

Kroky se blížily. Byla to tlupa ozbrojenců, v jejíž čele strážmistr Čepička, hřmotný a vytáhlý čahoun.

Hlídka šla stromořadím a zhasínala světla.

— Musí být v zahradě! — ozval se seržant, — aspoň nikdo z našinců, kteří bdí nad branami, neviděl jej odcházeti . . .

— Pozor, hoši! — velel Čepička, — víte, že jest odvážný kumpán! . . .

A vzdalovali se.

Druhá četa brala se k paláci. Třetí k habřinám. Všude za jich stopou mizela světla.

— Prašivinko, — řekl Kokarda, —, vidíš, jak jemu k vůli olupují se o radovánky!

— Patrně! Ale oni zhasínají, aby jej snáze nalezli?

— Doufají, že jim spíše sedne na vějičku. Baby! Padesát aspoň jest jich, a oni se bojí jíti za světla proti jednomu! Pojďme, hledejme ho též a nabídněme mu darem osoby své! . . .

— Ale já myslím, že není okamžik přízniv! — namítal opatrný Měkochloupek.

— Plesky, třesky! Ty mi chceš vzdovovati? — zabouřil mistr. Buď nyní, aneb nikdy! Zapomněls, co je Neversův bod? Teď si všecko napravíme u vrbiček!

Měkochloupek povolil.

Následkem toho stalo se, že pan baron Brabantský té noci nevyspal se v posteli. Na trávníku se mu zdálo, že byl na hostině vrchního intendanta, nebožtíha Fuketa, dávané mladému králi Ludvíku XIV. a že spadl pod stůl. —

A potom prý nelže přísloví: jiný čas, jiný mrav! Budeme míti příležitost ještě seznati, kde a jak se starožitný baron probudil.

Kokarda a Měkochloupek začali hledati.

Byla černá noc. Po zahradě všude tma, vyjma boky stanu indického.

V oknech prvního poschodí objevila se záře.

Regent sám otevřel dvéře na balkon, předstoupil a velel nezřeným zřízencům:

— Pánové, ručíte mi hlavami, že bude jat za živa!

— Pěkně děkuju! — zahučel Čepička, stoje s četou u Dianina loubí. — Jestli chlapisko rozkaz zaslechlo, namastí nám, než se dobrovolně poddá! —

Hlídkám nebylo vůbec volno kolem srdce, když se na ten úkol chystaly, neboť Lagardéra měl pověsť vtěleného ďábla. Proto každý voják napřed sestavil svou poslední vůli.

Jindřich a Růženka právě uzavřeli prchnouti pospolu.

Lagardéra neměl ani tušení o tom, co se v zahradě dálo. Doufal, že s milenkou projde bránu, jejímž dozorcem byl vrátný Blanda.

Oblekl opět černé domino.

Obličej Růženčin byl zastřen škraboškou.

Vystoupili spolu z lóže.

Na prahu klečeli dva mužové.

— Pane kavalíre, — volali pospolu oba sekáči, — činili jsme se, jak jsme mohli, odpusťte nám!

— Vstaňte! — velel Lagardéra. Pojednou spatřil muškety gard na konci stromořadí? — Co to znamená? — doložil.

— To znamená, že jste obležen, synáčku! — Jenom upřímná lítost vložila Kokardovi na jazyk tak důvěrné oslovení.

Lagardéra se neptal více. Uhodl vše.

Seznal, že ples je ukončen. Hodiny uprchly mu jako minuty a on se opozdil!

— Myslíte se mnou upřímně a věrně? — řekl.

— Na smrt, na život! — odvětili oba a složili ruku na srdce.

A nelhali. Pohled na Pařížátko vyplašil jim z hlavy každý vrtoch.

Růženka chvěla se bázní o Jindřicha, na sebe ani nepomýšlejíc.

— Jsou odvolány stráže ode bran? — ptal se Jindřich.

— Brány jsou zataraseny! — odtušil Kokarda.

Lagardéra chvíli přemítal, pak najednou mu napadlo:

— Znáte náhodou starého Blandu, vrátníka brány u náměstí studánkového?

— Jako svou kapsu! — odvětili současně oba šermíři.

— Pak vám neotevře! — děl Lagardéra sklamán.

Oba jonáci sklonili brady na znamení, že ten závěrek je zcela oprávněný.

Jenom portýr, ktorý je neznal, snad by otevřel.

Kol do kola bylo slyšeti šelest v houštinách nejbližších, jakoby se kruh lidí opatrně se všech stran úžil. Lagardéra a druzi nemohli ničeho viděti. Místo, na němž se nacházeli, bylo více ozářeno než okolí.

— Poslyšte, — děl Lagardéra, — nestarejte se o mne, já si vypomohu. Avšak veďte tuto dívku; půjdete s ní vestibulem vladařským a chodbou na levo. Oba maskováni. Portýru Blandovi řekněte: „Posílá nás pán, který jest ve vaší zahradní lóži!“ — Doufám, že vám přece otevře, počkáte na mne pod kaplí zámeckou.

— Dobrá! — děl Kokarda.

— Ještě slovo .... Dáte se spíše zabiti, než abyste děvče vydali?

— Spral mne ďas! Roztřískáme, co se nám postaví na odpor! — slíbil Gaskoněc. — Tentokráte budete s námi spokojen!

Lagardéra políbil Růžence ruku a řekl:

— Buď statečna! Toť naše poslední zkouška!

Odcházela v průvodu šermířů. Musili jíti loubím Dianiným. Zde jim vojáci chtěli zastoupiti cestu, ale Kokarda prvního z nich odstrčil dokládaje drze:

— Holoubci, toť dáma od baletu. Stranou! Pan vladař nás očekává!

Gardisté se zachechtali a dali volný průchod.

Ale ve stínu oranžovníků stáli dva lidé na číhané. Gonzágv a jeho faktotum, Pejrol.

Kníže pošeptal něco důvěrníkovi.

Ten odskočil do houštiny a vybrav tam šest žoldnéřů pustil se za našimi šermíři.

I byli vrátným Blandou skutečně puštěni, ale za nimi otevřel portýr podruhé vrata nohsledům Pejrolovým . .

Lagardéra chtěl se za růžovým dominem dívati, avšak když sešel na pěšinu, shledal náhle cestu zatarasenou bodáky.

— Hola! pane kavalíre, — zvolal náčelník trochu třaslavým hlasem, — nečiňte odpor! Jste obklíčen se všech stran!

A bylo tomu tak. Kol kolem shlukoval se zbraní chřest.

— Co mi chcete? — tázal se Jindřich, aniž tasil meč.

Čahoun Čepička přiskočil jako vlk ze zadu a chopil jej za ramena. Lagardéra se nikterak nevzpíral, řekl jenom:

— Co mi chcete?

— Uvidíte! — odtušil Čepička. — Ku předu, pánové! . . . do paláce! Doufám, že všichni dosvědčíte, že já sám jej lapil!

Bylo jich asi šedesát, již obstoupivše kavalíra, vedli jej do oddělení vladařova. Pak byla brána vestibulu zamčena a v zahradě nezbylo živé duše, vyjma dobrého barona Brabantského, jenž spal na měkkém trávníku spánek spravedlivých.

XXXV.

Nástraha.

Co se nazývalo velkým kabinetem vladařovým, byl skutečně rozlehlý salón, kde se dávaly audience ministrům a radům vládním. Byl zde kulatý stůl pokrytý těžkým kobercem, křeslo pro Filipa Orleánského, křeslo pro vévodu Burbonského, sedadla pro ostatní titulární členy rady a pulty pro státní tajemníky.

Běžné záležitosti vyřizovaly se však jen ledabylo po obědě. Vladař obědval pozdě, opera pak začínala záhy, nezbylo tudíž na ně času.

Když Lagardéra vstoupil, bylo zde dnes jako v tribunálu.

Pan Lamoaňon zasedal při levém boku regentově. Na pravo od něho byla jediná žena celého shromáždění: kněžna Gonzágovna. Ostatně zde bylo mnoho šlechticů a hodnostářů nám známých i neznámých. Přívrženci Gonzágovi byli v plném počtu.

Hrdinou chvíle mínil se býti Čepička triumfátor, jenž si také hrdě před zrcadlem stíral s čela pot.

— Těžce to šlo, — vykládal, — ale máme jej, čertmanského chlapíka.

— Činil značný odpor? — tázal se Čmuchal, policejní ředitel.

— Inu, kdyby nebylo mne, bůh ví, co by se bylo stalo! — odpovídal Čepička.

Za Lagardérou tísnilo se asi patnáct gardistů ozbrojených až po zuby.

Nastalo ticho.

Vladař oslovil Jindřicha:

— Pane, v našich podmínkách nestálo, že smíte rušiti ples náš a napadnouti jednoho z předních velmožů říše! Jste také obviněn, že jste tasil meč v obvodu našeho paláce. Z té příčiny litujeme, že jsme vám prokázali laskavost!

Od okamžiku zatčení byl obličej Lagardérův jako ze mramoru.

Dal odpověď chladnou, ale důstojnou.

— Výsosti, nebojím se, že by někdo opakoval zde, co se mluvilo mezi mnou a knížetem Gonzágou . . . Co pak se týče druhého obvinění, přiznávám, že jsem tasil meč, avšak jen abych chránil dámu. Ve shromáždění jsou mnozí, kteří mi to mohou dosvědčiti.

Bylo jich zde více nežli tucet, ale jediný Šavrda vyvstal a odpověděl:

— Pane, vy jste mluvil pravdu!

Jindřich pohlédl na něho s údivem, viděl také, jak druhové malého markýze kysele se šťaví.

Avšak regent, který byl mdlý a chtěl spát, nemohl se zdržovati malichernostmi.

— Pane, počal opět, bylo vám to vše odpuštěno, avšak dejte pozor, jsou věci, které odpustiti nelze. Vy jste slíbil paní kněžně Gonzágovně, že jí vrátíte dceru. Jest to pravda?

— Ano, Výsosti, to jsem slíbil.

— Vy jste ke mně poslal vyjednavatele, jenž mi vaším jménem učinil týž slib. Znáte se k tomu?

— Ano, Výsosti!

— Poznáváte snad, jak tuším, že se nacházíte před soudním dvorem. Přísahám, že věc bude spravedlivě rozhodnuta . . . Kde jest slečna Neversova?

— Nevím! odvětil Lagardéra.

— On lže! zvolala kněžna z prudka.

— Nikoli, madam . . . Avšak slib můj byl větší nežli byla moc. Toť celá vina moje.

Shromážděním rozlehla nevole.

Jindřich vztýčil hlavu a pokračoval povýšeným hlasem:

— Neznám slečnu Neversovu!

— Toť nestoudnost! děl guvernér pařížský.

A skupina Gonzágovců opakovala:

— Toť nestoudnost!

Regent pohlédl na kavalíra přísně.

— Pane, pravil, rozvažte dobře, co pravíte!

— Výsosti, mluvil jsem pravdu!

Kněžna nemohla přemoci rozhorlení.

— Na mou čest! volala. Na mé spasení! On lže! On ví, kde má dcera jest, poněvadž mi to před nedávnem sám řekl, deset kroků odtud v zahradě . . .

— Mluvte! velel vladař.

— Ano, odvětil Lagardéra, prvé jako nyní řekl jsem pouhou pravdu. Neboť prvé jsem ještě doufal, že budu moci splniti slib svůj, čehož nyní nedoufám!

Kněžna klesla do křesla zmožena.

Vážná část shromáždění, ministři, úředníci, vévodové, vůbec panstvo dospělejší věkem zírali zvědavě na záhadnou osobnost, jejíž jméno kdysi tak často otřásalo jich sluchem za dnů mladosti: krásný Lagardéra! Lagardéra, šermíř!

Avšak ta ušlechtilá inteligentní a klidná postava neměla nic společného se sprostým mistrem od zbraně. V jeho pohledu pronikavém bylo cos pevného a zádumčivého.

Lidé Gonzágovi cítili se příliš maličkými, aby se ozvali. Jejich patron pak nepřicházel.

Vladař pokračoval:

— A vy jste psal vladaři Francie na základě svých vzdušných nadějí? . . . I tehda, když jste mi dal říci: dcera vašeho přítele bude opět vrácena . . .

— Ano, doufal jsem, ale člověk se může mýliti.

— Výsosti, vykřikla zase kněžna, lomíc rukama, — což není zjevno, že mne olupuje o dítě? . . . On je má! Skrývá! . . . Ano, on jest oním mužem, poznávám jej dobře, jenž za vražedné noci převzal ode mne neviňátko. Pamatuji se! Vím! Přísahám!

Lagardéra zůstal klidným.

— Paní kněžna se mýlí!

— Oh! — zvolala šíleně, — a já jej nemohu usvědčiti!

— Bylo by třeba svědka . . . počal vladař, ale nedokončil, neboť po sále nastal čilý ruch: Gonzága objevil se u vchodu.

Vešel, pozdravil choť a vladaře. Zůstal pak státi u dveří. Jeho pohled zkřížil se s Jindřichovým, jenž řekl:

— Nuže ať vystoupí, je-li zde nějaký svědek, a ať se odváží poznati mne!

Zraky Gonzágovy těkaly, jakoby se marně namahal snésti pohled kavalírův.

Nepromluvil. Jenom se usmál.

Shromáždění šepotalo: — Má soustrasť!

Náhle se ku knížeti připlížil ze dveří stín Pejrolův.

— Ona jest v našich rukou, šeptlo faktotum.

— A listiny?

— Listiny též.

Tváře knížete zahořely, jakou pocítil radost.

— U sta hromů! zajásal, — neměl jsem pravdu, řka, že hrbáč je zlatem pro nás?

— Teď věřím, pravil Pejrol, — že jsem jej špatně posuzoval.

— Nikdo neodpovídá, jak vidíte, Výsosti, promluvil Lagardéra. — Nuže, poněvadž jste soudcem, buďte nestranným. Kdo stojí před vámi? Chudý šlechtic, sklamaný jako vy u svém doufání. Já mínil, že mohu počítati na cit, který z pravidla bývá nejryzejším a nejvroucnějším; učinil jsem slib s odvážlivostí, jakou mívají lidé, kteří dychtí po odměně . . .

Zarazil se a pokračoval tlumeným hlasem:

— Myslilť jsem, že mám nároky na náhradu.

— Kdo je ten muž? ptal se maršálek Vileroa vicekancléře Argensona.

Ten odpověděl:

— Buď statečný rek aneb největší sketa a dareba pod sluncem!

Lagardéra udusil v sobě hnutí a vyprávěl:

— Osud zahrál si se mnou, Výsosti, toť můj zločin . . . Co jsem myslil, že mám, uniklo mi . . . Potrestám sebe sama a vrátím se do vyhnanství . . .

— Toť pohodlné, mínil Navej.

— Prosím na kolenou, Výsosti! . . . lkala kněžna.

— Madam, upokojte se, žádal Filip Orleanský a obrátil se zase k Jindřichovi:

Pane, jste šlechticem, aspoň vydáváte se. Co jste učinil, není šlechtice hodno. Váš meč, pane!

Lagardéra utřel si pot s čela. V okamžiku, kdy odepínal pás, slza mu spadla s oka.

— Ďábla! zabručel Šavrda, jenž byl rozpálen, ani nevěda proč, — raději bych viděl, aby jej zabili!

Ve chvíli, kdy Lagardéra odevzdával meč do rukou policejního ředitele, odvrátil Šavrda oči.

— Nežijeme už v časech, — řečnil regent, — kde se lámaly ostruhy rytířům, kteří slovu nedostáli .... Avšak šlechtictví, bohu díky .... ještě trvá a jeho ztráta jest nejkrutějším trestem pro muže cti ..... Pane, od nynějška nemáte už práva nositi meč .... Rozestoupněte se pánové a dejte mu volný průchod .. ten muž není hoden, aby dýchal s námi na jednom vzduchu!

Okamžik zdálo se, jakoby v Lagardérovi vznítila se Samsonovská choutka zbortiti sloupení sálu a pochovati Filištíny i sebe v rumech. V jeho obličeji zaburácel hněv tak příšerný, že kolemstojící více děsem nežli rozkazem vladaře se rozestoupili. Avšak hrdina udolal vášeň a jako mučenník lásky k Růžence řekl tiše:

— Podrobuju se rozsudku.

Za všeobecného ticha obrátil se ke dveřím.

Avšak octl se tváří v tvář Gonzágovi, jenž zvolal ke vladaři:

— Promiňte, Výsosti, já zastavuji cestu muži tomu!

Šavrda byl strašlivě popuzen. Zdálo se, že má sto chutí vrhnouti se na knížete.

— Fi! — pravil. — Kéž má Lagardéra meče!

Tyran trkl loktem do Oriola.

— Hleďme, hleďme! — šeptal — markýzek se potřeštil!

— A proč stavíte mu cestu? — tázal se vladař.

— Poněvadž oklamal vaši velebnost vladařskou! — zvolal Gonzága. — Ztráta šlechtictví není trestem, který sluší vrahům!

V sále zdvihla se bouře.

Vladař vyskočil.

— Hle, vrah! — končil Gonzága, klada meč nad hlavu Lagardérovu.

A můžeme tvrditi, že třímal jilec rukou pevnou.

Ale Lagardéra dal se do křečovitého jen smíchu vida jak i soudruzi knížete tasili.

Pak chopil bleskorychle jednou rukou za Gonzágův meč, druhou za ruku a vlekl jej ke stolu.

— Hle má známka! . . . má známka! — zvolal.

Pohled vladaře se zakalil, když Gonzágovi meč z ruky vypadl.

Nikdo ani nedýchal.

— Gonzága je ztracen! — zašeptal Šavrda.

Ale Gonzága byl odvážlivec.

— Výsosti, — pravil, — osmnácte roků již čekám . . . Filip, náš bratr bude pomstěn . . . Tato jizva pochází od rány, kterou jsem utržil obhajuje život Neversův.

Lagardéra pustil kořist.

— Vrah Neversův! Vrah Neversův! — volalo se sálem a Navej, Nosse a jiní mladíci dokládali:

— Diblík hrbáč dobře prorokoval!

Kněžna zakryla si rukama tvář trnouc hrůzou.

Lagardéru chtěli Čepičkovi zbrojnoši na pokyn vladařův opět obklíčiti.

— Hanebníče! — rozkatil se kavalír jako lev. — Hanebník a sketa jsi Gonzágo!

A odmrštil na deset kroků Čepičku, který jej chtěl chopiti za šij.

— Pryč ode mne! Je smrti syn, kdo se mne dotkne!

Obrátil se k Filipu Orleánskému:

— Výsosti, — řekl, — na mne se nesmí sáhnouti . . . mám průvodní list od vás!

Vytáhl listinu a četl:

— „svoboden ať se stane cokoliv . . ." A vy jste podepsán.

Policmistr Čmuchal šeptal něco regentovi do ucha. Také Gonzága chtěl něco prohoditi o šíbalství.

Ale vladař posunkem dal znamení, aby utichli.

— Chcete, aby se mohlo říci, že Filip Orleánský je věrolomný? — zvolal. — Jest to psáno a stvrzeno! . . . . tento člověk je svobodný. Má čtyřicet osm hodin času, aby mohl překročiti hranici!

Lagardéra se nehýbal.

— Neslyšel jste mne, pane? — děl regent přísně. — Máte čas vyměřený. Jděte!

Lagardéra jal se zvolna trhati průvodní list a hodil ždibce k nohoum vladařovým.

— Neznáte mne, — pravil. — Vracím vám slovo. Ze svobody, kterou mi nabízíte a která mi právem náleží, beru si pouze dvacet a čtyři hodiny. Více mi není třeba na odhalení zákeřníka pravého. Dost pokory! Vztyčuji hlavu, a na svoji čest . . . slyšte, pánové! . . . na svoji čest přísahám já, Jindřich de Lagardéra, že zejtra v tutéž hodinu paní Gonzágovna bude míti svoji dceru a Nevers svoji pomstu, anebo se stanu zajatcem Jeho Královské Výsosti. Můžete zvoliti soudce.

Pozdravil vladaře a rozptýlil pokynem ruky své oblehatele.

— Pusťte! Mám své právo!

Gonzága předešel jej a zmizel.

— Pusťte, pánové, — opakoval Filip Orleánský. — Vy, pane, zejtra v tutéž hodinu dostavíte se před soud . . . a jako že jest Bůh na nebi! . . . spravedlnosti bude učiněno zadost!

Důvěrníci Gonzágovi byli se vyplížili východem. Jich úloha byla zde dohrána.

Regent zůstal chvíli zamyšlen, pak řekl mna si rukou čelo:

— Pánové, toť podivná, podivná záležitost!

— Drzý ničema! — hučel policmistr Čmuchal.

— Anebo rek ze starých časů, — prohodil vladař. — Nu, uvidíme zejtra!

Lagardéra sestupoval sám a beze zbraně po velkém schodišti pavillónu.

Pod vestibulem spatřil shromážděnu družinu Gonzágovu s Pejrolem v čele.

Tři žoldnéři střežili vchod ku vrátnému Blandovi.

Gonzága sám stál uprostřed vestibulu s obnaženým mečem.

Veliká brána do zahrady byla otevřena.

Vše páchlo úkladnou nástrahou.

Ale Lagardéra nedbal. Měl chybu bohatýrskou: spoléhal na svoji neporanitelnost.

Kráčel přímo proti Gonzágovi, jenž napřáhl a zvolal:

— Nepospíchejme tolik, pane Lagardéro. Máme spolu cosi vyříditi a sice od plic.

Zachechtal se jizlivě, zlomyslně.

Jindřich stanul a založil ruce.

— Vladař vám otvírá brány, — pokračoval Gonzága, — ale já vám je zavírám. Byl jsem právě tak dobrým přítelem Neversovým jako vladař a mám právo, pomstíti jeho smrt. Bylo by zbytečno lát mi i zde hanebníků. Ale něco vám přece svěřím. Myslíte, že byla lež, když jste prohlásil, že Růženka není v rukou vašich?

Postava Jindřichova sebou škubla.

— Nuže, — kochal se Gonzága vítězoslávou, — vy jste jenom o maličko nemluvil tak, jak skutečnost

se má; měl jste říci: Růženka se už nanalezá v rukou mých . . .

— Jsi lhář . . . znám tě! — vzkřikl Lagardéra a sevřel pěstě.

Gonzága zamáchl mečem a zahučel ku nohsledům:

— Pozor, pánové!

Pak zase laškovně:

— Inu, božinku, celkem mluvil jste pravdu . . . Růženka padla nám do rukou . . .

— Růženka! — vyhrklo Jindřichovi z prsou sevřených. Mžikem shýbl se a proletěl jako střela branou do zahrady.

— Není východu? — tázal se Pejrola chladnokrevně.

— Všecko zataraseno! odvětilo faktotum.

— Kolik je jich u každé brány?

— Pět!

— Stačí! On nemá zbraně!

Vyšli všichni do zahrady. Všichni bledi nedočkavostí. Tušili, že bude prolita krev.

V zahradě bylo černo jako ve sklepě. Podzimní vítr skučel.

— Kde jste chytili děvče? — tázal se Gonzága, jen aby mluvil a zakryl svojí nedočkavost.

— U ulici Havířské před samými vraty domku. Dvě chlapiska ji bránili vztekle, ale utekli, když jsme jim dali věděti, že Lagardéra padl.

— Nepoznali jste jich?

— Ne, měli tváře škraboškami zakryté . . .

— kde jste nalezli papíry?

Pejrol neměl času k odpovědi, neboť zoufalý srdcelomný výkřik ozval se za stanem indickým v místě, kde byla zahradní lože vrátného Blandy.

Gonzágovi zježily se vlasy na hlavě. — Snad některý z gardistů, mínil Pejrol a třásl se.

— Ba ne, — řekl kníže, — poznal jsem hlas.

V témž okamžiku objevilo se pět stínů.

Největší z nich, Jíra poznal knížete, přistoupil a řekl:

— Je hotovo! Teď třeba dvou mužů, kteří by jej vzali na máry a odnesli.

Gonzága zvolal:

— Oriole! Montalbáne!

Oba přiskočili.

— Vy dva vezmete nosítka!

Neodmlouvali. Ale zuby jim cvakaly, kolena se třásla, krev stydla v žilách.

Dlouhý kaprál Jíra vedl pak skupinu a hmatal nohama po trávníku. Asi třicet kroků od lože portýrovy zakopl a řekl:

— Zde jest!

Pomocí Oriola a Montalbána naložil mrtvolu.

— Ještě je teplý! řekl kaprál od gardy a hodil na mrtvolu plášť.

Nebozí dva zotročenci zvedli nosítka a kráčeli za ostatními směrem k perronu. Oriol hekal pod tíží. Ale nebylo pomoci. Vzpomenul si na výrok Gonzágův: „kdo není se mnou, jest proti mně!"

U perronu všichni sebou trhli, neboť zaslechli kroky za sebou. Byl to hrbáč. Tvář měl svrchovaně bledou a divně vrávoral, ale přece se šklebil a zabručel jizlivým hlasem:

— Nuže! Nuže? Dostavil se?

A ukazoval prstem na nosítka.

Gonzága mu zatřepal na rameno.

Hrbáč zamotal se div nepadl.

— Je opilý! — zvolal kdosi a vše bralo se chodbou Blandovou.

Portýr se nepozastavil, aby seznal jmeno šlechtice, jejž od hostiny museli odnášeti. V paláci královském vládla tehdy shovívavost vůči slabostem hodovnickým.

Na ulici měli se všichni rozejíti. Gonzága pustil se směrem ku svému paláci, dav rozkaz nebohým nosičům, aby mrtvolu hodili do řeky.

Oriol s Montalbanem nesli a potili se uličkami až do kanálu, jenž vede z ulice Leskotovy ku břehům Seiny. Zde zastrašil je pádný krok. Položili nosítka a dali se na útěk. Jíra nedoprovodil je ani tak daleko.

A tak se stalo, že následujícího jitra probudil se za úsvitu slunka pan baron Brabantský pod klenbou kanálu na své, jak se samo sebou rozumí, nemalé překvapení. On to byl, jejž Oriol a Montalbán byli donesli k řece. Baron se svým dobrodružstvím nikdy nepochlubil, avšak jeho nenávist proti vladaři stala se možno-li ještě nesmířitelnější . . .

Hrbáč vyšel poslední brankou vrátného Blandy. Zdlouhavě belhal se ulicemi a často usedal na meznících domů. Ale družina Gonzágova hádala špatně myslíc, že je opilý. Příčina bledosti a vrávoravosti měla tělesnější podstatu.

Když se konečně doplížil na roh Havířské ulice, spatřil vrata vypáčená a také dvéře ku příbytku páně Ludvíkovu byly do kořán. Ve světnici, kam mimo mistra Ludvíka a hrbáče nikdo před tím nesměl páchnouti, vše bylo zpřeházeno na ruby.

Hrbáč chtěl volati na Beryšonovou a Jenníka, ale hlas mu selhal. Pozbyv sil klesl na kolena a vlekl se ku skříni, kde jindy míval svazek s listinami.

Skříň byla rozbita sekyrou. Listiny zmizely.

Hrbáč sklesl zdrcen k zemi.

Ale vzpřímil se a svlékal kamizolu a košili. Košile byla samá krev.

Na levém rameni vedle jízvy, kterou si přinesl ze Španěl, zela táhlá rána.

Hrbáč si jí vymyl a obvázal. Pak sklesl na lože a zašeptal:

— Vzali mi všecko! Všecko! . . . Mé zbraně i srdce mé!

Ležel asi dvě hodiny v žalostném přemítání. Pak zase vzchopil se jako vzpružina a zvolal:

— Stůj při mě, bože! Zbývá mi jen čtyry a dvacet hodin, abych dokonal úlohu, za níž se pachtím osmnácte let!

XXXVI.

Zas o zlatém domě.

V paláci knížete Gonzágy pracovalo se celou noc. Krámce byly hotovy. Časně ráno přišli kupci obsaditi a vystrojiti každý své čtyry čtvereční stopy. Nejen v zahradě, nýbrž i u velkém sále vše bylo uchystáno. Nic nezbývalo ze starobylé nádhery.

Pejrol bydlící nahoře dlel ještě v posteli, ale nespal. Počítal co všecko včera vyhrál a co již má. Dnes byl věrný pán z Pejrolů věru již bohatcem, ale byl i lakomcem, jemuž hrabati se v zlatě bylo zaměstnáním nejrozkošnějším, ač oli tím neřečeno, že by byl neměl i pro radovánky světa smyslu. Užíval i spořil. aby měl na stará kolena, čím se baviti.

Tak blouznícího zastihl jej dlouhý Jíra od gardy francouzské a hlásil, že pan Oriol a Montalbán skutečně mrtvolu na břeh dopravili a do Seiny vhodili.

Pejrol radostně vyskočil z lože a obštědřil kaprála slušným zpropitným, věda, že od knížete dostane dvojnásob. Propustiv jej, bral se přímo k oddělení svého velitele. Byl nemálo překvapen vida, že jiní už jej předešli.

Skutečně dával kníže audienci našim dvěma přátelům, mistru Kokardovi a fráteru Měkochloupkovi, kteří, ačkoli bylo záhy, již se nadýmali v uniformách pečlivě vyciděných.

— Pobudové, — kasal se Pejrol, spatřiv je, — co jste dělali včera o plesu?

Měkochloupek pokrčil rameny a Kokarda obrátil hřbet.

— Dokavade, velmožný pane, — pravil výmluvný Gaskoněc ku knížeti, — stojíme ve vašich čestných službách, dotud jest nám trapno vyjednávati s tím . . . pánem! . . . Není-liž pravda, holoubku?

— Skutečně trapno . . . — opakoval fráter.

— Vy jste mi porozuměli, — děl Gonzága, jakoby nedbal příchodu Pejrolova; byl ostatně zmalátnělý, aby se mohl pouštět do malicherného vyrovnávání. — Ještě dnes ráno chci míti zprávu ... totiž makavý důkaz ... Chci věděti, zda je živ či mrtev!

Šermíři učinili hlubokou, ačkoli ne směšnou poklonu a odcházeli, ani si ho nevšimnouce, kolem Pejrola.

— Smím se tázati, velmožný pane, — řeklo faktotum jako opařené, — o kom jste ráčil právě mluviti?

— O Lagardérovi! — odpověděl kníže a rozložil se na divaně.

— Nač pochybnosti, velmožný pane? — pravil Pejrol žasna. — Právě jsem zaplatil gardistu . . .

— Jíru kaprála? Toť starý šibal! A ty . . . ty se dáváš chytati na lep! Špatně se mi všichni odslužujete! . . . Zatím, co jsi spal, já již od jitra pracoval. Viděl jsem Oriola a Montalbána . . . Proč pak je naši lidé nedoprovázeli až k řece?

— Vždyť jste ráčil sám naříditi . . .

— Poslechni! Přisáhám ti, padnu-li, že budeš viseti!

Pejrol couvl o tři kroky. Oči se mu vyvalily z důlků.

— Vy a padnouti? Což by snad pan vladař . . . Gonzága se nad jeho vyjevením dal do upřímného smíchu.

— Jsi sketů král! — zvolal. — Slyš: Co jsem živ, nestál jsem tak pevně u dvora . . . ale nic nelze předvídati . . . V případě, že by na mne byl spáchán útok, chci býti chráněn . . . Chci, aby kolem mne byli . . . nikoli, přátelé, neboť přátelství je blabuň, ale — otroci. Nikoli otroci zaprodaní, nýbrž otroci upoutaní. Bytosti, které takřka dýší jen dechem mým a dovedou i chtějí zemříti, když zmírám já!

— Takým jsem já! — vyhrkl Pejrol.

— Ty, ovšem . . . stojíš při mně již ode dávna. Ale ostatní? . . . Navej, Montalbán, Šoazel, Nosse, Žiron, Šavrda . . . všichni mají vysokorodé příbuzné. Tací bývají obojetníky . . . ale mohou se státi pilířem pevným!

— Oh, co se posledního týče, ovšem . . .

— Poslední musí býti zrovna tak ke mně připjat, jako ostatní. Také moji klienti nešlechtici mají dostati

pouta těsnější. Abys pochopil, řeknu ti jedno: té noci byl jsem zrazen!

— Zrazen! — vykřiklo faktotum; — a kým?

— Desátníkem Jírou, Oriolem a Montalbánem!

— Zda možno? A jak víte?

— Vím jen, že naši zřízenci nekonali povinnost.

— Ale vždyť mne starý gardista ujišťoval, že bylo tělo doneseno...

— Desátník lhal... Jsem opět v nejistotách a pozbyl jsem víry, že mi více nehrozí démon Lagardéra...

— A z čeho čerpáte své pochybnosti? Což jsme neslyšeli smrtelný výkřik?

Gonzága neodpověděl. Sáhl pod podušku, vyňal listinu a podal Pejrolovi.

Ten četl:

„Kapitán Lorén — Neapol.

„Štaupic — Norimberk.

„Pinto — Turin.

„El Matador — Glasgow.

„Žigan — Morlaix.

„Faënza — Paříž.

„Saldaň — Paříž.

„Pejrol...

„Filip Mantovský, kníže Gonzága..."

Poslední dvě jmena byla psána červeným inkoustem anebo krví.

Při nich nestálo žádné jmeno města, poněvadž mstitel patrně ještě nevěděl, kde je ztrestá.

U každého z prvních sedmi jmen psaných černě byl červený křížek.

Pejrol třásl se jako osyka.

— Kdy jste obdržel ten list? – koktal.

— Dnes časně z rána tímhle oknem! — pravil Gonzága a ukazoval na rozbitou tabuli. — Cinkot skla mne probudil. Později teprve otevřeny brány našim kupcům, kteří nyní tropí tak pekelný hluk... Přečetl jsem a napadlo mi, že se asi Lagardéra zachránil... leda by snad někdo z jeho důvěrníků, mně neznámých, odvážil se, nevěda ještě o jeho osudu...

— Doufejme! — zašeptal Pejrol.

— Nedoufal jsem. Dal jsem předvésti Oriola a Montalbána a ti vyznali, že opustili tělo, nechavše je ležeti v kanále u řeky...

Pejrolovi klesala kolena.

— Pak ovšem, byl-li pouze raněn, mohl by vystati...

— Brzy domakám se pravdy! — odtušil kníže. — Vyslal jsem Kokardu a Měkochloupka...

— Vy jim důvěříte, velmožný pane?

— Nikomu nedůvěřím! Ani tobě ne! Kdybych mohl vše vykonati sám, nepoužíval bych nikoho. Ti dva dnes v noci hýřili, ale vědí, že se dopustili chyby a dnes tím spíše budou dělat dobrotu. Nařídil jsem jim též, aby vypátrali dva zbrojnoše, kteří hájili dnes v noci mladou dobrodružku, jež si dává říkat Růžena Neversovna...

Nemohl potlačiti úsměv nad posledními slovy. Pejrol zůstal vážným jako rampouch.

Kníže zazvonil a velel vstoupivšímu sluhovi:

— Ať se zapřáhne můj povoz!

— Ty, příteli Pejrole, — pokračoval, — půjdeš jako obyčejně k paní kněžně vyříditi moji hlubokou úctu. Ať máš dobré oči. Řekneš mi, jak vypadá dnes předsíň Její Osvícenosti a v jakém tóně přinesla ti komorná odpověď.

— Kde vás najdu, velmožný pane?

— Půjdu napřed do besídky. Jsem dychtiv na její novou obyvatelku. Myslím, že z ní a doni Cruz budou přítelkyně. Pak půjdu do paláce pana Lawa, který mne jaksi nápadně zanedbává. Konečně se představím i v paláci královském, kde by mou nepřítomnost špatně mohli vykládati. Kdo ví, jak by mne pomluvili,

— To vše bude trvati dlouho . . .

— Ba krátko . . . Chci viděti také svoje přátely... naše dobré přátely . . . Dnešní den věru nebude věnován zahálce. Na večer hodlám uchystati malý dýchánek . . . O tom však ještě promluvíme!

— Velmožný pane, děl Pejrol, než vás opustím, dovolte, abych vás varoval před dvěma otrapy.

— Kokardou a druhem? . . . Vím, že ti ublížili, nebohý hochu!

— O to nejde, ale něco mi praví, že jsou zrádci . . . Ostatně, vizte, oni také byli tehda ve příkopech Tarridských, a jejich jmena nejsou napsána v řadě . . .

— To je pravda, zamyslil se kníže . . . Avšak, kdyby Lagardéra sám byl vhodil listinu, a oni stáli při něm, jistě by byl naznačil i jejich jmena, aby nás ošálil!

— Příliš vykroucený závěrek, velmožný pane. V zápase o bytí a nebytí nesmí se ničeho zanedbati. Také hrbáč, který se proti nadání do záležitosti vetřel . . .

— Rozmyslím si. Uvidíme! Avšak slyším hrkot povozu . . .

Rozešli se.

Kníže vskočil do ekypáže.

Kráčeje chodbou k oddělení kněžny pravil si Pejrol:

— Já abych se vázal na Francii? Nač? Kdo má peníze, všudy nalezne krásnou vlasť. Bez toho, bůh ví, jak horečná špekulace v paláci dopadne. Ještě zítra pláchnu se vším všudy, co se dá vzíti... Do zejtřka snad ještě nenastane výbuch!

— — — — — — — — — — — —

Kokarda a fráter Měkochloupek dali si slovo, že pochybnostem knížete učiní konec.

A skutečně chystali se. Shledáváme se s nimi v pokoutní hospůdce v ulici Řeznické, kde pijou a pojídají za čtyry.

Radost jim září z očí.

— Není mrtev! děl Kokarda vyprazdňuje číši.

Měkochloupek nalil a opakoval:

— Není!

A oba pili na zdraví kavalíra Jindřicha de Lagardéra.

— Šídla račí! Spral mne ďas! zaklel Kokarda; jestli nezasloužíme notný pardus za všecky pitominy, jichž jsme se včera dopustili!

— Inu, byli jsme omšelí, vzácný příteli, konejšil fráter, a opilost omlouvá.

— A on se přece vykroutí, sice chci viset! troufal mistr.

Ještě dnes ráno, než oba rekové do paláce Gonzágova se navrátili, byli přesvědčeni, že Lagardéra skončil asi smrtí násilnou. Vždyť na vlastní oči zřeli, jak vrata příbytku jsou vyvrácena. Byliť se za svitání odvážili podívati se do vnitř. Přízemí bylo prázdné. Nikdo v sousedství nevěděl, co se stalo s hezkým děvčetem, co s bábou a její vnukem.

V prvním poschodí, u skříně s vypáčeným zámkem bylo tratoliště krve.

Teď bylo všecko jasno: Lagardéra padl! Zákeřníci, kteří jim vyrvali dívku, mluvili pravdu!

Ale Gonzága sám oživil znovu jejich naděje, svěřuje jim zvláštní úlohu. Gonzága sám pochyboval, sám teprve chtěl, aby mrtvola jeho zapřisáhlého nepřítele byla nalezena a pověřena. Gonzága jistě měl důvody k pochybnostem. A proto jonáci vesele pili na kavalírovo zdraví.

Co se týče druhé úlohy: vynajíti oba zbrojnoše, kteří Růženku hájili, to jim nepůsobilo žádných mutací.

— Něco si vymyslíme! řekl Kokarda.

— Ano, dvě báchorky, jednu ty, jednu já! souhlasil fráter. — Od čeho bych byl z Normandie!

— Chceš, abych s tebou závodil, prašivinko? Dobrá! Přijímám sázku, uvidíme, kdo se vytasí s lepší!

XXXVII

Bursovní podskok.

Hrbáč byl z prvních kupců, kteří se dostavili ráno do paláce. Nepřišel sám. Za ním nesl posluha židlici, kufřík, matraci a polštář. Hrbáč vystlal si budku a uvelebil se po domácku; však nebyl nájemníkem zadarmo!

Překupníci po zahradách i komnatách Gonzágových byli by bývali nejraději, kdyby bylo ani slunce nezapadalo. Směnčili a vydělávali. Ziskem rostla chtivost. Ani při jídle si nedali pokoje. I pak prováděli ažiotáži a aby tak lépe činiti mohli, jedli pospolu.

Při obědě mezi polévkou a masem roznesla se zpráva o vydání nových akcií. To byly vnučky. Matky byly bílé, dceruška žluté, vnučkám dána barva blankytná, barva nebes, nadějí a snů do budoucnosti.

Ještě nebyly ani vytištěny a již měli cenu deseti za sto z první ruky.

Bylo tam mezi krámy živo a čilo asi jako před nedávnem ještě v Kalifornii, jako v San Francisku, městu zlata. Jen že se nesmlouvalo se zlatem, nýbrž s papírky.

Pryč s penězi tvrdými, těžkými, hřmotnými!

Ať žije papír měkký, lehounký, magicky šustivý!

Ezop II., zvaný Jonáš, mohl dobrořečiti směnářské rozvášněnosti. Jeho hřbet, přirozený psací stolek, nelenil ani chvílenku. Do koženého vaku zapadaly mu tolary a pistoly. Ale výdělek jej nenadchl. Byl již zarputilým, necitelným peněžníkem. Dnes mu jaksi nebylo do vesela. Vypadal chorobně. Když se ho ptali, odkud to, odpovídal:

— Unavil jsem se dnes v noci.

— A kde jsi byl, příteli Jonáši?

— U vladaře, který mne pozval na ples!

Smáli se, podepisovali a platili rádi. Měl požehnání.

Oriol a Montalbán sestupovali po schodech perronu. Právě si odbyli slyšení u Gonzágy, který si je dal přivolati. Byli schlípeni.

— To již není protektor! děl Montalbán, když vkročil na zahradu.

— To je pán, zahučel Oriol, — pán, který nás vede i když nechceme. Na mou věru, měl bych chuť...

— A já též! přerušil jej Montalbán.

Náhle vstoupil jim do cesty lokaj knížecí a odevzdal každému malý balíček.

Roztrhli zábal. V každém byl svazeček modrých akcií. Novorozených bankovek.

Oriol a Montalbán podívali se na sebe.

— To si dám líbiti! — zvolal tlustý finančník a již opět zářil. — Je velmi pozorný . . . tu vlastnost mu nelze upříti!

— Ve všem všudy znamenitý, ať činí co činí! — horoval najednou i Montalbán. — Pojďme je měnit!

— Ano měnit!

Již nereptali. Za peníze byli ochotni dáti po sobě šlapat.

Shledali se zde s přátely Navejem, Tyranem, Albertem, Žironem a ostatními. Každý byl stejně obštědřen jako oni.

Albert měl nápad.

— Pánové, — řečnil, — hle co kupčíků a každý je nabit tolary až do záhybů v botě . . . Což abychom se spolčili! Representujeme hezkou sumičku dohromady, že kdybychom jednali svorně, strhli bychom..

— Ano! Spolčeme se! Spolčeme se!

— Mohu sloužit? — ozval se pojednou tenký hlásek, jako by z kapsy barona Katze.

Všedni se ohledli.

Hrbáč tu stál propůjčuje svůj hřbet. Majolíkař jakýs počítal na jeho zádech hromadu akcií, které přijal za obsah svého velkého porculánového skladu. A byl šťasten!

— Čerta! — škubl sebou Navej. — Ten trpaslík se mi protiví!

— Táhni ke všem všudy! — osopil se na mrzáka urputný Žiron.

— Pánové, jsem váš sluha, — odtušil hrbáč zdvořile; ale mám najato zde místo a tudíž právo býti na zahradě zrovna jako vy!

— A ten brklavý stolek jest onen démon, který spískal všecky trampoty dnešní noci! — durdil se Oriol.

— Myšlením . . . nasloucháním a . . řečmi! — odsekl hrbáč, pozdravil a s úsměvem na rtech odcházel.

Mladá chasa shlukla se nyní kolem Alberta, jenž se jal vykládati plán. Navrhoval, aby všichni po zahradě se rozptýlivše našeptali zástupům, kterak modré vnučky, sotva světlo světa spatřily, netušeně rostou v ceně a porostou ještě dále. On pak maje v ruce souhrn akcií od všech soudruhů, že je hromadně prodá co nejdráže.

Všichni svolili. Vzal ještě na stranu Oriola, Katze a Montalbána a navedl je, jak si počínati mají. Věru, co se vydělavačství týče, byli oni jemu ne-li rovnými mistry, aspoň vnímavými žáky.

Z modra jasna rozneseno po zahradě, že vnučky stoupají. Každý je chtěl míti.

Albert prodal balíky, akcii po padesáti.

Hned na to ukázali se u druhého roku tři náhončí a stavěli se zdrcenými.

Jako mimochodem prohodil Oriol, když kolem šli dva vážní obchodníci:

— Vždyť přece není officielně prohlášeno, že byl mladý král unešen . . .

— Také to prohlášeno nebude! — vzkřikl Montalbán. — Zrovna jako se tají, že pan Law se dal na útěk . . .

— A že vladař je vězněm v Královském paláci... Král Španělský překročil hranice a táhne s 300.000

mužů na pomoc vzbouřeným oposičníkům, kteří zmocnili se vlády . . .

— Žbanělofé na nás táhnou? — křičel Katz. — To já prodám akcie za babku! Pánové, — obrátil se již přímo proti boudám, — táfám tvacet motrých za sto!

— A já třicet za osmdesát! — nabízel Oriol.

Ale nikdo nekupoval.

Za to však nastala zde panika, která jako bouře šířila se po celém prostranství.

Když dospěla k rohu, kde stál Albert, neměly vnučky cenu skoro žádnou. A týž Albert, jenž prve prodával, nyní šmahem kupoval o tisíc procent laciněji. Omráčení kupci považovali jej za hlupce a byli rádi, že aspoň jakous takous náhradu obdrželi za bezcenný papír.

A zase z jiné strany přišla zvěsť:

— Vždyť pan Law jest v paláci!

— Mladý král dlí v Tuileriích!

— A vladař právě snídá!

— Manéfr! Manéfr! — opakoval a lkal na oko baron Katz. — Byl jsem ošizen! Dal jsem se napalamudit!

V zástupech nastala hotová řež.

Přemnozí ožebračeni. Mnozí šli se oběsiti.

Albert během dvou hodin vyzískal prodejem na pět tisíc franků.

Po hlučném ryku začaly se vlny bursovní právě konejšiti, když kníže Gonzága se svým věrným pobočníkem po perronu sestupoval. Přišelť se podívat on, suzerén, na vasaly. A byl na pohled spokojen.

Držel v ruce obálku se třemi pečetěmi.

Obálka přivnadila na se zraky hrbáče, opodál práci se věnujícího a vehnala mu krev do tváře bledé.

— Co dělá kněžna? — tázal se Gonzága.

— Kněžna nezamhouřila oka od včerějška; — odpovídalo faktotum; — komorná slyšela, jak si opakovala: „aby to přece byla Neversova dcera!“

— Hrome! — zahučel Gonzága; — tam tedy došlo? Což teprve, kdyby spatřila hezké to děvče!

— Má podobu? — vyzvídal Pejrol.

— Uvidíš: jako dvě kapky vody. Pamatuješ se na Neversa?

— Ano, byl to hezký mladík! — podotkl vykonavatel.

— Nuže, jeho dceř je krásna jako anděl. Má týž pohled, týž úsměv.

— Což se již usmívá?

— Je u doni Cruz. Znají se. Doňa ji těší. Tak se stalo, že jsem dívku spatřil . . . A věř, napadlo mi . . . kdybych takou dceru měl . . . Avšak to jsou pošetilosti . . . . Mám cíl a za ním kráčím . . . . Je-li něco v cestě . . .

— Tím hůře pro každého, kdo je v cestě! — bručel Pejrol a šklebil se.

Gonzága si sáhl rukou po čele.

Pejrol dotkl se obálky.

— Velmožný pane, zdali pak jsme tentokráte sáhli po pravém?

— Není pochybnosti, že sáhli, — odpovídal kníže. — Hle, pečeti zámecké kaple tarridské!

— Ráčíte tušiti, že tam budou stránky z matriky vytržené?

— Jsem jist.

— Velmožný pán mohl by snad k vůli jistotě otevříti obal?

— Co ti napadá! — vzkřikl Gonzága. — Lámat pečetě? Krásné, nedotknuté pečetě? Nechápeš, že každá

vyváží mi kopů svědků? . . . Oh ano! Zlámu pečeť, ale až bude čas, až budeme představovati radě domácího sněmu svoji pravou dědičkou Neversovnu! . . .

— Pravou? — opakovalo faktotum bezděčně.

— Totiž, kterou my za pravou prohlásíme!

— A co učiníte s druhou, velmožný pane?

Hrbáč, na jehož hřbetu právě směnař jeden se podepisovat, trhl s sebou.

— Co sebou šiješ, trpaslíku? — rozzlobil se obchodník.

Gonzága přemýšlel.

— Také jsem se již tím zanášel, — řekl, jako v samomluvě. — Co bys učinil ty na mém místě?

Faktotum se ušklíblo.

Gonzága pochopil a řekl:

— Ne, ne! Nechci! . . . kam jinaký nápad. Rci, ... který z našich satelitů jest nejvíce zakopán do dluhů?

— Šavrda! — odtušil Pejrol bez váhání.

— Ale drž se přece, hrbáči! — vzkřikl nový kupec.

— Šavrda! — opakoval Gonzága a tvář se mu vyjasnila; — mám rád toho hocha! . . . Ale je mi nepohodlný . . . . Dobrá, tím způsobem jej nejsnáze odstrčíme . . . .

XXXVIII.

Vrtoch hrbáčův.

Šťastní spekulanti, Tyran, Albert a Společníci rozdělili se o podíl a zmizeli v davu.

— Kde pak je můj drahý Šavrda? — tázal se Gonzága.

V okamžiku, kdy pan de Pejrol chtěl odpověděti, povstal v řadách krámců děsný lomoz a láteření Vše hrnulo se na perron, kam dva gardisté francouzští vlekli nebohého chuďasa.

— Falešná akcie!

— Jaká hanebnost, podkopávati úvěr!

— Ničiti obchod!

— Do vody s ním! Hoďte lotra do řeky!

Nešťastník předveden před Gonzágu omráčený a zsinalý. Dokázali mu, že přinesl falešnou modrou akcii.

— Milosrdenství! — volal — Mám ženu, děti!

— Velmožný pane, — pravil Pejrol, — padělatelů prý se zde hemží!

— Velmožný pane, — hlásil se i Montalbán ke slovu, — jest třeba výstražného příkladu!

— Vyvrzte jej na ulici! — velel kníže.

Lid se chuděry chopil a kvačil branami ven. Na ulici byl padělatel stlučen a rozedrán, že jej rodina jistě nepoznala, když se domů vrátil. Nebyt gardistů, byli by jej utopili jako psa. Taková panovala rozvášněnost mezi překupníky zlatého domu.

— Již se zavře! Pospěšme si! — voláno pak.

Škoda, že neměl Ezop II., zvaný Jonáš, aspoň tucet hrbů. Co by byl mohl vyzískati!

— Co jste mi chtěl říci o Šavrdovi, velmožný pane? — připomínal Pejrol.

Gonzága právě blahosklonně kýval na své důvěrníky.

— Šavrdovi? — opakoval roztržitě. — Ah ano, o Šavrdovi! O tom později. . . . Nyní musím promluviti s hrbáčem.

— A mladá dívka? — naléhal zase Pejrol. — Není nebezpečno nechávati ji v besídce?

— Ba že je, velmi nebezpečno . . . Nesmí tam zůstati dlouho . . . Prozatím přichystej malý kvas u doni Cruz . . . hodlám s ní u jídla důvěrně pohovořiti!

Pošeptal ještě něco Pejrolovi do ucha, který se uklonil řka:

— To stačí, velmožný pane!

— Hrbáči! — vzkřikl nespokojený směnárník — proč se tetelíš? Nebudeme tě moci potřebovati!

Pejrol odcházel. Gonzága jej znovu zavolal.

— A najdi mi Šavrdu! Chci míti Šavrdu, hledej kde hledej, musíš jej přivésti!

Hrbáč odepřel hřbet, když noví zákazníci se o něj ucházeli.

— Jsem umdlen — řekl. — Hle zvonec bije . . . Chvíle oddechu nastala.

Zvonec skutečně zavzněl a vrátníci objevili se hřmotíce velkými klíči.

Každý zavíral boudu. Strážníci pobádali k odchodu. Vše hrnulo se ven.

Spojení špekulanti přiblížili se ku knížeti a obklíčili jej s obnaženými hlavami.

Gonzága upíral zraky na hrbáče, jenž usednuv na dlažbě přede vchodem psího bytu nejevil nikterak úmysl také odejíti. Počítal mírumilovně obsah velikého koženého měšce a zdálo se aspoň, že mu ta práce působí rozkoš. Když byl hotov, uvázal si vak řemenem na krk a chystal se zalézti do vnitř.

— Hola, Jonáši! — zakřikl jej gardista. — Hodláš se zde vyspati?

— Ovšem, brachu! — odvětil hrbáč. — Však jsem si snesl, čeho k tomu potřebí!

Gardista se dal do smíchu a mladí pánové za ním.

— Stláti umíš! Jen co je pravda! — řekl gardista, — avšak žádné žerty, kamaráde a hýbaj odtud! Rychle!

Hrbáč mu práskl vrátkami před nosem. Když pak strážník do boudy kopal a jí zmítal vystrčil Jonáš hlavu z okénka, které bylo pod malou střechou.

— Spravedlnost! Velmožný pane! — volal.

— Spravedlnost! — opakovali dovádivě mladíci.

— Pravidlo jest, — řekl kníže vážně — že má každý nájemník když udeří zvon, opustiti svůj krámec!

— Ale vždyť mám, velmožný pane — hájil se po advokátsku trpaslík — zde svoje zvláštní, výminečné postavení. Nikdo jiný, mimo mne nenajal psí boudu!

— Výborně! — volali jedni.

— To nic nedokazuje! — odporovali druzí.

— Což hafan nespával pod svým krovem? — odsekl zase hrbáč.

— Výborně! Výborně!

— Já jsem vyklopil třicet tisíc, abych nastoupil všechna práva a výsady po psovi. Spal-li zde on, mám právo spáti zde i já a neustoupím leda násilí!

Gonzága se tentokráte usmál. Dal na jevo, že souhlasí. Gardista se vzdálil.

— Pojď sem! — řekl kníže.

Jonáš byl okamžitě z boudy venku.

Přiblížil se a pozdravoval jako obroušený švihák.

— Proč tu chceš zůstati? — ptal se Gonzága.

— Poněvadž je zde bezpečno a já mám peníze?

— Myslíš, že dobře pochodíš se svou budkou?

— Záležitost zlatá . . . velmožný pane. Věděl jsem napřed . . . .

Gonzága mu vložil ruku na rameno. Hrbáč vyrazil bolestný skřek.

Totéž bylo se mu stalo i dnes v noci ve vestibulu královského paláce.

— Co je ti? — tázal se kníže udiven.

— Upomínka z plesu, velmožný pane . . . modřina!

— Příliš mnoho tančil! — chechtali se mladíci.

Gonzága se na ně přísně podíval.

— Jste naladěni ke šprýmům, pánové, — řekl, — a snad i já . . . Ale myslím, že by spíše si mohl on tropiti dobrý den z nás!

— Ach, velmožný pane! — děl Jonáš skromně.

— Hleďte, pánové, — pokračoval kníže, — ten mužík prospěl mi sám mnohem více než vy všichni dohromady. Slíbil, že Lagardéra přijde na ples královský, a Lagardéra přišel. A nedomnívejte se, že lze Lagardéru snadno k něčemu přiměti! Mluvím k vám otevřeně. Hodlám přidružiti tohoto hocha k sobě, neboť mám k němu důvěru. Pravím před ním, jako před vámi: jestliže Lagardéra není mrtev, jsme všickni v nebezpečí záhuby! Odtud můj nepokoj!

Nikdo ani nedutal. Hrbáč stavěl se udivenějším nade všecky.

— Co jste jej nechali pláchnouti? — zašeptal.

— Nevím . . . moji lidé, jež jsem vyslal, opozďují se . . . Dal bych nevím co, kdybych věděl . . .

— Však je nás, bohudíky, dosti a máme svoje paže! . . . počal kadet Navej.

— Jsme všichni vaši! — volali. Jenom tlustý Oriol a baron Katz škrabali se při tom za ušima a třásli se bledou bázní.

— Ty, mužíku, — pokračoval kníže, — vykonals nám velkou službu! . . .

— Jděte! . . . velmožný pane . . .

— Nač skromnost? . . . Žádejte mzdu!

Hrbáč sáhl znova rukou do vaku a chřestil penězi.

— Slyšíte, co mám? — řekl. — A to mne nestojí žádnou práci. Jsem odměněn!

— Něco za něco, nic za nic! — řekl kníže netrpělivě. — Pokládám každou službu zdarma vykonanou za předraženou, poněvadž z ní čpí zráda! Řekni, co ti mám vyplatiti! Chci, abys řekl!

— Nebuď blázen, Jonáši, — volala tlupa. — Neznáš štědrost knížecí?

— Inu, poněvadž velmožný pán chce . . . — ošíval se hrbáč rozpačitě — . . . ale kterak bych se mohl odvážiti podati takovou žádost! . . . Nežertujte se mnou, velmožný pane . . . jsem chuďas . . .

— Sázím sto luidorů, že je přítel Jonáš zamilován! — zvolal Nosse.

A zase chechot. Gonzága a hrbáč zůstali netečni.

Gonzága byl přesvědčen, že bude ještě míti hrbáče zapotřebí. Kníže byl chtivý, ale nikoli skoupý. Peníze nebyly mu ničím víc než prostředkem. U příležitosti uměl vyhazovati je plnýma hrstěma.

V tom okamžiku jednalo se mu o dvojí věc: připoutati si záhadnou tuto bytost a poznati ji.

— A proč by nemohl býti zamilován? — pravil opravdově. — Je-li zamilován a záleží-li na mně, přisáhám, že bude šťasten. Jsou služby, které se nedají zlatem zaplatiti.

— Velmožný pane, — vyslovil hrbáč tónem pohnutým, — děkuji vám. Zamilován, ctižádostiv, zvědav . . . což vím, jak se jmenuje vášeň, která mnou hárá? Tito jinoši se smějí a mají pravdu . . . Já pak . . . já trpím!

Gonžága mu podal ruku. Hrbáč ji políbil, ale rtové se mu chvěli.

Pokračoval tónem tak podivným, že hejskům přešla všechna veselost.

— Zvědav, ctižádostiv, zamilován... co záleží na jmenu zla? . . . Smrt je smrt, ať člověk skoná horečkou, jedem nebo mečem.

Náhle zatřásl hlavou rousnatou a zazářil okem.

— Říká se, člověk je maličkost! Ale on hýbe světem. Viděli jste koráb na rozkaceném moři? Ať blesky srší a hrom burácí, člověk piditvor vůči návalům živlů brodí se po čeřenech vln nezdolán a nezaleknut! Ano, on je maličký... červ... prášek... Ale stojí-li na svém, vykoná divy!

Všichni žasli.

Hrbáč náhle změnil výraz a pokračoval drnčivým, známým hlasem, jehož úškleb pronikal posluchačstvu až do dřeni kostí.

— He! He! He! Až posud živořil jsem bídácky. Jsem také maličký. Ale jsem přece člověk. Proč bych nemohl býti zamilován? Proč ne zvědav, proč nikoli ctižádostiv? Nejsem již mlád... nebyl jsem nikdy mlád. Shledáváte mne ošklivým? Co? Býval jsem druhdy daleko ohyzdnějším! To jest výsada ošklivosti: věk ji stírá jako krásu. Vy časem tratíte, já získávám. Ve hrobě budeme všichni stejni!

Zasyčel posupně dívaje se po všech jednotlivě.

— Věřte, že jest něco mnohem horšího než ošklivost: chudoba!... A já byl chud!... Ani jsem neměl rodičů... Myslím, že se za mne otec a matka styděli, když jsem se narodil a že mne i s kolébkou vystrčili ze dveří... Když jsem otevřel oči, viděl jsem zamračené nebe nad sebou, které skrápělo studenou vodu na

moje třesoucí se tělo. Která žena mne kojila?... Byl bych ji miloval! Nesmějte se!... Je-li někoho, kdo se za mne modlí v nebesích, je to ona! Pak jsem cítil jen ústrky... dláždění bylo mi ložem a psi byli by se štítili toho, čím já se krmil . . . Dobrá škola byla, jakou já prošel, dobrá škola! Kdybyste věděli, pánové, jak jsem otužilý proti zlobě! Ale dobrota mne udivuje a leká, neboť nikdy jsem jí nepřivykl . . .

— Ty asi někoho nenávidíš, příteli! — zahučel Gonzága.

— He! He! Mnoho, velmožný pane! Za mých mladých dnů nikdo ve mně nevzbudil, leda hněv. Ale zloba tuží svaly. Od té doby, co jsem sesílil, zajala mi jedna tužba mysl: obohatiti se. Plných deset let a snad ještě více pracoval jsem a kolem sebe neslyšel leda smích a úštěpky. První krejcar vydělá se obtížněji nežli druhý; třetí přichází již sebou sám. Hryzl jsem nehty, dokud jsem nenastřádal tolar. První ten peníz schoval jsem si, mám jej dosud a dívám se naň, když je mi mdlo, únavno a teskno. Pohlee naň oživuje mou pýchu, mou hrdost lidskou. Hřivnu za hřivnou jsem ukládal, nejedl, nepil jsem, i když hlad a žízeň mne mořily, spal jsem na tvrdu. Můj poklad mohutněl. Já hromadil, hromadím a budu hromaditi.

— Ty tedy skrblík! — vpadl mu do řeči Gonzága jaksi uspokojeně, jako by měl radost a zisk ze slabin tohoto podivnůstkáře.

Hrbáč pokrčil rameny.

— Rád bych se byl stal lakotářem, který přilne ke zlatu, jako záletník ku své milce... ale nešlo to. Když se mi majetek dvojnásobil a desateronásobil, počítal jsem a chtěl se počítáním opájeti, říkaje si: boháteč! Koupíš si štěstí! Ale rozhlédl jsem se a ze zrcadla ze-

vloval na mne hrb a leskl se prokvětalý vlas!... Zlato není krása, zlato není mládí! A na ulici? Kde kdo byl, nikdo jinak nezakřikl leda: hrbáči! hrbáči! hrbáči!...

— Ale, příteli, zastavil jej zase kníže, — já pořáde ještě nevím, čeho vlastně si ode mne žádáš!

— Hned na to dojdem, odvece hrbáč a změnil tragický ton u veselý. — Co jsem tak se plahočil, zadul náhle větérek od vás. Já přiběhl. Již na prahu cítil jsem, že zde je dobré místečko. Zde lze dosíci všeho, co hrdlo ráčí. Vonný zápach vybrané a bohatýrské rozkoše. To mne opájí a okouzluje.

— Nemá špatné gusto, panáček Ezop! vykřikl Navej.

— Jaký znatel! děl Oriol.

Hrbáč se mu podíval do tváře.

— Vy, kteří přenášíte břemena noční, pravil hlubokým hlasem, — vy dobře víte, že v tomto domě lze dosíci každé tužby a ukojiti všeliký chtíč.

Oriol zbledl. Montalbán zvolal:

— Co chceš říci?

— Vyslov se jasněji, příteli! kázal Gonzága.

XXXIX.

Jak balamutí Normančík a kterak Gaskoněc.

— Velmožný pane, výklad nebude dlouhý. Víte, že se mi dostalo cti opustit palác královský včera v tentýž čas co vy. Já viděl dva šlechtice zapřažené k márám;

toť přece neobyčejno; myslím si, že se jim musilo dobře zaplatiti.

— A víš . . .? počal Oriol rozpačitě.

— Co leželo na marách? vpadl mu hrbáč do řeči; — zajisté! Ležel tam starý pán, opilý na dranc. Později jsem mu podal rámě a doprovodil jej do jeho zámku.

Gonzága sklopil oči a změnil barvu. Výraz hlubokého ustrnutí rozlil se po všech tvářích.

— A víte, co se stalo s panem Lagardérou? ptal se Gonzága potichu.

— Hehe! Žandarm Jíra má mozolnatou pěst a břitký bodák. Strčí-li on do někoho, strčí řádně, za to ručím. Ostatně ti, které jste vyslal na zvědy, zpraví vás o ostatním.

— Ale opozďují se!

— Jeť času zapotřebí. Mistr Kokarda a fráter Měkochloupek . . .

— Což znáte i ty dva? vyhrklo Gonzágovi.

— Velmožný pane, já znám pomalu celý svět.

— U všech všudy, příteli, víte, že nemám v přílišné lásce lidi, kteří znají tolik světa a tolik věcí?

— Může to býti nebezpečné, velmožný pane, připouštím, odvece hrbáč klidně, ale může býti i prospěšné. Buďme spravedliví; kdybych nebyl znal Lagardéru . . . Leč nechci o tom šířiti slov. Kde jsem prve přestal? Ah, ano! Stanul jsem na prahu vašem a rozmýšlím se, poto jsem vkročil. A věru, že jsem kroku nelitoval. Můj hrb stal se mi dolem zlata.

— A může ti dopomoci ku šlechtictví!

— Já šlechticem! Velký dík, velmožný pane. Ale kdy?

— Hleďme, jak má na spěch! smáli se.

— K tomu jest času zapotřebí, děl Gonzága.

— Ano, vašinci mají pravdu, že mám na spěch... omluvte mne, prosím. Vy jste mi právě řekl, že nemilujete služeb zdarma prokázaných . . . Nuže, já jsem hotov přijmouti svoji mzdu bez odkladu.

— Bez odkladu! zvolal kníže; ale to nejde!

— I vždyť mi tak o šlechtictví neběží, řekl hrbáč lichotivě. Snad nemusí být člověk šlechticem, aby přisedl ku příkladu vedle pana Oriola k malé hostině dnešní noci!

Vše se dalo do smíchu vyjma Oriola a knížete.

— Ty víš i o tom! pravil tento a svraštil čelo.

— Dvě slůvka náhodou zaslechnutá, velmožný pane . . . bručel hrbáč pokorně.

Ostatní volali:

— Jak že! bude se dnes stolovati?

— Jestliže velmožný pán dovolí, šeptal tlustý Oriol Gonzágovi do ucha, uvědomil bych slečnu Nivellu.

— Již dostala vědomost, odpověděl kníže. A jakoby byl chtěl blahosklonně vyhověti vrtochům hrbáčovým, řekl:

— Nemyslete si, pánové, že bude dnes jen hostina ledabylá. Hádejte, co u ní bude?

— Komedie?

— Pan Law?

— Opice ze zvěřince svato-Germainského?

— Nikoli, nýbrž svatba!

Hrbáč se zachvěl.

— Svatba! zahučel sepjav ruce a ztočiv zraky k nebesům. Svatba po hostině!

— Skutečná svatba! opakoval Gonzága. Správná, obřadná svatba!

— A kdo se bude ženiti? tázalo se shromáždění jedním hlasem.

Hrbáč tajil dech. V okamžiku, kdy Gonzága se chystal odpověděti, objevil se Pejrol na perónu a volal!

— Sláva! Konečně! Hle naši zvědové!

Za ním přicházeli Kokarda a Měkochloupek nesouce na líci onu klidnou hrdost, jakou honosívají se lidé, kteří se užitečnými prokázali.

— Příteli, děl Gonzága k hrbáčovi, ještě jsme se spolu nevyrovnali. Neodcházejte!

— Stojím k službám, velmožný pane, odpověděl Ezop II. a bral se ku své budce. Vklouzl do ní a zavřel dvířka.

— Svatba! hučel si. Toť skandál, ale jistě nebude pouhá hříčka, muž tento neprovádí nic bezúčelného. Jeho pikle mi nejsou jasny a čas mi utíká! Avšak, ať svolí nebo ne, při sám bůh, já se zúčastním hostiny.

— Nuže! Nuže, jaké zprávy? volali zvědaví dvořané na příchozí šermíře.

Historie Lagardérova začínala je zajímati osobně.

— Tito dva junáci chtějí mluviti jen před samým knížetem, hlásil Pejrol.

Kokarda a Měkochloupek odpočinuvše si hned od rána u stolu hospůdky byli svěží jako pivoňky. Kráčeli hrdě dvojřadím rozestouplých hejsků přímo ke Gonzágovi, jejž pozdravili s okázalým respektem, hodným pravých šermířů.

— Vypravujte, ale rychle! velel Gonzága.

— Začni ty, šlechetný příteli, pobízel Normanďan.

— To nejde! Napřed ty, holoubku, odpovídal Gaskoněc.

— U všech všudy! Což nevíte kudy kam? rozkřikl se Gonzága.

Počali tedy oba současně povýšeným hlasem:

— Velmožný pane, abychom se stali hodnými Vašnostiny důvěry . . .

— Ticho! — děl kníže rozezlen; začni každý zvlášť!

Nový zápas zdvořilosti. Konečně spustil Měkochloupek:

— Jsa mladší a podřízenější poslouchám šlechetného přítele a počínám já : . . Vyplnil jsem svoje poslání a jestli jsem snad předčil mistra svého, nebudiž na ujmu jeho zásluze....

Kokarda se usmíval hrdě a hladil si kníry.

Vmysleme se v situaci našich reků.

Každý z nich chtěl lháti a vedle toho i překonati výmluvností druha svého. A přece nebylo žádnému z nich volno.

Vybravše se z hospůdky, podívali se po druhé do domku v ulici Havířské. Po Lagardérovi ani stopy.

Co se s ním sběhlo?

Oba mistři od zbraně neměli o tom ani ponětí.

— Chci sděliti vše stručně, dvěma slovy, — rozmluvil se Měkochloupek. — Co je pravda, nelze protahovati na dlouhé lokte. Vyšel jsem dnes ráno za rozkazem velmožného pána. Řekli jsme si s přítelem: čtyry oči vidí víc než dvě, pročež kráčejme každý svou cestou. Následkem toho rozešli jsme se. Nevím, co se přihodilo mému šlechetnému příteli. Já se vydal do královského paláce, kde dělníci sundavali dekorace včerejší. Nemluvilo se tam než o jedné věci: mezi stanem indickým a zahradním domkem vrátného Blandy že nalezeno tratoliště krve. Šel jsem se podívat a sleduji stopu. Sluhové se mne ptají: „co jsi ztratil, brachu?“ Odpovídám, že podobiznu milenky. A oni hlupáci se dají do smíchu....

— Zkrátka! — velel Gonzága.

— Velmožný pane, učiním jak možno. V ulici svatého Honoria, kde tolik koní a vozů jezdí, zmizela mi stopa. Ale já se spustil přímo k vodě.

— Kudy? — přerušil jej kníže.

— Ulicí Kaplickou, — odpověděl Měkochloupek.

Gonzága a jeho důvěrníci vyménili pohled. Kdyby byl Měkochloupek se odvolal na ulici Leskotovu a její kanál, byl by rázem ztratil důvěru, poněvadž byl výsledek pošetilého dobrodružství Ariola a Montalbána znám.

Ale Lagardéra mohl pustiti se ulicí Kaplickou.

Měkochloupek pokračoval.

— V ulici Kaplické našel jsem stopu zase a ta mne vedla až k řece. Tam nic víc ... Ale byli zde rybáci a povídali si. Jeden vyprávěl: „musil to asi býti šlechtic, ačkoli neměl meče. Dva chlapi vlekli jej, vytáhli mu váček, prohledali kapsy a hodili jej do vody. Měl na sobě černou masku a bílý nákrčník hedvábný....“

Nastal šepot mezi posluchači. Dávali si znamení. Gonzága kývl hlavou na znamení souhlasu. Jediný mistr Kokarda ponechal si svůj pochybovačný úsměv.

— Jdu podle vody až k jezu poblíž mostu Svato-Cloudského ...

— Aha! Sítě! — přerušil zde frátera Oriol.

— Ano, sítě! — opakoval Měkochloupek.

— A co jsi nalezl v sítích? — tázal se Gonzága mrače se podezřívavě.

Fráter rozepjal kabát.

Kokarda otvíral oči. Toho se nenadál.

To, co fráter z pod kabátu vytáhl, nebyl nalezl v sítích řeky, nýbrž zcela jednoduše v příbytku mistra

Ludvíka, hned při první ranní dnešní prohlídce domku. Vzal to a schoval do kapsy z dobrého zvyku, jenž mu nedal, aby něco nechal ležeti s pokojem.

Nebylo to nic menšího nežli — bílý hedvábný nákrčník, který Lagardéra měl na sobě v plesu vladařském.

Aniž by se mistru Kokardovi byl pochlubil, namočil ji Měkochloupek v hospodě do štoudve vody.

Nyní jej podával knížeti Gonzágovi, jenž jaksi zděšen ucouvl.

Také na ostatní posluchače učinil tento důkaz pravdy mocný dojem.

— Šídla račí! — pomyslil si Kokarda, — musím všechen vtip sebrati, abych jej překonal, prašivinku!

— A viděl jsi mrtvolu? — tázal se frátera pan Pejrol.

— Prosím vás, — odtušil Měkochloupek, vzpřimuje se, — kde pak jsme spolu pásli krávy? Já vám netykám ... Zanechte neblahé své důvěrnosti ...

— Odpověz na otázku! — řekl Gonzága.

— Inu, velmožný pane, voda je tam kalná a hluboká, — odpovídal fráter. — Chraniž mne bůh, abych něco tvrdil, o čem nemám pevné jistoty!

— Mohu odpověděti za něho! — vykřikl Kokarda. — Kdyby byl lhal, nechtěl bych mu vícekráte zatřepati na rameno. Ale ty's nezalhal, holoubku! Jak pak by's mohl spatřiti mrtvolu v sítích, když já ji viděl hezký kus cesty odtamtud na suchu?

Měkochloupek sklonil hlavu. Všecky zraky obrátily se na Kokardu.

Jenom kníže poznovu předložil fráterovi otázku:

— A co jsi vypátral v příčině oněch dvou obranců dívky?

— Přiznávám, velmožný pane, — omlouval se Měkochloupek, — že mi na tu záležitost nezbylo času.

— To si myslím! Žádné šplechty! — vpadl do řeči mistr Kokarda. — Neptejte se hocha, na co vám nemůže odpověděti! on činil seč byl a já jsem s ním spokojen. Jenom že ovšem tolik nedokázal co já!

— Tys dokázal více? — ptal se Gonzága nedůvěřivě.

— O u n' p e ř p o c', velmožný pane, jak říkají ve Florenci! . . . Pustí-li se Kokarda do něčeho, najde cos jinšího, než kus plátna ve vodě! Avšak chci vypravovati vše podle pořádku. Opustiv svého druha, předložil jsem si otázku: „Co dělají zbrojnoši, když dostanou výprask?" A odpověděl jsem: „Jdou zapít vztek!" Šel jsem po krčmách. Do každé vstrčil jsem nos. Znáte kospodu „u č e r n é h l a v y" v Tomášské ulici? Tam jsem zastihl dva staré, známé sekáče. Nemusel jsem z nich dlouho cediti rozum a seznal jsem, že to jsou oni. Vyvedu je jako procházkou na baštu Germainskou a vytnu každému z nenadání řízný políček. Tasili. Já tasil též. A přisám bůh. za chvíli svalili se oba do příkopu, a spral mne ďas! jestli ještě někdy budou někoho bránit!

XL.

Ohlášenka.

Měkochloupek díval se na svého ušlechtilého přítele s obdivem, do něhož vmísena byla i něha i úcta. Ve svém poctivém srdci přiznal si již, že jest přemožen.

I komonstvo Gonzágovo stálo udiveno.

Za ticha všeobecného zakroutil si Kokarda furiantsky hroty svých knírů obrovských.

— Velmožný pán svěřil mi úkoly dva. Přicházím ke druhému. Než jsem se do něho pustil, předložil jsem si otázku: „Kokardo, prašivinko, kdo v celé Paříži dovede nejlepší zprávu podati o mrtvolách?“ A vzpomněl jsem si na zrzavého Masadosta . . .

— Což ten kapsář a křovák ještě není oběšen? — vskočil do řeči Měkochloupek.

— Ba ne! Vykutálel se z něho dobrý obchodník a veselý světák. Masadost vydělává si poctivě chléb, prodává chirurgům a anatomům čerstvé zboží k pitvám a operacím. Chlapík větří mrtvolu lépe než hyena africká . . .

— K věci, k věci! — pobízel kníže.

— Šel jsem k němu. Bydlí ve špinavé uličce pod špitálem. Zacpával jsem si nos, když jsem do jeho brlohu vcházel. Cítil se poctěna mojí návštěvou, ačkoli se již po několika slovech trochu příliš laskavě na mne věšel. Jindy byl bych mu dal štulec loktem, ale dnes sebral jsem veškeru svoji shovívavost. Vyzvěděl jsem, že vylovil v řece mrtvolu, která měla ránu do levé paže zasazenou. Pod záminkou, že bych rád viděl pitevní síň, přemluvil jsem jej, že mne vzal za rameno a vedl. Vejdeme . . . ale brrrrr . . . můj meč nasekal se dosti do lidských těl, ale pohled na mrtvolu skalpovanou, s otevřenou lbí, rozkrájeným mozkem, vypáranou hrudí, s obnaženými útrobami, amputovanými hnáty a rozžmolenými klouby . . .

— A ty jsi ho poznal?

— Vlastníma očima!

— Lagardéru?

— Ovšem! Spral mne ďas! nebyla-li to jeho krásná tvář, rusý vlas, a rána na paži . . .

— Teď věřím! — řekl Gonzága.

Na to slůvko všichni čekali. Bouře radosti rozlehla kruhem dvořanů.

— Je mrtev!

— Mrtev, jak se patří! — doložil Gonzága a hodil Kokardovi měšec nabitý zlatem.

Všichni rekovnému mistru gratulovali, každý mu něco daroval.

Kokarda se sice hrdě nafukoval, ale kapsy jakoby měl bezedné. Přijímal napořád.

Den mezi tím se schýlil.

Perónem přicházel lokaj. V jedné ruce držel pochodeň, ve druhé stříbrnou misku, na níž spočívalo psaní.

— Pro velmožného pána! — podával s úklonou.

Komonstvo odstoupilo. Gonzága roztrhl obálku.

Bylo viděti, jak se mu obličej chmuří.

Pronikavým pohledem změřil oba sekáče, až Měkochloupkovi naskočila husí kůže.

— Umíš čísti? — obrátil se na Kokardu a podával mu list. — Pánové, čerstvé zprávy!

— Snad ne o mrtvém? — smál se Navej.

— Ba, od mrtvého! — odtušil kníže. — Čti na hlas, — velel šermířovi.

— Pomoz mne slabikovati, bratře, — řekl Kokarda. — Mně se kalí zrak.

Měkochloupek podíval se na řádky. Zrudl a věru, že radostí. Kdo rozumí tvářezpytu, byl by se sázel, že se Kokarda přemáhal, aby nepropukl ve smích.

— Hromado děravá! — zvolal s přetvářeným ustrnutím. — Kdybych neviděl, nevěřil bych!

— Co jest?
— Co tam psáno?
— Čtěte!
— Čti, bratře, mně se chvěje hlas! — řekl Kokarda Měkochloupkovi.
— Čtěte, mistře, mně je úzko kolem srdce! — řekl Měkochloupek Kokardovi.
Kokarda vytrhl lokaji pochodeň a posvítiv si četl jasným silným hlasem:
„Velmožný kníže! Abychom mohli konečně vypořádati své účty, ohlašuji, že se dostavím k vaší hostině dnešního večera. Přesně o deváté hodině . . .“
— Podpis! — ozvalo se současně z desatera hrdel.
Kokarda dočetl:
„Kavalír Jindřich de Lagardère!“
Ticho hluboké.
V obálce byl ještě předmět jakýs. Gonzága jej vyňal a skryl, aby nikdo neviděl. Byla to rukavička, kterou byl Lagardéra knížeti z pravice strhl na zahradě vladařského paláce.
Pejrol chtěl mluviti. Gonzága jej odstrčil.
— Nuže! — pravil k šermířům, — co říkáte?
— Pravím, — odpovídal mírumilovný Měkochloupek, — že člověk podroben omylům. Přinesl jsem věrnou pravdu. Nákrčník jest a zůstane nákrčníkem.
— Žádné šplechty! — zvolal Kokarda. — Masadost mi dosvědčí! . . . Ať jej přivedou! Viděl jsem na své oči rozpárané tělo a ránu . . .
— Ale což psaní! — děl Gonzága a ježil obočí.
— Již dávno jsem říkal, že ti dva chlapi vás podvádějí! — šeptal mu Pejrol do ucha.
— To přesahuje všecky meze! — kasal si rukávy tlustý Oriol za všeobecného hučení.

— Toť vtělený ďábel sám!

Kokarda řekl si potichu, potlačuje horečku, jakou mu rozlévala rozkoš kolem srdce:

— Inu, totě muž, jaký má býti!

— Lagardéra! — doložil Měkochloupek a tiskl mu potají ruku.

— Pánové, — počal Gonzága hlasem velice rozechvělým, — něco jest nepochitelného, a jedno toliko jasno, že jsme byli nepochybně od těchto dvou mužů zrazeni.

— Jakže! Velmožný pane! — protestovali oba šermíři slavně.

— Ticho! Přijímám ohlášenku, která mi byla poslána a svoluji k uvítání samozvaného hosta.

— Bravo! — zvolal Navej mdle.

— Bravo! — volali ostatní jaksi nuceně.

— Kdyby velmožný pán dovolil, abych podal také svůj návrh, radil bych, aby se místo chystané hostiny . . .

— Hodovati se bude, u sta hromů! — přerušil jej Gonzága vztýčiv hlavu.

— Aspoň při dveřích zavřených . . .

— Právě při dveřích dokořán!

— Znamenité! — řekl Navej.

Bylo zde několik vskutku odhodlaných a statných paží: Navej sám, Nosse, Šoazel, Žiron, Montalbán a jiní. Oriol s Katzem a finančníky ovšem činili výminku.

— Každý z vás bude míti svůj meč, pánové, — nařizoval kníže.

— A my také! — zabučel Kokarda mrknuv okem po Měkochloupkovi.

— Přijde-li on sám . . . počal Navej, jako by mu bylo stydno.

— Velmožný pane, já k vůli jistotě přivedu i seržanta Jíru s mužstvem, navrhoval Pejrol.

— Buďsi! svolil Gonzága.

— Čiň totéž co já, šeptal Kokarda fráterovi, — teď je pravý okamžik!

A oba slavnostně předstoupili těsně před knížete.

— Velmožný pane, spustil mistr, — máme za sebou třicet let čestné, ba mohu skoro říci rytířské činnosti, já a můj přítel, a nyní, kdy zdánlivě okolnosti proti nám svědčí, měl by jediný den pokaliti minulost desetiletí? Popatřte na nás! Tvůrce všemocný vryl každému do tváře věrnost aneb zradu. Porovnejte, velmožný pane, obličej náš s pohledem pana z Pejrolů, žalobníka našeho . . .

Vypadal znamenitě náš mistr, pronášeje svou obhajovací řeč. Pragaskoňský přízvuk byl výtečným kořením pro volená jeho slova. Co se týče Měkochloupka, stál skromně a hladce jako neviňátko.

A Pejrol věru dnes hodil se za porovnání. V posledních čtyřiadvacíti hodinách změnila se jeho chronická blednička v barvu šedozelenou. Vypadal jako lotras, který zabíjí odvážlivě, ale má při tom bolesti břicha.

Gonzága přemítal, Kokarda pokračoval:

— Velmožný pane, jste silen, jste mocen, můžete souditi . . . Není ode dneška, co znáte své oddané sluhy. Vzpomeňte si na příkopy kajlské, kde jsme byli pospolu . . .

— Zadrž! vykřikl Pejrol ulekán.

Gonzága, ani se nezaraziv, řekl klidně svým nohsledům:

— Pánové již všecko uhodli . . . Nevědí-li další, třeba jim vše sděliti. Počítají s námi a my s nimi. Mezi nimi a námi musí dojíti k dobré shodě.

Gonzága věděl, ke komu mluví. Mezi komonstvem nebylo člověka, který by neměl nějakého hříchu na svědomí. Ostatně dnešní noc učinila z nich jeho spoluvinníky. Oriol a finančníci se třásli, Navej a ostatní šlechtici klopili zraky.

Snad kdyby byl aspoň někdo vyvstal na odpor, byli by se k němu ostatní přidali. Ale nikdo nehlesl. Gonzága byl povděčen náhodě, že se zde nenacházel markýzek.

Neboť Šavrda, třeba měl na kopy necností, nedal se snadno umlčeti. Proto také hodlal Gonzága zbaviti se ho dnešní noci a sice na dlouho.

— Chtěl jsem toliko podotknouti, pokračoval Kokarda, — že tak staré služebníky jako nás neradno tak zhola odkopnouti a odsouditi. Pronáším své mínění nepokrytě: jsou dvě možnosti: buď vstal kavalír Lagardéra z mrtvých, což se mi zdá pravdě nepodobno, anebo bylo toto psaní spácháno zlobohem, který chce uškoditi dvěma poctivým jonákům!

— Nechci ani slůvka připojovati, děl fráter, — neboť můj šlechetný přítel mluvil, jakoby znal myšlenky mé duše.

— Nebudete trestáni, řekl Gonzága roztržitě, — avšak vzdalte se!

Jim se nechtělo.

— Velmožný pán neporozuměl! pronesl Kokarda důstojně.

A Normančík vloživ ruku na srdce, podotkl:

— Nezasloužili jsme si opovržení.

— Bude vám zaplaceno, děl Gonzága netrpělivě; — čeho ještě chcete?

— Čeho chceme, velmoži? mluvil Kokarda a hlas se mu chvěl skoro upřímně, — co chceme, jest podati

důkaz celý a plný o své nevinnosti! Šídla račí, vy nás neznáte! Jestliže jsme lhali a přijde-li pan Lagardéra živ, ať zemřeme!

— Ano, zemřeme s radostí! vykřikl fráter a dovedl cediti slzy.

— Pakli však, horlil Gaskoněc, pan Lagardéra nepřijde, volá naše čest po zadostučinění!

— Buďsi, děl Gonzága; půjdete do besídky s námi. Události poučí nás co a jak!

— Jste spravedliv jak bůh! volali oba rekové nadšeně.

Avšak té chvíle nevěnoval Gonzága pozornost jim; bylť jeho zřetel obrácen ke schlípeným tvářím dvořanů.

— Dal jsem přece rozkaz, aby Šavrda přišel! děl obrátiv se k Pejrolovi.

Ten ihned odkvapil.

— Nuže, pánové, pokračoval kníže; co jest vám? Stojíte bledi a zamlklí jako duchové. Máte strach? Avšak pomněte na slova má, jež jsem k vám mluvil! Žádám poslušnost naprostou. Jsem hlava, vy jste údové. Kdo z vás by dnešní noci opomenul hověti mému vyzvání...

— Neopomene nikdo! hlásil Navej.

— Chci, aby při hostině zasedal plný počet a aby bylo veselo!

— Budeme se smáti! sliboval Oriol.

V tom okamžiku přiváděl Pejrol Šavrdu.

— Ani slova, pánové, o tom, co se zde projednávalo! řekl Gonzága.

— Šavrdo! Šavrdo! Kdes byl! Konečně! To jsme se načekali! . . .

Volali ryčně, aby si dodali veselých tvářností.

Do té chvíle zdálo se, že hrbáč asi v boudě usnul. Nedával aspoň nejmenší známky života na jevo. Při jméně Šavrdově však ukázala se v otvoru jeho tvář.

Kokarda a Měkochloupek spatřili jej zároveň.

— Pozor! děl Gaskoněc.

— Hle! Hle! zvolal Šavrda.

— Kdes byl? tázal se Navej.

— Nedaleko . . . Za kostelem! Aj, pane strýčku, nebylo na jedné odalisce dosti? Jest třeba dvou najednou? . . .

Gonzága zbledl. V otvoru budky zaleskly se oči hrbáčovy, načež zmizel. Musil sáhnouti rukou k srdci, jež se mu rozbušilo, jakoby chtělo vydrati se z hrudi. Jediná věta Šavrdova stala se mu paprskem ozařujícím situaci.

— Třeštidlo, nenapravilelný bloude! káral markýze Gonzága, ale jaksi vesele.

Na místě bledosti mihl se mu po tváři úsměv.

— Božínku! vymlouval se Šavrda, vždyť není nic neslušného! . . . Vyškrábal jsem se prostě na zeď.

— A jak se ti líbily? tázal se kníže a již se smál.

— Zbožňuju obě . . . Proč jste mne dal předvolati, strýče?

— Poněvadž bude ještě toho večera svatba! odvětil Gonzága.

— Snad ne? Opravdu! A kdo se žení? Kdo se vdává? žasl Šavrda.

— Věno padesáti tisíc tolarů!

— Hotových?

— Hotových!

— Jistě šilhavá škatule! Ale s kým? smál se Šavrda a obhlížel kruh kolem stojících.

— Hádej! smál se Gonzága.
— Neuhodnu! Já to přece nejsem?
— Ba právě ty!
Všichni se řehtali na celé kolo.
Hrbáč otevřel tiše dvířka boudy a stanul na prahu. Jeho vzezření se změnilo. Nebyla to už ona snivá hlava, která zde před chvílí rozumovala, byl to zase pravý Ezop II., řečený Jonáš, uštěpačný, kyselý.
— A věno? tázal se Šavrda.
— Zde jest! odpověděl Gonzága vytahuje z kabátu svazek akcií. Jak vidíš, přichystáno.
Šavrda přemítal. Ostatní mu blahopřáli a smáli se.
Hrbáč postoupil zvolna a nabídl Gonzágovi nejprve péro již namočené, pak i papír a konečně svůj hrb.
— Přijímáš? — tázal se Gonzága Šavrdy, než se dal do spaní.
— Na mou věru, — odvětil markýzek, — proč by ne?
Gonzága načrtl několik řádek a podepsal. Pak řekl hrbáčovi:
— Nuže, trváš na svých choutkách?
— Více než jindy, velmožný pane.
Kokarda a Měkochloupek vyjevení koukali.
— Proč více než prvé? — tázal se Gonzága.
— Poněvadž znám jmeno ženichovo!
— A co ti záleží na jmeně?
— Inu, nevím, jak bych vám pověděl . . . Jsou věci, jež nelze vysvětlovati. Jak ku příkladu, bych vám mohl vysvětliti přesvědčení své, že beze mne nesplní pan Lagardéra svůj krkolomný slib?
— Což jsi nás poslouchal?

— Inu, moje hnízdo je velmi blizoučké... Avšak já vám, velmožný pane, již jednou posloužil....

— Nuže posluž mi po druhé a nebudeš litovati.

Vše závisí na vás, velmožný pane.

— Nuže Šavrdo, zde jest úpis, vezmi akcie! — děl kníže a obrátiv se k hrbáči doložil:

— Také ty přijď na svatbu, zvu tě!

— Vše tleskalo pochvalně, zatím co Kokarda s Měkochloupkem plachý pohled vyměnil a zahučel:

— Vlk v ovčinci!... Šídla račí! Teď věřím, že to bude mela, veselá mela!

— To se nasmějeme!

Hrbáčovi se gratulovalo, že přijat do společnosti.

— Velmožný pane, — děl on a ukláněl se na poděkování, — přičiním se, abych byl hodným vznešené přízně. Co pak se týče pánů, slibuji, že i oni budou spokojeni. He! he! Uvidíte hrbáče při tabuli.... Ještě mu nevyschl šprým a vtip, a vězte, že platil všady za labužníka!

XLI.

V salóně a budoáru.

Malý dům Gonzágův za svato Jakubským kostelem byl vystavěn ve slohu tehdejšího fantastického vkusu. Celkem měl ráz čínského kiosku, ale jednotlivosti připomínaly na starořecký chrám Venušin. Jen že byl ovšem zasvěcen Venuši napudrované z osmnáctého století.

Před besídkou čněl malý bělostný peristyl, do něhož z obou stran ústily krátké galerie, jichž korintské sloupy nesly na hlavicích prvé poschodí skryté za terasou. Druhé poschodí vymanilo se ze čtverečné úměry dolejška a vypínalo se jako šestihranný belvedér krytý střechou, stavěnou na spůsob čínského klobouku.

V prvém poschodí, jež bylo jaksi vyvýšeným přízemím, nacházel se šesterečný sál se šesti dveřmi, z nichž dvě byly zároveň okny a vedly na terasu, ostatní pak byly vchodem do útulných budoárů.

Bujná, rozkošnická úprava salónu vrcholila v obrazech po stěnách rozvěšených. Byla to díla umělců hollandských. Zmiňujeme se pouze o dvou nejkrásnějších: Předivo Vulkánovo a Venuše z pěny mořské se rodící.

Také postranní budoáry dýchaly smyslnou nádherou. Na terase leskly se sochy z bělostného mramoru.

* *
*

Bylo asi osm hodin večer. Slíbený kvas byl zahájen. Sál oplýval květinami a světly. Tabule rozkládala se pod lustrem. Kolem ní zasedali pobočníci Gonzágovi, mezi nimiž se markýzek Šavrda vyznamenával předčasnou napilostí. Ještě nebyl druhý přínos na stole a on již měl rozumu na mále.

Byly zde také dámy a rozumí se, že z větší části dámy od divadla.

Byla zde slečna Květová, kterou kdysi pan Gonzága obšťastňoval lichotnými slovy. Dále slečna Nivella, dcera Mississipy, pak kyprá, oblá Cidalisa, dobrácká to povaha, slečna Doubrava a pět nebo šest jiných děvčat, jež vesměs nenáviděly ostych a předsudky.

Všecky byly hezké, mladé, veselé, bujné, dovádivé,

hotové k smíchu, i když jim bylo do pláče. To už tak žádá úřad. Kdo pak by si bral advokáta, aby mlčel? Co je do baletky, která se stále nezubí?

Gonzága nebyl přítomen. Zavolalť jej do Paláce Královského.

Mimo jeho křeslo byla zde ještě tři místa prázdná.

Jedno z nich patřilo doně Cruz, jež při odchodu Gonzágově prchla. Za krátký čas, co zde seděla, dovedla okouzliti a zalichotiti si srdce všech přísedících svou laškovností, vyjma kulatého Oriola, jenž zůstal věrným otrokem slečny Nively.

Druhé místo patřilo osobě neznámé.

Třetí hrbatému Ezopu II., jenž se pustil se Šavrdou do zvláštního zápasu prázdniti lahve šampaňského.

V okamžiku, kdy vcházíme, byl Šavrda vítězem a házel rozpustile pláště, kabátce a kde co shledal na tělo nešťastného hrbáče, rozloživšího se po pohovce a chrápajícího spánek vínem utopených. Za malou chvíli nebylo hrbáče vůbec viděti. Byl cele pohřben kupou šatstva. A společnost se nehněvala. Vždyť nedostál slovu. Slíbil, že bude baviti a zatím byl zamlklý, bručivý a jaksi znepokojený. Byli rádi, že jim přišel z očí troup, který se patrně do lepší společnosti nehodil.

Jedna otázka přetřepávala se několikráte mezi stolovníky: proč asi dnes doňa byla přítomna?

Gonzága nečiníval ničeho zbůhdarma. Až potud skrýval doňu tak pečlivě, jakoby byl jejím španělským poručníkem a nyní pojednou dovolí, aby zasedla mezi dvanáctero hýřilů. Při nejmenším podivno.

Šavrda tázal se, zda není snad jeho snoubenkou, ale kníže zavrtěl rozhodně hlavou a když se Šavrda po nevěstě sháněl, řeklo se mu: „Počkej!“

Jak mohl Gonzága takto nakládati s dívkou, již chtěl uvésti ke dvoru pode jménem slečny Neversovny? Ale pomalu i ta otázka stala se společnosti lhostejnou.

Pilo se. Dámy byly rozkošně naladěny až na Nivellu, jíž víno působilo lehkou melancholii. Cidalisa a Doubrava zpívaly, slečna Květová drnkala na kytaru.

Oriol vyprávěl o svých triumfech na poli lásky, ale nikdo mu neučinil radost a nevěřil. Smálo se, křičelo, jásalo se. Víno bylo vybrané, krmy labužnické. Nikdo si ani nevzpomněl, že hostině hrozí mračno bouřné.

Jediný Pejrol zůstával netknut veselím, jako naškrobený paňác.

— Nudím se! — vzkřikl pojednou Šavrda. — Kdybych aspoň věděl, co mne čeká! Shrábl bych ovšem hromadu peněz s chutí, ale musím se přiznat, že již jsem zamilován! . . .

— A do koho? tázal se Navej.

— Nebudu vykládati, ale řekněte mi, kde je doňa Cruz? Chci s ní mluviti!

Všichni se smáli seznavše, že ve své opilosti teď teprv její nepřítomnost spozoroval.

— Doňa Cruz! Doňa Cruz! — volalo se se všech stran. — Ano, Šavrda má pravdu, ať přivedou doňu Cruz! . . .

— Mohli byste raději říkati slečnu Neversovnu! — podotkl suše Pejrol.

Zase smích.

— Ano Neversovnu! Pravda! Slečnu Neversovnu! Vše pádilo ke dveřím kudy doňa vyšla.

Oriole! — pravila Nivella, jež byla zůstala na místě. — Teď sedněte ke mně a vypravujte mi pohádku o oslí kůži. Jsem ospalá.

Malý tlustý peněžník nedal se dlouho k důvěrnému sblížení pobízeti. Přisedl a spustil:

— Byl jednou . . .

— Doňo Cruz! Doňo Cruz! — volali pánové a Šavrda bušil do dveří: — Jest-li se neukážete ,začneme bombardovati!

— Ano! Budeme dobývati!

— Ale pánové, pánové! — káral Pejrol.

Šavrda jej chopil za límec.

— Nebudeš-li mlčeti, ohavo — zvolal — užijeme tebe jako berana na vyvrácení dveří!

Doňa Cruz však nenacházela se v budoáru, jehož dvéře byla zamkla a klíč schovala. Budoár souvisel točitými schůdky s přízemím. Tam sestoupila doňa do své ložnice a tu ležela na pohovce nebohá Růženka, celá se třesouc a oči majíc slzami zalité.

Patnácte hodin již dlela Růženka v tomto domě. Nebyt doni, byla by snad již zemřela strachem a zármutkem.

Doňa již po druhé se přišla na ni podívat, co hostina započala.

— Jaké zprávy?" — tázala se Růženka hlasem slabým.

— Kníže byl právě povolán do paláce královského — odvětila Cruz. — Nač se bojíš? Vždyť nahoře není tak strašlivo . . . a kdybych nevěděla, že ty zde toneš v nepokoji a obavách, bavila bych se tam z plna srdce.

— Co dělají v sále? Povyk rozléhá se až sem!

— Blázní! Smějí se, až chraptí . . . šampaňské se rozlévá . . . Šlechtici jsou švarní, vtipní, rozkošní . . . zejmena jeden, jmenem Šavrda . . .

Růženka přejela si rukou čelo, jakoby vzpomínala.

— Šavrda! — opakovala.

— Mladičký a ohnivý, nebojí se boha ni pekel, ale bylo mi zapovězeno baviti se s ním příliš .... poněvadž je zasnouben.

— Tak! — děla Růženka roztržitě.

— A hádej komu? sestřičko!

— Nevím, ... což mi sejde!

— Ba že ti sejde! Poněvadž markýzek je zasnouben tobě!

Růženka nazvedla zvolna ubledlou hlavinku a usmála se trpce.

— Nežertuji! — ujišťovala Cruz.

— A což o něm ... o n ě m, doňo, nemáš žádných zpráv? zašeptala Růžena.

— Nevím nic ... zhola nic!

Krásná hlava klesla Růžence k ňadrám a ona zavzlykla:

— Včera řekli ti lidé, co nás napadli; že jest mrtev ... Lagardéra, že je mrtev!

— Co se toho týče, mám jistotu, — odvece doňa, — že mrtev není!

— A kdo ti dává jistotu?

— Dvě věci. Předně mají nahoře ještě z něho strach. Za druhé, paní, kterou mi chtěli dáti za matku ...

— ... jeho nepřítelkyně? ta kterou jsem spatřila poslední noci v královské zahradě? ... vpadla do řeči Růžena.

— Ano, jeho nepřítelkyně ... Podle tvého popisu dobře jsem ji poznala ... Nuže, spatřila jsem tu paní a slyšela jsem, co mluvila k šedovlasému jakémusi pánovi; pravila: „To se týče mne! Jest to mé právo a má povinnost! Mám oči otevřené; on mi neuklouzne. A když udeří hodina dvacátá čtvrtá, bude zadržán a kdybych jej mělo zadržeti vlastní rukou!

— Oh! — vzdychla Růženka, — to nemůže jiná

býti než ona! Poznávám ji z té zášti a často mi už napadlo. . . .

— Co ti napadlo? — tázala se doňa.

— Nic! ... Nevím ... Jsem jako zmámena.

— Něco ti ještě povím, — pokračovala Cruz po malé přestávce. Pan Gonzága byl mi sice vždy dobrý, ale já k němu nemám důvěry .... Za to mám tebe ráda čím dále více!

Usedla k přítelkyni a dokládala:

— Gonzága mi opětovně kázal, abych ti vyřídila, že vstoupíš ve sňatek s markýzem Šavrdou.

— Jakým právem smí mne provdávati?

— Nevím, ale vyklouzlo mu z úst: „bude-li poslušna, zachrání od smrti někoho, kdo jest jí nejdražším na světě.“

— Lagardéru! — zvolala Růženka.

— Věřím též, — přisvědčovala bývalá gitanita, — že mínil tvého kavalíra.

Růženka skryla obličej do dlaní.

— Oh Bože! — úpěla, — což nemáš slitování?

Doňa přitiskla ji k srdci.

— Což ti neposílá Bůh mne? — děla laskavě. — Ale nyní zase půjdu.

— Oh, neodcházej, měla bych zase strach!

Nahoře ozval se pekelný hlomoz.

— Neslyšíš? Volají mne! . . . Avšak pověděla jsem ti již o hrbáči?

— Nikoli. O jakém hrbáči?

— Co mne včera neznámou cestou přivedl k tobě. . . . Je zde!

— Při hostině?

— Ano! Já se k němu přitočila a pošeptala mu, aby na mne počítal, kdybych mu mohla něčím přispět.

— A on?

— Hrbáč je hrbáč! Všichni jsou podivousové. Dělal, jakoby mne neznal. Nebylo možná dostati z něho slova. Popíjel, až spadl pod stůl, čemu se dámy náramně smály.

— Což jsou tam také dámy?

— A jaké! O podobných jsem vždycky snila. Zpívají, smějí se, pijou a klejí jako mušketýři . . . To je ti rozkošné! Tak se mi líbí dámy ode dvora!

— Dámy ode dvora? — pochybovala Růženka.

Doňa byla skoro uražena.

— Chtěla bych se na ně podívat, — pravila Růžena rdíc se, — ale tak, aby mne nebylo viděti!

— A což na markýzka Šavrdu bys nechtěla se kouknouti? — ptala se Cruz úštěpačně.

— Proč ne? I na něho!

Ještě nedopověděla a již táhla ji gitanita po schůdkách. Přišly za dvéře sálu.

Tam burácely hlasy:

— Vypáčme dvéře! Vrazme do budoáru! Mějme se k věci!

XLII.

Prázdné místo.

Pejrol shledal, že přišel o veškeren respekt. Nejen Šavrda i druzí šeptali mu do ucha jisté zdvořilosti, když chtěl zaváděti pořádek.

Za druhou stranou dveří litovala Růženka trnouc v úzkostech, že opustila svůj útulek. Doňa však smála

se skotačivě a neohroženě. Shasla svíčky, jimiž osvětlen byl budoár. Ne tak sobě, leč aby nebylo víděti její družku.

— Podívej se! — pravila, ukazujíc na klíční dirku.

Ale zvědavost přešla Růženku na dobro.

— Chcete nás i na dále zanedbávati k vůli té slečně? — dala se slyšeti Cidalisa.

— Jakoby stála za tolik hlomozu a úsilí! — ohrnovala nos Doubrava.

— Aha! jsou na mne žárlivy, hraběnky! — myslila Cruz nahlas.

Růženka přece jen se shýbla k otvoru.

— To že jsou [illegible]chtičny? — pravila.

Doňa vážně vykládala:

— Inu, ty ještě neznáš dvůr!

— Doňo! Pojďte mezi nás! Doňo Cruz! — volalo se.

Gitanita se pousmála s naivní hrdostí.

— Stýská se jim po mně! — zašeptala.

Dvéře se prudce otřásly. Růženka odskočila hbitě. Doňa zase přichýlila se.

— Ha! ha! ha! — volala se smíchem. — Chudáček Pejrol! Jak se šťaví!

— Slyšel jsem mluvit! — vykřikl Nosse.

— Přineste páku! Zasadit! Vyvrátit!

— Já vím něco lepšího! — navrhl Šavrda. — Spustíme serenádu!

— Se sklenkami, noži, láhvicemi a ubrousky? — nadsazoval Oriol a díval se zamilovaně do očí své Nivelle, která však zase již usínala.

— Chlapík markýzek! — libovala si doňa.

— Který to je? — ptala se Růžena zase se blížíc dveřím.

— Ale nevidím hrbáče, — řekla gitanita místo odpovědi.

— Jste hotovi? — vykřikl zas Šavrda.

Růženka, která zase byla přiložila oko k dirce, snažila se poznati svého zbožňovatele madridského. Ale přede dveřmi vládla taková směs, že její namahání bylo marné.

— Který to je? — ptala se poznovu.

— Ten, co je nejvíc opilý! — odvětila tentokráte doña Cruz.

— Jsme hotovi! Jsme hotovi! — volal sbor vykonavatelů.

I dámy se vzchopily. Každý s nějakým nástrojem. Ještě než začal zpěv, povstal již lomoz ohlušující.

— Kdo bude zpívat?

— Šavrda! Ať zpívá Šavrda!

A markýzek strčen do předu přede dvéře.

Růženka poznala jej v tom okamžiku a couvla prudce zpět.

— Proč se tak hrozíš? Že je opilý? . . . Toť modou u dvora! — omlouvala jej doña. — To mu právě sluší!

Šavrda dal znamení, aby bylo ticho a zanotoval:

Nechť má Milada
dva muže ráda . . .
ji schválí každý hoch.
Však muž, dvě ženy
mít ochočeny . . .
dím: totě hroch!

— Bravo! Výborně! Opakovat! Dále!
Pejrol se přikasal rozsápaný.

— Ani slova více! Pánové, ve jmenu knížete!

— Vyhoďte ho! . . . Stalo se.

— Ať žije Šavrda!

— Šavrdo, pojď mne políbit! — volala Nivella.

— Oho! Oho! — protestoval Oriol.

— Chci pryč! Pojď se mnou! — chvěla se Růženka za dveřmi.

Ale gitanita nikterak nesdílela odpor proti takové rozpustilosti. Přece však sestoupila s ní se schodů a pravila:

— Sestřičko, bude nejlépe, když aspoň na oko podvolíš se úmyslům knížete. Ostatně buď jista, že než bych dopustila tvému zasnoubení s hezkým markýzem, raději si jej vezmu sama!

— Ty bys to učinila pro mne! — zvolala Růženka s jásotem naivní vděčnosti.

— Toť se rozumí! Ostatně po boku Šavrdově plynul by život jako žert a smích...

Dovedla přítelkyni do útulku a vrátila se.

Když otevřela konečně dvéře budoaru rozlehl se bouřlivý tleskot pochvaly. Objevilať se na prahu s úsměvem a vesele zdvihajíc pohár.

— A vy myslíte, pánové, — řečnila, že jste působili povyk? Ubezpečuji vás, že nebylo ani za dvéře slyšeti!

Šavrda na ni pohlížel s obdivem.

— Jak je vnadná! Svůdná!

Také Oriol chtěl něco vyjektati o roztomilosti, ale Nivella jej štípla do krve řkouc: Mlčet, blouznílku!

A on mlčel.

Doňa Cruz zatím sháněla se očima po hrbáči. Jakýs pud jí říkal, že ten muž jest její tajným spojencem, třeba zapíral. Ale neviděla ho; ptala se tedy:

— Kde je velmož?

Myslila, že snad jej hrbáč provázel.

— Povoz velmožného pána přijel zpět, odtušil Pejrol, jenž se právě zas vrátil; — pán udílí rozkazy.

— Patrně hudebníkům? mínila Cidalisa.

— Což budeme opravdu tančiti? zvolala gitanita a zčervenala radostí.

Doubrava i slečna Květova vrhly na ni pohrdlivý pohled.

— Bývali časové, řekla Nivella vážně, — kde jsme nalezaly vždycky něco pod ubrousky, kdykoli jsme sem přišly.

A zvednuvši ubrousek, pokračovala:

— Nic! Ani prosové zrno!

— Hyne dobrý mrav! vzdychla Cidalisa.

— Jakoby Gonzága zchudl, kdyby každá z nás obdržela dvě neb tři modřenky k desertu!

— Co jsou modřenky? ptala se doňa.

Všeobecný úžas. Zrovna jako kdyby dnes někdo se ptal, co jsou bankovky.

Nevinnost donina zdála se baletkám pravdě nepodobnou a vylhanou.

Šavrda sáhl rychle do kapsy, kde měl své věno. Vyňal tucet akcií a vložil gitanitě do rukou.

— Díky, pravila; — pan Gonzága vám je vrátí.

Pak rozestřevši akcie po dvou před dámami děla s rozkošnou půvabností:

— Nuže, ctěné dámy, zde máte dessert.

Děvčata přijala a prohlásila doňu za bůže roztomilé.

— A nyní myslím, řečnila Cruz, — nebylo by dobře, aby nás velmož zastihl ospalé... Na zdraví pana markýze Šavrdy! Váš pohár, markýzi!

Šavrda podal jí pohár a vzdychl z hluboka:

— Oh, kdybyste věděla! . . . kdybych směl vám říci . . . kdybych mohl objasniti svoji situaci! . . .

— Šavrda chce objasňovati svou situaci! křičel Navej.

— Ať mluví! Na stůl s ním! Ať řeční!

— Troupi! ohražoval se Šavrda. — Nechci za posluchače než naši vnadnou doňu. Pro vás je mi líto slova.

— Nač by vykládal? smála se Nivella. — Vždyť víme, v jaké posici se octl: jako člověk, který si přihnul!

Smích. Tlustý Oriol div se nezadusil.

— U sta hromů! durdil se markýz a udeřil sklenicí o stůl. — Je zde někdo tak srdnatý, aby se odvážil ze mne si tropiti šašky? Doňo Cruz, já nežertuji, ale vy jste zde jako hvězda mezi lampiony!

Dámy se proti tomu bouřlivě ozvaly.

— Toť příliš silné porovnání . . . příliš nejapné! řekl Oriol.

— Mlč, děl Šavrda. — Což zde není navěšeno lampionů? Já nechtěl nikoho uraziti. Já jen chci vysvětliti situaci . . . — a chopil obě ruce doniny.

— Já už ji mám v malíčku, pane markýzi, pravila gitanita; — dnes se oženíte s hezounkou dívkou.

— Hezounkou? tázal se sbor.

— Ba že hezkou, opakovala Cruz; — a nejen hezkou, ale mladou, bystrou a dobrou . . . a sotva ji vezmete, vskočíte s ní do kočáru a unesete ji . . .

— Aj! přerušil ji markýzek — to vše je pěkné, ale kdybyste to byla vy, božská děvo! . . .

Doňa mu naplnila pohár až k okrajům.

— Pánové, zvolal Šavrda, než se napil, doňa Cruz objasnila právě moje postavení; učinila tak, že bych nemohl lépe. Moje postavení je romantické.

— Proč nepijete? smála se gitanita.

— Dovolte . . . Již dlouho zanáším se myšlenkou . . . Pánové, hle několik křesel prázdných. Tohle patří strýčkovi, tohle hrbáčovi, ale třetí . . .*

Ukázal na stolici umístěnou právě naproti Gonzágově a která skutečně od počátku kvasu nikým nebyla obsazena.

— Myslím a chci, aby na to křeslo byla přivedena nevěsta!

— Ano, zcela správně! volalo se. Nevěsta! Nevěsta!

Doňa chtěla chopiti markýzovo rámě, ale on se vyprostil.

— U sta hromů! křičel, snad se někdo o mně nedomnívá, že jsem opilý?

— Pijte a mlčte! šeptala mu doňa do ucha.

— Ano budu píti, hvězdo jasná . . . ano . . . Bůh je mi svědkem, že chci hodně píti, ale mlčeti nebudu. Moje myšlenka je spravedlivá. Chci vidět nevěstu . . . Proč je zde místo prázdné?

— Poněvadž někoho čekáme! ozval se hlas u dveří a na prahu objevil se Gonzága.

Kníže přistoupil pak ku markýzi, vzal mu číši z ruky a řekl přísně za všeobecného utišení:

— Nepij více!

— Proč by ne? protestoval Šavrda, ale vážné vzezření knížete zarazilo jej, jako všecky ostatní.

Ta tam byla rozpustilost všeobecná. Svraštělé čelo Gonzágovo omrazilo ji dechem ledovým.

Kníže vzal a políbil ruku gitanitě a poodvedl ji stranou.

— Máte ve mne důvěru? pravil tónem otcovským.

— Zajisté, ale co moje sestřička, moje jediná přítelkyně? . . .

— Nedovedu ničeho vám odříci, drahé dítě. Ať se stane cokoli, ona bude za hodinu svobodna . . .

— Opravdu, velmožný pane? zvolala Cruz radostně. Dovolte, abych ji šla zpravit . . .

— Nikoli nyní. . . Zůstaňte! Pověděla jste jí, čeho si přeju?

— O sňatku? Ano! Avšak ona se vzpouzí rozhodně.

— Připomínám, že chci zachrániti muže, kterého ona miluje . . .

— Ale já nechápu, čím by mohl sňatek prospěti panu Lagardérovi? namítala gitanita.

— Nemohu než tvrditi, že prospěje, pokračoval kníže, ostatně vám slibuji, že ji nikterak nebudu nutit.

Chtěl odejíti, ale Cruz jej zadržela.

— Prosím vás, řekla, dovolte, abych se k ní vrátila . . .

— Nyní vás zde potřebuji, odpověděl Gonzága.

— Mne! žasla doňa.

— Ano, budou se tu mluviti slova, jichž dámy nesmí slyšeti.

— A já budu poslouchati.

— Nikoli . . . Vy jste zde doma, čiňte svoji povinnost jako domácí velitelka a odveďte dámy do salonu Marsova. Ujišťuji vás, že se o vaší přítelkyni jednati nebude . . .

— Poslechnu, velmožný pane.

Gonzága jí poděkoval a šel zase ke stolu. Šavrda snažil se čísti mu z obličeje. Kníže dal znamení Nivelle, kteráž ihned přispěchala.

— Vidíte tam to dítě, — pravil ukazuje na doňu, jež zůstala zamyšlena na druhém konci sálu, — pokuste se pobaviti ji a dbejte, aby nemohla věnovati pozornost tomu, co se zde udá.

— Vy nás tedy odháníte, velmoži?

— Brzy budete zase povolány nazpět. V malém saloně nachází se nevěstina výbava...

— Chápu, velmoži... A nedáte nám Oriola?

— Ani Oriola ne... Jděte!

— Spanilé dámy, — děla Nivella, — pojďte, doňa Cruz je ochotna ukázati nám toaletu nevěstinu.

Dámy zvedly se všecky současně a vešly uvedeny gitanitou do malého salonu Marsova, jenž byl umístěn právě na proti budoáru, kde jsme prvé viděli pospolu dvě přítelkyně.

Skutečně zde byla výbava nevěstina. Dámy shrnuly se kolkolem.

Gonzága mrkl a Pejrol zamkl za nimi dveře.

Sotva zámek zapadl, chtěla doňa Cruz ven, ale Nivella ji chopila za ruku.

— Vždyť nám musíte vše ukazovati, andílku; nepustíme vás tak zhola.

Ve velkém sále zbyli pánové.

Za všeobecného ticha usedl Gonzága.

Tichem probudil se usínající markýzek.

— Kam se poděly dámy? — zvolal rozhlížeje se. — Strýčku, zde je smutno, půjdu za dámami.

— Zůstaň! — kázal Gonzága a změřiv pohledem shromáždění, řekl:

— Nuže, pánové, jste chladnokrevni? Můžeme ještě půl hodiny spolu hovořiti. Bude se úzce týkati tebe bratránku... Pánové, v té chvíli jest nám na závadu mladé děvče, na závadu... rozumíte?... nám všem. Neboť naše zájmy jsou od nynějška totožny, štěstí a blaho mé bude i štěstím a blahem vaším. Tato dívka...

— Dovolte mi otázku, velmožný pane, — žádal Navej, — snad ona dívka, kterou jste dal včera svými lidmi unésti?

— Snad tatáž, kterou pan Lagardéra slíbil přivésti do Paláce královského?... hádal Montalbán.

— Tedy snad slečna Neversonva? — uzavíral Nosse.

Tím jmenem zarazil se Šavrda a zbledna opakoval: — slečna Neversovna!

Gonzága se zamračil.

— Co vám do jmena? — pravil hněvně. Jest nám nepohodlna, musí tedy býti odklízena. Avšak, pánové.. štítím se krve... Nechci sáhati k meči, který mi nikdy nepřinesl zdaru, rád bych vyrovnal vše po dobrém. Proto dávám Šavrdovi padesát tisíc tolarů na cestu, abych měl čisté svědomí!

— Nechápu, — řekl Šavrda.

— Však pochopíš... Poskytuju jedinou možnost té dívce...

— Je to slečna Neversovna? — vpadl do řeči markýzek sáhaje bezděčně po čísi.

— Zalíbíš-li se jí..... — počal Gonzága místo odpovědi.

— Což o to, — odtušil Šavrda a napil se; — **však se jí zalíbím!**

— Tím lépe ... v tom případě pojme tebe za chotě ráda.

— Jinak ale nechci! — zvolal markýz.

— Ani já ne! — řekl Gonzága a na rtech mu pohrával úsměv. — Jakmile budeš oddán, odvezeš žínku někam na venek a můžeš tam tráviti libánky až do věčnosti ... leda bys dal přednost vrátiti se samoten ...

— A což nebude-li chtět? — zvolal markýzek.

— Nebude-li chtět ... pak mám čisté svědomí ... bude svobodna.

Za posledních slov sklopil Gonzága oči.

— Jak svobodna? Nechápu! Vždyť jste řekl, že jí poskytujete jedinou možnost ...

— Nechápeš, poněvadž jsi opilý! — odbyl jej suše Gonzága. — Vy však chápete, pánové?

Nikdo neodpovídal. Ani zatvrzelý dareba Pejrol nemukal.

— Nezbývá tedy, než objasniti, — pokračoval Gonzága. — To děvče mohlo by nás všecky dohromady sraziti do propasti. Neklamte se! Kdybych já zítra ztratil dědictví Neversovo, jsme pozejtří všichni na útěku.

— My? — volalo se se všech stran.

— Ano, i vy, pánové, — potvrzoval Gonzága. — Vy všickni, bez výjimky ... Jste všichni zapsáni se mnou do jedné knihy... Pejrol je v těch věcech velmi sběhlý. Nastane-li poprask mého obchodu, dojde současně na úpadek váš! ... Nechci hroziti, aniž zbytečně lekati. Podotýkám jen, že tvoříme svazek nerozlučný a vy půjdete jako věrní přátelé za mnou i za nepohody. Nuže, já řekl: Děvče bude míti svobodu ... jíti kam jí bude libo ... a vy žasnete?

Všickni skutečně zírali udiveně.

Savrda jen pil zvolna s temným pohledem.

Nastalo pomlčení.

Gonzága poprvé naplnil číši sobě a dvěma sousedům.

— Říkával jsem vám často, přátelé, — pokračoval veselejším tónem, — že všecko dobré a pěkné přichází nám z Italie: dobré mravy, pěkné zvyky, poesie, vkus kroje, voňavky . . .

Učinil doušek šampanského.

— Slyšte a rozumějte. Měl jsem v Italii bratrance hraběte Canozzu, jehož kdyby nebylo, byly by mi připadly krásné statky. Pozval jsem jej kdysi na zahradu, kde jsme se výborně bavili . . . tuším o nesmrtelnosti duše . . . Opouštěl mne za svitu luny mlád a jar . . . Vskočil i na koně . . . Byl tedy svoboden, není-liž pravda? Vždyť mohl ode mne zaskočiti, kam mu bylo libo na ples, na kvas . . . k milence . . . ale mohl také zůstati někde na cestě ležeti . . . A on zvolil poslední . . . Zůstal ležeti na cestě, poněvadž nežli se se mnou rozloučil, snědl krásnou broskev . . .

— Broskev! — zahučel Šavrda a zachvěl se.

Zachvěli se i ostatní dvořané.

— Ano, takovou broskev, — opakoval Gonzága a sáhnuv do košíčku s ovocem, vyňal krásnou broskev a hodil ji Šavrdovi se slovy: — studuj Italii, bratrovče, přinese ti to užitek!

Gonzága naplnil si číši po druhé.

— V Italii káže zdvořilost, aby nápadník, jenž ucházeje se o ruku krásky, byl nepříznivé odbyt, podal milované dívce kytici na důkaz, že ač odbyt zůstává přece dvorným . . . — Gonzága vyňal z nejkrásnější vázy na stole kytici a doložil: — I ty bratránku, můžeš, budeš-li odbyt, nabídnouti dívce tuto kytici. A myslíš, že ona jí

odmítne? Dojista ne! Vezme si ji a bude svobodna... Může odejíti . . : ale může také zůstati . . .

— Ty květy jsou otráveny! — zahučel si Šavrda do zubů.

— Nerozčiluj se! — chlácholil jej Gonzága. — Snad ti nedá košem, nepodáš jí tedy kytici žádnou!

Šavrda zavrávoral. Hlava mu šla kolem.

— Ano, — zašeptal, — musím býti opilý, jinak bych . . .

XLIII.

Devátá odbila.

Gonzága podíval se pánovitým zrakem po svých řka:

— Bratrovec můj nezdá se již býti svým, avšak nemám mu za zlé; ostatně ty ji mohl také někdo z vás . . .

— Však ona svolí! — zahučel Navej — však přivolí k sňatku se Šavrdou!

Slova ta zněla jako bázlivý protest.

Ale na více se nikdo z komonstva neodvážil.

Gonzága viděl, že již může všecko si dovoliti vůči svým zaprodancům. Umístil kytici zase do vázy.

— Dost již o předmětu — řekl; — jsme dohodnuti. Jde o věc vážnější ... Devátá ještě neodbila, učinil jsem však již své opatření. Vchody besídky jsou střeženy. Jíra s pěti gardisty, Velryba s řeznickými chasníky, služebnictvo . . . zkrátka není starosti.

— A což ti dva troupi? — tázal se Navej.

— Kokarda a Měkochloupek? Ani jsem jim nevykazal místo . . . Čekají jako my . . . jsou tu!

Ukázal na vchod z galerie, kde byla, než přišel, shasnuta světla.

— Koho čekají a koho čekáme my? — optal se náhle Šavrda a z ospalého oka probleskl mu svit zvědavosti.

— Což jsi nebyl přítomen, když jsem psaní obdržel?

— Nebyl . . . Koho čekáme?

— Někoho, aby vyplnil toto místo — odvětil kníže a ukázal na křeslo prázdné.

— A k vůli jedinému člověku rozestavili jste armádu zbrojnošů? — pravil markýzek opovržlivě.

— Ten člověk jmenuje se Lagardéra! — zvolal kníže s mimovolným pathosem.

— Lagardéra! — opakoval Šavrda a doložil pro sebe: — nenávidím ho! ale on mne poraženého ušetřil, ačkoli mohl . . .

— On se sem nedostane! — zvolal Oriol a bylo viděti, že ta jistota mu činila radost.

— Myslíš? — pravil Gonzága. — Věru, nemůžete mi vyčítati, že jsem nejednal s opatrností. Znám však toho muže. On řekl: „v devět hodin jsem mezi vámi.“ Přísahal bych, že jej zde o deváté uzříme. Armáda ďáblů nedovede Lagardérovi zabrániti, aby nedostál slovu. Nevím, zda přijde oknem či komínem, ale on přijde a my o deváté, nic dříve nic později zasedneme k tabuli.

— Hrome! — vzkřikl Šavrda — pak mi jej přenecháte, chci se s ním bíti, avšak jako muž proti muži, sám a sám! . . .

— Nebuď bloudem a mlč, jsi opilý — káral jej Gonzága a tasil svou břitkou, pružnou, zářivě lesklou

ocel volaje: — pánové hodina se blíží; radím vám, aby se nikdo nespoléhal leda na svůj meč. —

Skutečně stála rafie skoro na deváté.

Dvořané vzchopili se a shledávali své meče po nábytku různě rozložené. Gonzága postavil se ku hlavnímu vchodu z galerie sem vedoucímu, jenž na jeho rozkaz zůstal do kořán. Vedle postavili se mladí šlechticové do řady, poslední stál Pejrol a skupina finančníků. Všichni měli taseno.

Šavrda stanul samoten na pravo ode vchodu naproti Gonzágovi.

V hodinách visutých počala hrčeti kolečka. Všichni napjali sluch.

Hodiny bily zdlouhavě. Devět rázů trvalo věčnost.

Padla devátá.

— Pánové, — zvolal kníže s radostným rozechvěním, — Lagardéra zde není, Lagardéra jest mrtev! Připijme mrtvému!

Pádilo se ke stolu.

Jediný Šavrda nehýbal se.

Gonzága zvedal pohár.

Avšak náhle se zachvěl.

Na jedné z pohovek kolem stěn rozestavených začala se hýbati kupa kabátců, převlečníků damských a jiné toaletní drobotiny.

Kníže byl úplně na hrbáče zapomněl. Také nevěděl o jeho zasypání. Hledě na hýbající se kapu trnul hrůzou, neboť věřil v kouzelnou moc Lagardérovu.

Avšak z pod plášťů ozval se drnčivý, pronikavý chechot. —

— Jsem zde, jsem mezi vámi! — zvolal jízlivý hlas. Ale nebyl to Lagardéra.

Nyní i Gonzága dal se do smíchu a zašeptal: — Přítel hrbáč!

Hrbáč vyskočil, přikvapil ku stolu a chopiv se číše zvolal: — Připíjím i já Lagardérovi! Ten lotr ví, že jsem zde, proto se neodvážil přijíti!

— Ať žije hrbáč! ozvalo se sborem.

A skutečná radost neznala mezí.

— He! He! pánové! — řekl hrbáč prostořece. Kdoby neznal vaši statečnost, musil by mysliti, že snad jste se báli! Ale co chtějí tito dva hrdinové? —

Ukázal ku vchodu, kde objevili se Kokarda s Měkochloupkem a stáli jako sochy nehybně a vítězoslavně.

— Přicházíme složiti své hlavy, — řekl Gaskoněc pokrytecky.

— Udeřte! — připojoval Normančík; — a pošlete o dvě duše více do nebes.

— Cti bude zadostučiněno! — zvolal vesele Gonzága; ať se dá jonákům po sklenici vína! Budou píti s námi!

Šavrda díval se na ně s odporem, jako na katovy pacholky. Odstranil se ode stolu, když se blížili.

— Věř, — pravil Navejovi vedle sedícímu, — že bych se byl s Lagardérou utkal, kdyby byl přišel.

Hrbáč jenž zaslechl ta slova, ukázal na Šavrdu prstem a ptal se:

— Může se velmožný pán na tohoto muže spolehnouti?

— Ne! — odpověděl kníže.

Kokarda a Měkochloupek připíjeli dvořanům a rozmlouvali. Šavrda vystřízlivěv naslouchal.

Měkochloupek vyprávěl o bílém nákrčníku, Kokarda také opakoval svou historii.

— Ale totě hanebné! — vykřikl Šavrda obrácen

ke Gonzágovi; — je patrno, že se zde mluví o člověku úkladně zavražděném!

— Helele! — smál se hrbáč, líče údiv, — odkud pak přichází mladý panáček?

Kokarda přišel řadou i k Šavrdovi s číší. Ale markýz obrátil se k němu zády.

— Hrome! — ozval se opět Ezop II. — šlechťátko se nafukuje!

Ostatní stolovníci byli zamlklí. Gonzága položil markýzovi ruku na rámě.

— Dej si pozor, bratránku, — zahučel, — pil's příliš mnoho!

— Naopak, velmoži, — děl Ezop II. knížeti do ucha, — pil příliš málo! Věřte mně! Já se vyznám! . . .

Gonzága naň upřel podezřivý zrak.

A hrbáč se smál a krčil jako člověk, který ví, na čem stojí.

— Snad máš pravdu, — řekl konečně kníže, — dobrá, svěřuji ti jej.

— Díky, velmoži!

A Ezop II. přiblížil se k markýzovi s pohárem.

— Obrátíte se i ke mně zády? Či se pustíte do nového boje se mnou na odvetu?

Šavrda se usmál a ťukl si.

— Na štěstí vašemu sňatku, krásný ženichu! — připíjel hrbáč.

Usedli proti sobě. Souboj pijácký začal znova. Kolem nich se utvořil kruh kmotrů a soudců zápasu.

Teď, když Lagardéra byl mrtev, jakož se dalo souditi, poněvadž se jeho ohlášenka ukázala býti blabuní, spadl všechen těžký balvan se srdce; oddali se tudíž se

spokojenou myslí pustému hýření. Teď teprv byl pravý začátek kvasu. Chuť a žízeň přišli samy sebou.

Na pokyn Gonzágův otevřel Nosse budoár a z něho vyhrnuly se sem dámy jako roj ptáčat z klece puštěných. To bylo hovoru, štěbotu, stesku, jásotu, křiku!

Nivella řekla Gonzágovi, ukazujíc na doňu:

— Ta je zvědavá! Aspoň desetkráte musila jsem ji odtrhnout od klíční dírky.

— Božínku! — odpověděl kníže nevinně; — co by byla viděla? Měli jsme poradu o běžných záležitostech a proto jsme vás odstranili.

— Nuže, bude tedy svatba? — ptala se Doubrava.

A Cidalisa chopivši jednou rukou bradu osmahlého Kokardy, levicí pak bradu červenajícího se Matěje Měkochloupka, otázala se:

— Vy jste hudebníci, že? Budete hráti a my tančiti!

— Propálilbotychodilbos! — zachechtal se mistr, ač se přízvukem nevole. — Což nepoznáváte, že jsme šlechtici?

Fráter za to otřásl se od hlavy k patě rozkoší, když jej hebká ručka pod bradou zašimrala. Bylo mu tak sladko, vzdychavo!

Chtěl mluviti, ale hlas mu selhal.

— Ctěné dámy, — promluvil pak Gonzága, políbiv konečky prstů doniných, — nechtěli jsme nikterak míti tajností před vámi . . . Jestliže jsme se na chvíli oloupili o vaši přítomnost, stalo se k vůli sdělání předběžného rozpočtu a smlouvy svatební, jež se bude odbývati té noci.

— Bude svatba opravdu? — volaly všecky jako

posedlé. — Tedy budeme přece míti komedii! Výborně!

Gonzága se odpíravě pohnul:

— Prosím, jde o sňatek zcela vážný! — obrazoval se přísně. Jakoby místnost sama a okolí nevyvracely rozhodně jeho slova!

Sehnul se k doně a pošeptal:

— Pomalu bude čas, abyste uvědomila svou přítelkyni!

Cruz se nepokojně na něho podívala.

— Dal jste mi slib, velmoži . . .

— Všemu dostojím, co jsem slíbil, — odvětil Gonzága a doprovodiv doňu ke dveřím doložil: — Ona může zamítnouti . . . a já jsem na to připraven, avšak přejte si k vůli ní a k vůli někomu, jehož jmenovati nechci, aby se podvolila!

Doňa Cruz nevěděla o osudu Lagardérově a na to Gonzága počítal. Na prahu zastavila se:

— Velmoži, — pravila prosebně, — nepochybuji, že máte pro své podinkání pohnutky šlechetné a hodné vás . . . ale od včerejška událo se tolik podivných věcí a my dvě nebohé dívky jsme příliš nezkušeny, abychom mohly řešiti šarády . . . Nechápu, jak by sňatek mohl prospěti muži, jehož ona miluje . . .

— Což nemáte ve mne důvěry, doňo? — vpadl jí kníže do řeči s výčitkou. — Máte mé ujištění. Můžete mi věřiti. A prospěšte si, — pravil pak velitelsky, — očekávám vás!

Pozdravil, Cruz zmizela.

V témž okamžiku zdvihl se veliký hluk po sále, jásavý křik a smích.

— Výborně, Šavrdo! — křičeli jedni.

— Nedej se, hrbáči! — volali druzí.

— Oni se upijí do smrti! — obávaly se dámy.

— Hrbáček je čertův chlapík!

— Má-li tolik modrých akcií, jako se povídá, pak mu ovšem nemohu odepříti úctu, — řekla Nivella. — Ostatně jsem vždycky hrbatým byla nakloněna.

— Podívejte se, co všecko sessají!

— Jako dvě houby!

— Jako dvě pijavky!

— Dvě bezedné tůně? Nedej se, Šavrdo!

— Kuráž, Ezope!

Na stole stálo před oběma zápasníky dvanácte prázdných láhví.

Šavrda sinal. Jeho zkrvavělé oči boulily se z důlků ven. Ačkoli uhlazeným švihákem, byl přece také statným pijanem. Hrbáč však nyní teprve jakoby přicházel do svého živlu. Oči mu jiskřily živým ohněm, sršel vtipem a humórem.

— Sto pistolů na Šavrdu! — volal Navej vida, že markýz hrbáče předhání.

— Sázím proti! — vykřikl hrbáč a tvářil se jakoby vrávoval na křesle.

— Celou tobolku na markýze! — sázela Nivella.

— Kolik je v tobolce? — ptal se Ezop II.

— Pět modřenek!

— Dobrá, — odvětil hrbatý, — kladu proti nim deset!

— Prašivinka se utopí! — pravil mistr k fráterovi, nespouštěje hrbáče s očí. — Jak tě živ jsem neviděl takový chlast! Spral mne ďas!

— Což zde není velkých sklenic? — vykřikl Ezop, — kdo se má piplati s takovými náprstky?

XLIV

Vítězství hrbáčovo.

V přízemní jizbě, kde jsme ji prve spatřili s doňou, klečela Růženka na koberci, ale nemodlila se. Hluk doléhající z prvého poschodí zdvojnásobil se od několika okamžiků: byl to zápas mezi hrbatým a Šavrdou. Ale ona ho nedbala. Byla zamyšlena. Její krásné oči znavené slzami, upíraly se do prázdna. Pohroužena ve snění ani neznamenala lehký šelest při návratu doňy.

Tato přiblížila se po špičkách a políbila ji.

Růžena se vzchopila. Srdce gitanity se sevřelo, když viděla ubledlé její tváře a mdlobné zraky.

— Přicházím pro tebe, pravila.

— Jsem hotova k smrti, odpověděla Růžena. Vždyť jsem bez toho vinna nebezpečím, jež mu stále hrozí. Beze mne bude svoboden, šťasten a bude míti klid.

Cruz poslouchala a nechápala.

— Proč mi ta myšlenka nenapadla již včera? Dnes mohla jsem býti mrtva.

— Co to povídáš? vykřikla gitanita.

— Nemůžeš věděti, Floro, drahá sestro, jaký je rozdíl mezi včerejškem a dneškem. Včera se mi otvíral ráj . . . Jako ve snu viděla jsem před sebou nový život protkaný zářivým blahem a posvátnou rozkoší . . . Zvěděla jsem, že mne miluje! . . .

— Což jsi to věděla teprv od včerejška? divila se Flora.

— Kdybych tím bývala jista dříve, bůh ví, že bychom nebyli se vydávali zbytečnému nebezpečenství naší cesty! Pochybovala jsem . . . strachovala jsem se . . . Oh! Jak jsme pošetilé! Chvětı bychom se měly a ne se

rozkochávati, když se nám ohlašují dnové radostní, dnové nadzemští . . . Jsouť pouhým přeludem . . . Na zemi není blaha . . .

— Co jsi uzavřela? přetrhla ji slovo gitanita, jejíž nálada nikterak neodpovídala chmurnému hloubání.

— Že poslechnu, odpověděla Růženka, abych jej zachránila.

Cruz vyskočila jako okouzlena.

— Pojďme! zvolala, pojďme . . . kníže čeká.

Pak zarazila se náhle a mráček zakalil její úsměv:

— Víš, pravila, že mi láska k tobě ukládá sebezapírání? . . . Již podruhé stojíš mi v cestě!

Růžena se udivila.

— Ale neboj se, pokračovala Cruz, já miluji hochy jinak nežli ty, já z toho nezemru, slibuji ti . . . Avšak věz, kdyby nebylo tebe, nebyla bych se odřekla krále bludných rytířů . . . krásného Lagardéry. A jisto jest, že po krásném Lagardérovi jenom jediný muž by dovedl mi rozehřáti srdce . . . ten napilý Šavrda . . .

— Co! . . . chtěla Růžena se ptáti.

— Vím! . . . vím! jeho chování zdá se lehkomyslným . . . ale co, mimo Lagardéru nenávidím všecky svaté . . . a šibal markýzek vetřel se mi do mozku . . .

Růžena ji chopila za ruku usmívajíc se.

— Sestřičko, děla, srdce tvé platí víc než tvoje slova . . . Ale odkud se v tobě zrodil tak velkopanský vkus?

Doňa se zahryzla do rtů.

— Mně se zdá, pravila, že nevěříš v můj vznešený původ?

— Já jsem slečnou Neversovnou, odpověděla Růženka s klidem.

Gitanita vyvalila oči.

— Lagardéra ti to řekl? šeptala, aniž jí napadlo činiti námitky.

— Nikoli, odvětila Růžena, — a to jest jediná chyba, kterou mu mohu vyčísti z celého života svého. Kdyby mi to byl řekl . . .

— Ale kdo tedy? naléhala doňa. — Kdo?

— Nikdo! Vím to, zkrátka. Od včerejška teprv vyjasnily se mi různé příběhy z mého mládí. Vzpomínala jsem a srovnávala. Všecko se shoduje. Děckem, které spalo v příkopech kaljských, zatím co jeho otce vraždili, byla jsem já . . . Vidím ještě pohled, jaký na mne vrhl jeho přítel, když jsme spolu truchlivé místo navštívili. Byla jsem to já! Proto mi dal jeho přítel líbati mramorovou podobiznu Neversovu v kobce svatojakubské! A ten Gonzága, jehož jméno mne pronásleduje od dětství, který dnes chystá proti mně ránu poslední . . . není on manželem vdovy Neversovy?

— Ale vždyť on, namítala gitanita, — chtěl mne vrátiti mojí matce!

— Ubohá Floro, chápu, že my si všecko nevysvětlíme. Jsme děti, kterak bychom dovedly pátrati v prohlubních zvrhlosti? A nač také? Nevím, co z tebe Gonzága učiniti chtěl, ale tys byla nástrojem rukou jeho.. Od včerejška poznala jsem to a snad nyní sama nahlížíš . . .

— Ano, pravda, zašeptla doňa s očima sklopenýma a obočím svraštělým.

— Teprve včera, pokračovala Růženka, — vyznal mi Jindřich lásku . . .

— Teprve včera? přerušila ji gitanita svrchovaně udivena.

— Proč teprve včera? Byla snad překážka mezi námi? A jakou mohla ta překážka býti? Vznešenost rodu mého a bohaté dědictví! To vzdalovalo jeho hrdou mysl ode mne. A věru já z té vznešenosti neužila leda

slzí. Ale jsem klidna. Věřím v dobrotu boží. Mluvila-li jsem o smrti, nemysli, že bych mohla urychliti příchod své hodinky poslední. Samovražda je zločin, který zavírá bránu nebe . . . Nikoli, jiní se postarají o mé osvobození. Nevím jak, ale tuším . . .

— Co tušíš? optala se Cruz hlasem zdrceným a bledá v obličeji.

— Přemýšlela jsem. Proč mne sem unesli? Protože jsem slečnou Neversovnou a právě proto pronásleduje kněžna Gonzágovna mého přítele svou záští. Ta myšlenka mi vzala všecku odvahu. Mám postaviti se čelem proti vlastní matce? Oh, to je hrozné!

— Sestřičko, pravila Cruz dojata, — věřím, že jsi dcera Neversova, ale co znamená, že jiní se postarají o tvé osvobození? Lekáš mne!

— Chceš věděti? Nuže věz: Po tvém odchodu puzena bázní vrátila jsem se stejnou cestou, kudy jsi mne prve vedla, do budoáru a jako prve dívala jsem se štěrbinou do sálu. Nebylo tam už žádné dámy.

— Odeslali nás, podotkla Cruz.

— A víš proč, Floro?

— Gonzága nám povídal . . . počala Flora.

— Jak? zachvěla se Růženka, — onen muž, jenž se zdá býti velitelem ostatních, jest kníže Gonzága?

— Ano, kníže Gonzága!

— Pak jistě lhal, ať vám řekl cokoli!

— Proč myslíš?

— Poněvadž bys jinak jistě byla ke mně přiběhla.

— Vypravuj, já trnu!

Nastalo pomlčení.

— Všimla jsi's, počala konečně Růženka, — kytic, jež zdobí stůl?

— Ano . . . jsou velmi hezké . . .

— A neopakoval Gonzága: „jestliže zamítne, jest svobodna?“

— Ano, to jsou vlastní jeho slova.

— Nuže, týž Gonzága mluvil ... a jeho posluchači bledli ... Já poslouchala ...

Za dveřmi doniny ložnice ozval se šelest.

— Co jsi slyšela? — ptala se doňa.

Ale Růženka neodpověděla. Ve dveřích objevila se suchá, kysele nasládlá tvář pana z Pejrolů.

— Ctěné dámy! — řekl, — prosím, čeká se na vás!

— Jsem hotova, — pravila Růženka a vzchopila se.

Na schodech přiklonila se doňa a řekla potichu:

— Dopověz, co's chtěla o květinách!

— Ano, hezká kytice, dobře jsi pravila! Kníže jest šlechtic velmi dvorný ... Odmítnu-li, budu nejenom svobodna, nýbrž obdržím ještě krásnou kytici ...

Doňa nemohla se dále vyptávati, Cítila, že za těmi slovy tají se cosi hrozebného, ale neuhodla.

— Výborně, hrbáči! Staneš se radním v mokré čtvrti!

— Jen ho! Šavrdo! Nedej se!

Přinesené veliké sklenice na dožádání hrbáčovo způsobily mnoho veselého křiku. Byly to veliké bavorské mázovky.

Hrbáč si hned nalil do jedné láhev žampaňského. Markýzek chtěl následovati jeho příkladu, ale ruka se mu třásla a když začal píti, vytekla mu polovice na kabát.

— Spral mne ďas! — vzkřikl Kokarda, — totě mrhání vínem božím.

Měkochloupek si všímal raději štíhlých boků baletek a jeho bledé oči omamovaly se pohledem na kyprá ňadra brzy Nivelly, brzy Doubravy, brzy Cidalisy.

Hrbáč zvedl mázovku.

— Na vaše zdraví, pánové! — zvolal, nasadil nádobu ke rtům, ssál pomalu a vyprázdnil na jediný doušek.

— Hurrá!

A mnoho dlaní tleskalo. Kokarda jako znatel jen cekl: — Prašivinka!

Stoupenci markýzovi dostávali strach o sázky.

— Chceš, abych přišla o posledních pět modřenek? — dotírala Nivella.

— Vzmuž se, Šavrdo! Pij! Chutě do toho!

— Vždyť ho zabijete! — volaly hlasy.

Šavrda podporován svými kmotry, vyvstal také s mázovkou nově naplněnou.

— Na vaše zdraví, dámy! —

A dopil.

— Ještě jednu! — navrhl hrbáč, nalévaje vesele. — Dostávám žízeň!

— Ještě deset! — blabolil Šavrda. — Vypiju moře!

Hrbáč vykonal, co slíbil.

Šavrdovi však vyklouzla sklenice z ruky, obsah rozlil se po koberci, on pak sám zapadl do křesla. Víčka se mu násilně zamykala. Aně nevěda, že nádoba po zemi se válí, přiložil pravici ke rtům a špoulil pysky, jakoby píti chtěl.

Veliký smích.

— Sláva Ezopu II.! Ať žije vítěz!

Hrbáč rovnýma nohama skočil na stůl. Byl čilý a střízlivý jako pták. Zdvihl stříbrnou číši a zvolal jizlivým hlasem:

— Na šťastné probuzení! — a levicí ukazoval na přemoženého soka, který již chrápal.

Gonzága se zaškaredil.

— Tak se upíti! — řekl. — Teď nedá se s ním nic dělat!

— Nehodí se za ženicha, velmožný pane? — cenil se hrbáč. — Nic nedělá! Když nemůže on, nabízím se já!

Hřmotný chechot byl odpovědí na neočekávaný návrh.

XLV.

Květiny z Italie.

— Výborně! Zasnoubíme Ezopa na místě Šavrdy!

— Znamenitý nápad! Ezop bude výtečným manželem!

— A co asi řekne rytíř smutné postavy Šavrda, až se probudí jako vdovec!

Všecko se rozjařilo. Znova zasednuto k pití. Tytam byly všeliké ohledy. Kokarda si ťukal se všemi. Na rozkaz slečny Nivelly sbratřil se Oriol s fráterem Matějem, jehož ostýchavost byla od baletky přijata pod ochranná křídla.

Kníže Gonzága a hrbáč octli se jako bezděčně v ústraní.

— Víš, co by musil učiniti, kdo by chtěl mého bratránka nahraditi? — tázal se Gonzága.

— Vím, — odpověděl hrbáč.

— A cítíš se? . . .

Ezop II. ukázal úsměv stejně sebevědomý jako nelítostný.

— Neznáte mne ještě, velmožný pane, — pravil. — Dokázal jsem jinačí věci. Jakou chcete záruku?

— Chci dříve znáti, co's uhodl.

— Nic jsem neuhodl . . . byl jsem zde . . . Slyšel jsem vaši povídku o broskvi, o květinách a vaši hymnu italskou . . .

— A proč jsi se skrýval? Nač ta komédie? — tázal se kníže a zadíval se na mužíka, jakoby mu chtěl prozříti šklebnou škraboškou, již hrbáč na něho cenil.

— Chtěl jsem věděti a uvážiti. Poznal jsem, že se Šavrdou nesvedete ničeho.

— Pravda! Byl jsem vůči němu vždycky slabým.

— Slabost je vadou, rodí nebezpečí. Šavrda teď spí, ale on se probudí . . .

— Nechme jej . . . zahučel Gonzága. Jak se ti líbila má povídka?

— Hezky, ale byla příliš peprná pro vaše mazánky. Dostali strach!

— Znám je líp než ty . . . . ostatně, co po nich, chci věděti, jaký na tebe učinila dojem.

— Co přijde z Italie, všecko se mi líbí, — děl Ezop II. Ale těm pánům bych byl anekdotu o hraběti Canozzovi a vinici Spoletské nikdy nevypravoval.

Od stolu volal k nim Navej:

— Nuže! Svatba uchystána?

Gonzága dal posuňkem znamení, aby mlčel.

— Jak předčíš Šavrdu? — ptal se.

— Minulostí, — odpověděl hrbatý. — Byl jsem již ženat.

— Aj! — zajiskřil Gonzága očima.

Ezop II. si hladil bradu.

— Má žena, — vyprávěl klidně, — byla mladá a krásná . . . krásná! Její otec byl chud!

— Rozumím . . . Miloval jsi ji?

— Šíleně! Ale naše spojení bylo krátké.

Tvář hrbáčova se kabonila.

— Jak dlouho trvalo?

— Půl druhého dne — odtušil Ezop II.

— Toť ovšem málo! . . . Vysvětli mi!

Mužík se dal do nuceného smíchu. — Proč vysvětlovati, když rozmíte? — zahučel.

— Ale já nerozumím!

Hrbáč sklopil oči a zdál se přemýšleti.

— Na konec — řekl — snad jsem se přece jen sklamal . . . Snad by vám byl i Šavrda postačil . . .

— Vysvětli, pravím! — opakoval Gonzága velitelsky.

— Již v den naší svatby, — vypravoval Ezop II., — dal jsem jí čtyry a dvacet hodin na přemítanou, aby se přispůsobila mým požadavkům. Ona nemohla.

— A pak? tázal se kníže dychtiv.

Hrbáč došel ke stolu pro sklenici a vrátiv se ku knížeti stojícímu u mramorového pilíře, zadíval se mu do tváře. Kníže četl mu v očích divokou ukrutnost a ptal se uhodnuv:

— A tys neměl slitování nad její krásou a mladostí?

Hrbáč křečovitým rozmachem roztříštil sklenici o pilíř.

— Chci býti milován! — řekl s přízvukem surové vášně, — běda jí, že nemohla!

Gonzága zamyslil se na chvíli; hrbáč zas jen klidně se šklebil.

Kníže vrátil se ke stolu.

— Hola, pánové — vzkřikl a udeřil Šavrdovi na rameno - odneste spáče!

Hrbáčova hruď se nadmula vítězoslávou.

Navej, Nosse, Nivella a přátelé markýzovi vůbec učinili poslední pokus.

— Vstávej Šavrdo!

— Vzbuď se! Unášejí ti ženu!

— A věno!

Mnuli mu tváře, volali do uší třepali tělem, Oriol přiložil i lahvici s aetherem pod jeho chřípí. Vše marno. Markýzek spal jako dub.

Kokarda jej chopil pod pažemi, fráter za nohy a vynášeli jej na pokyn Gonzágův ze sálu ven.

— A teď oženíme hrbáče! — jásaly dámy.

Ezop II. se vypjal, odkašlal a tvářil se, jakoby chtěl řečniti.

Porozuměli mu.

— Ticho! Ženich má řeč!

— Ctěné dámy a slovutní pánové! — spustil hrbáč gestikuluje jako advokát před soudním dvorem. — Jsem dojat až do hloubi duše lichotnou přízní, kterou jste mi ráčili proukázati. Vědomí maličké mé zásluhy vlastně by mělo učiniti mne němým . . .

— Výborně! Ale nač ta skromnost! Mluví jako kniha! Brávo!

— Díky, mé dámy, díky, pánové! Vaše shovívavost dodává mi odvahy, abych se pokusil učiniti se jí hodným; k témuž cíli hodlám . . .

— Zatancovati nám?

— Zazpívati příležitostný kuplet?

— Deklamuj o Achillovi a Agamemnonu!

— Nikoli, pánové a dámy, to by bylo staré a ošumělé. Předvedu z brusu novou komédii . . . s patra . . .

— Z děl Jonášových! Sláva! On píše komedie! Básník!

— Račte dovoliti, abych vám ukázal svůdnický kousek, který jest mocnější nad přírodu samu . . .

Ohromný potlesk přerušil jeho slova.

— On nám dá naučení! Ať žije mistr umění, jak se zalíbiti! Znamenitě, hrbáči ty's chlapík! Má jistě pás Venušin v kapse! A šípy Amorovy schovány v některé botě! —

Tak se volalo a vtipkovalo.

Hrbáč se ukláněl a usmíval.

— Především ať mi přivedou moji mladou nevěstu a já už se přičiním, abych společnost pobavil.

— Ženu hrbáčovu! Přiveďte ji!

V témž okamžiku otevřely se dvéře budoaru. Gonzága nakázal ticho.

Doña Cruz vešla, podporujíc Růženku bledší nad smrt a vravorající. Pan Pejrol vkročil za nimi.

Při pohledu na Růženku ozval se dlouho trvající hukot obdivu. V první chvíli pánové zapomněli na rozpustilou zábavu, na niž si právě cenili choutky.

Hrbáč nenalezl ani ozvěny, když s dvojsklivcem na nose zvolal cynicky:

— Kozla! Má paní je krásná!

V nitru duší více zbloudilých než zatracených jiskřil se zbytek ušlechtilých citů. I děvčatům přišla lítost, když zočily hluboký bol a tklivou odevzdanost na spanilé panenské tváři.

Gonzága se zamračil vida svoji armádu na ústupu.

Tyran, Montalbán a Albret, nejhorší ze špatných zastyděli se nad svou slabostí a volali úsměšně:

— Jaké má z pekla štěstí, ten chromajzlík!

To bylo také mínění Měkochloupkovo, jenž se právě s nerozlučným druhem a mistrem svým do sálu byl navrátil. Avšak jejich pohnutí proměnilo se v úžas, když poznali obě dívky z Havířské ulice.

Vzpomněli si zároveň na jiné potkání. Jednu spatřil

Gaskoněc v Madridě po boku Lagardérově, druhou viděl Normančík s Pařížátkem v Brusselu.

Ale žádný netušil, jak a co se vlastně děje. Vše bylo a zůstalo jim záhadou. Jen soudili, že se chystají věci podivné.

Trkli se na vzájem lokty. A z pohledů, jež vyměnili, bylo čísti: „Pozor!“

Zároveň postřehl Kokarda, kterak hrbáč na něj tajně mrkl. Odpověděl lehkým přikyvnutím a zahučel Měkochloupkovi:

— Aha! Chtěl věděti, zda je psaní odvedeno! Inu nebylo třeba choditi daleko!

Doña Cruz hledala očima Šavrdu.

— Snad kníže změnil záměr, — šeptala do ucha družky. — Nevidím markýze.

Růženka ani nehnula brvou. Patrně nedoufala ničeho.

Když se Gonzága k ní obrátil, chopila ji Cruz za ruku a vedla v před.

Gonzága byl velmi bled, ačkoli líčil úsměv.

Hrbáč stál mu po boku.

Zraky doniny setkaly se s jeho pohledem, ale nevyzkoumaly ničeho.

— Milé dítě, — řekl Gonzága a hlas jeho byl poněkud zjinačen, — naděju se, že vám asi slečna Neversovna již sdělila, čeho od vás očekáváme.

Růženka odpověděla, ani očí nepozvednouc, s hlavou vztýčenou a hlasem pevným:

— Já jsem slečnou Neversovnou!

Hrbáč zachvěl se tak prudce, že jeho pohnutí bylo zpozorováno i uprostřed všeobecného překvapení.

— Hrome! — zvolal ovládaje svůj zmatek; — má žena je z dobré rodiny!

— Jeho žena! — opakovala doña Cruz.

Šlo šeptání od konce sálu ke druhému. Dámy neměly pro novou příchozí oné žárlivé předpojatosti, jakou jevily vůči gitanitě. Na této hlavince bělostné a hrdým půvabem ověnčené zdálo se jim jméno Neversovny býti na místě pravém.

Gonzága obrátil se k doně Cruz a řekl rozhněván:

— To vy jste vklíčila tu lež do ducha nebohé dívky?

— Aj! — děl hrbatý jako sklamán; — tedy je to lež? Škoda! Rád bych se byl spříznil s domem Neversským.

Několik úsměšků ozvalo se, ale chladných.

— Já nikoli, — odvětila doňa málo zlekána vrašténím čela knížecího, — avšak možná, že to pravda? A kde je pan markýz Šavrda? A co znamenají slova tohoto nedotvora?

— Slečno Neversovno, — odpovídal Gonzága, — vaše úloha zde je skončena. Napadl-li vám vrtoch vzdávati se práv svých, jsem zde bohudík ještě já, abych se o ně zastal, jako poručník. Kdybych neměl shovívavost pro mládí, věru že bych jinak se zachoval vůči vetřelkyni smělé a odvážlivé . . . avšak nechci věcem, jež spadají v obor komédie, dávati ráz tragický!

Doňa neporozuměla.

Růženka pochopila lépe a trpký úsměv zahrál jí kolem rtů.

Gonzága obhlížel shromáždění. Vše klopilo zraky, vyjma několik zvědavých dam a hrbáče. Nikdo neprotestoval. Gonzága pokračoval:

— Bůh ví, že nechci mladistvé dobrodružce splatiti zlým. Naopak; složím značný obnos, aby k veselému konci dospěla její podnikavost: provdám ji!

— Výborně! — děl Ezop II. — Toť nejlepší rozuzlení zápletky!

— A pravím jí, — pokračoval Gonzága, bera hrbáče za ruku, — hle, počestný muž, který vás miluje a uchází se o čest býti vaším chotěm!

— Ale vy jste mne podvedl, pane! — vykřikla gitanita rdíc se hněvem; — to není on . . . Jak by se mohla oddati takové obludě!

— Inu, má-li obluda hodně modřenek . . . vtipu a humóru má dost, já bych si ho vzala! — mínila Nivella hlasitě.

— Jen žádné lichocení! Nestojím o ně! — zabručel Ezop II.; — však doufám, že mladá osobička záhy změní svoje náhledy.

— Padouchu! — rozdurdila se naň doňa. — Teď teprve chápu! — Vy jste onen pavouk, jenž upředl celou síť . . . vy jste zradil úkryt Růženčin! . . .

— He, he! — chechtal se hrbáč samolibě. — Ano, já . . . Ale, velmožný pane, to děvče žvatlá víc než třeba . . . Ani nepřipustí mou ženu ke slovu . . .

— Kdyby to byl aspoň markýz Šavrda . . . — počala doňa.

— Buď klidna, sestro, — pravila Růženka pevně a ledově. — Věz, že bych odmítla markýze, právě jako odmítnu tohoto.

Hrbáč nedal se nikterak přivésti z rovnováhy.

— Andílku, — řekl, — to nebylo vaše slovo poslední!

Gitanita vložila se mezi něho a Růženku. Byla hotova snad i tlouci.

— Proč nepijete, pánové? — zvolal Gonzága, vida obecné zaražení a zamlklost.

Hodovníci nalévali, ale do pití se nikomu nechtělo. Veselost a žízeň nedá se přitáhnouti za vlasy.

— Poslyšte mne, děťátko, — lísal se hrbáč opět k Růžence, — budu vaším mužíčkem... vaším milencem... vaším otrokem!

— Hrozné pomyšlení! — zvolala Cruz. — Co mne se týče, raději bych zemřela!

Gonzága dupl nohou. Zaškaredil se zlobným a výhrůžným pohledem na svoji svěřenku.

— Velmožný pane, — děla Růžena s přízvukem tiché zoufalosti; — neprodlužujte zbytečně výstup. Vím, že kavalír Jindřich de Lagardéra jest mrtev...

Nyní podruhé zase hrbáč se zachvěl, jako by mu někdo ránu do hlavy zasadil. Nepromluvil více.

Hluboké ticho zavládlo sálem.

— Kdo vás o tom tak dobře zpravil, slečno? — tázal se kníže s vážnou dvorností.

— Neptejte se mne, velmoži. Učiňte, jak jste ustanovil. Dal jste slovo, že odmítnu-li, budu svobodna... Nuže, já odmítám...

— Chcete snad ženicha jiného si zde vyvoliti? — zašeptal jí do ucha.

— Nikoli ženicha... Volím kytici!

Kníže takové odpovědi neočekával. Poznal, že Růženka ví všecko.

———

XLVI.

Čaroděj.

Jenom dámy a doňa Cruz nechápaly, jak děsný výstup se před nimi odehrával.

Všickni muži, co jich zde bylo, cítili v žilách led.

A mezi celým shromážděním jediná Růženka zůstala klidna.

Byla jako světice, která s odevzdaností podstupuje poslední muka pozemská a zrakem již pohlíží k nebesům.

Ruka Gonzágova sáhla po květinách, ale sklesla.

Takového rozuzlení Gonzága se nenadál. Byl překvapen, zmaten. On, jemuž vražditi muže bylo hříčkou, neodvážil se podati slabému, nevinnému děvčeti smrtící jed. —

Hrbáč na něj upíral jiskřící pohledy.

Třetí hodina noční odbila.

Uprostřed hlubokého ticha ozval se za Gonzágou hlas člověka, který neměl lidského srdce. Netvor Pejrol řekl svému pánu:

— Zítra sejde se tribunál rodinný!

Gonzága se naň ohledl a zahučel:

— Čiň, co chceš!

Pejrol ihned se chopil kytice, před níž kníže ucouvl.

— Slečno, — pravil, — jste svobodna. Avšak každé z přítomných zde dám náleží jedna kytice. Dovolte, abych i vám nabídl ...

V jeho obličeji vyryta byla zloba pekelná, když kytici podával, po níž Růženka ochotně sáhla.

Avšak v témže okamžiku byl Pejrol odstrčen na

deset kroků v zad, kytice se válela po zemi a hrbáč po ní šlapal nohama.

— Ha, co to znamená! — vykřiklo faktotum a tasilo meč.

Gonzága pohlédl na hrbáče s nedůvěrou.

— Žádné květiny! — zvolal tento. — Jenom já mám od nynějška právo, dávati dary své snoubence... U čerta! Vy všichni jste zaraženi, jak by vám vypálil rybník!... a zatím nestalo se nic, leda že spadla na zem svadlá kytice. A vás, velmožný pane, snažně prosím, račte poručiti tomu nemotorovi, aby nám svou ubohou kostliveckou postavou nekazil radost a svou kyselou tváří nerušil chuť...

— Má pravdu! Má pravdu! — volalo se se všech stran.

Každý byl rád, že tím spůsobem částečně zabílena bude ohyzdná skvrna dnešního kvasu.

— To si myslím, že mám pravdu! — pokračoval hrbáč; — avšak, ani jste mne nepřipustili k jednání, sami se tlačíce do věci, která přece jest jediné starostí mou. Neslíbil jsem vám ukázati návod, jak se milenka dobývá? Nuže, pravím vám: to děvče se mi líbí, já ji chci a já ji dostanu!

— Slovo jak náleží! — děl Navej.

— Jen koukej, — volal na hrbáče tlustý finančník, abys byl také tak šťastný na kolbišti lásky, jako v závodění vínem!

— Budeme nestrannými porotci! — sliboval Nosse. — Začni palbu!

Hrbáč podíval se na Růženku, pak na kruh, který je obklopoval.

Růženka zmožena poslední námahou, k níž byla se vzpružila, zachytila se o rámě doni Cruz a byla by kle-

sla k zemi, kdyby galantní Měkochloupek čiperně neby rychle přitočil se s křeslem, do něhož ona mdlobně se spustila.

— Nevím, nevím, jak chuďas Ezop dopadne! — zahučel Nosse.

Snad by bylo okolí do smíchu, ale zůstalo vážno, poněvadž Gonzága přísně se díval.

Dámy hleděly jen na Růženku. Nivella řekla:

— Sázím, že ten mužíček je bohatý jako Kroesus, jinak by si nedůvěřoval!

— Velmožný pane, — ozval se hrbáč, — dovolte, ať se na vás obrátím s prosbou. Jste zajisté příliš vznešen, než abyste si byl tropil ze mne planý žert. Nebudete tudíž namítati, když počnu z vašeho slibu těžiti. Považte, kdy kdo viděl ženu, aby se roztoužila něhou, když ví, že jest obklíčena pohledy zvědavců? Prosím, vizte, jak je poplašena přítomností tolika osob! Tak ovšem nemohu domoci se úspěchu!

— Dobře má! — volal opět sbor.

— Vyhovte jeho prosbě, velmoži! — přimlouval se Navej.

— Co vlastně chce? — řekl Gonzága pořáde ještě roztržit a zamyšlen.

— Abych byl ponechán o samotě se svojí snoubenkou, — odpověděl hrbáč; — nežádám více nežli pět minut a uvidíte, že přemohu zdráhavost rozkošného toho děcka.

— Jen pět minut! — volali hodovníci a počínali se zase dostávati do nálady jasnější. — Těch mu nemůžete odříci, velmožný pane!

Gonzága mlčel. Hrbáč se k němu přitočil a pošeptal:

— Dejte si říci, velmoži! Považte, jste pozorován,

Vaše zamyšlenost vás uvádí v podezření. Smrtí byste trestal, kdyby vás někdo tak zradil, jako se zrazujete sám!

— Díky příteli, — odpověděl kníže a zjinačil tvář. — Máš dobrý nápad. Budeme, jak vidím muset spolu vyrovnati velký účet . . . a tuším, že z tebe bude velký pán, nežli zemřeš . . .

— Pánové, — řekl pak hlasitě, — odpusťte, že jsem byl roztržit. Myslil jsem na vás. Prosím ctěnou společnost, aby mne následovala!

Usmál se, a společnost se rázem rozveselila.

— Kam? Kam? — štěbetaly dámy. — Nechoďme daleko!

— Na galerii! — navrhoval Nosse, — a necháme dvéře pootevřeny!

Návrh přijat.

— Nuže k dílu, Ezope! Máš pole uprázdněno!

— A pospěš si, hrbáči! Dáváme ti deset minut místo pěti, ale ty počítáme s hodinkami v ruce!

— Pánové! hlásil Oriol, sázky jsou zahájeny.

Ti lidé sázeli na všecko.

Kráčeje kolem Kokardy a Měkochloupka řekl Gonzága:

— Vrátili byste se do Španěl za hezký obnos?

— Učinili bychom vše k vůli velmožnému pánu, — odpověděli jonáci oba.

— Nevzdalujte se nyní! děl kníže a vmísil se mezi vycházející.

— Na něco jsem zapomněl, — řekl mu přibelhavší se hrbáč. — Máte notáře?

Jeho svrchovaně vážné tváři nomohl nikdo odolati. Všichni propukli ve plesný smích.

— Inu, kdo se směje naposledy, směje se nejlépe! — zahučel Ezop II.

Gonzága nikoli bez neutrpělivosti odpověděl:

— Pospěš, příteli, a neměj starosti. . . . v mém kabinetu čeká královský notář.

Hrbáč pozdravil a vrátil se ke skupině dvou dívek osamělých.

Doña Cruz hleděla naň s hrůzou. Růženka měla ještě sklopené oči.

Hrbáč poklekl před jejím křeslem.

Gonzága místo co by se jako jiní díval pootevřenými dveřmi, procházel se zavěšen o rameno Pejrolovo po galerii.

— Ze Španělska, — řeklo faktotum, — lze se navrátiti.

— Ve Španělích umírají zrovna jako v Paříži, — zahučel Gonzága a dodal po chvíli: zde ovšem bych nerad . . . Ty ženštiny by uhodly a doña Cruz by mluvila . . .

— A Šavrda? — vpadl Pejrol.

— Bude něm!

— Pejrol se více netázal.

— Jest nutno, — pokračoval Gonzága, — aby odtud vyšla svobodna . . . úplně svobodna, až na roh ulice . . .

Pejrol se náhle přehnul přes zábradlí a napjal sluch.

— Hlídka přechází, — vysvětloval kníže.

Chřest zbraní ozval se z venčí.

Ale hřmot ten přehlušen hlukem, který se zvedl na galerii u vchodu.

— Podivná věc! — volalo se. — Báječné!

— Je to šalba smyslů anebo vidíme dobře?

— Bodejť! děla Nivella. — Snadno uhodnouti! Skládá jí účty ze svých akcií . . .

— Podívejte, podívejte se!

Hrbáč klečel stále ještě na kolenou.

Doňa chtěla vkročiti mezi něho a přítelkyní, ale hrbáč ji odstrčil jemně řka: — Nechte! . . .

Mluvil potichu. Jeho hlas byl tak změněn, že doňa vyvalila oči a mimovolně couvla. Sladce a lahodně vyslovil jmeno Růženčino.

— Sním či bdím? — zašeptla ona zachvěvši se.

— Růženko! — opakoval hrbáč.

Dívka zakryla si tvář dlaněmi.

Veliké slzy skrápěly jí mezi třesoucími se prsty.

Diváci za dveřmi myslili, že se před nimi odehrává divadlo kouzelné. Sama doňa trnula.

— Pouhé snění! — vzdychla Růženka štkajíc; — o hrůza! Vždyť vím, že ho není více!

— Růženko! — opakoval hrbáč po třetí a když doňa chtěla promluviti, kázal posuňkem velitelským, aby mlčela.

— Nepohněte ani hlavou! — pravil tklivě ku slečně Neversovně — jsme na srázném okraji propasti. Jediný krok . . . hnutí . . . a vše je ztraceno!

Doňa byla nucena usednouti vedle Růženky. Nohy se jí třásly.

— Dal bych dvacet dukátů, kdybych věděl, co jí povídá! — zvolal Navej.

— Hrome! — zlobil se Oriol — už zase prohraju!

— Hrbáč musí míti talisman!

— Talisman! K smíchu! — řekla Nivella pohrdlivě; — peníze má! toť celý výklad zázraku!

Hrbáč pokračoval:

— Nesníte, Růženko . . . srdce vás nesklamalo . . . jsem to já!

— Vy! — zašeptla dívka; — bojím se otevříti oči . . . Floro, sestřičko, podívej se za mne!

Doňa ji políbila na čele a řekla potichu:

— Ano! toť on!

Růženka porozevřela prsty, jež měla před očima a prokoukla. Srdce jí poskočilo v hrudi. Sotva utlumila výkřik.

— Ti lidé — pravil hrbáč vrhnuv chvatný pohled ke dveřím, — nevěří v nic svatého, ale věří v peklo... snadno lze oklamati je . . . zejmena líčenou zlobou. K vůli nim musíte Růženko tvářiti se, jako byste skutečně podléhala čárům ruky mé.

Sáhl jí k čelu a třikráte prstem kývl, aby se přichýlila.

Růženka se poslušně sklonila.

— Již k němu přichází! — žasl Navej.

— Již se vzdává! — žasli ostatní.

— Pojďte se podívat, velmoži! — volal Oriol — takové čáry se každý den nevidí!

Gonzága se dal donutiti ke dveřím.

— Pst! Pst! Nesmíme je rušiti!

Gonzága, jenž sám jako pravý Vlach věřil v ďábla moc, zahučel:

— Ten muž je s čertem ve spojení!

— Tvoji ruku! — pravil pošeptmu hrbáč Růžence, — pomalu, velmi zvolna . . . jakoby proti vůli nutila tě tajná nepřekonatelná mocnost . . .

Ruka Růženčina odloučila se od tváře a zdlouhavě automaticky sklánčla se.

— Šídla račí! — vyhrklo Kokardovi. — Ona podává ruku, prašivinkovi!

— To je démon sám! Zakuklený satanáš! ozývaly se hlasy.

— Kdo by neviděl, nevěřil by! — mínil prostomyslný fráter.

— Já vidím a nevěřím! — řekl Pejrol do ucha Gonzágova.

— Nyní si dáme obzvláště záležeti, — pokračoval hrbáč, který asi měl své důvody, proč doně Cruz již důvěřoval; — nyní se na nás dívá Gonzága a jeho zlý duch . . . I oni musí býti omámeni . . . Až se ruka tvá dotkne prstů mých, zachvěj se, Růženko, a užaslým zrakem rozhledni se kolkolem . . . Tak! Dobře!

— Hle, jak se otřásla, chudinka! — zvolal tlustý Oriol.

— Důkaz, že měla antipathii, ale ďábel ji udolal! — řekl Tyran vážně.

— Ja, Ja, andibádiji! Ťápelskché pšemošení! — přizvukoval barón Katz.

— A nyní se vzchop, — mluvil opět hrbáč, k divákům zády obrácen, — učiň krok ku předu, ... Zvolna! zvolna! Jako bezděčně! . . . Dobrá! A oviň rámě kolem mé šíje.

Růženka poslechla. Doňa Cruz zůstala jako socha.

Dvéře rozevřely se do kořán. Za nimi ozval se hromový potlesk.

Spanilá hlavinka klesla povstalému Ezopu II. na hruď.

— Právě pět minut! — zvolal Navej s hodinkami v ruce.

— Což proměnil spanilou seňoritu v solný sloup? zvolal tázavě Nosse zíraje na nehybnou posud doňu.

Hrbáč se zachechtal a řekl tiše Gonzágovi:

— Však jsem si myslil, že nepůjde to těžko!

— Velmožný pane, — šeptal zase z druhé strany Pejrol, — něco je zde nepochopitelného. Ten dareba musí být prohnaným kejklířem. Dejme pozor . . .

— Nač? — vpadl Gonzága do řeči. — Bojíš se, aby ti hlavu neodkejklil? Na to obrátil se k hrbáči řka:

— Výborně, příteli! Nemohl bys nám dáti recept?

— Mohu vám jej prodati!

— A vydrží účinek mediciny až do svatby?

— Až do svatby ano, ale ani o mák déle.

— A zač bys prodal svůj talisman, hrbáči? — zvolal Oriol.

— Skorem zadarmo . . . Jen že musí, kdo ho chce se zdarem, užívati mít něco velmi drahého v zásobě?

— A co v zásobě? — tázal se ještě tlustý finančník.

— Kus ducha! — odsekl Ezop II. — Jděte však raděj po svých obchodech, milý šlechtici!

Shromáždění se smálo a tleskalo. Oriol se schoval.

— Mladíci přiběhli na doňu Cruz:

— Co ji povídal? Mluvil latinsky? . . . Měl v ruce kapky?

— Mluvil hebrejsky! — odpověděla gitanita, aby se vytočila.

— Ať přijde královský notář! — velel Gonzága.

XLVII.

Svatební smlouva.

Paní kněžna Gonzágova ztrávila den předcházející ve svých komnatách, ale četní návštěvníci přerušili

samotu, k níž se vdova Neversova odsuzovala již od mnoha let.

Od rána napsala mnoho listů.

Návštěvníci odnášeli si sami své odpovědi.

Tak uvítán kardinál, guvernér Pařížský, policejní ředitel, president a vicekancléř.

Ode všech dožadovala se pomoci a přispění proti Lagardérovi, věrolomnému šlechtici, který jí unesl dceru. Všechněm vyprávěla o svém hovoru s Lagardérou, jenž prý rozezlen, že nemohl dosíci blouznivé odměny, na jakou se ve svých snech těšil, ustoupil s drzým zapíráním.

Vše bylo pobouřeno na zlého kavalíra. A bylo proč!

Nejmoudřejší z rádců kněžniných byli ovšem toho mínění, že asi slib dobrodruha: přivésti hledanou dceru, byl pouhou šalbou. Naproti však bylo jisto, že úcta, s jakou druhdy vyslovováno jmeno Gonzágovo, od včerejšího sezení silně byla otřesena.

V záležitosti vyskytovaly se podivné záhady, o nichž každý mohl si domysliti, co chtěl. Leč pánové chtěli záhadě přijíti na dno a odtud jejich shon. Poradili kněžně, aby vladaři vykonala návštěvu, proti choti svému však aby stesků nepronášela.

Učinila jim po vůli asi k poledni a byla ihned k audienci předpuštěna. Regent dnes poprvé zapředl hovor se vdovou milovaného přítele svého o události Tarridské, tajemné.

Kněžna ničím neobviňovala svého manžela a přece zůstal regent po jejím odchodu zamyšlen a smuten.

Celému dvoru bylo nápadno, že dnes ještě neměl žádné schůze s Gonzágou, s nímž jindy obcovával den co den aspoň dvakráte.

Nedůvěra byla patrna.

Vrátivši se z Paláce Královského, zastihla kněžna ve svém útulku všecky rádce. Prvé zrazovali, aby na knížete nežalovala a nyní dychtivě se vyptávali, kterak se vladař o knížeti pronesl.

Kněžna vyprávěla, že se jí J. K. V. vyptával na okolnosti jejího sňatku a co jej předcházelo. Slíbil prý, že Lagardérovi předloží určité otázky.

V Lagardéru kladeny tajné naděje, poněvadž jím padlo do tajemstva noční příhody trochu světla.

Pan z Čmuchalů slíbil kněžně svoje slídily, pan Tuzma své gardy, president Lamoanon, vicekanclěř a kardinál slíbili také co mohli.

Asi k páté hodině odpolední přinesla komorná Žofka lístek od policejního ředitele. Úředník ten ohlašoval, že byl pan Lagardéra minulé noci, když vycházel z Královského paláce, zavražděn. Lístek končil slovy, jež pomalu se měla státi kněžně pořekadlem:

„Neobviňujte manžela svého."

Kněžna ztrávila ostatek večera v slzách a na modlitbách.

Mezi devátou a desátou přinesla Žofka opět lístek; tentokráte s písmem neznámým. Přinesli prý jej dva neznámí muži divých tváří a dosti podobní zákeřníkům. Bylo v něm paní kněžně připomínáno, že lhůta dvaceti a čtyř hodin, povolených vladařem panu de Lagardérovi, vyprší té noci o 4. hodině jitřní. Dávána zpráva, že v tu hodinu bude pan de Lagardéra v pavillonu, který sloužil knížeti Gonzágovi za letohrudek.

Lagardéra u Gonzágy? Proč? Kterak možno?

A což lístek policejní, jenž ohlašoval, že je mrtev?

Kněžna dala zapřáhnouti, vsedla do vozu a dala se dovézti do paláce presidentova.

Hodinu později rozložilo se na dvoře paláce dvacet gardistů francouzských.

— — — — — — — — — — — —

Nesmíme zapomínati, že záminkou kvasu dávaného od Gonzágy v besídce byla svatba; svatba markýze Šavrdy s mladou neznámou, jíž kníže ustanovil za věno 50.000 tolarů.

Ženich byl srozuměn, ale my víme, že Gonzága měl svoje důvody, proč se nebál odmítnutí nevěstina.

Rozumí se samo, že kníže učinil všemožná opatření.

Notář královský, a sice pravý notář královský byl pozván.

V sakristii svato-jakubské očekával svatebčany kněz a sice pravý kněz.

Nešlo o hru, nýbrž o platný sňatek, který dává manželu právo na choť.

Gonzága nemiloval krev. Jen že, když všecky prostředky selhaly, také se jí neštítil.

Jedna okolnost zhatila poněkud plán: Dobrodružství Šavrdovo.

Tím hůře pro Šavrdu.

Ale k svatbě proto mělo dojíti přece a hrbáč se chopil věci rukou ráznou ne méně jako čipernou a veselou.

Hrbáč patrně byl člověk, od něhož se mohlo žádati všecko.

Gonzága posoudil jej mžikem oka. Myslil: většina hrbatých jsou lidé zlí, srdce ukrutného, a ducha úporného, poněvadž jsou na světě živi jenom jako v zemi nepřátelské. Pro ně nemá nikdo soucitu, proto jsou i oni nemilosrdni.

Šavrda, blázínek, jenž vínem již dal se nadchnouti k upřímnosti, šlechetnosti a statečnosti, byl by snad se do své žínky zamiloval a ji zbožňoval.

Hrbáč nikoli. Svatbou nestane se chotěm, nýbrž velitelem, zotročitelem.

Hrbáč byl knížeti znamenitým nálezem.

Když se Gonzága po notáři sháněl, každý chtěl ukázati ochotu. Oriol, Albert, Montalbán, Cidalisa kvapili na galerii, předstihujíce Kokardu a Měkochloupka. Ti shledali se na okamžik sami pod mramorovým sloupením.

— Prašivinko, — děl Gaskoněc, — noc neskončí, aniž by pršelo!

— Co? Rány? — doložil Normančík; — inu vítr se skorem točí na facky! Však také svrbí kůže, když člověk dlouho se nekoupá v obvyklé lázni!

Místo co by sešli do dolejších místností, vkročili na zahradu. Záloha, již zde byl k deváté hodině Gonzága nastražil, již byla zase propuštěna a po zahradě bylo pusto. Naši jonáci procházeli se a přišli i k habřinám, kde minulého dne Pejrol nalezl mrtvolu Saldaně a Faënzy. Jen jim bylo divno, že dvířka v hradební bráně stála do kořán otevřena. V uličce ani živé duše.

— To přece neudělal šelma Pařížátko! — zahučel Kokarda; — vždyť je nahoře od večera!

— Čeho pak by on nebyl schopen! — namítal fráter.

Zdálo se jim, jako by zaslechly hluk od kostela vedle ležícího.

— Zůstaň zde, řekl Gaskoněc. Půjdu se podívat.

Za chvíli se vrátil. Viděl ve stínu svatého Jakuba hromadu gardistů.

— Prašivinko, pravil, bude-li se tančit, housle nebudou scházeti!

Oriol se soudruhy zatím vrazili do komnaty Gonzágovy, kde na pohovce klidně pospával pan notář. Na stole byly rozloženy zbytky výtečné večeře.

Oriol chopil notáře za jedno rameno, Cidalisa za druhé a tak jej vlekli poloospalého nahoru. Byl hezký čtyřicátník, plný, růžový, usměvavý a vždy uhlazený, že byla radost se podívati.

Učinil knížeti, damám i pánům zámluvné poklony a přiblížil se na pokyn Pejrolův bez okolků k malému stolu, na němž bylo již vše připraveno.

— Bude trvat dlouho? volal hrbáč.

— Pane notáři, pravil kníže a usmíval se, chápete zajisté přirozenou netrpělivost mladých snoubenců.

— Žádám za pět minut, velmoži, odpověděl notář.

Ezop II. hladil zatím s vítězoslavným pohledem krásný vlas Růženčin.

— Zrovna čas, jehož je třeba na svedení ženy! zachechtal se.

— Pijme zatím! volal Gonzága. Připijme šťastnému sňatku!

Láhve žampaňského znova odzátkovány; tentokráte přišla veselost nevolána. Nepokoj se rozplašil; každému bylo volno kolem srdce.

Sama doña Cruz nalila pohár Gonzágův a přiťukla si s ním na zdraví novomanželů budoucích.

— A není zde, zvolal Ezop II., pěvec, jenž by složil příležitostnou báseň?

Notář zasadil péro za ucho a prohodil čtverácky:

— Vše se nedá činiti najednou, avšak jakmile dohotovím smlouvu, zrýmuji několik vhodných veršů . .

Hrbáč mu poděkoval vznešeným pokynem.

— Poesie z kanceláře! děl Navej; notářská romance . . . A potom prý nežijeme ve zlatém věku, když i právníci klokotají zpěvem slavičím!

— Inu někdy rozkvete růže mezi hložím a bodláčím.

— Všecko hezké, hezké, nadul se pojednou hrbáč pyšně; ale přece nepůjdeme takto k oltáři? . . . Má nevěsta je polo v nedbalkách . . . ovšem rozkošných . . . a já se až stydím, že mám zmačkané manšety! Což jsem neslyšel o toaletě nevěsty?

— Pravda! volaly dámy. Ústroj nevěstin!

Doňa chopila Růženku a odváděla ji do budoáru, kde byla vyložená výbava. Cidalisa s Nivellou šly ochotně pomáhat.

Hrbáč usedl před zrcadlem a podával Doubravě hřeben.

— Důvěřuji vašemu uměleckému vkusu a svěřuji vám péči o svůj účes. Vy, spanilá Květeno, pravil ku slečně Květové, uděláte mi laskavě pěkný uzel na pentli nákrční! . . . . Výborně! Jste skutečně obě obratny!

— Jsem hotov! řekl v tom okamžiku notář a ukazoval arch. Může se podepisovati.

— Napsal jste jmena snoubenců? ptal se Gonzága.

— Neznám jich, odpověděl notář.

— Tvé jmeno, příteli? obrátil se kníže k hrbáčovi.

— Jen se podepište napřed sám jako svědek, velmožný pane, odtušil Ezop, také ostatní pánové prokáží mi tu čest. Já se podepíšu sám, ale až na konec . . . mám laškovné jmeno . . . dáte se mu do smíchu!

Po Gonzágovi podepisovali pánové.

Gonzága připnul pak hrbáči bělostné, krajkované rukávníky.

Navej mu daroval hedbávný šátek. I ostatní snažili se přidati ženichovi něco k toaletě: jehlici, prsten, sponu atd.

Hrbáč přijímal, ukláněje a obdivuje se před zrcadlem.

— Hle, nevěsta! Nevěsta! volalo se.

Růženka vynořila se z budoaru v bílém hávu svatebním, s kyticí ve vlasech. Byla překrásna, ale v bledých rysech posud zaražena.

Kdokoli se po ní podíval na hrbáče, každému bylo divno a trapno porovnání.

Hrbáč sám tleskal rukama radostně a opakoval: Čerta, mám to hezkou ženušku!

A přijal její ruku z rukou doniných.

Čekalo se, že nevěsta bude se vzpouzeti, ale Růženka ukázala se učelivou žákyní mistra.

Obraceje se ke stolku, kde byl arch s podpisy vyložen, setkal se hrbáč s pohledem Kokardy, který se právě v průvodu svého frátera byl vrátil. Ezop mrkl a významně ukázal na svůj bok.

Kokarda pochopil, neboť vstoupil ženichovi do cesty, volaje:

— Šídla račí! Něco vám schází!

— Co pak? Co pak? křičelo se se všech stran.

— Co pak? opakoval i hrbáč jako neviňátko.

— Spral mne ďas! vyhrkl mistr sekáč. — Ode kdy pak se šlechticové žení bez meče?

Souhlasný výkřik pochvaly byl odpovědí na včasnou otázku.

— Pravda! Pravda! Napravme rychle, nač zapomenuto! Meč hrbáčovi! Aby byl kloudným ženichem.

Navej slídil po palaších, zatím co Ezop II. se zdráhal a hučel:

— Nejsem zvyklý . . . bude mi překážeti v pohybech!

Mezi všemi kordicky víc parádními než užitečnými jediný meč Pejrolův byl řádnou, těžkou, zápasnickou zbraní.

Volky nevolky musilo faktotum meč odepnout a Navej opásal jím hrbáče.

— Nechci! Nepotřebuji ho! bránil se na oko Ezop II.

Ale Kokarda a Měkochloupek dobře si všimli, jak mu ruka radostně se zachvěla, když sáhl po čepeli.

Hrbáč byl ozbrojen. Ale když kráčel k zrcadlu, vlekla se pochva po podlaze a divně řinčela.

Vše se k němu tlačilo a jej objímalo jako loutku. Působil jim směšným zjevem hotovou švandu.

— Lalala! zubil se Ezop a vrátil se ke stolku. — Ale netiskněte se tak na mou paní a pusťte, ať mohu stvrditi smlouvu podpisem! Podepsal jste se i vy, pane notáři?

— Zajisté! odvětil notář a podával péro.

— Proč u čerta, chce se podepsati sám? tázal se Navej.

Pejrol mluvil něco potichu Gonzágovi, jenž krčil rameny.

— To se podivíte, až se podepíšu. Proto připijte mi, až vám ukážu černé na bílém!

Poslechli a šli k pohárům.

Hrbáč začal črtat na papíře písmem velkým a pevným.

— Proklatý meč! děl, snaže se upraviti jej pohodlněji.

Nový výbuch smíchu.

Hrbáč zase sáhl k péru, ale meč mu zase překážel, ať se vrtil a kroutil. S posunkem netrpělivosti vytrhl jej konečně z pochvy a položil obnažený vedle sebe na stůl.

Zase smích. Kokarda tiskl rámě Měkochloupkovi.

— Prašivinka! Smyčec má už přichystaný! — zahučel.

— Běda houslím! — šeptal fráter.

Kolečka v hodinách začala hrčeti na čtyři rázy.

— Podepište, slečno, — řekl hrbáč, podávaje Růžence péro.

Váhala.

Podíval se na ni.

— Podepište svým pravým jmenem, — zašeptal, — vždyť je znáte!

Růženka se podepsala.

Doňa dívající se přes rameno, trhla sebou překvapena.

— Hotovo? Hotovo? — tázali se zvědavci.

Hrbáč upokojil je posunem, vzal péro a také podepsal.

— Hotovo! — řekl. — Podívejte a divte se!

Všichni spěchali.

Hrbáč odhodiv péro, vzal nedbale do ruky meč.

— Pozor! — zabručel Kokarda.

Hudba začne! — odpověděl odhodlaně Měkochloupek.

Gonzága a Pejrol přišli první. Couvli však aspoň o pět kroků, spatřivše hlavu svatební smlouvy.

— Nuže? Jaké jméno? Jméno! — volali tlačící se za nimi.

Hrbáč slíbil překvapiti společnost. Dostál slovu. Tu chvíli začaly se křivolaké jeho nohy vzpřimovati,

hřbet se mu rázem srovnal. Vyrostl jako ze země o půl druhé stopy a meč zdál se býti srostlým s mocnou pravicí.

— Hromado děravá! — hučel Kokarda; — vždyť on prašivinka dělal jinaké křivky, dokud byl maličký!

Hrbáč odhodil paruku. Na statném těle elegantním spočívala krásná hlava.

— Nu, pojďte si jen přečísti jméno! — řekl přirozeným zvučným hlasem a obzíraje zástup vyjevený. Současně ukazoval na podpis hrotem meče.

Všecky zraky následovaly pohybu. Jediný výkřik rozlehl se sálem.

— Lagardéra! . . .

— Ano, Lagardéra, — opakoval kavalír, — týž Lagardéra, který nikdy neopomene dostaviti se na místo, kam slíbil.

V prvém okamžiku tupého zděšení mohl snadno proraziti šik zmatených nepřátel.

Ani však se nepohnul. Jednou rukou tiskl k hrudi Růženku chvějící se, pravicí pak třímal meč.

Kokarda a Měkochloupek již byli rovněž tasili, stáli za ním.

Nyní tasil Gonzága a jeho věrní následovali.

Celkem bylo jich as deset na jednoho.

Doňa Cruz chtěla se vrhnouti mezi obě strany, ale Pejrol chopil ji do náruče a unesl.

— Ten muž nesmí odtud odejíti, pánové! — zvolal kníže, maje rty zsinalé a zatínajo zuby. — Ku předu!

Navej, Nosse, Žiron, Montalbán a jiní šlechtici učinili prudký výpad.

Lagardéra ani nepoužil stolu, aby se částečně kryl. Jak stál vyčkal útok nepřátelský.

Oba jonáci stáli mu věrně po boku.

Sekej dobře, prašivinko! — napomínal mistr frátera. — Lačnili jsme víc než šest měsíců! .. Sekej dobře!

— To jsem já! To jsem já! — zvolal Lagardéra při prvním rozmachu.

Po několika vteřinách lidé Gonzágovi couvali. Žiron a Albert váleli se na podlaze v kalužině krve.

Lagardéra s oběma druhy neporaněni a nehybni, jako sochy vyčkávali druhý náraz.

— Pane z Gonzágů, — děl kavalír, — chtěl jste ztropiti parodii sňatku . . . Sňatek jest pravoplatný . . a honosí se vaším vlastním jmenem! . . .

— Ku předu! Ku předu! — rozkřikl se kníže sopte vztekem.

Tentokráte hnal se v čele.

Hodiny bily čtvrtou.

Veliký hluk ozval se z venčí a na zevní vrata zaduněly pádné rány. Současně bylo slyšeti hlas:

— Ve jmenu krále! . . .

Sál, v němž před chvílí ještě bujně hýřeno, poskytoval podivný pohled. Na stole byla záplava láhví, pohárů, talířů, mís, váz atd. V pozadí vedle kabinetu, kde prve byla vyložena výbava nevěstina a jenž se nyní stal útulkem notáře až k smrti ulekaného, stála skupina Lagardérova, totiž on, Růženka a oba šermíři. Uprostřed salonu zarazil se Gonzága se svými věrnými při výkřiku „ve jmenu krále!“ a užasle pohlížel na dvéře vchodové.

Po všech koutech krčily se ženy pološílené hrůzou.

Mezi oběma skupinami dvě těla ležela v tratolišti černé krve.

Lidé, již za hodiny noční tloukli na vrata knížete Gonzágy, nadáli se asi, že jim dobrovolně a ihned ote-

vřeno nebude. Byli to gardisté královští, které jsme spatřili na dvoře Lamoanonského paláce, ve stínu kostela svato-Jakubského. Vzali vše co bylo potřebí s sebou. Vrata vyvrácena v okamžiku.

V salonu zalehly vojenské kroky.

Gonzágovi projel mráz od temena do paty. Byli to snad lidé spravedlnosti, která po něm chce vztáhnouti svoji ruku?

— Pánové! — řekl zasazuje meč do pochvy, — nesluší se klásti odpor zřízencům krále . . .

Ale doložil potichu: — Až jak uvidíme!

Kapitán gardy objevil se na prahu a opakoval:

— Pánové, přicházíme ve jmenu krále!

Za ním vhrnuli se ozbrojenci.

— Pane, co to znamená? — ptal se Gonzága.

Kapitán podíval se na shroucené mrtvoly, pak na skupinu Lagardérovu, který rovněž jako oba jeho pobočníci třímal v ruce meč obnažený.

— Všechna čest! — zahučel si do vousů; nadarmo o něm neříkají, že byl vojákem chrabrým!

— Kníže, — pokračoval pak obrácen ku Gonzágovi, — jsem té noci ve službách její Osvícenosti paní kněžny, vaší choti . . .

— A což kněžna, má choť . . . — začal Gonzága zuřivě.

Nedokončil. Vdova Neversova objevila ve chodu, měla opět své roucho smuteční.

Spatřivši zde ženy, kluzké obrazy po stěnách, zbytky orgií na stole a výsledky počatého boje shrnula opět závoj přes obličej.

— Nepřicházím k vůli vám, pane, — pravila k muži svému.

A pak pokročujíc k Lagardérovi řekla:

— Ctyry a dvacet hodin uplynulo, pane kavalíre, vaši soudcové shromáždili se — odevzdejte meč!

— A tato žena je mojí matkou! — zalkala Růženka zastírajíc obličej dlaněmi.

— Pánové — kázala kněžna žoldnéřům — čiňte svoji povinnost!

Lagardéra hodil meč kapitánovi k nohoum.

Gonzága a jeho lidé neučinili jediného pohybu, nepromluvili jediného slova.

Když kapitán ukázal Lagardérovi na dvéře, spěchal tento ku kněžně drže stále ještě Růženku za ruku.

— Madam — pravil hrdě — byl jsem právě v boji a nasadil život, abych obhájil vaši dceru!

— Mou dceru! — opakovala kněžna, jejíž hlas se chvěl.

— On lže! — zvolal Gonzága.

Lagardéra nedbal utrhačné poznámky.

— Žádal jsem čtyry a dvacet hodin, abych vám slečnu Neversovnu vrátil — pronášel zvolna — hodina udeřila . . . nuže, zde jest slečna Neversovna!

Pravice matky a dcery, obě studené jako led se dotkly.

Kněžna rozevřela náruč. Růženka do ní klesla plačíc.

Slza zaleskla se v očích Lagardérových.

— Ujměte se jí, madam — pravil násilně se namáhaje, aby potlačil úzkost — a milujte ji; nemá nyní nežli vás!

Růženka vytrhla se matce a pádila k němu.

On ji něžně poodstrčil.

— S bohem, Růženko — loučil se — naše zasnoubení nebude míti zejtřka . . . Podržte smlouvu, která vás činí mojí ženou před lidmi, jakož jste se jí stala

před bohem již od včerejška. Paní kněžna odpustí vám, že jste vešla ve sňatek s mužem, jehož rod není roveň vašemu; odpustí poněvadž muž ten jest mrtvým.

Políbil naposledy ruky mladé dívky a kráčel ke dveřím řka:

— Veďte mne před soudce mé!

XLVIII.

V ložnici vladařově.

Bylo asi osm hodin z rána. Regent po kvasu, jejž dával přátelům, chystal se na lože.

Když ulehal, přišel sluha a hlásil pana z Čmuchalů.

— Řekněte panu policmistrovi, že až v poledne... Bože, ti lidé mne připraví o zdraví!

— Ale pan ředitel prý má cosi důležitého . . .

— Bodejť, bodejť! Zase si něco vymyslil, ale mně je lhostejno, ať si Filip král španělský je zlostný nebo ne, ať si Alberoni chce státi se papežem, libo-li mu . . . Řekněte, až v poledne, anebo ještě lépe, v jednu hodinu! Nejsem v dobré míře! . . .

Sluha odešel a za chvíli se vrátil.

— Pan státní tajemník Bílý! — hlásil.

— Ať počká, až z něho bude Černý! — zlobil se vladař.

— Pan tajemník prý nese důležité . . .

— Důležité . . . vyleželé . . . nevyležele . . . všecko stejno! Ať přijde v jednu hodinu, anebo raději ve dvě! Zdá se mi, že se musím vyspat!

Sluha odešel. Filip Orleanský zamhouřil oči, vhloubil hlavu do měkké podušky a usnul.

V předsíni bavili se Čmuchal a Bílý připraveni, že asi ve tři odpoledne přece snad dojdou slyšení.

— Víte něco pravého o události v besídce knížete Gonzágy? — tázal se tajemník.

— Vím jen, co mi tajní donesli: dva lidé mrtví, a sice kadet Žiron a obchodník Albert; tři muži zatčeni: bývalý kapitán lehkooděnců Lagardéra a dva hrdlořezi, na jichž jméně málo záleží; paní kněžna násilím a ve jmenu krále vnikla do pelechu svého manžela; dvě dívky . . . ale jak? . . . proč? To jest šaráda, pro kterou bych potřeboval sfingu, aby ji vysvětlila . . .

— Jedno z děvčat je jistě dědičkou Neverskou, — děl ministr Bílý.

— Neví se. Jednu předvedl Gonzága, druhou Lagardéra . . .

— A oznámena událost regentovi?

— Což vám právě sluha nevyřídil, že vladař do osmi hodin ráno večeřel? — namítl Čmuchal.

— Došlo-li až na takovéto události, bude se musit kníže kapitálně sebrati, aby vyklouzl! — myslil tajemník.

— Inu, kdo ví? Dvojí jest možné: buď Gonzága ztratil důvěru, anebo jí neztratil . . . . Považte, že je kníže již od pěti a dvaceti let vladařovým přítelem!

Sotva dořekl, objevil se v předsíni kníže Gonzága. Přišel sám bez průvodu.

Nastala vzájemná výměna poklon a tisknutí rukou mezi třema pány.

— U Jeho královské Výsosti se ještě nerozednilo? — tázal se Gonzága.

— Byli jsme právě odmítnuti! — odpovídali pospolu ministr Bílý s policejním ředitelem.

— Pak jest zavřeno slyšení každému! — řekl kníže hbitě

Čmuchal zavolal lokaje.

— Ohlaste knížete Gonzágu Jeho královské Výsosti! — nařizoval.

Gonzága pohlédl na policmistra nedůvěřivě. Ten výraz neušel žádnému z obou hodnostářů.

— Což jsou pro mne rozkazy výmineční? tázal se kníže, a bylo zřejmo, že jej otázka znepokojuje.

Policmistr a státní tajemník jen se uklonili s úsměvem.

— Myslím prostě, — pravil Čmuchal, — že Jeho královská Výsost nechtěl se nuditi výklady úředníků, že však rád se pobaví s nejlepším přítelem.

Lokaj se vrátil a hlásil:

— Jeho královská Výsost očekává pana knížete Gonzágu.

Na všech třech obličejích pánů zračilo se překvapení; u každého jinak.

Gonzága patrně dojat, pozdravil oba hodnostáře a vešel.

— Jeho královská Výsost je vždycky stejný, — bručel Bílý sklamán. — Napřed zábava, pak teprve povinnosti!

— Na shledanou, pane příteli! — řekl neméně mrzut Čmuchal. — Vrátím se ke třetí hodině.

Gonzága na obou mužích nezvěděl ničeho a přece tušil, když je opouštěl, že mrak se vznáší jemu nad hlavou.

Regent mu podal ruku. Gonzága místo, aby ji políbil, jak činívali dvořané, jenom ji stiskl a posadil se vedle lože, aniž mu to bylo dovoleno.

Vladař měl hlavu stále ještě na podušce a mhouřil oči, ale Gonzága poznal dobře, že jest bedlivě pozorován.

— Vida, Filipe, — řekl vladař s líčenou laskavostí. — ani jsem nevěděl, žes nešťasten se svou chotí; že

ses mi však nesvěřil, jest při nejmenším zřejmý důkaz nedůvěry.

— Ba spíše nedostatek odvahy, Výsosti, — odtušil Gonzága hlasem tlumeným.

— Chápu, chápu! Člověk nerad obnažuje rány rodinné . . . Kněžna prý trpí vředem . . .

— Pomluva! — vpadl do řeči Gonzága.

Vladař se vzchopil a hleděl starému příteli do tváře.

— Pomluva! — zvolal. — Ano, tolik pomluv se mi doneslo, a každá dotýká se mé cti, mých rodinných citů, všeho co člověku jest nejdražším . . . Avšak, vypravuj mi o svých útrapách!

— Jsou city . . . — začal Gonzága a sklopil hlavu.

— Ovšem, ovšem, — pomáhal mu vévoda Orleanský. — Tys zamilován do své ženy. Je to hezké a ušlechtilé stvoření . . . Smávali jsme se kdysi takovým věcem, to je pravda . . . ale když je člověk napilý, dovede se posmívati i bohu . . .

— A nečinili jsme dobře, Výsosti, — řekl kníže pokrytecky. — Bůh se mstí.

— Tys nějak zjinačen, Filipe! Máš něco na srdci?

— Mnoho, Výsosti! . . . Dvě vraždy byly spáchány té noci v mojí besídce.

— Kavalír Lagardéra, sázím! — zvolal regent a posadil se na loži; — to byla chyba, jestli jsi to učinil, Filipe! . . . . Chyba, na mou čest . . . . Utvrzuješ podezření . . .

Ta tam byla ospalost. Čelo se mu vráštělo, jak na Gonzágu hleděl.

Ten se vzpřímil ve vší své hrdosti.

— Podezření! — opakoval jakoby na první dojem ražen ani smyslu nechápal.

Pak doložil hlasem tklivým:

— Výsost chová tedy proti mně podezření?

— Nuže . . . ano! — odvětil vladař po chvílkovém odmlčení. — Byl jsi mi podezřelý, ale přítomnost tvá rozplašuje mé chmury. Rozežeň je nadobro slovem! Poslouchám.

— A nechtěla by mi Výsost sděliti, jaké podezření proti mně chová?

— Stará . . . a nová!

— Napřed tedy stará . . . prosím!

— Vdova Neversova byla bohačka, . . . tys byl chud . . . Nevers byl naším bratrem . . .

— A já jsem se tedy neměl oženiti s vdovou Neversovou?

Vladař složil hlavu na loket a neodpovídal.

— Výsosti, — ujal se Gonzága slova, — zvykli jsme spolu mluviti jen žertem; tyto věci pronášeti vážně je mi tak divno . . . Ale buďsi . . . Náš milovaný Nevers zemřel v mém náručí, jak víte, sám jsem vám řekl . . . Víte také dobře, že jsem tehda dlel na zámku Kajlském, jenom abych pohnul starého markýze Závoru, by upustil od zarpulitého hněvu proti našemu Filipu, který unesl jeho dceř . . . Hrdelní soud, jenž odbýval sezení dnes za jitřních hodin a o němž vám právě chci učiniti sdělení, vyslechl mne již jakožto svědka . . .

— Aj! — přerušil jej vladař. — Nuže, jaké usnesení učiněno? Vypravuj! Byl Lagardéra u tebe zabit?

— Kdybyste mi, Výsosti, dopřál slova . . .

— Mluv! Mluv! . . . Hledám pravdu . . . nic než pravdu!

Gonzága se chladně uklonil.

— Nuže, — pravil, — budu mluviti ne jako k příteli, nýbrž jako k soudci . . . Lagardéra vůbec nebyl zabit; naopak on sám vraždil a sice sprovodil dnes v noci v mém domě obchodníka Alberta a kadeta Žirona na onen svět.

— Aj! — vyklouzlo regentovi po druhé. — A jak se Lagardéra octl u tebe?

— Myslím, že by vám o tom mohla kněžna podati vysvětlení, Výsosti.

— Dej si pozor! . . . Ona je světice! . . .

— Ona nenávidí chotě svého, Výsosti! — vyslovil Gonzága energicky; — nevěřím ve svaté, které Vaše Výsost královská za světce prohlašuje.

Vladař se usmál.

— Nu, nu, ubohý Filipe, — řekl, — nejsem ukrutný . . . ale mohl by povstati skandál . . . zastáváš vysoké postavení . . . Skandál, který se řítí s hůry, dělává hluk, až se otřásají základy trůnu . . . Nu vidiš, vždyť zasedám hned vedle tebe; avšak pokračuj. Tvrdíš, že manželství tvoje s Růženou Kajlovou bylo skutkem záslužným; dokaž to!

— Jest záslužné — tázal se Gonzága s veselostí obdivuhodně líčenou, — splniti poslední vůli umírajícího?

Vladaři zůstala ústa do kořán.

Nastalo pomlčení.

— Ty bys se neodvážil o tomto předmětu vymýšleti lež, — zahučel konečně Orleán, — mně bys nelhal! Věřím ti! . . .

— Výsosti, — odtušil Gonzága, — vy se mnou zacházíte tak, že tato rozmluva mezi námi bude naše poslední . . . Ani lidé mého domu, moji zřízenci nejsou zvyklí na spůsob, jakým jste odbýval mne rozeného kní-

žete. Buďsi. Chci jen smýti obžalobu vznesenou proti mně a pak dám s bohem na vždy svému příteli z mládí . . . Věříte mi, dobrá, to mi stačí.

— Filipe! — zvolal regent, jehož hlas prozrazoval opravdové pohnutí, — ospravedlňte se, a na mou čest, uhlídáte, jak vás miluji!

— Tedy jsem obžalován? Nuže, předkládejte mi otázky, budu odpovídati.

Vladař se vzpamatoval a řekl.

— Byl jste přítomen krvavé události ve příkopech Kailských?

— Ano, Výsosti. Bránil jsem přítele svého a vašeho s nasazením vlastního života, jakož kázala mi povinnost.

— Ano, to byla vaše povinnost. A slyšel jste poslední jeho vůli?

— Jeho poslední slova.

— Čeho si žádal? Chci věděti!

— Opakuji doslovně co mi řekl „Buď chotěm ženě mojí, abys byl otcem mé dcery!“

Hlas Gonzágův netřásl se, když pronášel bezbožnou lež.

Vladař byl zamyšlen. Na jeho intelligentní tváři bylo sice posud znáti únavu, avšak nikoli už opilost.

— Dobře jste jednal, splniv poslední vůli. Ale proč jste po dvacet let mlčel o té věci?

— Řekl jsem již, Výsosti, že svou paní miluji, — odpověděl Gonzága bez rozpaků.

— A proč vám láska ta kladla zámek na jazyk?

Gonzága sklopil oči a začervenal se.

— Byl bych musil obviniti otce choti své, — zašeptal.

— Ha! Kajlus že by byl vrahem? zvolal regent.
Gonzága sklonil hlavu a jen vzdychl.
Filip Orleanský upřel naň svůj zvědavý, pronikavý zrak.

— Nuže, z čeho obviňujete Lagardéru, když vraždu spáchal starý markýz?

— Že byl výkonným nástrojem, zaprodaným Kajlu-Závorovi. Jeho podružná úloha trvala však jediný toliko den. Lagardéra rázem postavil se na vlastní nohy: unesl dceru Růženku a papíry, jež pověřovaly její rod.

— A co jste předstíral včera před rodinným tribunálem? vpadl do řeči vladař.

— Výsosti, tážete se velmi hloubavě. Napřed jste mne přinutil, abych přivodil světlo pravdy do temností, jež ozářiti zpěčovala se má oddanost manželská . . . nyní chcete, abych vám obnažil šlechetnou stránku svého života, stránku vznešenou, křesťansky skromnou. Splácel jsem dobré zlým, Výsosti; a sice trpělivě, odhodlaně skorem po 20 roků . . . věnoval jsem den i noc práci tiché, při níž často sám život můj octl se v nebezpečí . . . nešetřil jsem svým jměním, potlačil jsem hlas ctižádosti, obětoval sílu mládí, ba i vlastní krev jsem prolil . . .

Na vladaři bylo znáti netrpělivost. Gonzága pokračoval:

— Vám se zdá, že se vychloubám, není-liž pravda? Slyšte mou historii, Výsosti, který jste i mně býval přítelem a bratrem, jako jste jím byl Neversovi. Slyšte mne nestranně. Volím vás za rozhodčího. Nikoli mezi mnou a kněžnou, chraň bůh! proti ní nechci vyhráti žádný proces, také ne mezi mnou a oním dobrodruhem Lagardérou, neboť cením se příliš vysoko, abych s ním

stoupal na závaží. Prosím, rozhodněte nestranně mezi námi, dvěma zbylými Filipy, a uznejte, zda by Nevers nedel mně za pravdu, kdyby dlel mezi námi a mohl mne poslouchati!

XLIX.

Mistr diplomat.

— Chcete mi vyčítati, zahučel, klopě oči, regent, — že jsem nedostál povinnostem přítele?

— Nikoli, Výsosti; jsa nucen hájiti se, chci toliko porovnání učiniti mezi chováním svým a vaším. Jsme samotni, Vaše Výsost královská nepotřebuje se rdíti.

— Známe se již ode dávna sice, řekl Orlean, mírně uštknut, — vy však nasazujete trochu příliš odvážlivě hrot výmluvnosti, milý kníže; dejte si pozor!

Gonzága doufal, že hrdou řečí vzbouří mohutnější vlny hněvu. Sebevládný klid vévody Orleanského přišel mu nevhod, poněvadž jaksi hasil oheň řečnický, na jehož působivost kníže spolehal.

— Jindy, ujal se přece slova Gonzága, — byl bych příteli Filipu Orleanskému jinak vyprávěl věc: jak dnes stojím k Vaší Výsosti, třeba mi ovšem vyjádřiti se stručně a jasně.

Především musím vám sděliti, že jest onen Lagardéra netoliko bandita druhu nejnebezpečnějšího, jsa rekem mezi svými, nýbrž i člověk vtipný a lstivý, jenž dovede ctižádostný záměr stíhati po leta, nehroze se žádných překážek.

Nemyslím, že snad bylo hned z počátku jeho úmyslem pojmouti za choť dědičku Neversovu. Vždyť tehda, když s ní prchal přes hranice, byla ještě v kolébce, na jehož dorost byl by musil čekati patnáct, šestnáct let. Jeho prvotní plán byl nepochybně, vymoci velikou výplatu; věděltě, že Nevers i Kajlus byli boháči.

Já, který jsem se mu plížil po stopě bez oddechu, znám každý jeho čin. Brzy po něm překročil jsem i já Pyreneje a přepadl jej v malé vesnici navarské. Ale on vydral se četné mojí družině z rukou jako kluzký úhoř a unikl do nitra Španěl. Nebudu se o podrobnostech zmiňovati, zavedly by mne daleko. Podotýkám jen, že mimo ránu, kterou mi zasadil v příkopech Tarridských, když jsem bránil šlechetného našeho přítele . . .

Zde Gonzága svlékl rukavici a ukazoval známku jizevnou od meče Lagardérova.

— . . . mimo tuto ránu nosím na více než jednom místě stopy obratné jeho ruky. On vládne zbraní, že se mu nemůže nikdo postaviti. Já měl v žoldu hotovou armádu, chtěje za každou cenu zmocniti se ho živého, abych mohl zjistiti totožnost svojí mladé, drahé svěřenky. V mých službách stáli nejproslulejší mistři šermu z celé Evropy: Kapitán Lorén, Žigan, Štaupic, Pinto, El Matador, Saldaň a Faënza. Všichni jsou mrtvi . . .

Regent sebou pohnul.

— . . . všichni padli jeho rukou!

— Avšak vám je známo, namítal Orleán, že také on předstírá býti mstitelem našeho neblahého přítele a tvrdí, že mu bylo děcko svěřeno do ochrany.

— Vím, odvětil Gonzága, a opakuji, že on jest úkladníkem zručným a odvážným, avšak vím také, komu vypravuji . . . Doufám, že vévoda Orleánský, maje chlad-

nokrevně voliti mezi dvěma výpovědmi, uváží nestranně důvody každého.

— Tak učiním! řekl regent zdlouhavě. Pokračujte!

— Račte uvážiti, vyličoval kníže, kolik již uplynulo roků, a přece se Lagardéra ani nepokusil poslati kněžně Neversové list neb vzkaz. Měl strach přede mnou. Vida, že jsem mu v patách, pokusil se zmámiti mne. Za dobrou odměnu vymohl na Leonských cigánech, že vzali k sobě pravou dědičku Neversovu, jemu pak dali na vychování svoje děvče. S gitanitou žil pak v Madridě pod jmenem don Luiz. Moji špehové vypátrali to a já přišed do Madridu nabyl jsem osobního přesvědčení. Vešel jsem u vyjednávání s cigány. Jevili ochotu vydati mi dívku, jež sama velice se těšila na návrat do Francie k matce milované. Byl jsem však zrazen od úskočných těch světoběžných pobudů. Mne i druhy mé uspali v pohoří Baladrónském opojným mokem a zmizeli.

Gonzága schválně líčil okolnosti tak, aby lež zdála se pravdou, a aby tím spůsobem pozdější snad výpovědi Lagardéry a Růženky pozbyly hodnověrnosti.

Vladař poslouchal stále pozoren, chladně přemítaje.

— Jaká škoda, pokračoval kníže s přízvukem ryzé upřímnosti, že se moje úsilí tehda setkalo s nezdarem! Co slzí mohlo býti ušetřeno! A jenom bůh ví, jaké nehody, které snad teprv budoucnost chystá, mohly býti nám všem uspořeny!

Vrátil jsem se do Madridu. Po cigánech ani stopy. Lagardéra vydal se někam na cesty. Gitanita, již choval na místě slečny Neversovny, bydlila v klášteře jeptišek.

Výsosti, ve vaší vůli jest neprojeviti dojmy, jaké vám působí moje vypravování. Avšak vaše zřejmá nelibost nic nezmění. Pravda vítězí. Nežli budu pokračovat v řadě událostí, musím vsunouti malou vložku. Lagardéra dal patrně dívku do kláštera, aby svedl s cesty mé pátrání. V onen čas ještě zanášel se úmyslem nazpět od cikánů vzíti dědičku Neversovu, aby jí použil k dosažení ctižádostných záměrů.

Brzy však úmysl změnil. Vaše Výsost pochopí změnu, řeknu-li jedinou větu: stal se milencem gitanity.

Pak ovšem byla pravá Neversovna odsouzena. Nyní neběželo dobrodruhovi pouze o výkupné, obzor jeho plánů se rozšířil; odvážlivec vesnil se do postavení, že zasedne na křeslo vévodské se svojí milkou, jakožto choť dědičky Neverské.

Vlaďař zmítal sebou až potud nevrle pod pokryvkou a v obličeji obrazil se mu zlomyslný úsměv. Filip Orleánský patrně nepřikládal mnoho víry romantickým smyšlenkám, jež byly vypočítány, aby se práce a úspěchy Gonzágovy zdály býti hrdinstvem Herkulovským. Teprv vylíčený zálusk Lagardérův padl mu do očí. Vladař, který nevěřil v rekovnost, neshledával intriku nepravděpodobnou, neboť celý jeho dvůr byl jedno pletichářství. Gonzága dobře svoji přízi soukal. Jeho historii ovanul rázem nádech pravdivé skutečnosti. Co jest přirozenějšího, nežli vzplane-li jarý muž láskou k dívce?

Gonzága ihned vycítil, že udeřil na pravou strunu, poznal, že nadešel okamžik, aby příznivého obratu využil. Pokračoval tudíž:

— Měl jsem o tom jistotu dříve, nežli Lagardéra do Paříže přišel. Nyní však nahrnulo se mi nových

důkazů tolik, že nepotřebuji sahati ku starým. Ostatně i kněžna sama, o níž víte, že by mne nevzala pod ochranná křídla, může podati vaší Výsosti dokladů. Avšak vraťme se k ději.

Cesta Lagardérova trvala dvě leta; když se vrátil, ani nemohl poznati gitanitu, neboť velice se změnila, Byla z ní nejen krásná panna, nýbrž i ušlechtile vzdělaná dáma. To právě bylo příčinou, že Lagardéra učinil nový rozpočet, o němž jsem se zmínil. Aby učinil zadost slušnosti, opatřil předstírané Růženě Neversovně dům, guvernantku a páže. Nejdivnější při všem jest, že pravá Neversovna zná se s náhradnicí svojí a že se obě milují. Ani nevěřím, že by milenka Lagardérova myslela to s Růženkou upřímně a poctivě. Ona jest patrně obratnou podvodnicí, která dovede přítelkyni vytírati zrak. Domakal jsem se, že i pravá Neversovna tehdáž v Madridě žila a dům Lagardérův navštěvovala, až konečně úlisník jí vstup zapověděl pod záminkou, že má chování příliš lehké.

Zde se Gonzága trpce usmál.

— Paní kněžna, — začal pak zase, — prohlásila před rodinným tribunálem, že by svoji dceru zavrhla, kdyby na ní jediná skvrna byla ulpěla! A vidíte, Výsosti, ta nebohá dívka domnívala se, že si z ní tropím žert, když jsem jí poprvé o rodu jejím vyprávěl. Avšak vy zajisté budete se mnou souhlasiti a nedopustíte, aby směla matka zdrtit vlastní dítě k vůli titěrnému citlivůstkářství. Může Růženka za to, že se narodila z manželství pokoutního? Je-li na někom vina, jest na matce. Ať pyká matka! Avšak dítě má své právo a mrtvý Nevers zůstavil zde zástupce . . . . . dva zástupce . . . . Výsosti, vy jste změnil tvář!

Oh, kéž smím se kojiti nadějí, že vaše srdce jest přístupno pravdě a právu! . . .

— Pane kníže, — vpadl mu do slova Orleán hlasem, který se nutil do přísnosti, který však zatím prozrazoval pochybnost a pohnutí, nemohu než opakovati, co jsem již řekl; ospravedlňte se a uvidíte, zda jsem vaším přítelem!

— Z čeho však jsem obviňován? — zvolal Gonzága, tváře se rozzlobeným, — z provinění, spáchaného před dvaceti lety, aneb spáchaného včera? Věřil-li v ně Filip Orleánský jedinou hodinu, jedinou minutu, ba třeba jedinou jen vteřinu, chci je znáti! Ano, chci! Což jste uvěřil, Výsosti, že tento meč . . .

— Zda jsem uvěřil . . . — zahučel regent mrače se; a krev se mu hrnula do tváří.

Gonzága chopil se násilně jeho ruky a přitiskl ji k srdci.

— Díky! — zvolal se slzami v očích.

Vzpřímil se, jakoby mu bylo stydno za pohnutí.

— Nechť mi Výsost odpustí, — řekl, — že jsem se zapomenul. Vím, jaké obžaloby sneseny na hlavu moji . . . aspoň je tuším. Můj zápas proti Lagardérovi strhl mne k činům, jež zákon zatracuje . . . Avšak přítomnost slečny Neversovny ve stánku zasvěceném zábavě . . . Nemusím více dokladati.

Vaše Výsost Královská divila se kdysi, když jsem se nabídl, že provedu tajné poslání do Madridu. Až do oné doby vzdaloval jsem se pečlivě veřejných záležitostí. Chtěl jsem vrátiti se do Španěl s hodností úřadní jen proto, abych měl k disposici madridskou policii. V několika dnech podařilo se mi vypátrati útulek drahého dítěte, na němž spočívá nyní naděje vzácného rodu. Lagardéra byl se ho nadobro odřekl. Co mělo děvče si

počíti? Růženka Neversovna vydělávala si chléb tančíc veřejně po náměstích. Původně chtěl jsem lapiti dobrodruha a obě dívky zároveň, ale on mi se svojí milenkou upláchl. Přivedl jsem slečnu Neversovnu.

— Totiž dívku, již vydáváte za slečnu Neversovnu, — opravil jej vladař.

— Ano, Výsosti, tu, kterou já za Neversovnu vydávám.

— Avšak, postačí to?

— Prosím, abyste neráčil myslit, Výsosti, že jsem výsledků dosáhl snadno. Již jsem řekl, že pracuji dvacet let. Ostatně nacházejí se nyní únosce i obě dívky v Paříži. Máme je všecky tři.

— Ne ale vaší zásluhou! — přerušil jej vladař.

— Prosím, právě mojí zásluhou! Kdy obdržela Vaše Výsost první dopis od Lagardéry? V posledních dnech srpnových. A já už o měsíc dříve měl slečnu Neversovnu ve své moci. Uvažte, Výsosti! Dvacet let nebylo po Lagardérovi tuchy a najednou, teprve když viděl, že hodlám posaditi na zděděné sídlo pravou dědičku Neversovnu, teprve pak vzchopil se dobrodruh a přichvátal se svojí milostenkou. Ano, chvátal! Vždyť jeho povětrné zámky, blouznivě zbudované, hrozily sříti se! Co by platila jeho milka, která ještě včera mohla míti cenu millionů, jakmile by zůstala pouhou gitanitou?

— Vaše důvody daly by se také převrátiti na ruby! — podotkl vladař. — Lagardéra může vším právem tvrditi zase, že přivedl dědičku pravou, poněvadž jste chtěl nastrojiti šalebnou!

— Nuže, Výsosti, pak mi nezbude nežli dokázati, že návrat Lagardérův byl mým dílem. Řekl jsem si: Lagardéra bude stůj co stůj chtěl záměr svůj provésti, přijde, padne do rukou spravedlnosti a nastane světlo...

— A věděl jste tehda, když jste na mě úsilovně vymáhal dovolení svolati tribunál rodinný, že Lagardéra již dlí v Paříži?

— Věděl, Výsosti, — řekl Gonzága bez rozmýšlení.

— A proč jste mne neuvědomil?

— Byl bych musil aspoň formálně žádati vás, Výsosti, jakožto zástupce zákona, o radu a přispění. Chtěl jsem však míti zásluhu celou. Chtěl jsem dobrodiním strhnouti onu hráz, jež byla vyrostla mezi mnou a paní kněžnou. Snad se vám smím přiznati ještě jednou, téměř chlapeckou pohnutkou: doufal jsem, že budu slaviti triumf práce, již jsem byl sám započal a která tudíž mnou měla býti dokonána.

Avšak v sezení rodinné rady poznal jsem, že Lagardéra již s kněžnou se dorozuměl. Nevyčkal, až udeřím na něj, předešel mne útokem vlastním.

Snad nemusím vám dávati zprávu, kterak lstivý úkladník zakrýval svůj pobyt mezi námi, vzav na se podobu hnusného hrbáče . . .

— Jak že! Hrbáč byl Lagardéra? — zvolal vladař jakoby překvapen, ačkoli tajná jeho policie již mu byla donesla nejmenších podrobností o všem, co se dnes v noci v besídce Gonzágově bylo událo.

— Prováděl jen staré svoje řemeslo ... Což se neráčíte, Výsosti, pamatovati z dob mládí na nebohé pachole, které pod vašimi okny zde na prostranství zámeckého dvora dávalo představení tělocvičná?

— Máte pravdu, kníže! Již tehda, za živobytí krále znal jsem jmeno Lagardéry. Již tehda uměl nohy kroutit a záda hrbiti k nepoznání . . .

— Kéž byla se vzpomínka vzbudila ve vás, Výsosti, již před dvěma dny! — řekl Gonzága tónem upřímným. — Avšak dovolte, ať pokračuji. — Jakmile

jsem se přesvědčil, že Lagardéra je v Paříži, kladl jsem mu všude nástrahy. Skutečně podařilo se mi zmocniti se i listin i dívky, kterou on vydávati chtěl za pravou Neversovnu . . .

— A kde je dívka? — vpadl mu živě vladař do řeči. —

— Nachází se u matky ošálené . . . Nebohá kněžna! Nebohá matka!

— A papíry? — zvolal regent. — Musím vám říci, pane kníže, že jste se pustil do hry velice nebezpečné pro vás!

— A proč nebezpečné? — odvětil Gonzága hrdě. — Domýšlíte se, Výsosti, že jsem listiny zfalšoval? Buďte bez starosti! Obal a tři pečetě netknuté dokáží moji poctivost. Jsem hotov vydati vše do rukou Vaší Královské Výsosti jenom za malou potvrzenku.

— Dnes večer vás o ně požádám — děl chladně vévoda Orleanský.

— Jsem vždycky hotov . . . Po lovu, který se mi zdařil, byl Lagardéra přemožen. Ale ani na tom jsem neměl dosti. Pozval jsem vlka až do samého ovčince. Víte, že mám zálibu na výstřednostech. Tajně jsem však po věrném příteli Pejrolovi vzkázal i kněžně . . .

— Můžete to dokázati? — tázal se vladař.

— Zcela snadně, Výsosti . . . svědectvím Pejrola. Avšak vlk ukázal, že má dravé zuby. Gardisté a kněžna omeškali se trochu a moji drazí druhové Albert a Žirou zaplatili opozdění svou smrtí . . .

— Lagardéra byl samoten proti vám všem?

— Byli čtyři, Výsosti, počítám-li mezi ně i markýze Savrdu, svého bratrovce.

— Savrdu! — zvolal vladař užasle.

— Ano, Šavrdu! — opakoval Gonzága pokrytecky. — Horkokrevný mladík ten seznámil se v Madridě za mého vyslanectví s Lagardérovou milostenkou. Dnes ráno právě obdržel jsem list, jenž proti němu svědčí . . .

— A kdo byli dva ostatní?

— I ti jsou zatčeni. Jsou to prostí šermíři, kteří již ode dávna účastnili se spádů a zločinů Lagardérových.

Přicházeje k vévodovi Orleánskému, očekával snad Gonzága, že shledá sice nějakou chladnost u svého příznivce a přítele, ale nenadál se tak důkladného a dlouhého vyptávání. Musil vladaři ještě vysvětliti podrobnosti včerejšího kvasu a svatby. Hromadil lež na lež, ale tak obratně, že nejen sám dobře se vysekal, ale ještě nad to otřásl věrohodností tří osob, jež by snad se odvážily proti němu svědčiti: Šavrdy, Měkochloupka a Kokardy.

Vladař miloval Gonzágu, přítele z mládí láskou upřímnou. A právě proto nechtěl se dát odbyti výmluvami ledabylými, nýbrž žádal důkazů přesvědčivých. Vždyť se jednalo o ztrestání vraha Neversova a nastolení zmizelé a nalezené jeho dědičky. Musil vidět přítele ospravedlněného.

A pak běda Gonzágovým nepřátelům!

Kníže skončil svoji řeč:

— Výsosti, je-li vám zapotřebí širokých rozkladů, abych byl sprostěn podezření, raději mne přímo zavrhněte, neboť hnusí se mi vyvraceti donešené pomluvy a utrhačství. Předkládám k úvaze jenom následující fakta: Lagardéra je v rukou vašich úřadů. Obě dívky uhostily se u kněžny. Já mám stránky vytržené z matrik kaple Tarridské. Vy jste náčelníkem státu. Nuže, suďte! Já si ponechávám jenom hrdé vědomí, že jsem materiál uchystal a do temných mrákot vrhl jiskru světla.

— Pravda bude odhalena, — řekl vladař; — sám zasednu dnes večer na předsednický stolec rodinného soudu.

Gonzága chopil se živě jeho rukou.

— O to právě jsem přišel žádat. Děkuji jménem památky nebožtíka, jemuž zasvětil jsem celý život svůj. Prosím jen, abyste odpustil, přednášel-li jsem svá mínění ostřeji a otevřeněji, než se sluší před hlavou veliké říše. Avšak Filip Orleán uvidí se s Filipem Gonzágou dnes večer naposledy . . . .

Vladař chtěl se k němu přivinouti.

— Filipe, — zvolal, — doufám, že v příhodné chvíli bude mi možno dáti vám plné zadostučinění.

Gonzága lehce zavrtěl hlavou podotýkaje: — jsou rány, jichž nevyléčí žádný balšám.

Pak se vzpřímil a pohlédl na rafije. Rozmluva trvala tři dlouhé hodiny.

— Výsosti, — řekl pevně, ale chladně, — dnes ráno již nebude vám asi dopřáno oddati se spánku... Vaše předsíně jsou plny . . . Za dveřmi rokují lidé, čekajíce, zda se od vás odeberu ubezpečen vaší přízní, aneb zda mne vaše gardy neodvedou do bastily. Prosím, abyste jednu z obou možností zvolil. Buď mi vykažte žalář, aneb mi podejte důkaz přátelského smýšlení, jež by mi vrátilo čest, třeba jen pro dnešek.

Orleán zazvonil a řekl vstoupivšímu komorníku:

— Můžete předpouštěti!

V okamžiku, kdy dvořané hrnuli se přes práh, přivinul vladař Gonzágu na hruď, políbil mu čelo a pronesl:

— Na shledanou dnes večer, příteli Filipe!

Dvořanstvo rozstouplo se v dvojřadí a ukláněло se hluboce Gonzágovi odcházejícímu.

L.

Tré komůrek nad sebou.

O půl páté hodině ranní objevil se kavalír Jindřich de Lagardéra před mimořádným soudem hrdelním, svolaným na rozkaz J. K. V. vévody Orleanského do zasedací síně v malém paláci soudním vedle bastilly.

Obžaloba zněla na vraždu a únos děcka.

Svědky byli kníže a kněžna Gonzágovi.

Oba však u výpovědích tak si odporovali, že se soud usnesl vyslechnouti ještě nové tři svědky: pana z Pejrolů, Kokardu a Měkochloupka. Unešená dívka nebyla připuštěna, poněvadž Gonzága prohlásil, že by asi mohla podlehnouti vlivu svého uchvatitele.

Vše již bylo připraveno, aby byl Lagardéra umístěn přímo v bastille, leč za příčinou odročení vsadili jej prozatím do vězení, jež sousedilo s vyšetřovacím sálem, aby jaksi zůstal soudcům při ruce.

Bylo ve třetím poschodí tak zvané Nové věže, jejíž chatrná budova věru nebyla staviteli na oslavu.

Druhé poschodí spojeno bylo spouštěcím mostem s budovou soudní.

Jizby pro samovězně čili cely byly velmi titěrně upraveny a podobaly se úplně obyčejným pokojíkům měšťanským. Vazba zde nemohla býti leda prozatímní a kdyby nebylo tlustých závor a zámků na dveřích, věru nic neukazovalo na státní žalář.

Odváděje Lagardéru po odročeném sezení do vykázané místnosti, prohlásil mu klíčník, že jest vězněm. Lagardéra neprotestoval. Nabídl jen klíčníkovi hrst stříbrňáků žádaje za péro, inkoust a kus papíru. Ale

žalářník sebral peníze, řka, že je uloží v kanceláři a nepřinesl ničeho.

Jindřich vida se zamčena, zůstal chvíli nehybně pohroužen v přemítání. Byl zajatcem, málomocným, ochromeným. Jeho nepřítel oplýval svobodou, honosil se přízní náčelníka státu, mohl volně operovati mocí svého vlivu a bohatství.

Jitřní sezení zahájené hned po kvasu Gonzágovském trvalo skoro dvě hodiny, tak že Lagardéra vcházel do jizbice již za úsvitu. Nebyl zde poprvé. Mladické kousky, jež prováděl jako lehkooděnec královský, byly mu poskytly příležitost seznámiti se s budovou dosti podrobně. Věděl, že se pod ním nacházejí dvě jiné komůrky.

Rozhlédl se po bytě. Neshledal ničeho, co by mu mohlo posloužiti. Obhlédl sebe. Meč mu vzali, avšak nechali mu pás a ponechali ostruhy. Ulomil jednu ostruhu, odepjal pás a vytáhl z kapsy šátek. Hrotem přesky bodl se do obnaženého ramene. Vytrysklá krev poskytla mu inkoust. Tenký cíp řemene stal se pérem, kus šátku posloužil za papír. S takými pomůckami píše se sice pomalu a málo čitelně, ale píše se přec. Načrtl několik slov. Pak chopil ostruhu a jal se dlabati dlažbu. Brzy rozšířil štěrbinu, tak že se mu podařilo vytrhnouti cihlu.

Nemýlil se. Pod ním skutečně nalezaly se ještě dvě jizbičky.

V jizbičce druhého poschodí dřímal markýzek Šavrda, stále ještě opilý, spánek spravedlivých.

V jizbičce dolejší leželi Kokarda a Měkochloupek na rozestřené kůži, filosofovali a povídali si ledacos o nestálosti času a vrtkavosti štěstěny. Mistr chvílemi pomlaskoval jazykem jakoby poráde ještě srkal výtečné

Gonzágovo víno. Fráter mhouřil oči, aby živou obrazotvorností obnovoval si libý sen o ztepilých postavách dívčích. Nemohl zapomenouti na ohrnutý nosík slečny Nivelly, na planoucí zraky doni Cruz, na krásný vlas Doubravčin a vyzývavý úsměv Cidalisin. Škoda, že Měkochloupek nepochopil v čas svoje vlohy. Kdyby byl za mladosti prosekal se až do Turecka, mohl nyní jako pravověrný muzulman okoušeti slastí ráje Mahomedova.

Také Šavrda měl svoje sny, jen že jinačího druhu. Rozhárán zmítal sebou na kůži jako posedlý.

— Ještě jednou, hrbáči! — volal — a nebryndej!... děláš jako bys chlastal a já zatím vidím, že ti víno teče do rukávů! Ale, u všech rohatých, odstrčte ode mne tu ženskou, sedá mi na prsa! . . . ohyzda! . . . to že moje žena? . . . A já prý jsem ženat! . . . Aha, tamhle je doňa Cruz; nechci, aby mne viděla v tom stavu! Vezměte si zpátky svých padesát tisíc, a já si vezmu doňu . . .

Začínal se probírati, avšak nepostřehl ještě sluchem lehký šelest nad svojí hlavou. Snad by bylo musilo vystřeliti dělo, aby jej nadobro vystřízlivělo. Šelest se vzmáhal. Po chvíli začal se sypati se stropu písek.

— Proklaté mouchy! — klel markýzek a vykřikl, když mu větší kus omítky spadl na čelo: — zpropadený chromajzlíku, budeš po mně házeti kůrky? Jaká drzost! Nemysli, když s tebou chlastám, že chci se s tebou i kmořiti!

Plác!

Celý koláč sesul se nyní na markýzovo hrdlo. Ve stropě objevil se otvor.

— Už toho mám dost! — křičel Šavrda. — Hola! Naveji, chytni hrbáče za nohy, vhodíme jej do louže!

Otvor se šířil. Zdálo se, jako by sem mluvil hlas s nebe:

— Příteli! Ať jste kdokoli, odpovězte soudruhovi nešťastnému! Jste sám? Nepřichází k vám nikdo z venčí?

Šavrdovi zdálo se o tom hlase ve snách, odpovídal však na něco docela jiného:

— Co? Ona že je lehká? Ručím za její počestnost . . . udělám z ní nejšvarnější markýzku na světě...

— Hej! Neslyšel jste? — volal s hůry Lagardéra.

Jakýsi balík dopadl Šavrdovi na levou tvář.

Vyskočil: — Padouchu, mně dávat políček? . . . Přijde ti draho! . . .

Začal se rozhlížeti. Zjevení patrně zmizelo. Poznal, že v jizbici sám.

— Hrome, kde to jsem? — Podíval se na strop a spatřil rozeklinu! Dal se do křiku z plna hrdla: — už vidím tvůj pelech, zatracený hrbáči, nu počkej, já ti jich . . .

— Nerozumím vám, — odpovídal zase hlas s hůry, — ale vidím a poznávám vás . . . jste markýz Šavrda, o němž nabyl jsem přesvědčení, že ačkoli trávil život ve společnosti bídácké, přece zůstal šlechticem. Právě z té příčiny zamezil jsem, že jste nebyl dnešní noci zavražděn . . .

Markýzek vyvaloval oči.

— To přece není zcela hlas hrbáčův, — myslil si; — proč pak mluví o vraždě? A kdo se odvažuje, — křikl pojednou rozdurděn, — hráti si na mého ochrance.

— Jsem kavalír Lagardéra, — odpovídal hlas náhodou správně na markýzovu otázku.

— Aj! děl tento vyjeven, — mluvíte-li pravdu, můžete se honositi řádnou houževnatostí života.

— Víte, kde jste se octl? tázal se hlas.

Šavrda zavrtěl záporně hlavou.

— Jste v žaláři a sice ve druhém poschodí Nové věže. Podle všeho musil jste býti dnes ráno ve svém paláci jat na základě zatýkací listiny . . .

— . . . která byla zhotovena asi na přímluvu mého předrahého a přelaskavého strýčka! vpadl do řeči markýz. — Teď si vzpomínám, že jsem včera projevoval nechuť vůči jistým hanebnostem . . .

— A pamatujete se též, ptal se hlas, — na svůj souboj s hrbáčem? Vězte, že já jsem hrál úlohu hrbáče!

— Vy! Lagardéra! žasl markýz.

Hlas pokračoval:

— Když jste byl zpit, dal Gonzága rozkaz, aby vás odklidili. Kam? Můžete hádati. Překážel jste mu svou poctivostí. Ale já dal rozkaz opačný. Oba zbrojnoši, jimž úloha byla svěřena, jsou mi oddáni . . .

— Díky! řekl Šavrda. — Všecko zní sice málo pravděpodobně, ale tím spíše na to věřím.

— Máte balíček, který jsem vám hodil? Jest poselstvím. Svou krví načrtl jsem na cíp šátku několik slov. Není vám nějak lze dopraviti toto poslání paní kněžně Gonzágovně?

Šavrda chopil se šátku, jsa zvědav, kterak mu mohlo kus lehkého plátna tak řízně klepnouti do tváře.

Lagardéra zavázal do uzlíku kus cihly.

— To mi mohlo rozbiti lebku! hučel Šavrda, skládaje šátek do kapsy.

— Mám tušení, počal znovu hlas, — že posloužíte-li mně, posloužíte nejlépe i sobě, ale věc spěchá;

nemáte-li nikoho, komu byste moje psaní svěřil, učiňte jako já: provrtejte podlahu svého vězení. Zkusíme štěstí s dolejškem.

— A čím jste vydlabal skulinu? tázal se Šavrda.

Lagardéra neslyšel, ale domyslil se. K nohoum markýzovým spadla ostruha.

Markýz dal se ihned do práce s chutí a humorem. Z hlavy se mu hmožděním opilost znenáhla vykuřovala. Doufal, zdaří-li se pokus, že vyrovná svůj účet s dobromyslným strýcem. Pracoval přímo zuřivě a brzy vylomil cihlu, tak že otvor byl desetkráte větší, než bylo třeba na prohození dopisu plátěného.

— Děláte hřmot, markýzi, volal Lagardéra; — buďte opatrný, sice na vás přijdou!

Ale Šavrda lámal kameny a vyškraboval maltu, až mu prsty krvácely.

— Šídla račí! klel dole Kokarda. — Co pak mají dnes krysy a potkani v našem stropě svatbu?

— Poručme duši bohu! zvolal Měkochloupek, když se na oba přátely sesula záplava rumu a prachu. — Mně se zdá, že se nám stavení bortí nad hlavou!

— Slyšte! vzkřikl po chvíli markýzek a jeho celý obličej ukázal se v rozsedlině stropu.

Šermíři zvedli oči.

— Jste dva? tázal se Šavrda.

— Jak vidíte, ano, pane markýzi, odpověděl Kokarda, — ale, hromado děravá! proč nás bombardujete?

— Netřepte si rozum a roztáhněte raději koženou pokrývku pod díru. Skočím dolů!

— Myslíte, že si tu popadnete? My sami sotva ještě dýšeme.

Ale Šavrda dlabal dále.

— Spral mne ďas! řekl Kokarda ohrnuje nos. Tomuhle říkají žalář? Rachotina z bláta!

— Kůži! Kůži! volal markýz netrpělivě.

Jonáci sebou nehýbali. Šavrdovi přišla včasná myšlenka vysloviti jméno Lagardérovo.

Ihned byla rohožka napjata ve středu jizby.

— Je s vámi? tázal se Kokarda.

Šavrda místo odpovědi prostrčil děrou obě nohy. Byl sice štíhlorostlý, přece však mu kyčle uvízly a on na veliký smích sekáčů začal se zlostně třepetati ve vzduchu. Konečně proklouzl.

Šermíři zaťaly pěstě do rozepjaté pokrývky. Sotva tak učinili, dopadlo tělo markýzovo do jejího středu jako balvan a strhlo oba nosiče, že se všichni tři váleli po podlaze, oslepeni mrakem prachu a písku se stropu se spoluřítícího.

Šavrda první vyskočil, otřásl se a spustil chechtot.

— Jste kabrňáci, pravil, odpusťte, že jsem na první shledání nepoznal hned, že mám před sebou pravé reky. Nyní však, kdy jsme tři, nesmíme mařiti časem, nýbrž dáti se do práce. Vypáčíme dvéře, sbijeme pacholky žalářníkovy a vezmeme klíče.

— Ono se všelijak dá povídat . . . mínil Měkochloupek nedůvěřivě.

— Chtěl bys snad prásknouti do zaječích před úlohou tak lehkou? zlobil se mistr.

— Pst! zastavil fráter Kokardu i markýzka, kteří již kasali se na dvéře, aby je vyvrátili. Poslyšte! pravil a skloniv se nasadil ucho na dvéře.

Po chodbě ozvaly se kroky.

Obratem ruky odmetli tři přátelé rum z podlahy do kouta a zakryli roztaženou houní.

Klíč zavrzal v dírce.

— Kam se mám schovati? děl Ševrda, který se smál, ač byl v nesnázích.

Venku sundavány závory.

Kokarda rychle svlékl kabát. Fráter učinil nápodobně.

Polo pod houní, polo pod kamizolami šermířů ukryl se Ševrda jakž takž.

Šermíři po pás v košilích postavili se proti sobě, jakoby zápasili na pěsti.

— Tu máš, potvůrko! volal KoKarda! bác! . . . to mlasklo! Jedna dvě! . . .

— Jenom půjčka za oplátku, křičel Měkochloupek. Škoda že nám nedají rapíry, abychom si utloukali dlouhou chvíli!

Hřmotné dvéře se rozletěly. Dva muži, klíčník a strážník učinili průchod třetí osobě, jež měla na sobě skvělý oblek dvorský.

— Nechoďte daleko, pravil tento zavíraje branku za sebou.

Byl to pan z Pejrolů ve vší slávě bohatého odění. Naši jonáci poznali jej na první pohled, ale pokračovali u zápolení na pěsti, ani si ho nevšímajíce.

Pejrol opustiv besídku byl dnes ráno spočítal svoje poklady. Pohled na zářící hromadu zlata a úhledné balíčky akcií, jež vyplňovaly značnou truhlici až do vrchu, povzbudil ve faktotu myšlenku, aby dal Paříži s bohem a uchýlil se do ticha někam požívati štěstí soukromníka. Cítil v ovzduší těsné parno a jakýsi pud vybízel jej: pláchni! Rozvážil však, že bude výhodno setrvati ještě čtyry a dvacet hodin. Takové počítání podrazilo již mnoha škudlivým lakotářům nohy. Co je čtyry a dvacet hodin? Kratičký čas! Zapomíná se však, že má den

1440 minut, z nichž každá obsahuje šedesát částic času za niž každou lze jednomu darebákovi vypustit duši z těla.

— Dobrý den, přátelé státu, — děl Pejrol ujistiv se pohledem, že dveře zůstaly přivřeny. — Jak se tu máte ?

— Ujde, ujde! — odpovídal Kokarda učiniv strašlivý rozmach proti fráterovi. — Právě si povídáme, že by nám měli dát rapíry.

— Platím dluh! — zahoukl Měkochloupek a vnořil palec do žaludeční jamky svého mistra. — Je něco nového v městě? — ptal se Pejrola.

— Nevím o ničem, dobří přátelé . . Vám se tedy stýská po šablenkách ?

— Jako kdyby někdo vzal slonu rypák! — děl Kokarda upřímně.

— A což kdyby vám nejen byly meče vráceny, nýbrž i brána žaláře otevřena?

— Šídla račí! Zavýskli bychom!

— Zač by se nám prokázala ta milost?

— Lacině, velmi lacině, přátelé. Potřebovali byste jenom pěkně se poděkovati člověku, kterého jste vždycky pokládali za nepřítele a který vám zatím přeje.

— A kdo jest to dobrodisko?

— Já sám! Považte, staří druzi, známe se již dvacet let!

— Ba tři a dvacet! — opravoval Měkochloupek. — Či se nepamatujete, jak jsem vám tehda vyprášil hřbet ve příkopě za Luvrem na účet pana Malevriera ?

— Bratře! — okřikl jej mistr přísně. — Nesluší se vyvolávati tak ošklivé upomínky! Co mne se týče,

vždycky byl jsem přesvědčen, že dobrý pan z Pejrolů nás tajně miluje. Ťululum! Ať se omluvíš, povídám a to ihned, sice je zle!

Měkochloupek poslušně opustil místo ve středu jizby a pokročil k Pejrolovi s čepičkou v ruce.

Pejrol zočil v tom okamžiku slídivým zrakem místo na podlaze zabílené omítkou. Jeho pohled přirozeně vznesl se ku stropu. Spatřiv otvor zbledl. Ale ani nemukl, když pokorný a přítulně se usmívající Měkochloupek octl se mezi ním a dveřmi. Jakoby však chtěl býti od zadu kryt, couvl důvěrník Gonzágův směrem k rozestlané pokrývce. Nacházel se tu sice mezi dvěma muži hřmotnými a odhodlanými, ale na chodbě stáli strážníci, a on měl meč!

Tu chvíli vykoukl z pod kabátce Měkochloupkova veselý obličej Šavrdův.

LI.

Staří známí.

Jme nuceni pověděti čtenáři, proč vlastně Pejrol do vězení ke Kokardovi a jeho příteli se dostavil, neboť jemu samotnu nezbude času, aby objasnil pohnutku své přítomnosti.

Oba jonáci měli objeviti se před hrdelním soudem jako svědci.

Na něco takového kníže Gonzága nepočítal. Proto bylo Pejrolovi uloženo, učiniti jim návrhy tak oslňující, aby jejich svědomí nadobro bylo omámeno: každému měl být vyplacen hotově a napřed plný tisíc dukátů.

Ani nepotřebovali svědčiti proti Lagardérovi, měli toliko prohlásiti, že za vražedné noci nebyli v okolí Tarridském.

Gonzága doufal pevně, že šermíři cinkavým důvodům neodolají. Leč osud zahrál jinak, a Pejrolovi neměla ani popřána býti příležitost, aby rozvinul diplomatický talent.

Šibalský obličej malého markýze nadzvedl, jak jsme pravili, kabátec Měkochloupkův, zatím co faktotum u pokrývky stanulo obráceno zády. Markýzek mrkl a dal znamení spojencům. Oba blížili se jakoby nevinně.

— Spral mne ďas! — řekl Kokarda a ukazoval prstem na díru ve stropě, — myslím, že je nedbalost, uvelebovati dva šlechtice do jizby tak bídně kryté.

— Zlé nadcházejí časy! — skuhral fráter. — Lidé ztrácejí smysl pro slušnost.

— Kamarádi! — vzkřikl Pejrol znepokojen jich blížením, — žádné žerty! Jinak mne přinutíte, abych tasil . . .

— To tak! Tasiti na bezbranné! Pěkná hanba! — zamlouval Kokarda a plížil se přece v před se strany pravé, Měkochloupek pak z levé.

— A co znamená, hoši, tamhle ta skulina? Chtěli jste provléci se z klece, ale nebylo možná! . . . Avšak stůjte, ani krok dále! . . .

Pejrol sáhl rukou po čepeli, ale čepel třímala již ruka jiná: Šavrdova. Bleskurychle vytrhl markýzek Pejrolovu zbraň z pochvy, druhou rukou chopil jej za hrdlo a nasadiv mu hrot meče na prsa, zahučel po tichu:

— Mukni a jsi synem smrti!

Pěna vzteku objevila se na Pejrolových rtech, mlčel však.

Kokarda a Měkochloupek, dříve než se z prvního omráčení probral, spoutali jej svými nákrčníky.

— Co teď? — ptal se Kokarda markýzka.

— Nyní, — komandoval tento, — postavíš se ty na pravo ke dveřím . . . tvůj ctihodný bratr na levo, a jakmile dva strážníci vejdou, zmáčknete jim chřtány.

— Což přijdou? — ptal se Měkochloupek.

— Nestarat se! Poslouchat! Pan z Pejrolů nám poslouží za volavku.

Jonáci zaujali vytčená stanoviska.

Šavrda nasadiv opět hrot meče, kázal Pejrolovi, aby křičel o pomoc.

Pejrol křičel, a ihned vpadli strážcové do komůrky. Měkochloupek škrtil klíčníka, Kokarda hlídače, až oba zmodralí svalili se na zem polomrtvi. Šavrda zavřel dvéře, vytáhl z kapsy žalářníkovy svazek pout a nasadil je oběma na ruce i nohy.

— Žádný šplecht! — pochvaloval Kokarda, — nikdy jsem neviděl markýze tak svižného, jako jste vy! Spral mne ďas!

Také Měkochloupek chtěl chvalořečniti, ale Šavrdovi nezbývalo času vyslechnouti.

— Do práce! — volal. — Ještě nejsme na dláždění pařížském. Gaskoňče, stáhni klíčníka jako berana a vlez do jeho kožichu. Ty, příteli, učiň nápodobně s tímhle troupem . .

Šermíři se na sebe podívali.

— Jsem na rozpacích, — škrabal se Kokarda za uchem. — Hromado děravá, nevím, zda je slušno šlechticům? . . .

— Však já se také převleku a sice do kůže nejpotvornější obavy, jakou znám! — zvolal Šavrda a strhl Pejrolovi nádherný plášť.

Sekáči se ošívali sice, brzy však z nich byli dva nejušlechtilejší žalářníci, jakých kdy věž pod krytbou hostila.

— Teď mne doprovodíte ke bráně ulice! — velel Šavrda již v cizém rouše.

Ucpali spoutancům ústa zátkami, vyšli, zamkli, zastrčili závory a octli se na prázdné chodbě. Scházeli po schodech.

— Hlavu níže, mistře Kokardo! — napomínal Šavrda; — mám strach z tvých proklatých knírů.

Ve průjezdě se hemžilo.

Šavrda narazil si klobouk a přistoupil ke vrátnému.

— Příteli — pravil — nedaleko odtud, v čísle 9. na dolním korridoru máte dva nebezpečné chlapíky; buďte ostražit!

Vrátný nazvedl čepičku a zabručel cosi o povinnosti.

Všichni tři prošli bez závady až ke bráně, kde stál ozbrojený hlídač. Zde již nedovedli Kokarda a Měkochloupek tlumiti déle svoji netrpělivost.

Skokem řítili se přes práh.

— Chyťte je, zastavte je! — křičel Šavrda, ale nastavil rozběhnuvšímu se strážníkovi nohu, tak že tento plácl sebou na dlažbu s roztaženýma rukama.

Jonáci mžikem zmizeli za nejbližím rohem.

Před branou stál povoz, který byl přivezl pana z Pejrolů. Šavrda poznal livrejovaného sluhu Gonzágova. Šlápl na stupátko křiče ještě:

— Chyťte je, což nevidíte, jak utíkají?

Použiv pak obecného zmatku zahoukl na kočího:

— Co zevluješ, trubče? Tryskem do paláce!

Koně uháněli. Šavrda utřel si pot s čela a dal se do smíchu, až se za břich popadal. Dobrý pan Pejrol

poskytl mu nejen svobodu, ale ještě i kočár, aby se rychle mohl dostati na místo určení.

Byl to týž stroze zařízený pokoj, kde jsme poprvé spatřili paní kněžnu Gonzágovnu, táž smutení modlitebnice, kde den co den odbývaly se obřady na památku zahynulého vévody Neversa. Ale něco bylo přece změněno. Do pochmurných kleneb vplížil se pokradmu a bojácně veselý jakýsi živel.

Po bocích černého oltáře objevily se květiny, ač nebylo prvního máje (výroční den sňatku nebožtíkova). Záclony polospuštěné dávaly průchod milým paprskům slunce podzimního. U okna visela klec, v níž cvrlikal švitorný pták.

Téhož ptáka poznali jsme již v rohovém domu ulice Havířské.

V modlitebnici kněžnině bylo živo již časně ráno. Na pohovce rozložena dřímala zde dívka spanilá. Obličej útlých rysů zůstával ve stínu, ale paprsky sluneční pohrávaly třpytem po bohaté záplavě plavohnědých vlasů. Vedle děvčete stála někdejší vypuzená komorná kněžnina, Madlena. Měla ruce sepjaté a oči v slzách.

Madlena právě vyznala své velitelce, že zázračné vybídnutí, nalezené na stránce „Miserere" v modlicí knize, jímž byla kněžna vyzvána, aby se účastnila domácí rady, dostalo se do knihy jejím prostřednicivím a že původcem byl hrbáč. Kněžna služebnou políbila.

Madlena byla šťastna, jakoby její vlastní dítě bylo nalezeno.

Kněžna seděla na druhém konci síně. Ještě dvě ženy a hoch stáli kolem ní. Na stolku ležely listy rukopisu. Rukopisu Růženčina.

Řádky psané s horoucí nadějí, že jednou dostanou se do rukou matky neznámé, ale zbožňované, dospěly

skutečně své adressy. Kněžna je pročetla a bylo znáti. že četla pozorně, neboť začervenalé oči rozplývaly se jí v slzách účasti a něhy.

Snad nemusíme ani vykládati, kterak klec s ptákem a skřínka s rukopisem mohly překročiti práh domu Gonzágova. Jedna z obou žen byla poctivá Františka. Hochem byl Jeník Beryšon, páže Růženčino.

Druhá ženská postava byla pružná, bystrá dívka. I pod závojem byli byste poznali švarnou a vnadnou doňu Cruz.

Beryšonová měla slovo.

— To není můj syn, — pravila ukazujíc na panoška. — Je synem mého nebohého hocha, který zemřel jako vojín . . .

— A vy jste bývala ve službách Neversových? — přerušila ji kněžna.

— Jako všichni Beryšonové. Co svět světem stojí, dědí se v naší rodině služba ta s otce na syna.

— A syn váš byl ono pachole, jež mi přineslo kdysi psaní do hradu Kajlského?

— Ano, on . . . A Bůh je svědek, že po celý život vzpomínal onoho večera Tehdy poprvé spatřil kavalíra Lagardéru a říkával: je krásný jako archanděl Michael v kostele Tarbském! . . .

— Ba . . . — zašeptla kněžna snivě, — skutečně krásný!

— A statečný, — pokračovala Františka se zanícením, — jako lev! . . .

— Pravý lev! — podotýkal Jeník a chtěl nadšeně chvalořečniti, ale babička se na něj ostře podívala, takže ztichl.

— Beryšon, můj ubohý chlapec, — líčila stařena, — vyprávěl i vše ostatní. O dostaveníčku Neversa s Lagar-

dérou, o jich spřátelení, a kterak Lagardéra plnou půl hodiny bránil svého pobratima proti dvaceti žoldnéřům.

Kněžna dala znamení, aby utichla. Byla příliš citliva vůči takovým vzpomínkám.

Její zraky zalité slzami obrátily se k oltáři.

— Filipe, — šepotala, — manželi milovaný! . . . bylo tomu včera . . . léta prchají jako hodiny . . . rána srdce mého krvácí posud a nechce se zahojiti!

Doně Cruz zablesklo v očích. S obdivem hleděla na veliký zármutek. V její žilách kolovala horoucí krev a srdce měla přístupné citům šlechetným.

Paní Beryšonová sklonila hlavu.

— Čas je čas, — děla. — Jsme všichni smrtelni... Co zašlo, buď přenecháno paměti, dlužno i přítomnosti dbáti. Je tomu asi pět nebo šest let, co přišel Lagardéra k nám do kraje zeptat se mne, zda bych nechtěla sloužiti dceři nebožtíka vévody. Svolila jsem okamžitě. Proč? Poněvadž, jak syn mi vyprávěl, oslovil vévoda umíraje kavalíra jmenem a nazval jej bratrem.

Kněžna složila ruce na prsa.

— A pak prý mu řekl: „Buď otcem dceři mé a pomsti mne!“ A Beryšon nikdy nelhal. Ostatně, měl by důvod nemluviti pravdu? Šli jsme tedy. Jeník a já.... Kavalírovi zdálo se, že jest slečna Růženka příliš vyrostlá, než aby s ní mohl bydliti samoten.

— Také chtěl, aby slečna měla panoše! — ozval se Jeník.

— Mlč, štěbetálku! — kárala jej babička. — Přišli jsme do Madridu. Splakala jsem spatřivši děcko. Byla podobiznou otce svého . . .

— A za ten čas, co jste s nimi bydlili, — tázala se kněžna rozpačitě, — nepokusil se pan Lagardéra. ...

— Chraň Bůh, urozená paní! — zvolala Františka, jejíž ustárlá tvář zrudla pouhým pomyšlením, — nikoli, nikoli! Mohu přísahati na spásu duše své. Snad bych mluvila na vašem místě podobně . . . vždyť jste matkou . . . Avšak já poznala za těch šest roků kavalíra. Jiný by jej nesměl přede mnou podezřívati. Odpusťte, zapomínám, s kým mluvím . . . On byl jen zdvořilý, starostlivý, ostýchavý rytíř. Slečna žila sama, vždycky sama, až se jí stýskalo . . . Nějaký čas ovšem obcovala s jakousi čipernou cikánskou dívkou, která také zpívala a tančila po Madridských náměstích. To však bylo jediné, co se mi nelíbilo, poněvadž to nebyla vhodná společnice pro dědičku vévody . . .

Kněžna se ohlédla na doňu a spatřila v řasách její víček krůpěj rosy.

— Dosti, dobrá ženo! — pravila. — Děkuji vám. Můžete odstoupiti. Vy a vaše vnouče budete ode dneška spolubydliteli mého domu. Bez ostýchání, jest to má vůle!

Také doňa Cruz kráčela ke dveřím.

— Kam odcházíte, Floro? — tázala se kněžna.

Doně se zdálo, že špatně zaslechla. Kněžna pokračovala:

— Což o n a vás tak nejmenuje? Přistupte, Floro, ať vás políbím.

A když děvče váhalo, vzchopila se kněžna a pojala ji v náruč.

Obě plakaly.

— Ona vás miluje, — šeptala šťastná matka, — zde to psáno na stránkách, do nichž vložila má dcera celé srdce své. Vy jste její gitanita, její první přítelkyně . . . Koho ona miluje, chci milovati i já . . . Floro, budeš mojí druhou dcerou . . . Polib mne! Oh,

kéž bys věděla, jak jsem blažena, a jak bych si přála, aby jásala celá země! Ba věř, Floro, cítím, že i onoho muže, jenž zaujal srdce dcery mé, budu milovati! . . .

LII.

Srdce mateřské.

Doña Cruz usmívala se vzlykajíc. Kněžna tiskla ji k sobě šílenou radostí.

— Věřila bys, drahá Floro, — pravila tiše, — že se neodvážím takto k sobě přivinouti j i? Nehněvej se; j i líbám na tvé čelo a tvé tváře.

Pojednou odkročila, aby na ni lépe mohla hleděti.

— A ty, panenko, tys tančila po veřejných místech? — tázala se snivě. — A nemáš rodiny . . . A já bych byla ji méně milovala, kdybych ji byla shledala takovou! Bože, bože! Rozum člověka jest šílen . . . Pravila jsem kdysi: „A byť zapomněla dcera Neversova na jediný jen okamžik hrdost rodu svého . . .“ Nikoli, nedokončím. Chci raději bohu děkovati.

Šla k oltáři a klekla.

— Neverse! Neverse! — volala, — mám dceru tvou! Mám dceru naši! Rci Bohu, ať shlédne na radost a vděk srdce mého! . . .

Zajisté nikdo by jí byl nepoznal. Krev zabarvila její líce. Omládla, zkrásněla. Zraky jí zahořely, hruď vlnila se blahem, hlas zněl sladkou rozkoší.

Tak zanícena setrvala několik okamžiků.

— Jsi křesťankou, Floro? — ptala se pak. — Ach, ano . . . pamatuji se . . . vždyť ona psala o tvém křtu. Náš Bůh je dobrý, pravda-li?

— Kéž bych měla matku, jako jste vy! — vzdychla doňa. — Proto ona vás tolik miluje, jak jste se dočetla!

— Ano, ano, — děla kněžna; — ani nemohu vysloviti, jak slastné bylo mi čtení . . . Ona není povahy tak vážné a zádumčivé jako já. Sdědila po otci mysl veselou . . . Ale já, ač jsem se narodila u vězení, také jsem tančívala a smála se, dokud o n neklesl v hrob.

Sáhla si chvatně na rozpálené čelo.

— Viděla jsi někdy, — otázala se náhle, — ženu zšíleti?

Doňa pohlédla na ni bázlivě.

— Neboj se! Neboj! — řekla kněžna. — Blaho jest pro mne věcí tak novou! . . . Chtěla jsem jen říci, že ona pozbyla veselosti příchodem lásky. Na posledních stránkách jsou stopy slzí.

Chopila rámě gitanity a usedla na původním místě. Každou chvíli obrátila se k lůžku, kde dřímala Růženka, ale něco jí jaksi bránilo přiblížiti se.

— Oh, zajisté, ona mne miluje! — pokračovala, — ale úsměv, na který se pamatuje, úsměv, který se nad kolébkou její skláněl, není úsměv můj, nýbrž onoho muže . . . Kdo ji dával prvá naučení? On! Kdo ji učil boha znáti? Zase on! Oh, Floro, nepověz jí nikdy, jaká se mne často chápe žárlivost, hněv a zášť proti onomu člověku!

— To nemluví srdce vaše, madam, — zašeptla doňa Cruz.

— Ba že, srdce moje! — vykřikla matka. — Oni kráčeli spolu pustinami Pampelunskými za dnů odhovy. On učinil se dítětem, aby s ní laškoval . . . Má tak

jednati muž? Není to výsadou matky? A když se vracel z práce, nosil jí hračky, nosil mlsky . . . Co lepšího byla bych jí mohla skytati já, kdybych byla chudička v cizém kraji a odkázána na skrovný výtěžek holých rukou? . . . On věděl dobře, že mne tím olupuje, že mne tak okrádá o celou její něhu! . . .

— Oh! Madam! — vpadla jí do řeči gitanita.

— Chceš se ho zastávati? Jsi také jeho stoupenkou? Nechápeš, jak mi ublížil? Jsem vdova . . . nezůstalo mi než srdce dceřino . . . a on si je vyrval a osvojil!

Doňa oněměla nad svrchovanou nespravedlností srdce mateřského. Ale chápala vznik vášně, neboť i v její duši klíčily zárodky lásky náruživé a žárlivé.

Kněžna vzala do ruky pamětník a převracela listy.

— Kolikráte asi, — řekla zdlouhavě, zachránil jí život? . . . Ale ať si! Já jí ho darovala! . . . A přece, — zvolala téměř divoce, — on si dobyl práva!

— Vy však jste matkou! — podotkla Cruz lichotným hlasem. — A čtěte, s jakou vroucností ona píše o vás!

— Vroucně! . . . Ano! Ale také přísně . . . Ba, mnohdy skorem hrozivě . . . Jakmile vidí jakousi překážku mezi ním a sebou, byť byla překážkou sama matka . . . Nepamatuješ se? Vždyť jsme lísty pročítaly pospolu! Nevíš, co psala o hrdých matkách? Slova jizlivá jako břitký meč!

— Ale vždyť vy nejste matka hrdá, necitná!

— Byla jsem! Byla! — vzdychla kněžna a zakryla tvář dlaněmi.

— Jindřichu! Drahý příteli! — volala Růženka ze sna.

Kněžna zbledla, tak že Cruz spěchala zachytiti ji Avšak kněžna ji odbyla.

— Nech mne! Však zvyknu . . . Kdyby aspoň i moje jmeno vloudilo se jí do spánku! Budu však trpěliva!

Doňa poklekla.

Kněžna Gonzágovna se na ni usmála. Odevzdanost bylo viděti v její velebné tváři.

— Vidíš, pravila, — když jsi mi poprvé byla představena, Floro, užasla jsem, neboť srdce mé nepudilo mne k tobě . . . A přece jsi krásna . . . máš španělský ráz, jejž i Růžena mohla zděditi po babičce své . . . Ale pohleď na to čelo, hle!

Odhrnula jemně husté kadeře, jimiž Růženčin obličej polo byl zahalen.

— Viz, čelo, skráně jsou Neversovy. Jakmile jsem ji spatřila a onen muž řekl: „Hle, dcera vaše!“, nerozpakovalo se srdce moje. Bylo mi, jakoby sám hlas Neversův volal ke mně s nebe: „Ano, dcera tvá!“

Oči její chtivě blqudily po Růženčiných rysech. Pokračovala:

— Když Nevers dřímal, měl víčka takhle zamčená, a já často vídala tuto rýhu pod jeho rtoma. Něco ještě zřejmějšího jeví mi úsměv. Nevers byl zcela mlád. Nezřídka mu vytýkali, že má zženštile jemný ráz . . . . Avšak co mne nadobro utvrdilo, byl pohled . . . Oh, taký oheň sálal jenom ze zřítelnic Neversových. A nyní budou se mne tázati po důkazech? Jejich důkazy jsou mi směšny a politování hodny! Bůh napsal naše jmeno do líček děcka našeho. Nebyl to Lagardéra, jemuž jsem uvěřila, bylo to srdce mé!

Kněžna mluvila potichu a přece při slově Lagardéra zachvěla se Růženka.

— Ona se probouzí, pravila Cruz.

Kněžna se vzchopila, na tváři zračila se jí bázeň. Když seznala, že dcera vskutku procituje, odběhla rychle do zadu.

— Neříkejte, že jsem zde byla! kázala doně.

Růženka vztáhla křečovitě ramena a hebké tvary těla prohnuly se, jakž bývá při probuzení. Oči se otevřely a ohlížely po síni udiveny.

— Ach! pravila, — Floro, ty zde! Což jsem snila? V tom příbytku jsme spolu posledně nedlely? Spala jsem? Byl to sen či skutečnost, že jsem viděla matku?

— Ano, viděla jsi matku, odpovídala Cruz.

Kněžna ukryta za oltářem měla oči plné slzí. K ní obrátila se první vzpomínka dceřina! O Lagardérovi se posud nezmínila!

— Ale proč jsem tak rozladěna? tázala sa Růženka. — Každý pohyb, jejž vykonávám, mne hněte a každý dech jakoby hruď mi rozdíral. Podobně bylo mi v madridském klášteře, když jsem přestála horečnou nemoc a když pominulo blouznění. I tehdá měla jsem hlavu tak prázdnou a na každé myšlence jakoby viselo těžké břemeno. Marně se pokouším rozhaliti závoj své duše. Nemohu . . . Nemohu!

Hlava jí sklesla na podušku.

— Hněvá se na mne matka?

Kněžna se zachvěla. Lehýnkým krokem přispěchala k lůžku a vtiskla Růžence, ničeho netušící, dlouhý polibek na čelo.

Růženka se usmívala.

— Ty zde, matičko! Pojď, sedni si vedle mne a vezmi mne do náruče. Bude mi volno!

Kněžna přeblažena vyhověla přání. Růžence sklesla hlava na hruď. Matka kochala a kolébala. Mimoděk přišla jí na rty lahodná, tklivá píseň.

Doňa hleděla, poslouchala a nemohla potlačiti slzí.

— Co mi jest? šeptala Růženka. Jsem šťastna a přece mám strach. Kéž bych věčně mohla tak se na tebe dívati, maminko! Ale podívno! Neuvěřitelno! Právě se mi zdálo, že jsem nikdy od tebe nebyla odloučena . . .

Hleděla na kněžnu zrakoma vyděšenýma.

— A přece . . . Nyní mi probleskuje . . .

Vzpřímila se a z hrdla vytryskl jí pronikavý výkřik.

— Jindřich! Jindřich! . . . Kde je Jindřich?

Flora pokoušela se chopiti ji za ruce, ale byla odstrčena.

Kněžna štkala s hlavou schýlenou.

— Odpovězte, volala Růženka. Co se stalo s Jindřichem?

— Myslila jsem jenom na tebe, dceruško . . . . zajíkala se kněžna Gonzágovna.

Růženka se obrátila prudce na doňu Cruz.

— Oni jej zabili? ptala se hlasem bezzvukým, s hlavou vzpřímenou a pohledem planoucím.

Doňa Cruz neodpovídala. Růženka vrátila se k matce. Ta klesla na kolena a šeptala:

— Srdce mi puká nad tebou, dítě! Žádám tě za slitování!

— Zabili jej? opakovala Růženka.

— Jej! Jej! Pořáde jen o něm: úpěla kněžna hryzouc si prsty. V mysli toho dítěte není místa pro lásku k matce!

Růženka měla oči upřené na podlahu.

— Nechtějí mi říci, byl-li zabit! myslila hlasitě. Kněžna rozevřela náruč proti ní a zvrátila se na zad bezvědoma.

— — — — — — — — — — — —

Růženka držela obě ruce matčiny. Její tvář byla ruměnná, oko zachmůřeno.

— Na mé spasení, věřím vám, madam, pravila, že jste ničeho proti němu nepodnikla. Kdybyste byla podnikla . . .

— Růženko! Růženko! okřikla ji doňa Cruz a vložila ruku před ústa.

— Mluvím jen, ohražovala se slečna s důstojnou hrdostí, ale nevyhrožuji . . . Znám se s matkou teprve od několika hodin; lépe jest, odhalíme-li si navzájem nitro do naha. Matka má jest kněžnou. Já jsem chudé děvče. Proto mám právo mluviti k matce přímo. Kdyby ona byla chudička, slaba a opuštěna, nesměla bych vzpřímiti se, směla bych jenom svíjeti se na kolenou.

Políbila ruce kněžny, jež na ni hleděla s obdivem.

Jak byla dívka krásna! Hluboká úzkost svírala jí nitro, aniž mohla udolati vědomí práva. Stála zde panna, ale stála zde i choť ve vší velebě ženy.

— Nemám na světě než tebe, ozvala se tiše matka vdova. Kdybych tebe neměla, jsem slaba a jsem opuštěna. Suď mne, ale suď shovívavě, jako zasluhují ti, kdož trpí . . . Tys mne milovala, dokud jsi blouznila . . . pravda . . . a já skutečně obávala se tvého procitnutí!

Růženka mžikla pohledem po dveřích.

— Chceš opustiti mne? zvolala matka uděšena.

— Musím, odpovídala dcera. Něco mi praví, že mne Jindřich v tom okamžiku volá, ze mne má zapotřebí.

— Jindřich! Stále Jindřich! šeptala paní Gonzágovna s přízvukem zoufalosti; — jemu všecko, matce tvé ničeho!

Růženka upřela na ni žhavé zraky.

— Kdyby byl zde, madam, — pravila laskavě, — a kdybyste vy byla daleko odtud a blízka nebezpečí smrti, nemluvila bych s ním než o vás!

— Je pravda, co mluvíš? Máš mne ráda, jako jeho?

Dcera klesla matce do náručí.

— Což jste neuhodla, matinko?

Kněžna ji zlíbala.

— Poslyš, — pravila, — vím, co jest milovati muže. Můj šlechetný a drahý choť, slyše mne tam před stanem boha velikého, musí se usmívati, vida nitro srdce mého. Ano, miluji tě více, než jsem milovala Neverse, poněvadž moje láska utonula v lásce mateřské. Jeho miluji v osobě tvé, jediná moje naděje! K vůli tobě rozevru i náruč muži, kterého miluješ . . .

Zbledla pojednou, poněvadž její pohled setkal se s pohledem doňy.

Gitanita odešla do komnaty, jejíž dvéře otevíraly se za pohovkou.

— Vy byste jej přijala s otevřenou náručí, matinko? . . . opakovala Růžena.

Kněžna mlčela a její srdce bušilo mocně.

— Vy neumíte lháti, — zvolala Růženka bolestně; — on je mrtev . . . vy soudíte, že je mrtev?

Nežli kněžna skácející se do křesla mohla odpověditi, objevila se doňa opět a zastoupla cestu Růžence, která se rozběhla ke dveřím. Doňa měla svůj plášť a závoj.

— Máš ke mně důvěru, sestřičko? — pravila. —

Tvou statečnost by chabé síly tvé zrádně opustily. Co jsi učiniti hodlala, vykonám já.

Na to obrátivši se k paní Gonzágovně, dodala:

— Prosím, paní kněžno, račte dát zapřáhnouti!

— Kam chceš? — ptala se Růženka.

— Paní kněžna poví mi, — odtušila gitanita hlasem pevným, — kam jíti mám, abych jej zachránila.

LIII.

Hrdlem propadlý.

Doňa Cruz čekala u dveří vzpřímena.

Matka a dcera stály si tváří v tvář. Kněžna poručila zapřáhnouti.

— Růženko, — pravila pak, — nenadála jsem se, že přítelkyně tvá návrh ten učiní ... Nechci však jí zazlívati, vždyť učinila tak jenom tobě k vůli ... Ale co si myslila dívka ta? ... Snad že nechci vyvésti tě z bludů, jen abych ti zamezila jednati? ...

Doňa mimovolně přikročila k mluvící.

— Ještě včera, — pokračovala kněžna, — byla jsem nepřítelkyní muže toho. Víš-li proč? Poněvadž mi unesl dceru a poněvadž okolnosti všecky hlásaly, že právě jeho rukou Nevers zahynul.

Růženka sebou trhla, ale sklopila oči. Zbledla tak, že matka přistoupila k ní, aby ji podporovala. Růženka řekla:

— Pokračujte, madame, posloucham. Vidím vám na tváři, že jste již poznala svůj blud.

— Četla jsem denník tvůj, — odvětila kněžna, —

a ten jest výmluvnou obranou. Člověk, který po dvacet roků zachoval si duši tak ryzou, nemůže býti vrahem. Člověk, který mi vrátil dceru tak neposkvrněnou, jak doufati se láska mateřská ani neodvážila, musí míti i svědomí čisté.

— Díky za něj, matko ..... Nemáte důkazů jiných?

— Mám svědectví poctivé stařeny a jejího vnuka. Jindřich Lagardéra....

— Můj choť, matko!

— Tvůj choť, dceruško, nezasadil Filipu Neverskému ránu, nýbrž jej bránil.

Růžena zavěsila se matce kolem šije a pozbyvši náhle své chladnosti, pokryla čelo její a obě tváře horoucími polibky.

— To je pro něho! — děla paní Gonzágovna usmívajíc se smutně.

— To jest pro tebe! — zvolala Růženka tisknouc matčiny ruce ke rtům; — pro tebe, kterou jsem konečně nalezla, matko předrahá; pro tebe, kterou miluji a kterou bude milovati on . . Avšak co se stalo?

— Vladař, — odpovídala matka, — má list, jenž dokazuje jasně nevinnost kavalírovu.

— Díky! Oh, díky! — pravila Růženka; ale proč nejdeme k němu?

Kněžna pokynula Floře, aby se přiblížila.

— Odpouštím tobě, dítě, — pravila líbajíc ji na čelo; — kočár je zapřažen; půjdeš pro odpověď na otázku mé dcery . . . Jdi a vrať se rychle; čekáme.

Doňa vzdálila se kvapně.

— Nuže, drahoušku, — oslovila kněžna Růženku vedouc ji ku pohovce, umrtvila jsem dostatečně pýchu

urozené dámy, jakou jsi mimoděk projevila? Byla jsem dost poslušnou rozkazům slečny Neversovny?

— Jste dobrá, matinko, — počala Růženka.

Posadily se. Paní Gonzágovna přerušila ji:

— Mám tě ráda, to jest celý zázrak; až dosud bála jsem se o tebe. Nyní se nebojím ničeho více; mám talisman.

— Jaký talisman? — ptalo se děvče a usmívalo se.

Kněžna hleděla na ni chvíli mlčky, konečně odpověděla:

— Milovati jej, abys ty milovala mne!

Růženka ji objala.

Doña Cruz zatím prošla salonem kněžny a octla se v předsíni, když náhle velký hluk dolehl k jejímu sluchu. Na schodech byla živá hádka. Jakýsi hlas, který se jí zdál býti povědomým, přel se se sluhy a komornými paní kněžny. Titi skupili se všichni přede dveřmi, aby zabránili přístup do svatyně.

— Jste opilý!

— Máte boty nečisté a slámu ve vlasech, tak se chcete kněžně představiti?

— Jděte k čertu, kuňkalové! — volal durdící se hlas. — Nechť jsou boty jakékoli a sláma třeba ve vlasech . . . . Kdo přichází, odkud já, nehledí zda je ulízán!

— Přicházíte z krčmy! — znělo sborem.

— Anebo z roští!

Doña se zastavila, aby poslouchala.

— Drzá chaso! — spustil hlas. — Jděte vyřídit své velitelce, že její příbuzný, markýz Šavrda, žádá o bezodkladné předpuštění.

— Šavrda! — opakovala Cruz užasle

Čeleď začala se raditi. Věděli, že markýz Šavrda je synovcem knížete Gonzágy; nyní jej začínali někteří poznávati, ačkoli byl zmodrchán a znečistěn.

Markýzovi zdála se patrně úrada příliš zdlouhavou. Doňa zaslechla šramot jakoby zápasu, dupot po schodech a hned na to prudké otevření dveří.

Na prahu objevil se hřbet markýze oděného ve skvělý frak Pejrolův.

— Sláva! — zvolal, práskl zase dveřmi deroucím se sluhům před nosem a zastrčil závoru. Obrátiv se spatřil doňu Cruz. Než mohla uskočit a se brániti, již se byl chopil jejích ruček a líbal je směje se.

Jemu nebylo již nic divno.

— Krásný anděli — pravil, zatím co se mu dívka vzpouzela polo ráda polo zmatena — snil jsem o vás celou dnešní noc. Náhoda chce, že jsem dnes ráno příliš zaměstnán, než abych mohl vám učiniti vyznání, jak bývá zvykem. Proto z nedostatku času klesám bez okolků na kolena nabízeje vám své srdce a svoji ruku.

Skutečně již klečel uprostřed předsíně.

Gitanita se nenadála takového obratu. Avšak i ona nebyla u větších nesnázích než pan markýz.

— Také já mám na spěch — pravila snažíc se zachovati vážnou tvář — pusťte mne, prosím!

Šavrda se vzchopil a objal ji upřímně, jako by hrál úlohu milovníka na divadle.

— Budete nejrozkošnější markýzou světa! — zvolal — To se rozumí . . . nemyslete, že mluvím na zdařbůh . . . přemítal jsem o tom po celé cestě.

— A což moje svolení? — namítala doňa.

— I toho byl jsem pamětliv . . . Nesvolíte-li unesu vás . . . Zkrátka a dobře, věc je ujednána. Škoda chvíle

. . . Přináším důležité noviny . . . Chci mluviti s paní Gonzágovnou.

— Paní dlí v komnatě se svojí dcerou a nepřijímá návštěv!

— S dcerou! — zvolal Šavrda. — Se slečnou Neversovou! Mojí ženou od včerejška! . . . Ať visím, není-li to rozkošné dítě! . . . ale vás miluji a vás pojmu za choť . . . Poslyšte, miláčku, mluvím vážně; právě proto, že slečna Neversova jest u matky — tím spíše musím býti uveden.

— Nemožno! — odporovala gitanita.

— Nic není nemožno šlechticům francouzským!... — pravil Šavrda důrazně. Chopil doňu Cruz v náruč a oloupiv ji asi o tucet hubiček odsunul ji stranou. — Neznám sice cestu — pokračoval — ale štěstí junácké mne povede . . . Myslíte, že člověk, jenž nese poselství krví vepsané do šátku, neprojde všady?

— Poselství . . . krví psané! . . . opakovala doňa která již se nesmála.

Šavrda vklouzl do salonu. Gitanita spěchala za ním, nemohla však zameziti, aby otevřel vchod modlitebnice a z nenadání před kněžnou se octl.

Zde nastala změna v chování Šavrdově. I blázni mívají tušení, co je slušné a co se nesluší.

— Vznešená tetinko — promluvil, stanuv při prahu uctivě skloněn — nebylo mi dosud nikdy přáno, abych vám moji úctu prokázal a tak zůstal jsem vám neznámým. Jsem markýz Šavrda, synovec Neversův, poněvadž moje matka rozená slečna Šanejská . . .

Při jmeně Šavrda zděsila se Růženka a plaše tiskla se k matce.

Doňa v té chvíli přišla zpět a zůstala státi za markýzem.

— A co vás ke mně přivádí, pane? — tázala se kněžna povstavši hněvivě.

— Přicházím, bych smazal provinění šílence, svého známého, — odpovídal Šavrda s prosebným pohledem k Růžence, — blázna, který se jmenuje jako já . . . Ale poněvadž by slečna Neversovna ani nemohla přijati omluv ode mne, zakoupím si odpuštění tím, že přináším poselství.

Sklonil koleno před Růženkou.

— Poselství? Od koho? — ptala se kněžna vraštíc čelo.

Růženka chvějíc se již byla uhodla.

— Poselství od kavalíra Jindřicha Lagardéry, — odvětil Šavrda a vyňal šátek, na který byl Jindřich vepsal krví několik slov.

Růženka chtěla se vzchopiti, ale klesla zmožena na pohovku. Doňa přiskočivši ji podporovala.

— Co to? . . . — počala kněžna vidouc kus plátna potřísněného červenými skvrnami.

— Připouštím, že dopis je zdánlivě podivný a příšerný, — vysvětloval Šavrda. — ale když člověk nemá inkoustu, ani papíru . . .

— On žije! — vytrysklo Růžence ze stísněné hrudi, a její oči zarosené pozvedly se vděčně k nebesům. Vzala závitek z rukou Šavrdových a přitiskla jej náruživě ke rtům.

Kněžna odvrátila tvář. To však bylo poslední vzepření se její hrdosti.

Růženka pokoušela se čísti, ale slzy jí zakalily zrak; ostatně písmo bylo rozplizlé, a téměř smazáno.

Kněžna, doňa i Šavrda chtěli přispěti. Ale hieroglyfy zdály se nerozluštitelnými.

— Já to sama přečtu! — zvolala Růženka utírajíc si oči.

A četla skutečně:

„Paní kněžně Gonzágovně. Kéž spatřím Růženku aspoň jedenkráte ještě nežli zemru!"

Růženka zůstala chvíli nehybna, omrazena. Pak ptala se Šavrdy:

— Kde jest?

— Ve vězení Šateletském.

— Odsouzen?

— Nevím . . . Jest mi jen známo, že se nalezá v samovazbě.

Růženka vytrhlá se úsilí matčině.

— Půjdu do vězění Šateletského, — pravila.

— Jste u matky, dceruško, — pravila kněžna tichým hlasem, v němž bylo znáti výčitku; — od nynějška jest vaše matka vaším průvodcem a podpůrcem. Nemluvila ste od srdce, sice byla byste řekla: „matko, doveďte mne do vězení Sateletského!"

— Jakže! — zajikala se Růženka radostí, — vy byste svolila?

— Choť dcery mé jest synem mým, — odpověděla kněžna, — zahyne-li, budu jej oplakávati . . . může-li však býti zachráněn, zachráním jej!

A brala se ke dveřím. Růženka chopila ji za ruce a smáčejíc je slzami štkala:

— Oplať vám to Bůh, matičko!

— — — — — — — — — — — — —

Druhé sezení hrdelního soudu bylo brzy odbyto. Ze tří svědků, kteří ještě měli býti slyšeni, dva uprchli: Kokarka a Měkochloupek. Svědčil tedy jediný pak Pejrol. Jeho výpovědi byly tak přesné, tak pravděpodobné,

souhlasné a přesvědčivé, že jim sbor dal plnou víru.

Půl hodiny po prohlášení rozsudku hlásily se dvě dámy o slyšení u pana markýze Legrý, velitele vězení. Byl to znamenitý labužník, ale velmi ledabylý úředník. Spěchal po odbytém soudu někam na dobrou snídani a návštěva přišla mu velice nevhod.

Kněžna vyslovila jméno svoje a své dcery.

— Přicházíme, — pravila, — abychom spravedlnosti podaly . . .

— . . . Dovedu uhodnouti, — vpadl jí do řeči velitel, — milostivá paní přichází, aby podala nových důkazů o vině padoucha . . .

— Pane! . . . — ohražovaly se současně matka i dcera.

— Zbytečno! Zbytečno! Vše jest ujednáno . . . Nešťastník již nebude nikoho vražditi!

— Což pak jste ničeho neobdržel od Jeho Královské Výsosti? — ptala se kněžna zaražena.

Růženka kolisajíc opřela se o ni.

— Ničeho, praničeho, paní kněžno, — odpovídal markýz, — také nebylo ničeho zapotřebí . . . Věc je odbyta . . . Nadobro odbyta . . . Rozsudek před půl hodinou vynešen!

— Vy jste neobdržel ničeho od vladaře! — opakovala kněžna a byla jako zkamenělá. Cítila, kterak po boku se jí Růženka chvěje.

— Čeho si ještě přejete? — zvolal markýz; — snad aby byl na náměstí čtvrcen? Anebo kolem lámán? Jeho Královská Výsost nemiluje podobné popravy.

— Což je odsouzen k smrti? . . . — zajíkala se Růženka a klesla na křeslo.

— Ovšem, že k smrti . . . ale, co vám je, spanilé

děťátko? — tázal se markýz. — Ačkoli, chápu! Mladá děvčata nerada slyší o čemsi podobném. Avšak omluvíte mne, milostivá kněžno, že nemohu prodleti . . . Důležité řízení volá mne . . . Račte ubezpečiti pana knížete, že jest vše připraveno. Výrok soudu je neodvolatelný. Ještě dnes večer . . . Dovolte, vznešená paní, abych vám ruku políbil a se vám co nejuctivěji poroučel.

Uklonil se jako zdvořilý kavalír a spěchal se schodů.

Kněžna strnule dívala se za ním. Růženka byla jako bleskem omráčena.

Dámy octly se ve veliké úřední síni samy. Místnost vedla skleněnými dveřmi na můstek, jenž spojoval budovu s věží žalářní. Odsouzenci musili se tudy ubírati do komůrek, když byli z tribunálu odváděni. Matka a dcera nepomýšlely ani na hovor, ani na další dotazy. Stály zde v pravém slova smyslu jako sochy.

Pojednou vztáhla Růženka ruce a ukazovala na dvéře vedoucí k soudní síni.

— Je zde! — pravila hlasem, který jakoby již ani nepatřil bytosti pozemské; — přichází . . . poznávám jeho krok.

Kněžna napjala sluch, ale neslyšela ničeho.

Podívala se na dceru, která opakovala:

— Přichází . . . tuším jej . . . Oh, kéž bych zemřela před ním!

Několik vteřin uplynulo, pak se dvéře skutečně otevřely. Vešli vojáci. Kavalír Jindřich de Lagardéra byl ve středu jich, maje hlavu obnaženou, ruce napřed spoutané.

Vedle něho kráčel dominikán, nesoucí v ruce krucifix.

Slzami smočily se tváře kněžny. Růženka měla oč suché. Ani nedýchala.

Lagardéra spatřiv obě ženy, stanul na prahu. Usmál se tklivě a kynul hlavou, jako by vzdával dík.

— Jediné slovo jen, pane! — žádal na veliteli zbrojnošů.

— Mám přísné rozkazy! — odvece tento.

— Jsem kněžna Gonzágovna, pane! — zvolala nebohá matka; — jsem i příbuzná vladařova, dopřejte nám jediné chvíle!

Strážmistr pohledl na ni udiven. Pak se obrátil k odsouzenci a řekl:

— Umírajícímu nemá se ničeho odříci. Avšak pospěšte si!

Uklonil se kněžně a vstoupil do vedlejší jizby provázen celou družinou.

LIV.

Poslední shledání.

Žalostné shledání nemělo svědků, ale dvéře úřadovny zůstaly otevřeny, a na chodbě bylo slyšeti kroky stráže.

Růženka vrhla se na Lagardéru. Zlíbala mu ruce sevřené a nabídla mu pak ledové úbělové svoje čelo, na němž Jindřich spočinul svýma rtoma, aniž slova pronesl.

— Jindřichu! Jindřichu! Tak tedy měli jsme se setkati!

Odsouzenec zíral na ni, jako by celou svoji lásku, celou svatou vášeň, která v něm po leta plála, shrnouti chtěl do pohledů posledních.

— Nikdy jsem vás neviděl tak krásnou, Růženko, pravil — a nikdy nebroužil se hlas váš tak hluboce v srdce mé . . . Díky, že jste přišla . . . Hodin mé vazby jest na mále. Obraz váš mi je vyplní. Díky, drahý anděli! Přijmětež i vy díky, paní vévodkyně . . .

— Zemřete-li, Jindřichu, zemru i já! — zvolala Růžena odhodlaně.

Lagardéra ustoupil o krok a jeho obličej stal se přísným.

— Měl jsem útěchu, — pravil, — moha si říci: úkol můj na světě jest vykonán a Nevers tam nahoře podá mi ruku přátelskou, neboť spatřil, že jsem založil štěstí jeho choti a jeho dcery . . .

— Štěstí! — opakovala Růženka; štěstí bez vás! — A zasmála se šíleně a divoce.

— Leč klamal jsem se, — pokračoval odsouzenec, — nyní útěchy nemám, vy jste mi ji vyrvala. Dvacet let jsem pracoval, abych viděl dílo ztroskotané v hodince poslední . . . Shledání bylo dosti dlouhé . . . S bohem, slečno Neversovno.

Kněžna přiblížila se k němu lichotně. Učinila jako Růžena: políbila ruce odsouzencovy.

— Oh, nerozdírejte jí srdce krutou řečí! Proti mně se obraťte! Moje pýcha, moje žárlivost . . . nedovolily mi prohlédnouti nitro vaše . . .

— Já jsem vinen, — opravoval Jindřich. — Já zapomněl a třeba na okamžik jen, že jste vdovou Neversovou. Přišla chvíle a já vyrvati chtěl dceru matce. Bůh mne ztrestal. Za to umru.

— Což není jiného nezbytí? — zvolala kněžna.

— Není, kněžno. Musím zemříti. Avšak vizte, ona vám vyznala, že mne miluje a já žebroním o vaše odpuštění, klesám na kolena a prosím, abyste nám dala svoje požehnání.

Poklekl. Růženka poklekla vedle něho.

Kněžna se zrakoma obrácenýma k nebesům a s tváří zarosenou zalkala:

— Bože! Učiň zázrak!

Složila ruce na jich hlavy a šeptala:

— Dítky! Drahé dítky!

Růžena se vzchopila, aby matce klesla v objetí.

— Jsme dvakráte zasnoubeni, Růženko, děl Lagardéra. Díky vám, kněžno, díky vám, matko! Nedoufal jsem, že mi bude přece prolévati slzy rozkoše! . . . A nyní musíme se rozloučiti, Růženko.

Děvče zbledlo jako smrt. Skorem již zapomnělo . . .

— Nikoli na vždy, doložil Lagardéra usmívaje se; uzříme se zde aspoň ještě jednou. Teď ale musíte se vzdáliti, Růženko! Chci mluvit s matkou vaší.

Slečna Neversovna přitiskla ruce Jindřichovy na srdce a odběhla do výklenku okna.

— Madame, oslovil kavalír kněžnu, každy okamžik mohou přijíti pro mne katané, a mám ještě přece mnoho na srdci. Věřím, že jste upřímna, že jste mi odpustila, ale svolila byste vyplniti prosbu umírajícího?

— Přisahám na svoji čest, že vám neodřeknu ničeho. Kdybych mohla, krví bych vykoupila život váš!

— Nuže, poslyšte tedy, madame, a ať Bůh vám odplatí láskou vašeho dítěte! . . . Jsem odsouzen na smrt; vím to, ačkoli mi ortel ještě nepřečetli . . . Není příkladu, že by výrok hrdelního soudu býval někdy odvolán. Jen jednou stalo se tak za nebožtíka krále. Tehdy byl hrabě Bossyt odsouzen, že otrávil kurfiřta Hessen-

ského, nabyl však svobody, když se Vlach Grimaldi, odsouzený již pro jiné zločiny přihlásil k vině . . . Leč pravý viník náš neučiní podobného vyznání . . .

— Což kdyby přece byla naděje? děla Gonzágovna.

— Není naděje. Jest bezmála poledne, v sedm hodin slunce zapadá. Za šera přijde tlupa vojáků, aby mne dovedli do Bastilly. V osm hodin budu sťat na dvorci popravním.

— Chápu! zvolala kněžna. Myslíte, že do té doby mohli bychom najíti přátel . . .

— Nikoli, madame, vy mne nechápete. Musím vyjádřiti se jasněji. Z vězení mého povedou mne na hřbitov kostela svato-jakubského . . . Tam bude učiněna zastávka.

— Na hřbitově svato-jakubském! opakovala kněžna chvějíc se.

— Vrah musí splatiti pokutu cti nad hrobem oběti své! řekl Lagardéra trpce se usmívaje.

— Vy Jindřichu! zvolala kněžna horoucně; vy, obránce Neversův! Vy náš vysvoboditeli!

— Nemluvte tak nahlas, madame. Před mohylou Neversovou postaví se špalek a uchystá se sekera. Utnou mi pravici.

Kněžna zakryla si obličej dlaněmi.

Opodál Růženka klečíc vzlykala a se modlila.

— Hrozná nespravedlivost, madame, není-liž pravda?

— A k čemu ta ukrutnost? šeptala kněžna.

— U soudu řeklo se: „vrah budiž potrestán příkladně, aby nebyli vévodové vražděni jen na potkání!“

— Ale vždyť jste nevinen! Bože! Vladař musí zakročiti!

— Jest pozdě! řekl Lagardéra. — Dokud rozsudek hrdelního sboru nebyl pronesen, mohl vladař zakročiti. Nyní jedině přiznání skutečného pachatele . . . Avšak nemařme času, madame. Slyšte moji prosbu poslední: vy mne můžete jedním činem očistiti před celým světem a spůsobiti, že půjdu na smrt s odhodlaností mučenníka. Chcete tak učiniti?

— Zda chci! . . . Vy se tážete! . . . Co mám učiniti?

Lagardéra stlumil hlas. Ačkoli se přemáhal, chvěl se mu, když mluvil:

— Kdyby na schodišti kostela stála slečna Neversovna v hávu svatebním, kdyby i kněz zde čekal oblečen v roucho obřadní, kdybyste také vy tam dlela, madame, a kdyby průvod dopřál mi několik minut, abych poklekl před oltářem . . .

Kněžna zavrávorala.

— Děsím vás, madame?

— Dokončete! Dokončete!

— Kdyby kněz, pokračoval Jindřich, — požehnal se svolením kněžny Gonzágovny sňatek Jindřicha de Lagardéry se slečnou Neversovnou . . .

— Na mé spasení, tak se stane! zapřisáhla se vdova Neversova.

V očích Lagardérových mihl se blesk radosti. Jeho rtové skláněli se k rukoum kněžniným.

Kněžna nedopustila, ale Růženka ohlédnouc se, spatřila, kterak matka líbá čelo snoubence jejího.

Spatřili to i jiní lidé, neboť v témže okamžiku objevil se strážmistr s četou ve dveřích.

Paní Gonzágovna nespozorovavši toho, volala s nadšenou zaníceností:

— A kdo se odváží říci, že by vdova Neversova, která nosila smutek po dvacet roků, propůjčila rukou svých ke sňatku mezi dceří svou a vrahem manžela svého? Dobře jste si věc rozmyslil, Jindřichu, synu drahý! Neříkejte mi, že vás nechápu! . . .

Tentokráte měl vězeň oči zaslzené.

— Ano, porozuměla jste mi, paní vznešená, zašeptal, — a nyní teprve trapno jest mi ztratiti život, když vidím, co vše bude mi uloupeno! . . .

— Kněz přijde, pokračovala kněžna, — sám můj zpovědník . . . Vaši strážcové musí nám dopřáti času a třeba bych měla celé jmění obětovati . . . Jakmile bude sňatek požehnán, budou se kněz, matka a nevěsta ubírati za odsouzencem ulicemi pařížskými . . . A já, já budu hlásati . . .

— Ticho, madame, probůh! zarazil ji Lagardéra; — nejsme již samotni.

Četař přistoupil.

— Pane, velel, — překročil jsem povinnost, prosím následujte mne!

Růženka přispěchala dáti mu políbení na rozloučenou.

Kněžna naklonivši se chvatně, pošeptala odsouzenci do ucha:

— Spolehněte na mne! Nedalo by se dále nic učiniti?

Lagardéra zamyšlen již se obracel za četařem.

— Ještě! řekl potichu, — není sice naděje . . . ale pokus! . . . K osmé hodině bude opět svolán rodinný sněm v paláci Gonzágově. Já budu veden cestou kolem. Jeho královská Výsost bude přítomna. Kdybych mohl býti předpuštěn . . .

Kněžna mu stiskla ruku a neodpověděla. Růženka sledovala Jindřicha pohledem zkormouceným.

Průvod zmizel.

Matka chopila dceřinu ruku a odváděla ji.

— Pojď, dítě, — pravila, — vše není ještě dokonáno . . . Bůh nedopouští, aby hnusná nespravedlnost byla vykonána.

Růženka více mrtva než živa ani neslyšela.

Kněžna vstupujíc do povozu velela kočímu:

— Do paláce královského! . . Tryskem!

V okamžiku, kdy se povoz hnul, zahrčel i jiný opodál stojící kočár. Z jeho nitra ozval se hlas na vozku:

— Nepřijedeš-li do paláce dříve než vůz kněžnin, vyženu tě!

V druhé ekypáži dlel pán z Pejrolů, oblečen šatem vyměněným a tváře se zlovolně. Také on vycházel z úřadovny Šateletské, kdež vyřítil se z úst jeho proud hněvivých slov, proto že strávil skoro půldne ve vězení.

Jeho vůz předhonil skutečně kněžnin . . .

Když se paní Gonzágovna hlásila o slyšení u vladaře, byla krátce a rozhodně odmrštěna.

Co měla počíti?

Čekati zde? Bylo by ztrátou času. Musila dostáti slibu Lagardérovi danému.

— — — — — — — — — — — —

Kníže Gonzága dlel samoten v pracovně, kdež jsme jej poprvé spatřili an tehda přijímal návštěvu doňy Cruz.

Obnažený meč spočíval na stole posetém listinami Gonzága bral na sebe právě bez přispění komorníkova drátěnou košili, jemný pancéř, který se dá nositi i pod oděvem.

K tomu cíli musil se dříve vysvléci. A v tom okamžiku bylo viděti stopy, jakéž vtiskl mu do těla zub času, jehož hlod s tak obratným štěstím dovedl světu zatajovati. Černý vlas, jejž holič posud byl neupravil, obnažoval zrádně pleš a brázdnaté rýhy čela. Štíhlá postava byla sehnuta a prsty se mu chvěly, když spínal kyrys.

Upjal přesky košile a oblékal na se slavnostní černý šat jakož i pásku řádovou. Zazvonil pak na holiče, jenž mu nasadil paruku. Sotva jej propustil, zaklepáno třikráte na dveře ku knihovně.

— Vejdi! — řekl Gonzága. — Čekám tě již více než hodinu.

Na prahu objevil se Pejrol, jenž se byl zatím již podruhé převlékl.

— Nenamahejte se výčitkami, velmožný pane, — omlouval se hned napřed; — nemohl jsem jinak. Přicházím z vězení Šateletského . . . Na štěstí oba hlupáci práskli do bot a vyhověli tak účelu mého poslání; nebyli následkem toho vyslýcháni . . . Svědčil jsem sám . . . Věc je odbyta. Za hodinu bude pekla zplozenec míti hlavu sraženu . . . Ještě této noci budeme klidně dřímati.

Gonzága nechápal. Pejrol musil líčiti stručně nepříjemné dobrodružství ve věži a vypráběti o útěku obou šermířů se Šavrdou.

Při jmeně Šavrdy zamračil se kníže; ale nebylo času zaměstnávati se podrobnostmi.

Pejrol vyprávěl také, kterak tajně vyslechl část rozmluvy kněžniny s Lagardérou v úřadovně Šateletské.

— Přišel jsem o tři vteřiny před nimi do paláce královského. Ty stačily, abych zamezil audienci oněch

dám. Velmožný pán jest mi dlužen pět tisíc livrů, které jsem vtiskl do ruky nejvyššímu komořímu . . .

— Dostaneš je! Však co ostatní?

— I ostatní jsem zařídil. Na osmou hodinu jsou připraveni koně poštovní . . . koně vůbec, až do Bayonu pomocí kurýrů . . .

— Dobrá! — řekl Gonzága a vyňal ze skříně pergamen.

— Co to? — tázalo se faktotum.

— Pověřovací listina tajného vyslance . . . poselství královské do Španěl a podpis vicekancléře Argensona . . .

— Podepsal? . . . divil se Pejrol.

— Všichni se domnívají, že jsem v přízni více než kdy jindy, — odpověděl Gonzága. — Postaral jsem se o to. A klamou se? Což není důkazem, jak pevně sedím, když mne vladař ponechal na svobodě? . . . O, sedím pevně! Jakmile padne hlava Lagardérova, vznesu se do výše, že vás bude jímati závrať. Vladař nebude věděti ani, jak by mi nahradil včerejší své podezřívání.

Pejrol přikyvoval ochotně, jak bylo jeho povinností.

— Jest pravda, — tázal se, — že bude J. V. předsedati sněmu rodinnému?

— Přiměl jsem jej k tomu, — odpověděl Gonzága drze, neboť klamával i svoje zaprodané duše.

— A můžete spoléhati na doňu Cruz?

— Více než kdy . . . Přisáhla mi, že se dostaví.

Pejrol mu hleděl do tváře. Gonzága se pohrdlivě usmíval.

— A kdyby náhle zmizela, — zahučel kníže, — co na tom? Nemohu ukázati na své nepřátely a říci: „těm záleželo na tom, aby zmizela?“ Dcera existovala. To stačí. Členové sněmu ji viděli . . . Věř, že by mne

ani dost málo nebylo znepokojilo, kdyby kněžna bývala předpuštěna k vladaři . . . Já byl obžalován z vraždy. A on nejen že mi ponechal důstojenství, ponechal mně i svobodu! . . . Měl jsem volnou ruku, konati takto přípravy celý den . . . Vladař bezděčně pomohl mi takto sám vyrůsti v obra.

— Velmožný pán jest si tedy jist vítězstvím?

Gonzága odpověděl hrdým úsměvem.

— Nač tedy, — naléhal Pejrol, — svoláván byl předvoj, ba i zálohy? Spatřil jsem ve vašem salóně našince, uchystané nejinak, než jako bychom táhli do pole.

— Přišli na rozkaz, — odvětil Gonzága. — U nás v Italii žádný kapitán neopomene krýti si záda. Také oni jsou mi jen zálohou, ničím více. Čekají dlouho? A jak se tváří?

— Jako zavření školáčkové, neb jako psi po výprasku.

— Neschází nikdo?

— Nikdo vyjma Šavrdu.

— Příteli Pejrole, — děl Gonzága, — zatím co jsi byl ve vězení, udály se divné věci ... Ale věz, že všem, co vás jest, dovedl bych notně zatopiti, kdybych chtěl...

— Račte objasniti, velmožný pane . . . — žebronilo faktotum a chvělo se.

— Nudí mne, vykládati dvakráte, co musím pověděti jednou do očí všem.

— Mám pánům vše oznámiti? — tázal se ochotně Pejrol.

Gonzága jej změřil s vysoka.

— Nikoli! — zahučel — takovému pokušení nechci tě vydávati! . . . ty by's pláchl . . . Ani slova! Znám své lidi!

Zazvonil a poručil sluhovi: — Ať vejdou pánové, kteří čekají!

Pak obrátiv se opět k Pejrolovi ještě zaraženému, dodal:

— Nemýlím-li se, kdysi, když ještě tvoje oddanost byla hluboká a kdy jí netížila hromada nakupeného zlata, řekl jsi: „Velmoži, půjdeme s vámi třeba do pekel!“ Nuže, jsme na cestě, přítelíuku. Ztrpčovati si cestu, bylo by zbytečné! Buďme veselí!

LV.

Na svá místa, otroci!

Chasa Gonzágova jest nám dobře známa. Šavrda, který mezi nimi jediný měl ruce čisté, zmizel. Krom něho dalo se ještě tvrditi o Naveji, jeho příteli, jenž dal se omámiti skvělými stránkami Gonzágovými, o Nossem a Šoazelovi, že byli šlechtici, rodem i mravem. Ostatní byli skutečné sebrankou, jež přilnula ke knížeti z pouhé ctižádosti neb špinavé zištnosti.

Hrnuli se do dveří všichni najednou. Zarazila je ihned zkoprnělá tvář důvěrníkova a zpupný pohled velitelův. Po tu hodinu, co čekali v salonu, bůh ví kolik domněnek se mezi nimi vyskytlo. Zkoumali postavení Gonzágovo a hleděli na vše zvětšovacím sklem. Někteří přicházeli s chutí ku vzpouře, neboť minulá noc zanechala v paměti jich dojem šeredný. Leč u dvora byla jediná řeč: o přízni, jakou jest Gonzága zahrnut. Nebyl tudíž okamžik vhodný, aby se obrátili zády ke slunci.

A pak: hrdelní soud pronesl výrok, jímž Lagardéra vydán byl smrti.

Museli uznati všichni, že Gonzága jest mocný muž. Naproti tomu zpráva o zatčení Šavrdově způsobila mnoho zlé krve. Bezohledná, krutá mstivost velmože se jim hnusila. Většina odkládala výbuch nevole na dobu příhodnější, aby pak nadobro se vymanila z moci tyrana.

Byla pravda, co Pejrol oznámil. Všichni byli vypraveni jako do pole. Měli oděv cestovní, meče a vysoké boty s ostruhami.

— Strýčku — pravil kadet Navej vstoupiv první — jsme připraveni na vaše rozkazy.

Gonzága pokynul s laskavým úsměvem.

Ostatní pozdravovali s obvyklou úctivostí.

Gonzága ani je nevybídl, aby se posadili. Rozhledl se.

— Jest dobře! — pravil. Nikdo neschází.

— Scházejí Albert, Žiron a Šavrda! — doložil Nosse.

Nastalo ticho. Každý čekal, co pán odvětí,

Obočí Gonzágovo se lehce zakabonilo.

— Žiron a Albert vykonali povinnost — řekl suše.

— Čerta! — hučel Navej — krátká to řeč pohřební! A my přece jsme poddaní jen královi!

— Co se týče pana Šavrdy — pokračoval Gonzága — musím dodati, že jsem jej propustil ze služby, poněvadž rád činil okolky.

— Nechtěl by nám velmož objasniti — tázal se Navej — co rozumí slovem „propustit ze služby“? Doslechli jsme cosi o bastille . . .

— Bastilla je dlouhá a široká — odpověděl kníže se zlomyslným úšklebkem — jest tam místa pro mnoho jiných . . .

Oriol byl by té chvíle na místě vzdal se šlechtictví, byl by obětoval i lásku slečny Nivelly, a třeba i polovičku svého jmění, kdyby se byl mohl zbavit otěží muže tak necitelného.

Pejrol stál v koutě u kamen nehybný, zamračený, němý.

Navej zkoumal pohledem mínění svých soudruhů.

— Pánové, — počal pojednou Gonzága jiným tonem, — prosím, abyste se nestarali ani o Savrdu, ani o kohokoli jiného. Nejlépe učiníte, budete-li se starati každý o sebe sama. Snad vám slova moje zdají se hrozivými, ale neohrožuji já, nýbrž osud.

— Co se děje? Co se děje? — ozývaly se hlasy.

— Málo . . . avšak jsme na konci hry . . . Mám zapotřebí všech karet.

Kruh komonstva mimovolně úžil se kolem něho, ale kníže kázal jim pokynem přímo královským, aby odstoupili, načež vypjav prsa jal se řečniti:

— Rodinný sněm sejde se dnes večer a J. K. V. bude předsedati. To vám známo, divili jste se však asi, proč do sněmu máte se dostaviti vyzbrojeni. Divili jste se právem, neboť pro sněm není mi vás zapotřebí . . .

— Aj! — zvolal Navej a ostatní mu přizvukovali, — což dojde zase na meče?

— Snad! — odvětil Gonzága. — Víte, že byl pronešen rozsudek smrti . . . Na popravišti očekává kat muže . . .

— Pana de Lagardéru?

— Anebo mne! — vyslovil chladně Gonzága.

— Vás? Vás, velmožný pane? — žasli dvořané.

Pejrol trhl sebou.

— Nemějte strachu! — pokračoval kníže. — Na katu nezáleží . . . on nemůže voliti. Vše záleží od dó-

mena Lagardéry, jenž dovedl i v hlubinách žaláře najíti spojence. Dokud nebude šest stop země krýti jeho mrtvolu, dotud nemáme pokoje. Dotud musíme rámě míti napřažené . . .

Náhodou otevřely se v okamžiku tom dvéře. Ve předsíni před velkým sálem bylo viděti vojsko.

Oriol a jiní jevili známky zděšení.

Tyran zavřel dvéře.

— Upokojte se, pánové, — řekl Gonzága, — garda nepřišla k vůli vám, nýbrž k vůli panu vladaři . . . Ostatně, až budete odcházeti, nepotřebujete předsíní . . .

— Velmožný pane, — přerušil jej Navej uražen, — váháte dáti nám vysvětlení, proč jsme byli zavoláni. Dosud jsme byli vašimi věrnými přátely . . . Zdá se však že nás, šlechtice, chcete snižovati ke službám nedůstojným. K tomu cíli nechť vám slouží — biřičové tam za dvéřmi . . . S bohem, velmoži! . . .

— S bohem, velmoži! volal sbor jednohlasně.

Gonzága se trpce usmál.

— I ty, Pejrole! — řekl vida, že se faktotum mísilo mezi sběhy. — Jsem rád, že jsem vás správně cenil, pánové! Ano, jste mi věrnými přátely! A kam jdete? Musím vám říci, že tyto dvéře vedou vás přímo do bastily.

— Pane, hrozbami nás nezastrašíte! — zvolal Navej a sáhl po meči.

Gonzága se usmíval. Stál se skříženými rukama, klidný uprostřed rozčilených.

— Nevidíte, — pravil, měře každého z nich pohledem opovržlivým, — že jsem dobře tušil, jaká jest vaše oddanost a poctivost? . . . Neřeklo se vám ještě, že jsem dnes vyjednával s vladařem mezi čtyrma očima od osmi hodin dopoledne? Neřeklo se vám, že

ovívá mne sice vítr přízně, ale vítr prudký, jako bouře? Tak prudký, že by mne mohl poraziti, dříve však vás nežli mne? To vám môhu přísahati, moji věrní! Je-li dnešek posledním dnem mé moci, nemusím si ničeho vyčítati, neboť já posledního dne dobře využitkoval. Vaše jmena, vaše všecka jmena napsána jsou do jediné listiny a tu má v ruce policejní náčelník Čmuchal . . . Řeknu-li slovo, bude tato listina obsahovati jmena samých hodnostářů ... řeknu-li slovo jiné, stane se listina seznamem psanců! —

Všichni mlčeli.

— „Půjdeme za vámi!“ Tak volali jste před nedlouhým časem. A když skutečně rozlehl se zvuk polní trouby, zahazujete zbraně? To zovete sebe vojíny? Takovou jest vaše věrnost? Dáváte se na útěk? Avšak ještě ne! . . . Hrom a peklo! Ještě stojím za vámi a třímám v ruce meč, abych spražil každý zrádný hřbet!

— Mlč, bratránku! — okřikl Naveje, který již již zase otvíral ústa. — Netrpím odmluvy! Vy že jste šlechtici? Ode kdy? Byli jste také tehda tak naduti pýchou, když jsem hladové vaše jícny otcovsky krmil? Aj! brzy zapomněli jste, že já plnil vaše sáčky, že já vyzvedl vás z prachu, bídy a kalu!

— Co máme činiti, velmožný pane? — otázal se Montalbán.

Gonzága se uspokojen vypjal.

— Jediný se hlásí, — řekl, — a ostatní nejsou rozhodnuti?

— Jsme rozhodnuti všichni! — zahučel Tyran.

— Také vy, bratránku? — tázal se kníže.

— Poroučejte, velmoži, — odvětil Navej, zahanben klopě oči.

Gonzága podal mu ruku s tváří otce, který laskavě odpouští.

— Jste blázni! — pravil. — Slyšte a kajte se. Ať skončí boj jakkoli, vám zabezpečil jsem náhradu již napřed. Zejtra jste prvními v Paříži, aneb budete již na cestě do Španěl obtěžkáni zlatem a provázeni skvělými nadějemi . . . Tam očekává nás král Filip, a kdož ví, co hodlá všemocný jeho ministr Alberoni učiniti s Pyrenejemi? . . .

V tuto hodinu, — Gonzága při tom podíval se na hodinky, — opouští právě Lagardéra vězení Šateletské, aby se odebral do bastilly a dokonal pozemskou svoji pouť. Ale nepůjde přímo. Rozsudek káže, aby složil pokutu nad hrobem Neversovým . . . Proti nám stojí jen dvě ženy a kněz . . . Proti těm že by vaše meče nesvedly ničeho? Myslím, že se k nim i třetí žena přidružila . . . doňa Cruz, která by se sice ráda stala velkou dámou, ale nerada by spatřila neštěstí své přítelkyně. Nebohý nástroj tento bude rozdrcen! První dvě ženy jsou paní kněžna a její, jak předstírá, dcera Růžena . . . Té Růženy musím se zmocniti a k cíli tomu ukul jsem tenata. Slyšte! Matka, dcera a kněz očekávají Lagardéru v kostele svato-jakubském. Dcera oděla se v háv nevěsty. Snadno uhodnete, že chtějí takto překvapiti zbožnou mysl vladařovu . . . Sňatek v poslední chvíli . . . načež hodlá vdova vrhnouti se regentovi k nohoum. Zabrániti tomu je první polovicí vaší úlohy. —

Gonzága rozvinul pergamen a ukázal podpis místokancléře Argensona.

— Druhá část úkolu jest, že uneseme ono děvče, jež nám bude rukojmím.

— A kterak se jí zmocníme? — tázalo se více hlasů.

— Mezi vámi a jí bude jen brána chrámová.

— Avšak, což jestliže, až se brána otevře, bude za ní státi Lagardéra? — ptal se Montalbán.

— Pak budu státi před ním já! — pronesl Gonzága slavnostně a udeřil mečem prudce o podlahu.

— Nadešla chvíle, kdy se pochlubiti mohu. Můj jilec vyváží meč jeho, pánové! Vždyť hrot mého meče smočen jest krví Neversovou!

Pejrol odvrátil hlavu. Přiznání toto bylo zřejmým důkazem, že jeho pán neváhá spáliti všecky mosty za sebou.

Ve předsíni nastal šum a ruch a hlasy se odtamtud ozývající volaly:

— Vladař! Vladař!

Gonzága otevřel dvéře do knihovny.

— Pánové, — pravil, tiskna ruce všem; — jen chladnou krev! Za půl hodiny bude vše dokonáno. Zabráníte, aby odsouzenec nepřestoupil schody do chrámu. Bude se volati: „Svatokrádež!“ . . . Slovo to má na lid vždycky účinek. Dávejte ze hřbitova, kde mne bubudete o ekávati, pozor na okna velkého sálu.

Nezdaří-li se mi ve sněmu vše tak, jak bych si přál, zamáchnu rozžatou svíci třikráte nahoru a dolů. Na to znamení vypáčíte dvéře chrámu, za minutu potom budu mezi vámi. Rozuměli jste?

— Ujednáno, — odpovídaly hlasy.

— Dobrá! Následujte nyní Pejrola, jenž vás povede zahradami na hřbitov.!

Odešli.

Gonzága osamotněv, otřel si upocené čelo.

— Ať je Lagardéra již člověkem nebo ďáblem, — tentokráte zlomí vaz!

Přešel síní a vkročil do předsíně.

— — — — — — — — — — — —

V kostele svatojakubském za dveřmi zavřenými podepírala kněžna Gonzágovna svoji dceru bíle oděnou, mající přes tvář spuštěný dlouhý závoj svatební, hlavu pak ověnčenou vínkem květů.

Kněz byl oblečen rouchem obřadním.

Doňa Cruz klečela modlíc se.

Ve stínu černaly se tři ozbrojené postavy.

Osmá hodina odbyla na věži chrámu a zavzněl zvuk umíráčka odsouzenci na cestu.

Kněžně sevřelo se srdce, ana patřila na Růženku bledou a ztrnulou. Růženka byla skutečně jako socha, ale usmívala se.

Kněžna ji políbila.

— Musíme se rozloučiti, — zašeptla, — ač se mi zdá, jako bys byla v bezpečí, jen dokud ruka tvoje v v ruce mé spočívá.

— Madame, — děla doňa Cruz, — budeme nad ní bdíti . . . . Pan markýz Šavrda slíbil, že háje ji zemře.

Kněžna, na místo přímo ke dveřím, kráčela kolem skupiny utvořené Šavrdou, Kokardeu a Měkochloupkem.

— U ďábla! — zaklel Gaskoněc, nedav jí přijíti k slovu, — zde pan markýz je jako ďábel, když chce. Bude bojovati pod očima své krásotinky. A my dva, jonák Měkochloupek se mnou, dáme se zabiti k vůli Lagardérovi. Toť se rozumí, račte se jen odebrati za záležitostmi svými.

LIII.

Mrtvý mluví.

Velký sál paláce Gonzágova zářil jasem. Na dvoře bylo slyšeti dupot koní. Byli tam husaři savojští. Předsíň naplněna byla gardou. Regent patrně chtěl dodati rodinné slavnosti plného lesku a vší možné vážnosti.

Křesla rozestavená po výstupku byla obsazena jako o sněmu minulém. Titéž hodnostáři a titéž úřadníci a velmožové nalezali se zde. Kněžně, když přišla, vykázali místo vedle kardinála, který měl křeslo na pravo od křesla předsednického. Gonzága naopak uvelebil se u stolu ozářeného dvěma svícemi, právě na místě, kde se před dvěma dny nalezala jeho paní. Byl zády obrácen k čalounu, zakrývajícímu tajný vchod, kterým se za prvního sezení hrbáč byl vloudil. Naproti němu nalezalo se jedno z oken, jímž hledělo se na hřbitov svatojakubský.

Zakrytý vchod neměl stráže, neboť pořadatelé slavnosti o něm vůbec nevěděli.

Netřeba dokládati, že byly veškeré stopy po budkách kupců nadobro odstraněny.

Kníže Gonzága vešed před svou chotí, pozdravil uctivě předsednictvo i sněm. Spozorovalo se, že mu J. K. V. odpověděl přátelským pokynem hlavy.

Kněžnu uvedl na pobídnutí vladařovo hrabě Tulúzský, syn Ludvíka XIV.

Regent sám pokročil jí několik kroků v ústrety a políbil jí ruku.

— Královská Výsost, — děla kněžna, — neráčila mne přijati . . .

Umlkla vidouc udivený pohled, jaký na ni vrhl vévoda Orleánský.

Gonzága díval se po nich úkosem, ale tvářil se, jako by cele zahloubán byl do listin před ním na stole rozložených. Mezi papíry ležel tu i pergamenový závitek se třemi pečetěmi na šňůrách.

— Vaše královská Výsost, — řekla zase kněžna, — neráčila dbáti mého dopisu . . .

— Jakého dopisu? — tázal se potichu vévoda Orleánský.

— Pak bylo moje psaní zachyceno! —

— Madam, — vpadl jí rychle do řeči vladař; — nic neškodí . . . jednejte bez bázně, dle důstojnosti svého svědomí . . . Mezi vás a mne od této doby nikdo se nemůže postaviti!

Dodal pak nahlas:

— Dnešek je památným dnem pro vás, madame, a nebylo to jen k vůli sestřenci Gonzágovi, že jsme se chtěli účastniti shromáždění rodinného . . . Hodina pomsty odbila za Neverse: jeho vrah veden jest na popraviště.

— Ah! Výsosti! . . . chtěla ještě kněžna dodati; — kdybyste byl obdržel dopis můj . . .

Vladař dovedl ji na místo.

— Cokoli budete žádati, — zašeptal chvatně, — vše povolím.

— Prosím, pánové, usedněte, — pravil pak povýšeným hlasem, usedaje na své místo. — Sněm jest zahájen, slovo vyžádal si kníže Gonzága!

Venku děly se neobyčejné věci. Jižní vítr skuhral. Čas od času zalehlo do sálu truchlivé zvonění umíráčku a hukot hromadných lidských hlasů. Lid se srocoval po ulicích.

— Výsosti a pánové, — počal Gonzága za všeobecného ticha, — celý můj život jest na bíledni . . . pokoutné spády mají snadnou hru proti mně, neboť mi schází smysl pro lest . . . Viděli jste mne posledně píditi se po pravdě skoro náruživě . . . Krásná vášeň ta poněkud ochladla. Jsem syt a unaven obžalobami, které se kupí proti mně ve stínu . . . Nudno mi stále a stále utkávati se se slepým podezříváním, aneb zbabělým utrhačstvím. Představil jsem již ctěnému shromáždění dívku, o níž jsem tvrdil, a čím dále důrazněji tvrditi mohu, že jest oprávněnou dědičkou Neversovou . . . Hledám ji nyní marně na křesle, na němž měla zasednouti . . . Avšak J. K. Výsost ví, že jsem se dnes ráno vzdal poručnictví nad ní . . . Ať tudíž přijde nebo nepřijde, mně na tom nezáleží. Mojí jedinou starostí jest, podati všem důkaz, kdo v té při stojí na straně cti, pravdy a šlechetnosti.

Sáhl na stůl a pravil zvednuv pergamenový závitek:

— Přináším důkaz, jejž sama kněžna označuje za jedině pravý: hle, listy vytržené z matriky kaple Kajlské . . . Nacházejí se zde pod trojnásobnou pečetí. Předkládám tím svůj právní podklad. Nechť i paní kněžna ráčí vykázati se svým!

Posadil se pokloniv se podruhé.

Řadami sedadel ozvalo se toliko pokašlávání. Vřelý souhlas, jaký v minulém sezení výroky Gonzágovy provázel, dnes nikde se nejevil.

Zda ho bylo zapotřebí? Zajisté nikoli! Vždyť Gonzága žádal jen za průchod dokázanému právu. A důkaz byl zde na stole, důkaz důvodný, nezvratný.

— Očekáváme, — pravil vladař, — co paní kněžna odpoví.

Vdova Neversova se vzchopila.

— Výsosti, — pravila, — mám dceru a mám důkaz jejího rodu. Pohlédněte na mne, vy všichni, kteří jste viděli slzy mé a pochopíte z mé radosti, že jsem nalezla dítě svoje.

— Avšak důkazy, o kterých jste mluvila . . . začal právník Lamoañon.

— Důkazy budou podány sněmu, — přerušila jej kněžna, — jakmile Jeho Královská Výsost vyhoví prosbě, kterou na něho vznesla vdova Neversova.

— Vdova Neversova, — odpověděl vladař, — nevznesla na mne až dosud prosbu žádnou!

Kněžna obrátila se ke Gonzágovi pevným pohledem.

— Přátelství, — pravila, — jest velký a krásný cit. Ode dvou dnů všichni, kdož mně jsou příchylni, opakují: „Neobviňujte manžela svého . . . neobviňujte svého chotě!“ To znamená bez odpo u, že přátelství vznešerých mužů jest panu knížeti záštitou nerozbornou . . . Já skutečně neobviňuji nikoho, ale tvrdím, že jsem zaslala Jeho Výsosti pokornou prosbu a že ruka nějaká . . . nevím čí . . . poselství odvrátila.

Gonzágovi hrál kolem úst úsměv klidu a odevzdanosti.

— A čeho jste žádala od nás, madame? — ptal se vladař.

— Žádala jsem za jinakou pokutu cti nade hrobem, za pokutu důstojnější. Žádala jsem Vaši Královskou Výsost, aby nařídila: budiž odsouzenec sem do paláce Neversova, kde se nacházíme, předveden před náčelníka státu a slavné shromáždění, zde pak ať kleče vyslechne rozsudek.

Gonzága musil přimknouti víčka, chtěl-li skrýti blesk, jaký mu šlehl z očí. Dobře seznal, že kněžna lhala, poněvadž měl list v kapse, list poslaný regentovi a zachycený od něho samého, od Gonzágy. V listě tomto dokazovala kněžna nevinu Lagardérovu a zaručovala se za něj.

Proč nyní lhala? Jaký záměr skrývala za tímto odvážným úskokem válečným?

Poprvé u svém žití pocítil Gonzága v žilách chlad, jaký vzbuzován bývá nebezpečím neznámým, ale děsným. Zdálo se mu, jako by mu pod nohama měl vybuchnouti podkop, ale nevěděl, kde hledati prostředek, aby se výbuchu vyhnul. Kam se uchýliti v té tmě? Mohl zapadnouti do prohlubně!

Každý pohyb mohl jej prozraditi. Tušil, že všecky zraky naň jsou upřeny. Jen sama sebe mocně přemahaje zachoval si klíd. Čekal.

— To jest věc neobvyklá, — namítl president Lamoaňon.

Gonzága měl sto chuti padnouti mu kolem krku.

— A jaké důvody může paní kněžna předvésti? — tázal se maršálek Vileroa.

— Obracím se k jeho Výsosti Královské, — odvětila kněžna. — Spravedlnost potřebovala dvaceti roků, aby nalezla vraha Neversova .... Spravedlnost jest tudíž něčím povinna zavražděnému, který tak dlouho čekal na pomstu .... Slečna Neversova, moje dcera nemůže sem dříve vkročiti, dokud nebude požadavku tomu učiněna zadost .... Já pak odříkám se vší radosti na tak dlouho, dokud nebude chmurné čelo předků našich zbaveno vrásek.

Nastalo utišení. Lamoaňon vrtěl povážlivě hlavou, nemoha souhlasiti.

Regent dosud nepromluvil. Přemýšlel.

— Čeho as ona očekává od přítomnosti muže toho? — hádal v duchu Gonzága. Studený pot vyvstával na jeho čele. Počínal litovati, že nepřivedl své důvěrníky.

— Jaké jest o věci té mínění pana knížete Gonzágy? — otázal se pojednou vladař.

Gonzága rázem vyvolal na rty své úsměv zcela lhostejný.

— Kdybych měl pronésti mínění, — odpovídal, — mínění o podivném tom vrtochu, odepřel bych souhlas paní kněžně. Ale věc nemá pro mne váhy, poněvadž nezpůsobí ničeho, leda že se vykonání rozsudku omešká.

— Neomešká! — zvolala kněžna naslouchajíc bedlivě rostoucímu hluku z venčí.

— Kde nalezá se nyní odsouzenec? — tázal se vladař.

— Výsosti! . . . . chtěl protestovati Lamoaňou.

— Není daleko! — zahučel Argenson. — Slyšte, kterak lid povykuje!

Regent zavolal velitele gardy a pošeptal mu několik slov. Velitel se uklonil a odspěchal.

Kněžna usedla opět do křesla.

Gonzága zíral po sněmu pohledem, který pokládal za klidný, ale rtové se mu chvěli a prsty křečovitě chápaly se papírů na stole.

Ve vestibulu ozval se chřest zbraní.

Vše mimovolně povstávalo. Taková byla zvědavost, rozdmýchaná odvážným dobrodruhem, jehož historie od včerejška stala se jedinou rozprávkou Paříže.

Někteří sněmovníci poznali jej na plesu vladařově, když mu J. K. V. odňala meč, ale většině nebyl přece znám.

Když se dvéře otevřely a když spatřili jej krásného a vznešeného jako Syna člověka, obklopeného žoldnéři a s rukama na prsou spoutanýma, nastal dlouhý ševel v síni.

Vladař nespustil očí s Gonzágy.

Gonzága ani nedýchal.

Lagardéra byl předveden až ke stupňům tribunálu.

Žalářník kráčel za ním nesa rozsudek, jehož část — utětí ruky — měla být provedena u hrobky Neversovy, druhá pak, totiž stětí hlavy, až v bastile.

— Čtěte! — nařídil vladař.

Žalářník přečetl povýšeným hlasem dlouhý spis, jehož formální znění by nás málo zajímalo. Když byl hotov, odstoupil žalářník za vojíny.

— Jste spokojena, madame? — tázal se vladař kněžny.

Tato vzchopila se pohybem tak prudkým, že Gonzága učinil podobně zcela bezděčně a nevědomky. Zdálo se, jako by chtěl uskočiti před ranou nenadálou.

— Mluvte, Lagardéro! — vykřikla kněžna v nevýslovném nadšení; — promluvte, synu můj!

Do shromáždění jakoby střelil.

Každý očekával něco neobyčejného a netušeného.

Regent stál. Krev se mu hnala do tváří.

— Ty se třeseš, Filipe? — řekl, pohlcuje očima Gonzágu.

— Nikoli, hrom a peklo! — odvětil kníže, sebrav se; — ni dnes, aniž kdy budoucně!

Vladař obrátil se k Lagardérovi a kázal:

— Mluvte!

— Výsosti, — promluvil odsouzenec hlasem zvučným a klidným, — ortel, který nade mnou byl vznešen, nemá odvolání . . . Vy nemáte práva dáti milost… s

já si milosti nežádám... Avšak vy máte povinnost konati spravedlnost a já žádám za spravedlnost!

Byl to krásný pohled na všecky ty hlavy kmetů stříbrovlasých i mužů vousatých, ani pozorně a dychtivě naslouchali.

Jaká protiva jevila se mezi tváří Lagardérovou a Gonzágovou!

Sám president Lamoaňan dojat řekl: — Má-li býti výrok hrdelního soudu zrušen, musí se pravý vinník přiznati.

— Vinník se přizná, — odvětil Lagardéra.

— Pospěš si, příteli! — děl vladař, — mám na spěch!

Lagardéra odpověděl:

— Také já, Výsosti!... Poshovte jen slovům mým! Vše co slibuji, splním. Přisáhl jsem na čest svou, že vrátím paní kněžně dítě, které mi svěřila . . . učinil jsem tak nasadiv vlastní život!

— A žehnám ti za to tisíckrát! — zašeptla vdova Neversova.

— Přísáhl jsem, — pokračoval Lagardéra, — že se vydám spravedlnosti po svobodě čtyřiadvaceti hodin... v řečenou hodinu odevzdal jsem meč svůj.

— To jest pravda, — podotkl vladař; — od té chvíle bděl jsem nad tebou i ostatními!

Gonzága zaskřípěl zuby, mysle si: — i vladař se spiknul proti mně!

— Za třetí přísahal jsem, — mluvil zase Lagardéra, — že dokážu svoji nevinnost a odhalím pravého vinníka. Nuže, zde jsem, abych poslední úkol svůj vykonal.

Gonzága třímal v ruce pergamenový závitek, opatřený třemi pečetěmi červeného vosku, jejž byl uloupil

v bytu v Havířské ulici. V té chvíli byla mu listina ta mečem i štítem.

— Výsosti — zvolal nakvašen — zdá se mi, že komedie trvá trochu dlouho!

— A mně zdá se, — opačil mu vladař — že na vás ještě nikdo nežaloval!

— Obžaloba z úst tohoto šílence? — ohražoval se Gonzága opovržlivě.

— Šílenec ten jde na smrt! — řekl přísně vladař. — Slovo umírajícího je posvátno!

— To je-li vám posvátno, Výsosti, — kypěl horkokrevný Vlach — pak mlčím. Avšak hnusno jest mi, musím-li trpěti, aby svědčil proti mně podobný padouch . . .

Lagardéra se zvolna proti němu obrátil.

— Ano, padouch, proti mně, rozenému knížeti, a aby žaloval nemaje svědků, ni důkazů . . .

Lagardéra učinil krok ke stolu a řekl:

— Mám svědky i důkazy.

— A kde jsou vaši svědci? — zvolal Gonzága a rozhlížel se po sále.

— Nehledejte jich! — odvětil odsouzenec — mám svědky dva. Prvním jste vy sám!

— Vidíte, že jest šílený? — volal kníže a chtěl se smáti.

— Druhý svědek — pokračoval Lagardéra za všeobecného napjetí — odpočívá v hrobě.

— Nemluví, kdo v hrobě tlí! — odsekl Gonzága.

— Ale mluví, chce-li bůh! — odpověděl Lagardéra.

Kolkolem vládlo dusné ticho. A přece tehdejší věk již dávno nebyl pověrčivým. Přežila se víra v duchy, víra v otvírající se hroby. Pochybování bylo modou. Kdyby byl přišel někdo jiný a odvolával se k mrtvým,

byli by se mu vysmáli. Avšak zde mluvil Lagardéra. Herec teprve činí drama dramatem.

Vážný hlas, ušlechtilá bledost lící a nadšený plapol zraků člověka jdoucího na smrt a nezděšeného, dovedly zaplašiti každý pohrdlivý úsměšek.

Sněmovníci mlčeli.

I Gonzága stál jako očarován.

— Co se týče mých důkazů, pane Gonzágo — pokračoval Lagardéra po malém oddechu — jsou zde . . . jsou ve vašich rukou : . . Má nevina vepsána jest do tohoto závitku zapečetěného. Vy sám odvolal jste se na něj, nuže vy sám přinesl jste nástroj vlastní záhuby, jehož jste se zmocnil přepadnuv příbytek můj a vyloupil jej. Ale prozřetelnost se mstí!

— Výsosti! — obrátil se kníže na regenta u svrchovaném rozechvění — zakažte další utrhání tomuto . . .

— Hajte se, kníže! — vpadl mu do řeči Lagardéra hlasem povýšeným — a nedožebrávejte se mého umlčení. Slovo přáno jest vám, jako mně . . . . Leč vy se hájiti nemůžete. Nuže, rozevřete listinu: Rozbalte pergamen! Proč váháte?

— Rozlomte pečetě! — velel vladař.

Ruce Gonzágovy chvěly se ochromeny.

Snad náhodou, snad úmyslně přiblížil se strážmistr Čepižka se dvěma členy stráže k němu. Zůstali státi mezi jeho stolem a tribunálem obráceni k regentovi, jakoby vyčkávali rozkazů.

Gonzága ještě neuposlechl. Pečetě byly netknuty.

Lagardéra zase pokročil.

— Tušíte, že pergamen chová ještě něco mimo křestní list? — pravil polotiše. — Nevíte-li, mohu vám pověděti: uvnitř obalu napsána na pergamen tři slůvka krví . . . Tak mluví ti, kdož ve hrobě tlí!

Gonzága zachvěl se od h'avy k patě.

Vladař svíral pěsť.

Hlas Lagardèrův skoro příšerně zněl v němém pohnutí sněmu, když vykládal:

— Bůh nechal po dvacet roků závoj spuštěný a teprve dnes, za přítomnosti nejpřednějších zástupců říše zdála se mu hodina včasnou k pomstě. Za oné hrozné noci stál Nevers vedle mne. Odrazili jsme spolu první nával zběsilých žoldnéřů. Vévoda, maje jakés tušení, že se mu nepodaří zdrávu uniknouti, načrtl třemi slovy jméno svého vraha krví řinoucí se mu s čela. Uhodlť kdo žoldnéřskou rotu najal . . .

Gonzága se zvedl a stanul před stolem. Ruku, v níž třímal závitek, položil na hřbet. Druhou rukou položil pergamen nad plamenník.

Obálka se vzňala.

Lagardèra pozoroval sice jeho počínání, jež ostatním bylo skryto, avšak neprozradil jej, nýbrž volal jen:

— Proč nečtete? Přečtěte nahlas jméno vrahovo!

— On zapálil obálku! — vykřikl Villeroa, jenž první všimnul si plamene vyšlehnuvšího.

Nastal nesmírný poplach.

Ve zmatku zdvihl Gonzága svícen a máchl jím třikráte. To bylo znamením jeho důvěrníkům.

— Zničil obálku se jmenem vrahovým! — volalo se.

Regent spěchal ke stolu za ostatními.

Lagardèra ukázal na popel:

— Mrtvý promluvil! — volal hlasem hromovým.

— Co bylo tam napsáno? — tázal se vladař hněvem rozpálen. — Pověz, uvěříme ti, neboť muž tento se sám odsoudil!

— Nebylo tam nic! — odpovídal Lagardèra.

A doložil za obecného ustrnutí:

— Nic! Rozumíte, pane Gonzágo? Nic tam nebylo! Užil jsem lsti a vaše rozbouřené svědomí zradilo vás. To byl hlas mrtvého, který vám velel pergamen spáliti. Ano, mrtvý svědčil proti vám!

— Mrtvý svědčil! — opakovalo celé shromáždění.

— Pokusem zničiti důkaz přiznal se vrah! — řekl maršálek.

— Ano, přiznal se, — doložil president Lamoaňon. Výrok hrdelního soudu pozbyl platnosti!

— Zatkněte vraha! — kázal vladař.

Nežli se kdo nadál, tasil Gonzága meč. Jedním skokem octnul se u Lagardery a zasadil mu prudkou ránu do prsou.

Ale Lagardéra jen zavrávoral. Hrot meče byl narazil o silné provazy na rukou a spůsobil Lagardérovi sotva pošramocení.

Kněžna vykřikla, neboť spatřila jen blesk meče.

Gardisté hnali se po Gonzágovi, jenž však uskočil za záclonu a zmizel tajnými dveřmi.

Hned na to bylo slyšeti, kterak za sebou zastrčil závoru.

Lagardéra sprostil se pout polo přeťatých.

V okamžiku, když vladař nařizoval pronásledovati uprchlíka, ozval se srdcelomný výkřik u hlavního vchodu síně. —

— Pomoc! Pomoc:

Doňa Cruz rozháraná, bezdechu klesala kněžně k nohoum.

— Má dcera! — zvolala tato. — Neštěstí přihodilo se mé dceři! . . . .

— Ozbrojení mužové . . . ze hřbitova dorážejí na dvéře chrámu ... — zajíkala se doňa, — chtějí unésti . . .

Nový zmatek celého sněmu. A opět rozlehl se jarý hlas Lagardéry:

— Meč! Dejte mi meč!

Vladař odepjal svůj a podal mu jej.

— Díky, Výsosti, — řekl Jindřich. — A nyní otevřete okno a přikažte lidu venku, ať mne nezdržuje, vrah by mne předešel, běda tomu, kdo mi cestu staví!

Máchl mečem a skokem řítil se s okna dolů.

LVII.

Pokuta cti.

Kostel svato-jakubský, kdež se nalezala hrobka vévodů Neverských, obklíčen byl dle tehdejšího obyčeje rozsáhlým hřbitovem, obehnaným vysokou zdí o třech vchodech. Hlavní průčelní vchod byl z ulice svatojakubské, dva ostatní vedly do uliček vedlejších, z nichž jedna, nám známá, hraničila se zahradou Gonzágovou.

Uprostřed hřbitova postavil Filip Orleánský asi rok po smrti Neversově velkou mohylu na památku zavražděného přítele. Kolem ní uzavíralo husté stromořadí dosti velký čtverečný prostor.

Uplynulo as dvacet minut od té doby, co byl odsouzenec do zámku Gonzágova uveden. Tma zavládla úplná. Na hřbitově bylo pusto, prázdno a tmavo. Naproti zářil velký sál Neverský leskem slavnostním.

Po ulicích hučely stísněné zástupy.

Ve stínu košatých líp a buků kolem mohyly skrý-

vali se důvěrníci Gonzágovi. Při vchodu do poboční ulice čekali uchystaní oři.

Navej seděl na lavičce a opíral hlavu rukama. Nosse a Šoasel povalovali se vedle na písku. Oriol opodál stál stranou za křovím mladého cypřiší. Pejrol, Montalbán a Tyran hovořili potichu. Tři zlí duchové! nebyli sice Gonzágovi nejvíce oddáni, ale osvědčili se jeho nejčinnějšími nástroji.

Snad nebude nikdo překvapen, prozradíme-li, že přátelé pana knížete zde rokovali, jak by nejlépe bylo od něho se odloučiti. V duchu byli tak již učinili všickni, od prvního do posledního.

Všickni ale dosud doufali v jeho podporu a třásli se před jeho pomstou. Věděli, že by vůči nim byl Gonzága nemilosrdným. Byli úplně přesvědčeni o jeho nezvratné moci a slávě, tak že se jim dnešní úloha zdála pouhou komédií. Domnívali se, že jenom je zkoušel. Jisto jest však, kdyby byli věděli, jak otřeseno jest Gonzágovo postavení, že by bez odkladu byli odhodili jeho prapor a hledali spásu v útěku.

Baron Katz připlíživ se kolem zdi, přinesl zprávu, že průvod s vězněm vešel do paláce.

Co to znamená? Byla ona pokuta cti nade hrobem Neversovým, jak o ní Gonzága vyprávěl, pouhou báchorkou?

Čas míjel. Hodiny na věži odbily již před chvílí tři čtvrtě na devátou. A v devět měla Lagardérova hlava skutaliti se na dláždění dvora v bastile!

Pejrol, Montalbán a Tyran rokujíce, nespouštěli okna salónu s očí, zvláště však jedno, kde odrážela se vedle dvou svícnů vysoká postava knížete.

Několik kroků odtud stála za severní branou kostela svatojakubského jiná skupina. Zpovědník kněžny odebral se tu k oltáři. Růženka klečíc stále, podobna byla soše anděla sklánějícího se nad lůžkem hrobovým. Kokarda a Měkochloupek stáli nehybně s meči v rukou podle brány. Šavrda a doňa Cruz hovořili šeptem.

Jednou neb dvakráte zdálo se Měkochloupkovi, jako by byl ze hřbitova zaslechl podezřelý chřest. Pootevřel bránu a díval se, ale nespatřil ničeho.

— Marie, matko boží, oroduj za něho! — zaúpěla Růženka.

V tomtéž okamžiku trhli sebou oba šermíři.

Šavrda a doňa přestali se baviti.

Všichni zaslechli zcela na blízku ze skupiny stromů tlumené hlasy a chřest zbraní.

Byltě Pejrol a druhové spatřili znamení Gonzágovo. Měli tudíž vpadnouti do chrámu. Nechtělo se jim jaksi. Váhali. Konečně řekl Navej:

— Vždyť se jedná o pouhý únos!

— A koně jsou dva kroky odtud! — doložil Šoasel.

— Ku předu! — zvolal Tyran. — Ať velmož uzří, že úloha je odbyta!

Tlupa se hnula.

Navej hnal se první na schodiště. Oriol poslední. Vrata povolila.

Za nimi však zaleskly se tři obnažené meče.

Doňa s výkřikem prchla postranními dveřmi.

Na prahu kostela začala prudká seč. Tři mužové bránili zuřivě každou píď proti útočníkům, jichž přesila zde nespomáhala.

As deset minut řinčela již ocel a na žádné straně nebylo viděti únavy.

Od paláce zavzněl ryk zástupců. Něco se tam stalo. Ale zápasníci toho nedbali.

Šavrda učinil neprozřetelně výpad a byl raněn. Klesl na koleno.

Navej poznav jej sklonil meč a přestal bojovati.

— Proklatě! Spral mne ďas, za to, že kleji v kostele! — volal Kokarda, — ale my dva také dostačíme!

Protivníkům jeho nezbylo času, aby odpověděli na gaskoňskou chvástavost. V jich řadách nastal pojednou děsný zmatek. Ze hřbitova po schodišti přiletěl sem téměř muž s mečem plamenným.

Několik máchnutí! Několik výkřiků! Boj na schodišti ustal:

Pejrol klesal střemhlav dolů chroptě smrtelně. Montalbán měl lebku roztříštěnou. Tyran roztáhl ruce a kácel se na znak.

A vše to spůsobil jediný muž!

Muž ten volal hlasem, že v bázni všecko tichlo a zbraně klesaly:

— Ať ustoupí, kdo není spoluvinníkem vraha Gonzágy!

Stínové mužů prchali do mrákoty noční.

Nikdo neodpovídal.

Jenom klusot koní ozval se opodál.

Lagardéra, neboť on to byl, spatřil nyní teprvé Šavrdu na zemi.

— Je mrtev? — vykřikl.

— Ještě ne! — odpověděl markýz šprýmovně. Jen mi polehtali jedno chodidlo. Nebylo zle, aby nebylo hůře . . . Kavalíre, ode dneška mi nemluvte, že jste z lidského masa! A já chtěl tehdá v ulici madridské

proti vám . . . To bych si byl dal! Husí kůže mi naskakuje, když považím . . .

Lagardéra mu zaklepal na rameno a tiskl pravice přešťastnému mistrovi i fráterovi v slzách se rozplývajícímu.

Vše to stalo se v jediném okamžiku.

Ve druhém klesla Růženka do jeho náručí.

— Odejdi do paláce, drahoušku, řekl Lagardéra. — Není ještě vše dokonáno . . . Jdi! . . . Pochodně! . . . Hodina, na kterou čekám dvacet let, se blíží . . . Slyš mne, bratře Neversi, a pohledni na mstitele svého!

— — — — — — — — — — — —

Vyběhnuv z paláce, nalezl Gonzága před sebou nepřekročitelnou hradbu: davy lidu. Byl by se musil proplésti jimi jako úhoř.

Lagardérovi se to dařilo.

Gonzága davy obešel.

Proto, ač později vyšel, dorazil Lagardéra první na místo.

Gonzága hledal po hřbitově družinu. Zrak jeho ale mimoděk obrátil se také směrem k síni. Viděl sice světla, ale lidí nespatřil. Prázdna byla všechna křesla. Na výstupku také nebylo živé duše.

Gonzága si řekl:

— Sněmovníci dali se za mnou . . . Avšak nebudou míti času!

Oslněn světlem začal se opět kolkolem rozhlížeti. Zdálo se mu, že na všech stranách poznává stíny přátel. Byly to však jen stíny náhrobků a stromů.

— Hola! Hej! Pejrole! zvolal potichu. — Je vše hotovo?

Ani hlesu!

— Což tu nikdo není? . . . Odešli beze mne?

Zdálo se mu, jakoby někdo byl odpověděl: Ne! avšak nebyl si jist, poněvadž každým krokem šelestilo svadlé listí, po němž šlapal.

Od zámku zalehal sem ruch a hukot.

Gonzága zaklel.

— Chci aspoň zvěděti vše! zvolal a řítil se ke kostelu.

Náhle však stál před ním vysoký stín a tentokráte nebyl to stín dřeva ni kamene. Stín měl v ruce obnažený meč.

— Kde jsou? Kde jsou ostatní? ptal se Gonzága.
— Kde je Pejrol?

Meč neznámého sklonil se, aby ukázal na černou hmotu na zemi ležící.

— Pejrol zde!

Gonzága se schýlil a vyrazil ze sebe skřek. Jeho ruka dotkla se teplé krve.

— Montalbán zde! pokračoval neznámý a ukazoval na jiné tělo.

— Také mrtev? sípal Gonzága.

— Také mrtev! A tam je Tyran, mrtvý též!

Hluk rostl! Se všech stran blížily se kročeje. Svit pochodní probleskoval mezi náhrobky.

— Lagardéra mne tedy předhonil? mumlal Gonzága a zuby mu skřípěly.

Ustoupil o krok a chystal se patrně k útěku, ale rudé světlo zaplanulo za ním, ozářivši pojednou zcela jasné tvář Lagardérovu.

Hned na to spatřil Gonzága i vladaře provázeného zástupem hodnostářů a šlechticů z rodinného sněmu.

Regent nařizoval:

— Ať nikdo není puštěn hradbami! Rozestavte stráže!

— Hrom a peklo! zaklel Gonzága. Uzavírají nám zápasiště, jako v dobách rytířských. Filip Orleánský si také jednou v životě vzpomenul, že jest potomkem hrdin! Buďsi! Vyčkáme, souboj nechť rozhodne!

Tak hovoře myslil však na zradu a když Lagardéra odpověděl: „buďsi, počkáme“, bodl po něm Gonzága z nenadání.

Ale meč v jisté ruce jest jako úd, jenž má pud sebeobrany. Meč Lagardérův odrazil a ihned se rozehnal.

Hruď Gonzágova zachřestila zvukem kovovým. Drátěná košile vyhověla svému účelu. Meč Lagardérův zlomil se na hrotu.

Leč Lagardérovi dostalo se okamžité náhrady. Přichvátavší Kokarda podal mu palaš svůj. Vévoda s průvodem již již se blížil.

Sokové narazili opět na sebe. Gonzága byl vyškolený šermíř a nemusil krýti leda hlavu. A přece Lagardéra, ač neobrněn zdál se pohrávati si s ním. Po třetím máchnutí vyražen Gonzágovi meč z ruky.

Kníže se po něm shýbl, ale Lagardéra šlápl na meč.

— Ah! . . . Lagardéro! zvolal regent právě sem doraziv.

— Výsosti, odpověděl Lagardéra, naši předkové říkali tomu boží soud. Nyní se tomu nevěří, ale souboj je zápasem cti.

Regent hovořil potichu s ministry a rádci.

— Nebylo by záhodno, děl president Lamoaňon, aby hlava knížecí skutaliti se musila s popraviště!

— Tam je mohyla Neversova, ujal se slova Jindřich. Nechť tam rozhodne souboj, kdo zaplatit má smrtí pokutu cti!

— Staniž se! řekl vladař.

Jindřich zdvihl meč Gonzágův ze země.

— Výsosti, pravil, tento meč probodl Neversa. Poznávám jej .... Nuže, ten meč ztrestá Neversova vraha!

Hodil palaš Kokardův k nohoum knížeti, jenž se zachvěl, když po ní sáhl.

Celý sněm rozestavil se kolem mohyly.

Sokové měřili se mlčky pohledem.

— Pozor na brnění! šeptal Měkochloupek za Lagardéru.

Ale nebylo toho třeba.

Lagardéra změnil se jako rázem. Vypjal hrdě statnou postavu.

Vítr pohrával mu s bohatým, krásným vlasem. Z očí sršely mu blesky nadšení.

Filip Orleánský v rozčilení zapomněl se tak, že vytrhl jednomu nosiči pochodeň a sám si svítil na kolbiště.

Meče zařinčely; Lagardéra postupoval jako s výpočtem. Nutil protivníka ustupovati určitým směrem.

Náhle zahvizdla ocel Jindřicha bleskurychlým vzmachem.

— Bod Neversův! — vykřikli mimovolně Kokarda s Měkochloupkem.

Gonzága klesal mrtev právě u mohyly Neversovy. U prostřed čela měl krvavou ránu.

— — — — — — — — — — — —

Paní kněžna Gonzágovna a doňa Cruz podporovali Růženku. Několik kroků odtud zavazoval ranhojič poranění markýze Šavrdy.

Lagardéra sklonil meč a zůstal mlčky státi nad mrtvolou vraha.

— Výsosti, — promluvila kněžna, — hle, Neversova dědička, dcera má, jež s vaším svolením bude se jmenovat zítra chotí Lagardérovou.

Vladař pojal ruku dívky, políbil ji a vložil do ruky Jindřichovy řka:

— Pane hrabě de Lagardéra, teprve král sám, až bude dospělým, může vás učiniti vévodou Neverským;